

วารสารพิกุล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2565 Print ISSN 0858-527X Online ISSN 2730-3152

ฐานข้อมูล TCI

วารสารพิบูล

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม — ธันวาคม 2565 ISSN 0858-527X Online ISSN 2730-3152

เจ้าของ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมและรองรับการตีพิมพ์ เผยแพร่ ผลงานวิชาการ ในรูปแบบบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทวิจารณ์หนังสือ ที่เป็นองค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของคณาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัย นักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา นิสิต และนักศึกษา

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช พรหมภาสิต
รองศาสตราจารย์วิสิฐ ัญญะวัน

รักษาราชการแทนอธิการบดี
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวัฒน์ ภูวิชิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนา เพชรรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บดีรัฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นารีรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ทองพูน พัฒนสร
รองศาสตราจารย์ ทศัวรรณ ไชยะกุล
รองศาสตราจารย์ มัย ตะตียะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัทธยา สิทธิวิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิตกาญจก ตั้งภากรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา โยธินศิริกุล

มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความประจำฉบับ (Peer reviewers)

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บุติรัฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชีวัน บัวแดง

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจย์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ คงทวีศักดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริกร อินคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุรารมย์ จันทมาลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ใจฉลาด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา ทองนิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย เพชรรักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ อุบสอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รภพ วงศ์รอด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล อยู่สุข

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหทัยา สิทธิวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญญาทิพย์ ศุภะกะสิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิศาภาณุจ ตั้งภากรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ กิจชาลารัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติพงษ์ งามนิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจพร พิงไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิชา อนุกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภูมิ บุญศรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศราวุธ จันทร์ข้า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุพร มีทรัพย์ทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวิวรรต สมนึก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร ม่วงศรีเขียว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี จิตต์โกศล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสสินี บุญมีศรีสง่า

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพา ดำเนิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนทยา สาลี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤติ สุวรรณศิริ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษนก ข่านาญมาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักษสินี อัครศวะเมฆ

อาจารย์ ดร.ศรียา หงษ์ยี่สิบเอ็ด

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทความทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย ทศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา แต่ขอให้มีการอ้างอิงเจ้าของบทความ และแหล่งที่มา อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

พิมพ์ที่: ห้างหุ้นส่วนสามัญ เจ พี บริษัท

เลขที่ 266 ถนนเทศบาล 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 โทร. 081-7856368

บทบรรณาธิการ

วารสารพิภูลฉบับนี้ เป็นวารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตีพิมพ์เป็นปีที่ 20 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม — ธันวาคม 2565) เนื้อหาภายในประกอบด้วยบทความ 20 เรื่อง ครอบคลุมเนื้อหา ด้านการศึกษา ศาสนา ภูมิศาสตร์ การตลาด และวัฒนธรรม

บทความวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย
2. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
4. การสำรวจวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ในการเติมข้อความในบทความให้สมบูรณ์ (Paragraph Completion) ในข้อสอบภาษาอังกฤษ
5. วิธีการผลิตแบบโรหมุนเวียน ของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ตำบลแม่หวาด อำเภอกำแพงเพชร จังหวัดตาก
6. องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย
7. การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
8. พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมีค่า : กรณีศึกษาประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว
9. การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
10. การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย-เมียนมา
11. ร้างย่อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ : อัตลักษณ์และบทบาทต่อชุมชน
12. การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ และการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
13. การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
14. เส้นทางการเกิดตัวตนของผู้ใช้แรงงานในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส
15. คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6
16. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผัง กราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
17. การแสดง กวา-เขยยะ ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลิสู่
18. การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา
19. การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร
20. การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานและการคุ้มครองนักศึกษาฝึกงาน ภายใต้กฎหมายไทย

สารบัญ

บทความวิจัย

การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย

A Study on Cross-cultural Adaptation of Chinese Volunteer Teachers in Thailand

พชรพล ชื่นจิตร Phacharaphon Chuenchit

และ อี้หลาน อู๋ and Yilan Wu.....1

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

A study of factors affecting listening and reading skills, within The Chinese proficiency test (HSK) Level 4 of the fourth year students of the Bachelor of Arts Chinese language program in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Kamphaeng Phet Rajabhat University

มาลัยรัตน์ คณิตชยานันท์ บอยซ์ Malairat Kanitchayanun Boyce

ชุตินธร ฉิมสุข Chutintorn Chimsuk

และ ชวิศา กันกา Chawisa Tantirathanon.....31

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
Digital Marketing Situation of Hotel Business in Pattaya City, Chonburi Province

กัรนต์ เจริญสุวรรณ Karan Charoensuwan

และ กัญทิมาลย์ จินดาประเสริฐ Kantimarn Chindaprasert.....51

การสำรวจวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ในการเติมข้อความในบทความให้
สมบูรณ์ (Paragraph Completion) ในข้อสอบภาษาอังกฤษสำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Syntactic Analytic Survey of Paragraph Completion in English
test for 12th Grade Students

ชญญา ปัญโญ Chanya Panyo

และ เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต Pennapa klaisingto.....67

วิธีการผลิตแบบไร้หมุนเวียน ของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ตำบลแม่หวหลวง
อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

The rotational farming Production Method of Karen Community in
the area of Tambon Mae Waluang Tha Song Yang District, Tak
Province

ธีรศิลป์ กันธา Teerasin Kanta

นิพิฐพนธ์ ฤชา Nipitpon Ruecha

อังคณา ตาเสนา Angkana Tasena

และ มัลลิกา ทองเอม Manliga Thong-em.....87

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ
สินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

Elements of E-Commerce Platform affecting the Thai Tourist
Purchase Decision-making on OTOP Products from the Lower
Northern Provincial Cluster 1

นภาพรณ อุ่นปรีชาวนิชย์ Naphaphon Oonprechavanich

และ ธเนศ อุ่นปรีชาวนิชย์ Thanet Oonprechavanich.....103

**การศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา
มหาวิทยาลัยพะเยา**

The A Study of The Student Teachers' Desirable Characteristics of
School of Education, University of Phayao

น้ำฝน กันมา Namfon gunma

อาภาพรรณ ประทุมไทย Arpapun Prathumthai

วิลาวัลย์ สมยาโรน Wilawan Somyaron

นริศรา เสือคล้าย Narissara Suaklay

นรินทร์ นนทมาลย์ Narin Nonthamand

วรรณกร พรประเสริฐ Wannakorn Phornprasert

และ วิภาวี ศิริลักษณ์ Wipawee siriluk 121

**พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี : กรณีศึกษาประชาชน
ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว**

Online Shopping Behavior Where It's a Must-have : Case Study
Khao Chakon District Residents Sa Kaeo Province

นิทัช พิงไธสง Nitach Pingthaisong

เฉลิมพงษ์ จันทรสุธา Chaloepong Jansukar

ปิยะ สงวนสิน Piya Sanguansin

และ คณิต เรืองขจร Khanit Ruengkajhon 137

**การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

Internal Communication for Administration of the Faculty of
Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat
University

จิรพงษ์ เทียนแขก Jirapong Teankaeg

และ พิษณุ บุญนิยม Phitsanu Boonniyom 165

**การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์สำหรับนักเรียน ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย-เมียนมา**

Teaching English Online for Junior – High School Students in
Thailand – Myanmar Border

บัณฑิต จัตรีโรจน์ Bandhit Chatwirote 183

**ร่ววย่อนยุค อำเภอล่มล่ก จ้งหวัดเพชรบูรณ : อดลัษณและบทบาทต่อ
ชุมชน**

The Political Ramwong Yond-Yuk in Lom Sak District, Phetchabun
Province: Identity and Role in Community

ประยูร ล่มสุข Prayoon Limsuk 197

**การศีกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม
การบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่บริการ
วิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

Study of Conditions, Problems, Needs and Factors Related to
Tobacco Consuming Control and Problem Solution of Narcotics

ภูรินัฐร์ โชติวรรณ Phurinat Chotiwan

สุรศักดิ์ บุญเทียน Surasak Buntian

และ วิยุดา ธิพยวิเศษ Viyuda Thipviset 225

**การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการ
ศีกษา**

Decentralization of Local Government to Reduce Educational
Inequality

นันทิยา สัตยวาที Nuntiya Sattayawatee

และ รตา อนุตตรังกูร Rata Anuttarangsoon.....243

เส้นทางการเกิดตัวแทนของผู้ใช้แรงงานในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส	
England and France Labour Represetation Path	
วนาภรณ์ พันธุ์พุกษ์ Wanaporn Phanphruk	261

คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุน โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6	
Quality of Work Life and Organizational Commitment of Back-office Staff of Hospitals of the Permanent Secretary of Ministry of Public Health In 6th Health Regional	
วิพารัตน์ ศรีสวัสดิ์ Wiparat Srisawat	
และ จิราพร ระโหฐาน Jiraporn Rahothan.....	281

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์	
The Developing a learning management model with a graph map chart to enhance the research learning capabilities of faculty students. Phetchabun Rajabhat	
สรวงพร กุศลสง Sroungporn Kusolsong	
และ จินตนา สายสิงห์ Jintana Saisingthet	299

การแสดง กวา-เขียะ ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซู	
New Year Kwa-kaer Performance Tradition of Lisu Tribe	
สายสุนีย์ ผาสุกคีรี Saisunee Phasukkeeree	
และ ชุติมา มณีวัฒนา Chutima Maneewattana.....	327

**การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว ภายใต้สถานการณ์โควิด-19
ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา**

Hotel Business Adaptation for Family Under COVID-19 Situation in
Pattaya City Special Economic Zone

สุภาภรณ์ หมั่นหา Supharn Munha

และ กันทิมาลย์ จินดาประเสริฐ Kantimarn Chindaprasert351

**การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)
จังหวัดกำแพงเพชร**

Using Board Games to Improve Learning Skills of Librarians Under
the Office of the Non-Formal and Informal Education (NFE),
Kamphaeng Phet Province

อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์ Arunlak Rattanapun

บุญยกฤต รัตนพันธุ์ Boonyakrit Rattanapun

และ รุ่งรุจี ศรีตาเดช Rungrujee Sridadech.....363

**การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานและการคุ้มครอง
นักศึกษาฝึกงานภายใต้กฎหมายไทย**

Integrated teaching and learning management with work
integrated learning and protection of students participating in
internships under Thai law

อนุพงศ์ รุ่งน้อย Anupong Rungnoy.....387

การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวทางวัฒนธรรมของครู
อาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย

A Study on Cross-cultural Adaptation of
Chinese Volunteer Teachers in Thailand
在泰汉语教师志愿者跨文化适应问题
探析

พชรพล ชื่นจิตร¹

Phacharaphon Chuenchit²

อีหลาน อู่

Yilan Wu

摘要

为满足泰国汉语学习者逐年攀升的需求，中国每年都会派遣大量汉语教师志愿者前往泰国教学。由于中泰两国在国情、文化等诸多方面都存在较大差异，许多汉语教师志愿者难免遇到跨文化适应问题。笔者综合运用文献研究法与问卷调查法，探究在泰汉语教师志愿者跨文化适应能力的影响因素。研究发现，泰国教学模式的特色、学生性格因素、宗教信仰、价值取向、权力观念、语言隔阂、泰国气候、饮食、交通出行、教学压力、思想情绪等方面为主要影响因素。为提高志愿者在泰工作生活的适应能力，本文提出如下建议，即合理调整心理预期、尊重与适应泰国文化、因地制宜调整教学方法、中方对志愿者提供完善的行前培训、泰方为志愿者提供力所能及的帮助等。

关键词：在泰汉语教师志愿者 跨文化适应 问题 措施

¹ พชรพล ชื่นจิตร วิทยาลัยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์หัวจง เมืองอู่ฮั่น
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

² รองศาสตราจารย์ ดร.อีหลาน อู่ วิทยาลัยการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมนานาชาติ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์หัว
จง เมืองอู่ฮั่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

Abstract

In order to meet the needs of Thai Chinese learners, China sends a large number of Chinese volunteer teachers to teach in Thailand every year. Due to the differences between Chinese culture and Thai culture, many of them inevitably encounter cross-cultural adaptation problems. The author comprehensively uses the methods of literature research and questionnaire to explore the influencing factors of cross-cultural adaptability of Chinese volunteer teachers in Thailand. It found that the main influencing factors are the characteristics of Thai teaching model, student' personality factors, religious beliefs, value orientation, concept of power, language estrangement, Thai climate, diet, travel and transportation, teaching pressure and homesick emotions. In order to improve the their adaptability to work and live in Thailand, this paper puts forward the following suggestions, such as reasonably adjusting psychological expectations, respecting and adapting to Thai culture, adjusting teaching methods according to local conditions, providing perfect pre-trip training for volunteers by China, and providing volunteers with help within their capacity by Thailand.

Keywords : Chinese volunteer teachers in Thailand, cross-cultural adaptation, problems, factors, measure

บทคัดย่อ

เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนภาษาจีนในประเทศไทยที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปี ประเทศจีนจึงจัดส่งครูอาสาสมัครชาวจีนจำนวนมากมาสอนในประเทศไทย เนื่องจากจีนและไทยมีความแตกต่างกันในแง่ของสภาพประเทศ

วัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ครูอาสาสมัครชาวจีนจำนวนมากจึงประสบปัญหาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและวิธีการทำแบบสอบถามอย่างครอบคลุม เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของรูปแบบการสอนในประเทศไทย ปัจจัยทางด้านอุปนิสัยของนักเรียน ความเชื่อทางศาสนา การกำหนดค่านิยม อำนาจทางความคิด ความแตกต่างทางภาษา ภูมิอากาศของประเทศไทย อาหาร เครื่องดื่ม การขนส่ง ความกดดันด้านการจัดการเรียนการสอน ความคิดและอารมณ์ ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลทั้งสิ้น เพื่อเพิ่มความสามารถในการปรับตัวของครูอาสาสมัครชาวจีนที่ทำงานและใช้ชีวิตในประเทศไทย วิจัยฉบับนี้จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ ปรับความคาดหวังทางด้านจิตวิทยาอย่างสมเหตุสมผล เคารพและปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมไทย ปรับวิธีการสอนให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น ฝ่ายจีนจัดอบรมให้ครูอาสาสมัครชาวจีนก่อนเดินทางมาไทย แบบครบวงจร ฝ่ายไทยให้ความช่วยเหลือครูอาสาสมัครชาวจีนอย่างเต็มความสามารถ เป็นต้น

คำสำคัญ : ครูอาสาสมัครชาวจีนในประเทศไทย, การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม, ปัญหา มาตรการ

绪论

如今，在全球“汉语热”的大背景下，泰国已经成为开展汉语教学最火热、发展最迅猛的国家之一。在泰国汉语学习热潮下，中国每年都会派出大量的汉语教师志愿者在泰任教。由于中泰两国在国情、文化等诸多方面都存在着差异性，不少刚到泰国的汉语教师志愿者都会出现跨文化适应性

问题，这体现在日常生活或工作的许多方面，有些甚至已影响到正常的教学活动或者引发某些文化冲突的问题。在此背景下，进一步研究在泰汉语教师志愿者跨文化适应性问题，不仅是解决他们在泰国生活、工作难题的现实需要，更是全面保障中文国际教育在泰国顺利发展的根本要求。

目前关于赴泰汉语教师志愿者跨文化适应的主要研究成果如下。李湘妃^(๒๐๑๓)认为影响志愿者社会文化适应的因素有志愿者获得的社会支持、志愿者的社交性人格、志愿者采取的跨文化适应整合策略。徐闪闪^(๒๐๑๔)认为汉语志愿者的赴泰期望和汉语志愿者的适应有相关性，汉语志愿者不同的个体差异和跨文化适应之间没有明显差异，参与泰国社会文化生活的程度和汉语志愿者的适应情况有显著差异。Wannapa Paynuha^(๒๐๑๔)**运用** Colleen Ward**的跨文化适应理论**，用调查问卷的手段对赴泰汉语教师的跨文化适应状况进行调查，得出教师生活方面适应的最好，**障碍**较大的方面是人际交往方面。此外，还有一些学者从个案研究角度出发，对这一问题进行分析研究。如，Nisarath Jina^(๒๐๑๕)**以宋卡王子大学普吉分校汉语教师志愿者为例**，就汉语教师在泰国当地遇到的诸多问题，包括泰方对汉语教师志愿者在支教期间表现评价等展开了调查。李晓雯^(๒๐๑๓)**搜集了跨文化交际问题的案例**，从内部和外部两个方面分析了影响教师志愿者

跨文化适应的原因，又从文化的四个维度出发阐述了解决策略，对提高赴泰汉语教师志愿者的跨文化交际能力提出了建议。张恒(๒๐๑๗)以**日常生活的角色适应**为研究基础，以**广西大学 ๒๐๑๖ 年赴泰**实习生为研究对象，运用质性研究方法，通过个案的形式呈现对外汉语实习教师的角色适应情况和过程，并在此基础上分析了其影响因素并提出了相关建议。

通过梳理现有主要研究成果可以发现，学者们普遍认为赴泰汉语教师志愿者普遍存在的教学适应困难主要出现在课堂管理、调动学生兴趣、教学资源等方面，并就这些问题提出了许多合理化的建议，这些研究成果对笔者的研究具有非常重要的借鉴意义和指导价值。但是仍然存在着不足，这主要体现在以下三个方面。一是研究者们更多关注新手教师在教学初期的适应问题，受时间的限制，很多在**发展中**出现的问题也未能一一考虑进去；**二是**还有学者只关注在部分学校任教的老师，研究样本集中在某一地区，在调查样本的范围及其代表性上有所欠缺；**三是目前并没有学者重视**普通志愿者群体的特殊性，未将语合中心志愿者和普通志愿者的教学适应性加以区别，实际上普通志愿者的数量更多、分布范围更广。

研究目的

๑. **探究**汉语教师志愿者在泰国期间遇见的跨文化适应问题，为他们更好适应泰国生活及工作提出更多有针对性的对策。

๒. **促进**中泰两国语言文化传承交流，促进两国人民友好交往。

本文以在泰汉语教师志愿者作为研究对象，通过文献考察与**问卷**调查相结合的研究方法，尽可能详细而又客观地探究他们在泰国生活与工作期间的跨文化适应状况，并为相关人士提供有益参考。

本文主要采取以下两种研究方法。一是文献研究法。通过中国知网（CNKI）、Thai Digital Collection (TDC)，**搜集并梳理国内外研究**论文、报告及政府公告，加深对跨文化适应、在泰汉语教师志愿者普遍情况的了解与认识，为本文提供理论研究支撑。二是问卷调查法。笔者基于问卷统计结果，分析赴泰志愿者的背景信息特点，并分析研究赴泰汉语教师普通志愿者教学适应的基本情况以及影响普通志愿者**教学适应**的因素等，从而提高赴泰普通志愿者的教学适应能力提供参考意见。

研究方法

一、跨文化适应的理论基础

跨文化适应（Cross-cultural Adaptation）的研究始于 20 世纪初期，美国人类学家 Robert Redfield 等^(๑๙๓๖)认为跨文化适应是由个体所组成的，且具有两种不同文化的群体在连续接触的过程中所导致的两种文化模式的变化。田卉子^(๒๐๑๙)指出，**跨文化适应**是一个动态、持续的发展过程，人作为文化适应的主体，从文化陌生到文化意识的建立，需要经历一个较为复杂与曲折的历程；跨文化适应可分为四个阶段，即蜜月期、挫折期、恢复期、适应期；而在适应内容上，主要包括工作性适应、生活性适应、心理性适应，其中工作、生活适应涵盖了语言沟通上的适应、文化制度上的适应、社会环境上的适应。

文化休克（Cultural Shock）是美国人类学家 Kalvero Oberg 提出的。Kalvero Oberg^(๑๙๖๐)指出，**文化休克**是指一个人进入到不熟悉的文化环境时，因失去自己熟悉的所有社会交流的符号与手段而产生的一种迷失、疑惑、排斥甚至恐惧的感觉。文化休克这种现象的产生常常是由于突然处于异己文化生活环境或者是在长期脱离原有的文化生活环境，后来又回到自己原有文化生活环境；也可以是由于同时分别忠诚于两种或多种文化心理时产生的。文化休克常见于移民当中或者是在一个社会内，不同文化背景的民族因文化生活环境发生根本性改变的时候。

胡文仲^(๑๙๙๙)指出，跨文化适应的研究对象可以大致分为两类：一类是长期居住在某个社会文化中的非本文化群体中的个体，如移民、难民，他们长期居住在某个地方；另一类是短期居住在某一个社会文化中的非本文化群体中的个体，被称之为“旅居者（Sojourner）”，包括商业人士、留学生、专业技术人员、传教士、军事人员、外交人员和旅行者等。因此，本文的研究对象（即在泰汉语教师志愿者）属于后一类。

跨文化适应的分类方式。Ward&Kennedy^(๑๙๙๒)将跨文化适应可以划分为心理适应（Psychological Adaptation）和社会文化适应（Socio-cultural Adaptation）两个维度。心理适应，是指在跨文化接触中以情感反应为基础的心理健康和生活满意度；具体来说，在跨文化接触的过程中，如果没有或较少产生抑郁、焦虑、孤独、失望、想家等负面情绪，就算达到心理适应。社会文化适应，是指适应当地社会文化环境的能力，是否能与当地文化的人有效进行接触。此外，跨文化适应的概念还与“文化融合（Acculturation）”这一概念有着密切联系。Berry^(๑๙๙๐)认为，文化融合是指与其它文化群体成员持续的接触之后，个体体验到的心理和行为的变化。对于在泰汉语教师志愿者而言，必然要经历一个陌生到熟悉的文化融入过程。

二、问卷调查实施情况

(一) 问卷设计

问卷包括五个部分。第一部分是基本情况的调查，包括汉语教师志愿者的性别、年龄等基本信息。第二部分至第五部分分别是教学工作、社会环境、日常生活、心理适应情况调查；运用陈述语句进行提问，采用“李克特 5 级量表”形式，设置“没有困难、稍微困难、一般、困难较大、非常困难”五种回答；此外，每一部分的最后一个提问为开放式问答，由受访者自主决定是否填写。

(二) 问卷发放方式

笔者主要采用了目的性抽样和滚雪球式抽样的方式来发放问卷。笔者通过“问卷网”制作电子版调查问卷，并通过 E-mail、即时通讯工具等方式发放给汉语教师志愿者，并请其代为分发问卷给其他汉语教师志愿者，从而增加问卷的多样性及总体数量，进一步提高本调查样本的代表性。

(三) 调查步骤

1. 试测。笔者于 2022 年 8 月对部分在泰汉语教师志愿者进行试测，并根据其反馈情况对问卷内容进行修改完善。

2. 正式施测。笔者于 2022 年 8 月 10 日至 8 月 30 日正式发放调查问卷，共发放问卷 100 份（其中泰国北部、东部、东北部、南部、中部等五个地区

各 ๒๐ 份)，回收有效问卷 ๙๒ 份（其中泰国北部地区 ๒๐ 份、东部地区 ๑๙ 份、东北部地区 ๑๗ 份、南部地区 ๑๖ 份、中部地区 ๒๐ 份），有效问卷回收率 ๙๒%。

๓.统计分析。首先，笔者运用“SPSS๒๖.๐”软件对问卷数据进行信度与效度检验，主要包括以下三个方面：同质或互斥题目回答是否协调、是否存在抄袭或重复样本、题目回答缺失值的情况。经过上述检测，结果证明问卷数据信度、效度具有一定效力。此外，笔者对问卷原始数据进行分析，得出对在泰汉语教师志愿者跨文化适应情况的基本认识。

（四）问卷结果

通过对有效问卷信息的整理，问卷初步结果如下表所示。

表 ๑ 在泰汉语教师志愿者基本情况

项目 统计数据

性别 男：๒๗ 人；女：๖๕ 人。

年龄 小于 ๒๐ 岁：๐ 人；๒๐-๒๒ 岁：๑๗ 人；๒๒ 岁-๒๔ 岁：๒๐ 人；๒๔-๒๖ 岁：๓๑ 人；๒๖-๒๘ 岁：๑๒ 人；๒๘ 岁以上：๑๒ 人。

来自中国北方还是南方 北方：๒๔ 人；南方：๖๘ 人。

任教前的泰语掌握程度 完全不会：๗ 人；会一些简单的日常用语：๗๙ 人；

能够自由地和泰国人交流：๖ 人。

是否第一次出国 是：๖๔ 人；不是：๒๘ 人。

已在泰国生活多久 小于 ๖ 个月：๓๒ 人；半年至一年：๓๙ 人；

一年至两年：๑๖ 人；两年以上：๕ 人。

表 ๒ 在泰汉语教师志愿者适应因素

一级项目 子项目 没有困难 稍微困难 一般 困难 较大 非常困难

工作教学适应情况	教学环境	๑๓%	๒๕%	๔๐.๒%	๑๐.๙%	๐%
教学模式	๓.๖%	๑๖.๓%	๒๑.๗%	๔๑.๓%	๑๓%	๑๕.๒%
学校管理制度	๕๙.๘%	๒๒.๘%	๘.๗%	๕.๕%	๓.๓%	๐%
利用资源开展教学	๕๔.๓%	๒๓.๙%	๖.๕%	๑๕.๒%	๐%	๐%
运用单一或多种语言顺利开展教学	๑๗.๔%	๑๔.๑%	๒๑.๗%	๓๔.๘%	๑๒%	๑๒.๗%
课堂纪律管理	๑๐.๙%	๑๖.๓%	๒๓.๙%	๒๗.๒%	๒๑.๗%	๐%
建立良好师生关系	๒๒.๘%	๑๘.๕%	๑๖.๓%	๒๑.๗%	๒๐.๗%	๐%
胜任工作岗位	๓๙.๑%	๒๒.๘%	๒๖.๑%	๓.๖%	๔.๓%	๐%

社会环境适应情况

宗教信仰

๘.๗% ๖.๕%

๒๑.๗% ๓๓.๗% ๒๔.๓%

传统节日 ๔๕.๗% ๒๒.๘% ๙.๘% ๑๐.๙% ๑๔.๑%

价值取向 ๑๖.๓% ๑๘.๕% ๒๑.๗% ๓๓.๗% ๑.๑%

权力观念 ๑๙.๖% ๑๐.๙% ๕.๔% ๒๖.๑% ๓๘%

人际关系 ๓๘% ๑๗.๔% ๑๙.๖% ๑๐.๙% ๓.๓%

语言使用环境 ๙.๘% ๒๐.๗% ๑๘.๕% ๓๓.๗%

๑๖.๓%

理解、包容泰国文化

๕๕.๔% ๑๙.๖% ๗.๖%

๑๐.๙% ๑๖.๓%

日常生活适应情况

气候

๒๑.๗% ๑๕.๒% ๑๐.๙%

๔๒.๔% ๙.๘%

饮食 ๓๓.๗% ๒๕% ๒๗.๒% ๑๐.๙% ๓.๒%

交通出行 ๒๗.๒% ๑๐.๙% ๕.๔% ๓๓.๗% ๒๒.๘%

生活节奏 ๑๙.๗% ๒๓.๙% ๑๒% ๓๘% ๖.๗%

住宿环境 ๔๔.๖% ๓๐.๔% ๕.๔% ๗.๖% ๑๒%

泰国人时间观念 ๒๙.๓% ๒๕% ๑๙.๖% ๑๖.๓%

๙.๘%

泰国人说话方式

๓๓.๗% ๒๙.๓% ๑๕.๒% ๘.๗%

๑๓%

心理适应情况

在泰工作、生活适应能力

๑๖.๓% ๓๑.๕% ๓๓.๗% ๑๖.๓% ๒.๒%

克服教学压力

๒๑.๗% ๑๓% ๑๔.๑% ๔๐.๒%

๑๐.๙%

调节思乡情绪 ๑๕.๒% ๒๗.๒% ๑๓% ๒๙.๓%

๑๕.๒%

融入当地生活状态 ๒๘.๓% ๒๒.๘% ๑๖.๓%

๒๖.๑% ๖.๕%

注：小数点保留至后一位。

通过对问卷信息进行归纳分析，笔者发现：在教学工作适应方面，汉语教师志愿者出现适应困难主要是体现在“**泰国教学模式、课堂纪律管理、建立良好师生关系**”等方面；在社会环境适应方面，汉语教师志愿者出现适应困难主要是体现在“**宗教信仰、价值取向、权力观念、语言使用环境**”等方面；在日常生活适应方面，汉语教师志愿者出现适应困难主要是体现在“**气候、出行交通、生活节奏**”等方面；在心理适应方面，大部分汉语教师志愿者表示出现一定困难，尤其是在“**教学工作压力、思想情绪**”这两个方面。

研究成果与讨论

在泰汉语教师志愿者跨文化适应的影响因素

（一）教学工作方面

在泰汉语教师志愿者的主要任务是完成一定的汉语教学任务，对教学环境、任务、对象等因素的不同认知和评价方式，会直接影响志愿者的跨文化适应能力。结合问卷调查结果可知，汉语教师志愿者出现适应困难主要是体现在“**泰国教学模式**

”“课堂纪律管理”“建立良好师生关系”三个方面。
笔者将从泰国教学模式、泰国学生性格特点两个角度分析汉语教师志愿者出现跨文化适应困难的原因。

๑.๑ 泰国教学模式的特点

中泰两国虽为近邻，但在教学模式上有着较大差异。胡汝秋^(๒๐๑๒)指出，中国的传统教学通常是以“教”为中心，教师占据主导地位，把书本上的知识和前人的知识传授给学生，学生的主动性较弱，习惯坐着安静地听课或回答教师的提问。学生的考试成绩往往是教师衡量自我教学质量的标尺，也是家长考量子女是否优秀的标尺。在泰国，教学模式更接近于欧美式教学模式，通常将“教、学”置于同等重要的地位，教师在教学活动中往往更加注重调动学生的积极性与主体性，提倡学生多参加课外活动，并将学生参与课外活动的情况作为平时成绩评估的评判标准之一。

笔者认为，对于泰国学生来说，汉语是一门完全陌生的外语课程，学习起来较为费劲，如果在泰汉语教师志愿者仍是采用以“教”为中心的教学方式，极有可能出现“水土不服”的现象。此外，笔者在与一些在泰汉语教师志愿者私下交流时，很多志愿者都反映道，泰国的教学模式与习惯与中国的教学模式与观念有着根本性差异，虽然很多汉语教师志愿者进行了汉语教学方法的创新，但

是在一些情况下很难得到有效的开展，实际运用效果也不是十分明显，长期以往就会影响到汉语教师志愿者的自信心与积极性。

๑.๒ 泰国学生性格的特点

泰国学生的性格跟中国学生相比有显著差异性。中国学校高度重视学生纪律要求，教师具有较高威信，因此中国学生在课堂中表现出较强的纪律性和规则意识。此外，大部分中国家长重视子女学业，也会对子女学习情况进行严格管教。相比之下，泰国学生性格开朗随意，活泼好动，善于表达，表现欲强，不习惯于条条框框的约束感，自主学习能力较弱。

不少在泰汉语教师志愿者教师都反应泰国学生过于自由和散漫，维持好课堂纪律的难度系数比较大。泰国学生随意散漫的上课状态，给汉语教学的顺利开展中带来了不少的问题，促使越来越多的志愿者关注并思考如何正确处理师生关系问题——**如何理解并尊重泰国学生，如何利用他们的性格特点灵活调整教学方法，如何更好地学习泰国本土老师的教学方法，等等。**师生关系是教学活动能否顺利开展的重要因素，**如果不能**针对教学对象的性格特点的采取有效教学方法，志愿者很难顺利开展汉语教学活动。

(二) 社会环境方面

由于中泰两国在社会文化制度和语言上存在诸多不同，在泰汉语教师志愿者与泰国人民的思想观念存在着明显差异，导致在泰汉语教师志愿者常常因为中泰文化观念上的问题或语言沟通障碍，而难以与当地人民开展正常交往与交流。笔者将从宗教信仰、价值取向、权力观念及语言隔阂四个角度分析汉语教师志愿者出现跨文化适应困难的原因。

๒.๑ 宗教信仰

宗教是人类文明的重要组成部分，宗教反映着一定的文化背景和文化特质。宗教信仰对文化适应产生重大而深远的影响，不同宗教信仰的人，对当地文化的适应程度也是不相同的。元振军(๒๐๑๕)指出，**泰国并非一个严格意义上的宗教国家，但却极富宗教色彩。泰国境内的宗教主要有佛教、伊斯兰教、基督教和印度教等，其中佛教为主要宗教信仰，约有 ๙๐%的泰国人信仰佛教，因而佛教是泰国名副其实的国教。泰国的宪法支持和保护宗教信仰自由。泰国又有“黄袍佛国”的美名，僧侣备受敬重，佛寺随处可见，贯穿于日常生活、王室仪式、国民教育、风俗习惯、节日活动等方方面面。**

不少在泰汉语教师志愿者在佛教寺庙、佛教节日期间，或者在与有宗教信仰的学生或同事接触时，非常担心自己会因举止不当触犯到泰国宗教忌

讳。为避免因宗教问题引发文化冲突，他们通常会采取回避策略，减少与当地佛教民众的进一步交流，在一定程度上影响到了文化适应和融入的进程。

๒.๒ 价值取向

Kluckhohn(๑๙๕๒)对价值观的定义是：价值是一种外显的或内隐的，有关什么是“值得的”的看法，它是个人或群体的特征，它影响人们对行为方式、手段和目的的选择。中泰两国在价值观的取向上存在着不同，其中最突出的是群体主义和个体主义的价值观取向。

朱怡璇(๒๐๑๕)指出，在中国传统文化中，倡导个人无私奉献与团队协作精神，在很多情况下，强调集体利益高于个人利益。人们之间的交流与沟通比较注重情感因素的融入，并不赞成过分凸显个体性及其价值。而在泰国文化中，则有着深厚的佛教文化作为基础，泰国传统文化中认为人是家庭与宗族中的重要组成成员，他们应该受到家族的庇护，各个成员应该对家族报以忠诚。因此，泰国文化在重视群体利益的基础上，更强调个体性的价值，鼓励呵护个体性的发挥。总的来说，中国传统文化与泰国传统文化中对于集体与个人的价值取向有着一定的差异性。

在泰国，泰国学生表现欲较强，尤其表现在喜欢参加各种各样的活动，盛装出席，载歌载舞，积

极展现自我大方自信的一面。在集体主义文化中成长的汉语教师志愿者刚接触到泰国学生时，通常会觉得有些不适应，这就是价值取向对个体在跨文化交际中的影响体现之一。

๒.๓๓ 权力观念

本文所说的“权力”是社会学中的权力概念，不同于政治学的权力概念。韦庆旺、俞国良(๒๐๐๙)指出，社会学中的权力概念指的是社会权力，即社会主体凭借所拥有的社会资源对社会和国家所具有的影响力和支配力，不具备强制性，更多的是影响力特性。中泰两国对权力概念的阐发是有区别的。

中国传统文化中有着较为鲜明的“敬权”特征，表现出高权力距离，这个“权力”可体现在君臣、父子、夫妻、长幼、上下级等各个方面。在很多场合有严格的礼仪要求，如臣子应忠诚于君主、下属应服从上级，子女应孝顺父母长辈，学生应尊敬教师等。袁泉(๒๐๑๖)认为，泰国有着强烈的家庭出身等级观念，在推选领袖、领导等实权人物时，多以他们的家庭出身等级地位作为基础，从而表现出明显的社会权力阶层高低分化，即使在有着高等教育的大学生中也存在这样的等级观念，说明了泰国文化中更尊崇家族的权威性而非职业、年龄的等级权威。因而，泰国学生在课堂上的纪律性往往不如中国学生强，也会有一些泰国学生因不重视汉语学习而表现散漫随意。汉语教师

志愿者通常会觉得自己没有得到一个教师应有的尊重，自己身为教师的权威受到挑战，从而出现受挫、委屈甚至是郁郁寡欢的消极心理状态。

๒.๔ 语言隔阂

语言是人类交流信息最重要的工具，也是文化的主要载体。在跨文化交际中，语音、语法等语言形式毫无疑问地发挥着不可替代的作用。对于中国人来说，泰语是一门全新的外语，很难快速掌握。虽然汉语教师志愿者会通过国内培训或自学一些泰语基本生活用语，但在实际生活中是远远不够的。

汉语教师志愿者和泰国人民能否进行正常的语言沟通，在一定程度上影响着志愿者跨文化适应能力。众所周知，中国文化有着高度含蓄性，这与泰国文化中较为直接、直观的文化形态存在着非常大的区别。在泰汉语教师志愿者运用中文或泰语与泰国人民沟通时，经常出现语言沟通上的障碍，为汉语教师志愿者的日常生活与沟通交流造成诸多麻烦。Wannapa Paynuha(๒๐๑๘)认为，语言隔阂会削弱志愿者运用泰语进行沟通的积极性，泰语学习的积极性不高反过来又加剧了语言隔阂。值得注意的是，误解通常会产生沟通障碍，而大部分情况下消除误解的沟通渠道匮乏，最终会导致在泰汉语教师志愿者心理上的不适应。笔者通过与认识的志愿者朋友交谈发现，无论是在日常生活的适应上，还是在心理适应或者工作适应上，

泰语水平较高的志愿者在上述方面表现更好，而泰语水平较低的志愿者则表示自己会因语言沟通障碍而面临更多困难。由此可见，泰语水平始终是影响汉语教师志愿者跨文化适应的一个重要因素。语言沟通中产生的隔阂往往会成为志愿者在泰生活和工作的一大难题，对其心理产生负面影响。

（三）日常生活方面

Fumham & Bochner(๑๙๘๖)的相关研究成果表明，生活变化与身体、心智健康存在着一定的关系，生活变化和心理失衡的平均相关在 0.๓๕。这也意味着，跨文化接触带来的生活变化会影响人的心理适应。对于汉语教师志愿者来说，来到泰国首先面临的是具体的生活问题，气候条件、交通出行和生活节奏三个方面的变化往往使他们容易产生挫折感。

๓.๑ 泰国气候特点

泰国气候炎热潮湿，与中国大部分城市四季分明的气候条件差异明显。泰国位于亚洲中南半岛中南部，属于热带季风气候，全年分为热、雨、旱三季，年均气温在 ๒๔~๓๐℃之间，尤其是在热季期间（๓月~๕月）气温最高可达 ๔๐~๔๒℃。在泰汉语教师志愿者通常来自中国各个城市，对于他们来说，早已习惯了国内四季分明的气候环境。因此，泰国炎热的气候特点对他们尤其是来

自中国北方的汉语教师志愿者来说提出较大挑战。

๓.๒ 泰国交通出行特点

很多刚到泰国的汉语教师志愿者常常因为不熟悉泰国的城市环境、交通路线而出现生活或工作上的困扰，如，泰国的交通行驶规则是靠左行驶，而中国的交通行驶规则是靠右行驶；泰国交通路线一般呈复杂网状布局；中国公共交通工具便捷发达，而泰国大部分地区的主要公共交通工具为三轮车、双条车等，相对而言较为落后，对出行造成许多不便之处。

๓.๓ 泰国生活节奏特点

泰国是一个生活节奏缓慢的国家，与中国快节奏的城市生活也存在着较大差异，志愿者需要调整自己的生活节奏以适应泰国日常生活与工作。

（四）心理适应方面

心理学研究表明，当人在某种环境中长期生存，就会形成相对固定的生活习惯，对周围的人际关系和社会文化环境产生较强的情感依赖，一旦脱离赖以寄托的原生环境，就会出现明显的心理断层现象。胡文仲^(๑๙๙๙)强调，跨文化适应的过程就是跨文化适应群体远离自己赖以寄托的原生环境，开始在陌生的社会文化环境开启新的生活，**心理适应**是每位跨文化适应者都会面临的问题。根据此次问卷调查结果表明，在心理适应方面，教

学工作带来心理压力、思想情绪是在泰汉语教师志愿者出现跨文化适应问题的主要因素。

๔.๑ 教学工作造成心理负担

在泰汉语教师志愿者的主要任务是开展汉语教学及中国文化传播工作，集中体现在日常教学活动中。目前泰国教育部没有制定统一的汉语教学大纲来指导教学，大部分学校只能自行安排课程及制定评估标准，且由于汉语教师更换频率较高，造成了汉语教学实施过程中缺乏连贯性和系统性的弊端。

大多数汉语教师志愿者是中国大学应届本科毕业生或在读硕士研究生，抵泰后需要在较短时间内完成“学生——教师”的身份转变，甚至需要承担整个学校的汉语教学工作，包括拟定教学计划、选用甚至编写教材、实施汉语教学、组织考试等一系列工作，压力之大可想而知。此外，很多汉语教师志愿者会遇到学生管理上的难题，如一些泰国学生不重视汉语课、不服从课堂管理，会对志愿者造成心理上的负面影响，产生不良的工作情绪。

๔.๒ 旅居他乡产生思乡情绪

中国人传统具有较浓厚的思乡情结，和中国社会的乡土性特征有关。中国自古以来是一个农业大国，历史上绝大多数中国人从事农业生产，他们重视自己土生土长的地方，即使不得已漂泊在外

，也一定无比怀念故乡。中国的很多传统节日，如春节、元宵节、中秋节、重阳节等，都蕴含着思念故乡及期盼团圆的深层文化内涵。

对于在泰汉语教师志愿者而言，他们怀揣着梦想、肩负着责任与使命，前往异国他乡任教，在泰国长时间生活下，自然会产生思乡的情绪。此外，一些汉语教师志愿者被分配到较为偏远的教学地点，难免觉得孤寂甚至是迷茫。根据调查研究发现，在泰汉语教师志愿者或多或少都会有一些思乡情绪，尤其是在一些特殊节日或自身遭受挫折时；而一些汉语教师因为个人心理调节能力较弱，经常因为情感与心理上的**不适应**，影响到个人的日常生活与教学工作。

对策建议

针对前文总结的在泰汉语教师志愿者跨文化适应问题，本文提出相应的解决措施。

（一）合理调整心理预期

我们在前文论述到，在心理适应方面，教学工作带来心理压力、思想情绪是在泰汉语教师志愿者出现跨文化适应问题的主要因素。个人心理预期的调整始终是提高在泰汉语教师志愿者的跨文化适应能力的基础与根本。随着当今社会经济全球化的深入发展，国际间的交流越来越紧密，与不同国家、不同文化背景的人打交道，在未来的社会中也将会变得越来越普遍。古人云：“**凡事**预测

立，不预则废。”汉语教师志愿者来到泰国后，主要面临教学工作、社会环境、日常生活、心理适应等方面的挑战，因此建议志愿者适当调整心理预期，抱着更积极乐观的态度，把赴外教学当作是一种机遇，不仅是对自身能力的锻炼，更是对以后工作生活的经验储备。

（二）尊重与适应泰国文化

在日常生活中，为了尽量降低中泰两国价值影响、权力观念、语言文化等不同之处的消极影响，志愿者应该做到尊重并逐渐适应泰国文化。刘珣(๒๐๐๐)曾提出，**尊重不同的文化**是对待任何一种文化应有的最基本的态度，进而做到理解与适应新的生活环境中的文化。甘海燕(๒๐๑๘)指出在泰汉语教师志愿者可以多关注泰国新闻、泰国社会时事，在遇到中泰文化差异性的情况下，要懂得充分尊重泰国文化，不断提高文化差异的适应能力。新形势下，在泰汉语教师志愿者要不断地提高自己对泰国国情与文化的了解与认识，并尊重与适应泰国文化，从而增强自己的跨文化适应能力。在日常生活中，志愿者应积极参与泰国的文化活动，通过活动实践，去主动学习与了解泰国文化，从而提高自己的对泰国文化的适应能力。如果遇到心理、情感上的问题，志愿者可以及时通过通讯软件与朋友、亲人进行沟通交流，克服思乡情绪；还应主动地向身边泰国朋友、同事交流沟通

，不仅可以提升泰语水平，还可以增强自己与泰国朋友之间的信任感与友谊，从而使自己更好地适应泰国文化与环境。

（三）因地制宜调整教学方法

在汉语教学工作方面，首先，汉语教师志愿者应认识到汉语教学管理“**因地制宜、因人而异**”的概念，即在日常的教学管理过程中，灵活调整教学方法。其次，汉语教师志愿者应对教学对象（即泰国学生）的学习习惯、性格特点等方面有一定的了解与认知，如我们在前文论述到的。宋晓辉等^(๒๐๑๘)建议可以在汉语课堂上开展一次师生交流活动，汉语教师志愿者通过师生交流活动或者日常的班会活动，去了解泰国学生的学习**兴趣与学习方式**倾向，从而针对性地转变汉语教学模式，使用合适的教学方法进行汉语教学。同时，汉语教师也可以尝试将泰国教学方式与中国教学模式结合，创造出新的汉语教学理念，在汉语教学过程中，多融入一些中国文化相关的元素与知识，并与泰国学生进行中泰文化上的交流，增强师生之间的情感，从而实现汉语教学事半功倍的目的。

（四）中方应为志愿者提供完善的行前培训

除了志愿者的个人因素以外，我们还可以从外部条件上进行相应完善。志愿者在出国前，通常会在中国国内接受一段时间的行前培训。完善的行

（五）泰方为志愿者提供力所能及的帮助

志愿者抵达泰国学校任职后，泰方也应力所能及地帮助他们尽快适应新的生活及工作环境，集中举办适应性岗前培训，详细介绍本校基本情况、汉语教学情况、风土人情乃至宗教禁忌等，鼓励志愿者们多参与学校组织的集体活动，增强他们的归属感；通过各种渠道及时掌握志愿者们工作和生活适应情况，给予志愿者们更多的人文关怀，让志愿者时刻感受到家的温暖，缓解志愿者们的思乡、孤独等情绪，帮助他们更快适应在泰的

工作和生活；在平时的工作中，泰方也应及时与志愿者教师们分享学校教学工作安排和动态，帮助志愿者教师们尽快融入到新生活环境中。此外，笔者建议泰方教育委员会加强与中国教育部中外语言交流合作中心进行协调，合作研发适合各级各类开设有汉语课程的学校使用的汉语教材，为初次开始汉语教学的志愿者们提供有效硬件支持。

总结

跨文化适应对在泰汉语教师志愿者来说是必修的功课，若想顺利完成教学工作任务，越早适应收获越大。有不少年轻的汉语教师志愿者在泰工作期间，遇到跨文化适应问题造成工作和生活困扰而解决不好，很有可能影响到他们将来回国后的择业趋向，造成汉语国际教育事业的人才流失；反之，如果能较好适应泰国国情与文化、顺利开展教学工作，他们将对中泰文化交流起到重要作用。

综上所述，对于在泰汉语教师志愿者来说，泰国的教学工作、社会环境、日常生活以及志愿者个人心理适应等方面均是影响跨文化适应性的主要因素。针对当前在泰汉语教师志愿者的跨文化适应问题，应采取相应积极措施，如合理调整心理预期，尊重与适应泰国文化，因地制宜调整教学方法，中方对志愿者提供完善的行前培训，泰方

为志愿者提供力所能及的帮助等。相信在中泰两方教育部门与汉语教师志愿者们的共同努力下，在泰汉语教师志愿者们的跨文化适应性一定会得到有效增强。

参考文献

- Berry, J. W. (๑๙๙๐). Psychology of Acculturation: Understanding Individuals Moving Between Cultures. Applied Cross-cultural Psychology. Newbury Park, CA: Sage, ๒๓๒-๒๕๓.
- Furnham, A., & Bochner, S. (๑๙๘๖). Culture Shock: Psychological Relations to Unfamiliar Environment. London: Methuen.
- Kalvero, O. (๑๙๖๐). Culture Shock: Adjustment to New Cultural Environment. Practical Anthropology, ๔, ๑๗๗-๑๘๒.
- Kluckhohn, C. K. M. (๑๙๕๑). Value and Value Orientation in the Theory of Action: An Exploration in Definition and Classification, In T. Parsons & E. A. Shils (Eds.), Toward a General Theory of Action, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Robert, R., Ralf, L., Melville, H. (๑๙๓๖). Memorandum on the Study of Acculturation. American Anthropologist, ๓๘, ๑๔๙-๑๕๒.
- Ward, C., Bochner, S., Furnham, A. (๒๐๐๑). The Psychology of Culture Shock. London: Routledge.
- Ward, C., & Kennedy, A. (๑๙๙๒). Locus of Control, Mood Disturbance and Social Difficulty during Cross-cultural Transitions. International Journal of Intercultural Relations, ๑๖(๓), ๑๗๕-๑๘๔.

甘海燕. (๒๐๑๘). 赴泰汉语志愿者教学交往研究——基于哈贝马斯交往行为理论. 广西大学硕士学位论文.

胡汝秋.(๒๐๑๒).基于中泰基础教育差异的在泰汉语教师志愿者教学问题研究.山东大学硕士学位论文.

胡文仲.(๑๙๙๙).跨文化交际学概论.北京:外语教学与研究出版社.

李湘妃.(๒๐๑๓).赴泰汉语教师志愿者跨文化适应调查报告.湖南师范大学硕士学位论文.

李晓雯.(๒๐๑๗).赴泰汉语教师志愿者跨文化交际案例分析.郑州大学硕士学位论文.

刘珣.(๒๐๐๐).对外汉语教育学引论.北京:北京语言大学出版社.

Nisarath,J.(๒๐๑๕).赴泰汉语志愿者跨文化交际研究——以宋卡王子大学普吉分校汉语教师志愿者为例.中央民族大学硕士学位论文.

田卉子.(๒๐๑๙).赴泰汉语教师志愿者跨文化适应案例分析.福建茶叶,๔,๑๐๔-๑๐๕.

Wannapa,P.(๒๐๑๘).赴泰中国老师跨文化适应研究.华中师范大学硕士学位论文.

韦庆旺,俞国良.(๒๐๐๙).权力的社会认知研究述评.《心理科学进展》第 ๖ 期.๑๓๓๖-๑๓๔๓.

徐闪闪.(๒๐๑๔).赴泰汉语志愿者教师跨文化适应问题及对策研究.云南师范大学硕士学位论文.

袁泉.(๒๐๑๖).中泰企业员工文化价值观差异及其对冲突管理方式影响的实证研究.广西大学硕士学位论文.

元振军.(๒๐๑๕).泰国的法律与宗教.广西大学硕士学位论文.

张恒.(๒๐๑๗).对外汉语实习教师角色适应问题的个案研究——以广西大学 ๒๐๑๖ 年赴泰实习生为例.广西大学硕士学位论文.

朱怡璇.(๒๐๑๕).中泰学生非语言交际中集体主义和个体主义倾向的调查研究.云南师范大学硕士学位论文.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบ
วัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4
หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะ
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

A study of factors affecting listening and reading skills,
within The Chinese proficiency test (HSK) Level 4 of the
fourth year students of the Bachelor of Arts Chinese
language program in the Faculty of Humanities and
Social Sciences at Kamphaeng Phet Rajabhat University

มาลัยรัตน์ คณิตชยานันท์ บอยซ์¹

Malairat kanitchayanun Boyce

ชุตินธร ฉิมสุข²

Chutintorn chimsuk

ชวิศา กันกา³

Chawisa Tantirathanon

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานที่ต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีผลต่อการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 โดยเป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบทดสอบทักษะการฟังและการอ่านในการทำข้อสอบวัดระดับความรู้

^{1,2,3} อาจารย์, สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 สอดคล้องกับมาตรฐานการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน ของสำนักงานกรรมการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Hanban) กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ประกอบไปด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการได้แก่ 1. ปัจจัยด้านเนื้อหาที่มีความยากต่อความเข้าใจโดยเฉพาะหลักไวยากรณ์และคำศัพท์ภาษาจีน 2. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียน จะสามารถช่วยผลักดันผู้เรียนให้มีความพยายาม หรือ ความสะดวกหรือร้อนในการเรียนภาษาได้ดี ทักษะคิดของผู้เรียน หากผู้สอนเสริมสร้างทักษะคิดที่ดีต่อการเรียนหรือการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 อีกทั้งหากผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาได้ฝึกพูดสนทนากับเพื่อนชาวจีน หรืออาจารย์ชาวจีนเป็นประจำ หรือแม้แต่การนำเอาสื่อบันเทิงต่างๆ เช่น บทเพลง คลิปวิดีโอ มาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จะทำให้นักศึกษามีทักษะคิดที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน มีความประสบความสำเร็จในการเรียนและการสอบ 3. ปัจจัยด้านตัวผู้สอน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนและการสอบของผู้เรียน ซึ่งหากผู้สอนมีภาระงานที่มากจนเกินไปหรือมีเวลาพัฒนาตัวเองน้อยเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียนมาก และ 4. ปัจจัยภายนอกด้านอื่นๆ เช่น สื่อการสอน อุปกรณ์การเรียน สภาพห้องเรียน หรือแม้กระทั่งการเรียนในระบบออนไลน์อันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม กรณีตามปัญหาข้างต้นผู้วิจัยมีข้อเสนอว่า การแก้ไขควรทำใน 2 ระดับ ในระดับแรกควรแก้ไขที่ตัวของผู้เรียนกับผู้สอน โดยกำหนดให้มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนให้มากขึ้น ออกแบบวิธีการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติและความสามารถของนักศึกษา รวมถึงการย่อเนื้อหาหรือคำศัพท์สำคัญ ที่คาดว่านักศึกษาจะได้ใช้ในการสอบ ระดับที่สองคือการพูดคุยและขอความร่วมมือจากมหาวิทยาลัยในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับภาระงานอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสอน เพราะหากภาระงานอื่นๆ ลดลงผู้สอนก็จะมีเวลาสำหรับการพัฒนานักศึกษาได้มากขึ้น เมื่อผู้สอนมีเวลา

มากขึ้นการคิดวิธีต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์กับนักศึกษา ก็จะมากตาม และเมื่อนักศึกษาได้รับการพัฒนาและสอบวัดระดับได้มากขึ้นมหาวิทยาลัยก็จะได้รับประโยชน์ตามไปด้วย

คำสำคัญ: ปัจจัย, การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน, ทักษะการฟัง, ทักษะการอ่าน

Abstract

This research aims to study factors affecting the listening and reading skills of the Chinese language proficiency test (HSK) Level 4 of the fourth year students within the Bachelor of Arts Chinese language program in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University. 15 students who enrolled in semester 1 of 2021 were took the level 4 Chinese language Proficiency Test (HSK). The research analyzed their listening and reading skills test in the level 4 Chinese language Proficiency Test (HSK) level 4, in line with the Chinese language proficiency test standards of the Office of the International Chinese Language Teaching Promotion Committee (Hanban), Beijing, China

The study found that the Factors Affecting Listening and Reading Skills in the level 4 Chinese Proficiency Test (HSK) level 4 consists of 4 important factors: 1. Content factors that are difficult to understand, especially Chinese grammar and vocabulary. 2. Learner factors that are difficult to understand. There is little effort and determination to study, students are easily discouraged, and additionally there can be personal problems in various fields. 3. Factors related to teachers having problems in transferring their knowledge because they were assigned to do other tasks besides teaching and 4. Other external factors such as teaching media,

learning equipment classroom conditions or even online learning as a result of the Covid-19 epidemic, all of which are factors that affect students. However, in regards to the aforementioned problems, the researchers suggest that Correction should be done at 2 levels. In the first level, the correction should be done at the learner level and the teacher level. This can be achieved by requiring more discussions and exchanges between learners and teachers and Designing teaching methods that are consistent with the nature and abilities of the students. This could include content digests or important vocabulary that students are expected to use in the exam. The second level is to discuss and ask for cooperation from universities on various matters. Especially about other workloads beyond teaching, if teacher's can spend less time on non-teaching activities , teachers will have more time to develop their students. When teachers have more time to think of different teaching methods, this can have a very positive effect on the students involved. When students develop and take higher level examinations, the university will benefit accordingly.

Keywords: Factor, Chinese Proficiency Test, Listening Skills, Reading Skills

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2552 การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) ได้บรรจุภาษาจีนในคลังข้อสอบชุดความถนัดทางภาษาต่างประเทศที่ 2 (PAT7.4 ความถนัดภาษาจีน) โดยคะแนนสอบสามารถใช้ยื่นเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ต้องใช้คะแนนทักษะทางภาษาจีน ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาจีน ในฐานะของภาษาต่างประเทศลำดับที่ 2

(รองจากภาษาอังกฤษ) ที่สถานศึกษาหลายแห่ง มีความพร้อมและเปิดสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นเหตุให้ผู้เรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสนใจผลของการเรียนการสอนคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ในที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาจีน) จึงได้เสนอแผนพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้เกิดมาตรฐานที่มีลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ (สำนักรัฐมนตรี, 2556) โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญในการยกระดับการเรียนการสอนภาษาจีน นอกจากการกำหนดมาตรฐานด้านหลักสูตรและบุคลากรด้านการสอนแล้ว กระทรวงการศึกษาธิการยังผลักดันให้แต่ละสถาบันการศึกษาดำเนินการประเมินความสามารถใช้ภาษาจีนของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือประเมินที่มาตรฐานระดับสากล เช่น The Chinese Proficiency Test : Hanyu Shuiping Kaoshi (HSK) และ The Youth Chinese Test (YCT) ซึ่งพัฒนาคลังข้อสอบโดยสำนักงานกรรมการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ Hanban (ยุพดี หวลอารมณ์, 2559)

สำนักส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (HANBAN) ได้ประกาศใช้การสอบวัดระดับภาษาจีนฉบับใหม่ (新汉语水平考试) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2009 ปัจจุบันการสอบวัดระดับภาษาจีน (HSK) เป็นการทดสอบความถนัดทางภาษาที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ เป็นเอกสารสำคัญในการยืนยันความถนัดทางภาษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อในระดับต่างๆ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน และเป็นเครื่องมือสำคัญในการประกอบอาชีพ ซึ่งการสอบวัดระดับภาษาจีนแบ่งออกเป็น 6 ระดับ ประกอบด้วย

1) HSK 1 มีวงคำศัพท์อยู่ที่ 150 คำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้ด้วยวลีและประโยคอย่างง่าย และเตรียมความพร้อมในการเรียนภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้น

2) HSK 2 มีวงคำศัพท์ อยู่ที่ 300 คำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนอย่างง่ายในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความรู้ภาษาจีนในระดับต้น

3) HSK 3 มีวงคำศัพท์อยู่ที่ 600 คำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการดำรงชีวิต การศึกษา การประกอบอาชีพการท่องเที่ยว และสื่อสารด้วยภาษาจีนได้อย่างคล่องแคล่วมากขึ้น มีความรู้ภาษาจีนในระดับกลาง

4) HSK 4 มีวงคำศัพท์อยู่ที่ 1,200 คำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในประเด็นที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และสามารถสื่อสารเบื้องต้นกับเจ้าของภาษาได้อย่างไม่มีอุปสรรค

5) HSK 5 มีวงคำศัพท์อยู่ที่ 2,500 คำ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการอ่านสิ่งพิมพ์ การรับชมสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสามารถใช้ภาษาจีนในการกล่าวสุนทรพจน์ในที่สาธารณะได้

6) HSK 6 มีวงคำศัพท์อยู่ที่ 5,000 คำ ขึ้นไป ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้อย่างไม่มีอุปสรรคในทุกประเด็นสนทนา สามารถใช้ภาษาจีนถ่ายทอดความรู้ผ่านการพูดและการเขียนได้อย่างถูกต้องแม่นยำมีความรู้ภาษาจีนในระดับสูง (พิชัย แก้วบุตรม, 2๕๖๑)

การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนและนักศึกษาที่เรียนจบสาขาวิชาภาษาจีนต้องมีผลการสอบ เพื่อเป็นเครื่องมือรับประกันว่าบุคคลนั้นสามารถใช้ทักษะภาษาจีนได้ครบถ้วน ซึ่งการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ในระดับที่จัดเป็นมาตรฐานความสามารถทางภาษาจีนที่นานาชาติยอมรับและนำไปใช้ในการสมัครงานหรือศึกษาต่อต่างประเทศ จะเป็น การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ขึ้นไป

ข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 นั้นแบ่งออกเป็น 3 ทักษะ ตามข้อสอบได้แก่ทักษะการฟัง ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน (สุพิชฌาย์ ทวีธนวริยา, สุกัญญา วศินานนท์และ Liu Jiaxiang), ๒๕๕๙

โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้เล็งเห็นความสำคัญของการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 จึงได้มีการจัดกระบวนการเรียนการสอน การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ให้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ จากการจัดการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามีปัญหาในการทำข้อสอบ ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนสอบไม่ถึงเกณฑ์ จึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาของ

นักศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์การเรียนการสอนภาษาจีนปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การสนับสนุนการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ สำหรับนักศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการใช้ผลลัพธ์จากการดำเนินการเป็นองค์ความรู้สำหรับพัฒนาหลักสูตรและเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาจากการทำข้อสอบและสามารถทำข้อสอบได้มีประสิทธิภาพสูงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังและการอ่าน ในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน ๑๕ คน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์การเรียนการสอนภาษาจีนปัจจุบัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

แบบทดสอบทักษะการฟังและการอ่านในการทำข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาจีน ชั้นปีที่ ๔ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา ๑ /๒๕๖๔ จำนวน ๑๕ คน โดยแบบทดสอบสอดคล้องกับมาตรฐานการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน ของสำนักงานกรรมการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Hanban) กรุงเทพมหานคร สาธารณรัฐประชาชนจีน มุ่งเน้นการสอบวัดความรู้ความสามารถด้านภาษาจีน การใช้ภาษาในระดับที่สามารถอธิบายเรื่องราวที่กว้างขวางได้มากขึ้น และสามารถสื่อสารกับชาวจีนผู้เป็นเจ้าของภาษาได้ เป็นแบบทดสอบที่มุ่งเน้นการวัดความสามารถเกี่ยวกับการรู้คำศัพท์อย่างน้อย 1,200 คำ มีข้อสอบทั้งหมด

100 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยแบ่งเป็นทักษะด้านการฟัง 45 ข้อ เวลาที่ใช้สอบ 30 นาที การอ่าน 40 ข้อ เวลาที่ใช้สอบ 40 นาที และการเขียน 15 ข้อ เวลาที่ใช้สอบ 25 นาที รวมทั้งหมด 100 ข้อ 100 นาที มีคะแนนเต็ม 300 และหากสอบได้ 180 ถือว่าผ่านการประเมิน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา ๑ /๒๕๖๔ จำนวน ๑๕ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ได้มาจากการสุ่มแบบไม่เจาะจงจำนวน 5 คนและอาจารย์ผู้สอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วนคือแบบสอบถามด้านปัจจัย แบบทดสอบความสามารถทางด้านการฟังและการอ่านภาษาจีนของนักศึกษา และแบบสัมภาษณ์ผู้เรียนและผู้สอน

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการฟังและการอ่านในการทำข้อสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ 4 ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีลำดับขั้นตอนการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

จากการวิจัย พบว่ามีปัจจัยที่กระทบต่อการเรียนรู้และความสามารถในการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน มีทั้งหมด 4 ด้าน

1. ปัจจัยด้านเนื้อหา จากการวิจัยนั้นพบว่าคำศัพท์ที่ใช้สอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ นั้นมีทั้งหมด 1,200 คำ ซึ่งในจำนวนคำศัพท์เหล่านั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการทำข้อสอบของนักศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1.1 นักศึกษามีปัญหาด้านการฟังเกี่ยวกับคำพ้องเสียง คำพ้องรูป ซึ่งในทักษะการฟังนั้น หากฟังเสียงที่มีเสียงเดียวกัน คำศัพท์พยัญชนะต้นตัวเดียวกัน สระตัวเดียวกันและวรรณยุกต์ตัวเดียวกัน แต่ตัวอักษรจีนต่างกันและความหมายต่างกัน จึงเป็นอุปสรรคต่อการทำข้อสอบของนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เช่น

做	zuò	ทำ
坐	zuò	นั่ง
座	zuò	ลักษณะนามภูเขา
作	zuò	ทำงาน

ปัญหาด้าน คือคำพ้องรูป เช่น

着	zhe	กำลัง
着	zhāo	แผน วิธีการ
着	zháo	สัมผัส
着	zhuó	ใส่ สวม

จะเห็นว่าในคำศัพท์ภาษาจีน 1 ตัวอักษรนั้น สามารถอ่านออกเสียงได้หลายเสียงและมีความหมาย หากนักศึกษาฟังหรืออ่านผิด จะเกิดข้อผิดพลาดในการทำข้อสอบทันที

1.2 ปัญหาด้านคำพ้องความ Synonym หรือ คำพ้องความหมาย หมายถึง คำที่มีความหมายเหมือนกัน แต่สะกดไม่เหมือนกัน

เช่น	妈妈 - 母亲	แม่ - มารดา
	汉语 - 中文	ภาษาจีน - ภาษาจีน
	大夫 - 医生	หมอ - แพทย์
	经历 - 经验	ประสบการณ์ - ประสบการณ์
	儿童 - 孩子	เด็ก - เด็ก

1.๓ คำที่มีความหมายตรงข้ามได้จำแนกลักษณะของการสัมพันธ์ความหมายไว้เป็น 3 ลักษณะดังนี้คือ

1. ความสัมพันธ์ความหมายแบบมีความหมายตรงกันข้าม (Antonyms) โดยสามารถจำแนกได้อีก 4 ชนิด คือ

๑.๑ ความหมายตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง (Complementanty) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง โดยที่ไม่สามารถนำมาจัดเรียงความหมายได้

เช่น	死 - 活	ตาย - มีชีวิต
	进-出	เข้า - ออก
	穿-脱	สวม - ถอด
	男人-女人	ชาย - หญิง
	成功-失败	ประสบความสำเร็จ - พ่ายแพ้

๑.๒ ความหมายตรงกันข้ามแบบสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน (Antonymy) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้าม แต่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และสามารถที่จะนำมาจัดเรียงให้เห็นค่าความหมายที่ต่างกันได้

เช่น	热 - 冷	ร้อน - เย็น
	哭-笑	ร้องไห้ - หัวเราะ
	过去-将来	อดีต - อนาคต
	后面 - 前面	ข้างหลัง - ข้างหน้า
	部分 - 全部	บางส่วน - ทุกส่วน

1.๓ ความหมายตรงกันข้ามแบบย้อนความหมาย (Converseness) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้าม แต่มีความสัมพันธ์ย้อนซึ่งกันและกัน

เช่น	无 - 有	ไม่มี - มี
	输-赢	แพ้ - ชนะ
	老公-老婆	สามี - ภรรยา
	表扬-批评	ชื่นชม - ตำหนิ
	预习 - 练习	ทบทวนก่อนเรียน - ทบทวนหลังเรียน

1.๔.ความหมายตรงกันข้ามในแง่ทิศทาง (Directionality)

คือ คำที่มีความขัดแย้งในแง่ทิศทาง

เช่น	左右	ซ้าย - ขวา
	上-下	บน - ล่าง
	内 - 外	ใน - นอก
	关 - 开	ปิด - เปิด
	后面 - 前面	ข้างหลัง - ข้างหน้า

การมีความรู้ด้านคำศัพท์อย่างพอเพียงมีผลต่อการเรียนและการพัฒนาทักษะด้านต่างๆเป็นอย่างยิ่ง หากผู้เรียนมีความรู้ทางด้านคำศัพท์ไม่พอเพียงต่อการเรียนรู้ในแต่ละบทเรียน นอกจากคำศัพท์จะยากแล้วยังเป็นคำที่ไม่คุ้นเคย ยิ่งทำให้ไม่เข้าใจมากขึ้นไปใหญ่ จนเกิดการท้อแท้ ไม่อยากเรียน ไม่อยากอ่าน ไม่อยากทำแบบฝึกหัดใดๆ ส่งผลให้มีผลพัฒนาการเรียน (เสาวนีย์ อินทรพล, 2549) การรู้คำศัพท์ที่พอเพียงจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้สอบ

สรุปได้ว่า การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ นั้น นักศึกษาสามารถใช้ภาษาจีนสื่อสารในหัวข้อที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้อย่างถูกต้อง รู้และเข้าใจคำศัพท์ประมาณ 1,200 คำ สิ่งที่นักศึกษาต้องรู้และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการทำข้อสอบคือ คำศัพท์ หากพื้นฐานนักศึกษาหรือคลังคำศัพท์นักศึกษาไม่ถึง 1,200 คำ และเมื่อนักศึกษาทำข้อสอบจะทำให้ นักศึกษามีความผิดพลาดในการทำข้อสอบได้ ยิ่งเป็นการสอบทักษะด้านการฟัง หากนักศึกษาไม่ทราบว่าตัวอักษรภาษาจีนนั้นเขียนอย่างไร หรือไม่รู้ทราบวิธีการใช้คำศัพท์ จะส่งผลกระทบต่อการทำข้อสอบของนักศึกษาเป็นอย่างแน่นอน

2. ปัจจัยด้านตัวผู้เรียน จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ หากนักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนจะสามารถช่วยผลักดันผู้เรียนให้มีความพยายาม หรือ ความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาได้ดี ด้านทัศนคติของผู้เรียน

หากผู้สอนเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนหรือการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ หรือผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษาได้ฝึกพูดสนทนากับเพื่อนชาวจีน หรืออาจารย์ชาวจีนเป็นประจำ หรือแม้แต่การนำเอาสื่อบันเทิงต่างๆ เช่นบทเพลง คลิปวิดีโอ มาช่วยในกระบวนการจัดการเรียนการสอน จะทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาจีน มีความประสบความสำเร็จในการเรียนและการสอบ ซึ่งสอดคล้องกับ (นุจริย สุทธิพันธ์ , 2560) ที่ว่าทัศนคติเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนภาษาจีน นักศึกษาเห็นว่าการพูดกับเพื่อนชาวจีน หรืออาจารย์ชาวจีนเป็นประจำทำให้นักศึกษาได้พัฒนาภาษาจีนและทักษะการฟังเพิ่มมากขึ้น นักศึกษาเห็นว่าการพัฒนาทักษะการฟังของตนเองมีส่วนสำคัญที่ช่วยพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ไปพร้อมกัน

อีกทั้งความกังวลของผู้เรียนก็มีส่วนในการทำให้ผู้เรียน เรียนได้ไม่ดี หรือผลสอบออกมาไม่ดี ดังนั้นการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ดี ลดความกังวลของผู้เรียน และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนมากขึ้น จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และทำข้อสอบได้ดีขึ้น

3. ปัจจัยด้านตัวผู้สอน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนและการสอบของผู้เรียน ซึ่งหากผู้สอนมีภาระงานที่มากจนเกินไป หรือมีเวลาพัฒนาตัวเองน้อยเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้อง (ธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง, นรินทร์ สังข์รักษา, ๒๕๕๘) ได้วิจัยไว้ว่า ผู้เรียนและผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนต้องมีการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับความรู้ ที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็วในสังคมโลกาภิวัตน์ ประกอบกับต้องพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยอาศัยเทคโนโลยีที่มีความหลากหลายมาเป็นตัวช่วยในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

แต่ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ตัวผู้สอนทำให้ทราบว่า นอกเหนือจากการจัดการเรียน ผู้สอนยังมีการงานที่รับผิดชอบและมอบหมายให้ทำงานอื่นๆอีก จึงส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เต็มที่ อีกทั้งยังไม่มี

เวลาไปอบรมหรือสัมมนาหาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัย ดังนั้นผู้สอนจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีน (HSK) ระดับ ๔ ของนักศึกษา

4. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และอุปกรณ์

สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนทั้งใน การทำกิจกรรม ต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนผู้เรียน ทั้งในแง่ของการ เสริมสร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ในขณะเดียวกัน การจัด สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม ก็มีผลในการขัดขวางการทำ กิจกรรมของผู้เรียนด้วยเช่นกัน การจัดการเรียนการสอนที่ได้ประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยสภาพแวดล้อม บรรยากาศที่ดี และอุปกรณ์ที่พร้อมจะสามารถ ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ดี โดยสอดคล้องกับ (ธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง ,นรินทร์ สังข์รักษา,๒๕๕๘) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการหาแนวทางการพัฒนา ในรูปแบบต่าง ๆ ให้ ดียิ่งขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการเรียนรู้/กลยุทธ์ที่หลากหลาย สภาพแวดล้อม ทั้งในครอบครัว ในโรงเรียน หรือแม้แต่สถานที่ท่องเที่ยว และที่สำคัญต้องยึด ผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งครูผู้สอนต้องมีเทคนิค วิธีสลับเนื้อหาสาระอย่าง สมเหตุสมผลและจัดกิจกรรมการเรียนอย่างเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่าง บุคคลของนักเรียน อีกทั้งการบูรณาการเรื่องของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทั้งใน เรื่องการฟัง การพูด การอ่าน การ เขียนในการเรียนรู้ทั้งในและนอกรายวิชา เพื่อโยงเข้าสู่กระบวนการสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ (นุจริย์ สุทธิพันธ์, 2560) ยังได้ศึกษาว่า แม้ว่านักศึกษาจะอยู่ในมหาวิทยาลัยในประเทศจีนแต่ สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยจีนอาจจะมีแตกต่างจากสภาพแวดล้อมใน มหาวิทยาลัยไทยค่อนข้างมาก นักศึกษาอาจจะเกิดความรู้สึกที่ไม่คุ้นชินกับ สภาพแวดล้อมดังกล่าว ซึ่งต่างจากสภาพแวดล้อมทางภาษาและวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าทุกคนจะพูดและสื่อสารโดยใช้ภาษาจีน แต่นักศึกษามีความรู้ทางด้าน ภาษาจีนเป็น ทุนเดิม เมื่อได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางภาษาที่เคยเรียนรู่มาก่อน ได้พูดภาษาจีนทุกวันและทุกที่ อีกทั้งมีโอกาสเรียนรู้เข้าใจสังคม วัฒนธรรม และชีวิตของชาวจีนในพื้นที่จึงทำให้ได้ใช้ภาษาจีนบ่อยขึ้นซึ่งเป็นการ ฝึกทักษะ

การฟังไปด้วยในเวลาเดียวกัน เหตุนี้จึงอาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ทักษะการฟังของนักศึกษาดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนภาษาจีนของผู้เรียนในทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
2. ควรศึกษาเทคนิคการทำแบบทดสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนในแต่ละทักษะ
3. ควรจัดกระบวนการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้เรียนรู้และใช้ภาษาจีนกับเจ้าของภาษาให้มากขึ้น และแสวงหาโอกาสให้นักศึกษาได้ไปศึกษาดูงานหรือเรียนภาษาจีนระยะสั้น เพื่อให้ได้มีโอกาสฝึกฝนภาษาจากเจ้าของภาษาโดยตรง และฝึกฝนทักษะการฟังและการอ่านได้จากสถานการณ์จริง

บรรณานุกรม

กรมพล ชนะโรจน์รุ่งเรือง, ฐณัฐรา ลามเลิศ, ประภา จอรธ. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนโดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กรณีศึกษา กลุ่มผู้เรียนที่เรียนวิชาภาษาจีน โรงเรียนหัวหินวิทยาคม.วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.), 21(2),10-26.

กรมวิชาการ.(2535). การศึกษาวิเคราะห์และกำหนดตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรแบบทดสอบมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษากรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ กองวิจัยทางการศึกษา. (2543). การศึกษาสภาพการเรียนรู้หนังสือของนักเรียน กรณีศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. กรุงเทพฯ: การศาสนา.กระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐประชาชนจีน. (2548).

การวัดระดับความรู้ภาษาจีน Hanyu Shuiping Kaoshi (HSK). ปักกิ่ง:

มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง.

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์. (2551). **ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ,บาหยัน อิมสำราญ.(2550). ภาษากับการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่2) . กรุงเทพฯ : พี.เพรส.

ณวิวรรณ คูหาภินันท์. (2542). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน (Reading and Reading Promotion)**. กรุงเทพมหานคร: ศิลปบรรณาการ.

ชายูดา จันทะปิตดา. (2555). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร**.สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2564 จาก://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/snamcn/Chayuda_Chantapidta/fulltext.pdf

จิตติรัตน์ ลดาวัลย์. (2543). การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการใช้ราชาศัพท์ในหนังสือพิมพ์และสื่อโทรทัศน์.กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐวุฒิ สุวรรณช่าง. (2558). ภาษาและวัฒนธรรมจีนกับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**, 17(1), 14-15.

ตุลยनुสรณ์ สุภาษา, ฉี เสวียหง. (2560). การศึกษาปัญหาการออกเสียงภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจวิทยาลัยนานาชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**, 8(1), 115-124.

ธนวัฒน์ อรุณสุขสว่าง,นรินทร์ สังข์รักษา. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. **วารสารวิชาการฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ**, 8 (2), 493-505

- ัญญารัตน์ มะลาศรี และ Wei Jingru. (2560). การจัดเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูดภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวไทย. **วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ. 4**, หน้า 79-88.
- นภดล จันทรเพ็ญ. (2531). **การใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- นริศ วศินานนท์. (2559). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย. **วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 9(2)**, 270-271.
- นุจริย์ สุทธิพันธ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการฟังภาษาจีนของนักศึกษา หลักสูตรภาษาจีน มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ กรณีศึกษา นักศึกษาที่ เข้าร่วมโครงการ In Country Study Program ประจำปีการศึกษา 2560.การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10 223-238.
- นุชนาฏ วรยศศรี. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาอังกฤษของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขต พระนครใต้. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บนลือ พุกกะวัน. (2538). **มิติใหม่ในการสอนอ่าน**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ปวีณา พิสิท. (2545). ผลของการเรียนแบบร่วมมือในการผสมผสานการอ่าน และการเขียนที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความวิชา ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พัชรา พรหมณี. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ สำคัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับบทเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่1.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- พิชัย แก้วบุตรม. (2018). นโยบายทางภาษาในการเผยแพร่ภาษาและ วัฒนธรรมจีนผ่านการทดสอบวัดระดับภาษาจีน HSK. **วารสารวิจัย**

ราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชภัฏพระนคร, 14(2), 307-325

พิณพร คงแท่น, อัญชนา ทองกระจาย, Huanhuan Ma. (2562) การพัฒนาการ
อ่านออกเสียงภาษาจีนกลาง สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน ชั้น
ปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พิศเพลิน สงวนพงษ์. (2535). ภาษาไทยธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. อุดรธานี:
สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตอุดรยาวาสกรี.

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2538). ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภูเทพ ประภาร. (2560). การพัฒนาทักษะการจำคำศัพท์ภาษาจีนโดยใช้
หมวดนำตัวอักษรจีน. วารสารมทร.อีสาน ฉบับมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์. 5 (2), 85-97.

แมนมาศ ขวลิต. (2544). แนวทางส่งเสริมการอ่าน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ
: บรรณกิจ.

ยิ่งรัก ขุนชาติประเสริฐ. (2546). กลวิธีการเรียนภาษาจีนกลางของนักศึกษา
ไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์.
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ยุพดี หวลอารมณ์. (2559). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การสอบวัดระดับภาษาจีน
ของนักศึกษาสาขาจีนธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

รักชนก แสงภักดีจิต. (2548). การเพิ่มทักษะการอ่านภาษาต่างประเทศให้
ประสิทธิภาพมากขึ้น. วารสารนวัตกรรมการเรียนการสอน

ฤทัยรัตน์ ศรีพวงมาลัย. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการฟัง
ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้ผ่านพอดคาสต์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนหนองกุงศาลาหน้าเที่ยง
วิทยากร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วรวรรณ เปลี่ยนบุญเลิศ. (2540). แนวคิดและเทคนิควิธีการสอน
ภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒน์ บัญจیب. (2541). ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: กองวรรณกรรม
และประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.
- วิภาวรรณ สุนทรจามร. (2559). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียน
การสอนภาษาจีนในประเทศ ระดับประถมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 23
พฤษภาคม 2564. จาก [http://www.thaiedresearch.org/
index.php/home/paperview/31](http://www.thaiedresearch.org/index.php/home/paperview/31)
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2549). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ
ความสามารถในการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 12
กรกฎาคม 2564. จาก <http://exam.sukhon.ac.th> > sahapum >
reserch.
- วิสุตา แก้วหยด. (2563). การวิเคราะห์คำศัพท์HSKในหนังสือเรียน ภาษาจีน ของ
นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 11(2), 134-150.
- แววมยุรา เหมือนนิล. (2553). การอ่านจับใจความ. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการ
เรียนการสอนตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ 2549 ปะแห่งการ
ปฏิรูปการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สายฝน วรณสินธพ. (2554). ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออกเสียง พยัญชนะ สระ และ
วรรณยุกต์ในภาษาจีนกลางของนักศึกษาวิชาเอกภาษาจีนและนักศึกษา
คณะแพทย์แผนจีนมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. วารสารฉก.
วิชาการ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 14(28), 97- 108.
- สายสุนีย์ สุกุลแก้ว. (2534). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านภาษาไทยเพื่อจับ
ใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สิทธิพงศ์ ลิวิราพงศ์. (2550). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านไผ่โทน (นวลราษฎร์ วิทยา) อำเภอร่องขาว จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพิชฌาย์ ทวีธนวินิจ, สุกัญญา วศินานนท์, Liu Jiaxiang. (๒๕๕๙). กลยุทธ์พิชิตการสอบวัดระดับความรู้ภาษาจีนแบบใหม่ระดับ 4. วารสารวิจัยราชมนครกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, ฉบับที่ 10, 123-135.
- สุภิญญา เรือนแก้ว. (2552). ความสำคัญของภาษาจีนในปัจจุบัน. สืบค้น เมื่อ 31 พฤษภาคม 2564, จาก <http://hing-50010110079.blogspot.com/>.
- สุภิญญา เรือนแก้ว. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูสอนภาษาจีนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. สืบค้น เมื่อ 31 พฤษภาคม 2564, จาก <https://grad.dpu.ac.th/upload/contentปีที่%206%20ฉบับที่%201/วารสารบัณฑิตศึกษา-99.pdf>
- อดิเรก นวลศรี, ปิยนันต์ คล้ายจันทร์. (2558). ศึกษาความต้องการและแนวทางการจัดการเรียน การสอนภาษาจีนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนนทบุรี. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 7(2), 196-206.
- อภิรดี เสนาวิน. (2555). ผลการสอนอ่านแบบพาโนรามาที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความ และความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อวยพร พานิช. (2553). ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การสำรวจ

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมือง พัทยา จังหวัดชลบุรี

Digital Marketing Situation of Hotel Business in
Pattaya City, Chonburi Province

กัรนต์ เจริญสุวรรณ์¹

Karan Charoensuwan

กัณทิมาลย์ จินดาประเสริฐ²

Kantimarn Chindaprasert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์การดำเนินการด้านการตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรมกลุ่มเครือข่ายนานาชาติ และผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรมกลุ่มเครือข่ายภายในประเทศ จำนวน 6 คน จากนั้น ทำการสังเกตการเข้าถึงข้อมูลของโรงแรมใน 3 ช่องทางการตลาดดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ เครื่องมือค้นหาทางการตลาด และการตลาดสังคมออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การตลาดดิจิทัลในปัจจุบันมีความสำคัญกับธุรกิจโรงแรมมากและมีการแข่งขันค่อนข้างสูง ซึ่งในการดำเนินการมีข้อจำกัดที่บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตลาดดิจิทัลของโรงแรมนั้นยังมีไม่มาก และปัญหาที่เกิดขึ้น

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ในการใช้การตลาดดิจิทัล คือ การแสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อโรงแรม และ สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในอนาคตจะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น และจากการสังเกตพบว่า ในแต่ละช่องทางการตลาดดิจิทัลมีเป้าหมายในการนำเสนอข้อมูลที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การตลาดดิจิทัล, ธุรกิจโรงแรม, เมืองพัทยา

Abstract

This research aim to survey the situation of digital marketing operation of the hotel business in Pattaya City, Chonburi Province by using qualitative research method. The data collected by using in-depth interview with purposive sampling group, including of 6 marketing administrators of the international chain hotel and local chain hotel. Also observing the hotel data in 3 digital marketing channels as websites, search engine and social media marketing. Content analysis is used to analyze the data. The results showed that nowadays the situation of digital marketing is very important to the hotel business and has high competition. The operation treat found that there were not many of digital marketing expertise officers. The problem in using the marketing digital was negative comment to the hotel and in the future, it will have high competition. The observing had found that each of the digital marketing channel has the differentiation presentation goals.

Keyword: Digital Marketing, Hotel Business, Pattaya City

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยภาพรวมของประเทศไทย ก่อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ช่วยการสร้างงานให้ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ เป็นผลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และช่วยกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นต่าง ๆ อีกทั้งยังนำเงินตราจากนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าสู่ประเทศได้เป็นจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้นำไปสู่การสูญเสียอย่างรุนแรงในภาคการท่องเที่ยวของประเทศไทย ตั้งแต่ 1 เมษายน ถึง 31 ธันวาคม 2564 มีผู้ป่วยยืนยันการติดเชื้อ Covid-19 สะสม จำนวน 2,194,572 ราย (กรมควบคุมโรค, 2565, ออนไลน์) ทั้งนี้ยังมีการกำหนดมาตรการป้องกันโรคสำหรับผู้เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร ในวันที่ 29 มิถุนายน 2564 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564, ออนไลน์) ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสะสมลดลง 93.62% ในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม 2564 เทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2563 (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565, ออนไลน์)

เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติ มีแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์ มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าตื่นตาตื่นใจและสนุกสนาน และมีโรงแรมที่พักหรูหรามีระดับหลายแห่งพร้อมให้บริการได้ตลอดทั้งปี แต่การระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบไม่ต่างจากในภาพรวมของประเทศ โดยเมื่อเปรียบเทียบสณิติกนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีระหว่าง ปี 2563 กับ ปี 2564 มีจำนวนลดลง 98% ส่งผลให้รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติลดลงถึง 99.22% (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565, ออนไลน์) ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยายังได้รับผลกระทบจากการลดลงของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายหลัก จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจที่อยู่ภายใต้ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New normal) เช่น การรักษาระยะห่าง การลดการสัมผัสโดยตรง

เมื่อนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการรักษาระยะห่างมากขึ้น เทคโนโลยีจึงเป็นสิ่งที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดการได้ โดยเฉพาะการตลาดดิจิทัล ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินงานของธุรกิจด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า โดยผ่านวิธีการสื่อสารที่เข้าถึงได้ง่าย อาทิ การส่งมอบและนำเสนอคุณค่าเพิ่มของผลิตภัณฑ์และบริการไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกส่วนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม (จุฬารัตน์ ชันแก้ว, 2561, หน้า 4)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยสำรวจสถานการณ์การดำเนินการด้านการตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารที่รับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรม เพื่อทราบสถานการณ์การดำเนินการด้านการตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในปัจจุบัน และสามารถนำมาวางแผนด้านการตลาดและเป็นแนวทางในการดำเนินการที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับธุรกิจโรงแรมในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสถานการณ์การดำเนินการด้านการตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป หรือผู้จัดการฝ่ายการตลาด โดยใช้เกณฑ์ของ Strauss & Corbin

(ธัญญ์รวี ธรศิริปณโรจน์, 2562, น. 78) ซึ่งเน้นการพิจารณาคุณสมบัติ 1) ความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคล 2) วิชาชีพที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้เฉพาะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและตรงประเด็นตามจุดประสงค์ของการวิจัย โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) ในการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงแรมเครือข่ายนานาชาติ (International Chain Hotel) จำนวน 3 โรงแรม และกลุ่มโรงแรมเครือข่ายภายในประเทศ (Local Chain Hotel) จำนวน 3 โรงแรมเนื่องจากศักยภาพทางการตลาดของโรงแรมทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างทั้งชื่อเสียงและภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูล จำนวน 6 ราย เนื่องจากข้อมูลที่ได้ถึงจุดอิ่มตัว

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเป็นคำถามปลายเปิดที่กำหนดเป็นประเด็นที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่วิจัย เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรม จากนั้น ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกข้อมูลการสังเกตเพื่อสังเกตการดำเนินการเข้าถึงข้อมูลของโรงแรมใน 3 ช่องทางการตลาดดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เครื่องมือค้นหาทางการตลาด (Search Engine) การตลาดสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานการณ์การตลาดดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการติดต่อไปยังโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ดูแลรับผิดชอบด้านการตลาดของธุรกิจโรงแรม จากนั้น จัดบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการเข้าถึงข้อมูลของโรงแรมใน 3 ช่องทางการตลาดดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เครื่องมือค้นหาทางการตลาด (Search Engine) การตลาดสังคม

ออนไลน์ (Social Media Marketing) โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษาใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หลักฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทุกประเภทมาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อให้ความหมายข้อมูล และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) เพื่อความเชื่อมั่นของข้อมูล ดังนี้คือ เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และจดบันทึกแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง เพียงพอ และความน่าเชื่อถือของข้อมูลว่าสามารถตอบปัญหาของการวิจัยได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการ ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ที่จะพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงและตอบปัญหาการวิจัย โดยการตรวจสอบแหล่งข้อมูลจากแหล่งบุคคล คือ ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ได้จะเปลี่ยนหรือไม่ โดยการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายกลุ่ม ในคำถามเดียวกัน และจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนเดียวกันจากแหล่งบุคคลหลาย ๆ คน เพื่อเป็นการยืนยันในข้อมูลที่ได้รับว่ามีความถูกต้องหรือไม่

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และวิเคราะห์ข้อมูล มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในกลุ่มโรงแรมเครือข่ายนานาชาติ (International Chain Hotel) พบว่า

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลในปัจจุบันมีความสำคัญกับธุรกิจโรงแรมมากและมีการแข่งขันค่อนข้างสูง เพราะโรงแรมหลาย ๆ แห่งพยายามใช้การตลาดดิจิทัลเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่จะสร้างรายได้เข้าสู่โรงแรม แต่ยังมีอีกหลายแห่งที่ยังไม่สามารถใช้การตลาดดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการตลาดดิจิทัลมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจพฤติกรรมของลูกค้าที่อยู่ในโลกออนไลน์ พร้อมทั้งยังทราบข้อมูลการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคต

ในอดีตโรงแรมมีการส่งพนักงานฝ่ายขายไปติดต่อเพื่อหาลูกค้า หรือต้องพึ่งพาแพลตฟอร์มของธุรกิจตัวแทนจำหน่ายสินค้าทางการท่องเที่ยวออนไลน์ (Online Travel Agent : OTA) ที่จะต้องเสียค่านายหน้าให้กับแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Agoda Booking.com เป็นต้น แต่เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักลดน้อยลง ผู้บริหารระดับสูงจึงมีการปรับตัวโดยการส่งเสริมนโยบายการตลาดดิจิทัลมากขึ้น เนื่องจากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยมีการใช้โซเชียลมีเดียค่อนข้างมาก โดยการเพิ่มงบประมาณในการทำการตลาดดิจิทัลในช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ กระบวนการทางการตลาดดิจิทัลที่ทำให้เว็บไซต์ของโรงแรมติดหน้าแรกในการค้นหา (Search Engine Optimization : SEO) การทำการตลาดผ่านเครื่องมือค้นหาบนอินเทอร์เน็ต (Search Engine Marketing : SEM) หรือการโฆษณาออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Ads Facebook Ads และ LINE Ads เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการโฆษณาได้ และสามารถสร้างรายได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังมีการตลาดออนไลน์ที่ใช้ผู้ที่มีชื่อเสียง (Influencer Marketing) ในการโฆษณาอีกด้วย โดยทางโรงแรมจะมีการกำหนดรายละเอียดให้เหมาะสมกับผู้ที่มีอิทธิพลแต่ละคน สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในส่วนของการตลาดดิจิทัลของโรงแรมนั้นมีไม่มาก เนื่องจากเป็นการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีทักษะที่หลากหลาย เช่น การทำกราฟิกดีไซน์ การตัดต่อวิดีโอ การเป็นประชาสัมพันธ์ของโรงแรม เป็นต้น และทางโรงแรมไม่มีนโยบายการจ้าง

หน่วยงานภายนอกมาทำหน้าที่แทน เนื่องจากเนื้อหาในการผลิตสื่อจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายในโรงแรมอย่างรวดเร็ว และการตลาดดิจิทัลยังสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ เนื่องจากทางโรงแรมสามารถตรวจสอบข้อมูลการดำเนินการในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ของโรงแรมคู่แข่งได้ เช่น การดูยอดแชร์ ยอดไลค์ บนหน้า Facebook เป็นต้น ทำให้การวิเคราะห์คู่แข่งง่ายขึ้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้การตลาดดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ของโรงแรม คือ การแสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อโรงแรม หรือการบริการของพนักงาน บนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งทางโรงแรมมีแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการพยายามติดต่อกลับลูกค้าให้เร็วที่สุด เพื่อประนีประนอมให้ลูกค้าช่วยลบการแสดงความคิดเห็น หรือใช้ข้อความอื่นที่เป็นข้อความเชิงบวกมาลบการแสดงความคิดเห็นที่เชิงลบ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาการสร้างความเข้าใจการทำงานของฝ่ายการตลาดดิจิทัลให้กับแผนกอื่น ๆ ทราบ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความเข้าใจถึงกระบวนการในการทำงานของฝ่ายการตลาดดิจิทัล

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในอนาคตจะมีการแข่งขันกันมากขึ้นและมีการใช้รูปแบบการตลาดดิจิทัลไปอีกนาน จึงมีการปรับรูปแบบตามแพลตฟอร์มที่เปลี่ยนไป เช่น ปัจจุบันกระแสการใช้แพลตฟอร์ม TikTok กำลังเป็นที่นิยมทางโรงแรมก็จะปรับมาใช้แพลตฟอร์มนี้ในการทำตลาด เป็นต้น

2. ผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในกลุ่มโรงแรมเครือข่ายภายในประเทศ (Local Chain Hotel) พบว่า

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลในปัจจุบันมีการแข่งขันค่อนข้างสูง เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) จากเดิมที่เคยเดินทางไปพบลูกค้า โรงแรมต้องมีการปรับเปลี่ยนการตลาดเป็นแบบดิจิทัลมากขึ้น แต่ในด้านงบประมาณอาจเทียบกับกลุ่มโรงแรมเครือชายนานาชาติ (International Chain Hotel) ไม่ได้ ซึ่งกลุ่มโรงแรมเครือข่าย

ภายในประเทศจะใช้แพลตฟอร์มที่คล้ายกันแต่จะเน้นการโฆษณาออนไลน์บนแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Ads Facebook Ads และ LINE Ads เป็นต้น

การเริ่มต้นผู้บริหารให้ความสำคัญกับการทำการตลาดดิจิทัลมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทำให้โรงแรมต้องมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเป็นหลัก และมีการจัดสรรงบประมาณตามความเหมาะสม โดยการทำการตลาดดิจิทัลจะเริ่มจากการจัดการเว็บไซต์ของโรงแรม เพื่อที่จะกระจายไปยังแพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้ามากที่สุด เช่น การลดขั้นตอนในการจอง ลดความยุ่งยากในการติดต่อกับโรงแรม เป็นต้น ซึ่งเว็บไซต์โรงแรมนั้นจะต้องมีรูปแบบสวยงาม สีของเว็บไซต์เข้ากับโรงแรม เมื่อเข้าเว็บไซต์มาแล้วจะต้องรู้สึกอยากเข้ามาพัก และมีรายละเอียดที่ครบถ้วน จากนั้นจะใช้บริษัทตัวแทนในการจัดการกระบวนการทางการตลาดดิจิทัลที่ทำให้เว็บไซต์ของโรงแรมติดหน้าแรกในการค้นหา (SEO) ในส่วนการใช้การตลาดออนไลน์ที่ใช้ผู้ที่มีชื่อเสียง (Influencer Marketing) ทางโรงแรมจะมีการให้ข้อมูลของโรงแรม และให้ผู้รีวิวออกแบบการรีวิวตามสไตล์ของตนเอง นอกจากนี้ ยังมีการใช้บริษัทตัวแทนจำหน่ายสินค้าทางการท่องเที่ยวออนไลน์ (OTA) เป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำหรับการแข่งขันทางการตลาดดิจิทัล ซึ่งสามารถนำข้อมูลของโรงแรมคู่แข่งที่มีมาตรฐานเดียวกัน และอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกันมาวิเคราะห์ได้โดยเฉพาะเรื่องราคา สำหรับบุคลากรที่รับผิดชอบในส่วนของการตลาดดิจิทัลของโรงแรมนั้นถือน้อยและหายากมาก จึงต้องใช้บริษัทตัวแทนในการดำเนินการด้านการตลาดดิจิทัล และใช้ระบบการตอบกลับข้อความการสนทนาอัตโนมัติ (Chatbot) ซึ่งแพลตฟอร์มที่สามารถสร้างรายได้มากที่สุด คือ Facebook Messenger และ LINE@

ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้การตลาดดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสร้างรายได้ของโรงแรม คือ การให้รายละเอียดที่ไม่ตรงกับเว็บไซต์ของโรงแรมของบริษัทตัวแทนโดยเฉพาะเรื่องราคา และการให้ความคิดเห็นเชิงลบต่อโรงแรมบนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ทางโรงแรมจะพยายามติดต่อกลับลูกค้าโดยเร็ว

ที่สุด เพื่อสร้างความเข้าใจและเปลี่ยนทัศนคติทันที ซึ่งจะมีการตอบความคิดเห็นทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อแสดงถึงความใส่ใจที่มีให้กับลูกค้า

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในอนาคตจะมีการแข่งขันที่สูงขึ้น เนื่องจากโรงแรมต่าง ๆ มีผู้บริหารที่เป็นคนรุ่นใหม่มากขึ้น และทุกโรงแรมมองหาช่องทางการตลาดที่มากขึ้นที่นอกเหนือจากการขายผ่านบริษัทตัวแทนจำหน่ายสินค้าทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่มีกลุ่มลูกค้าต่างประเทศอยู่แล้ว

3. ผลการวิจัยที่ได้จากการสังเกตการเข้าถึงข้อมูลของโรงแรมใน 3 ช่องทางการตลาดดิจิทัล ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) เครื่องมือค้นหาทางการตลาด (Search Engine) การตลาดสังคมออนไลน์ (Social Media Marketing) พบว่า

ช่องทาง	International Chain Hotel	Local Chain Hotel
1. Website	1.1 เข้าถึงได้ง่าย	1.1 เข้าถึงได้ง่าย
	1.2 มีความเป็นปัจจุบัน	1.2 มีความเป็นปัจจุบัน
	1.3 ง่ายต่อการอ่าน	1.3 ง่ายต่อการอ่าน
	1.4 มีความทันสมัย สวยงาม	1.4 มีความทันสมัย สวยงาม
	1.5 มีภาพประกอบที่สามารถสื่อความหมายได้	1.5 มีภาพประกอบที่สามารถสื่อความหมายได้
2. Search Engine	2.1 มีการโฆษณาผ่าน Google โดยขึ้นเป็นอันดับแรกของการค้นหา	2.1 มีการโฆษณาผ่าน Google โดยขึ้นเป็นอันดับที่ 2 ของการค้นหาต่อจากการโฆษณาของ OTA
	2.2 ติดอันดับ 20 ของหัวข้อที่เกี่ยวข้องจากการค้นหาคำว่า Pattaya ใน Google Trend	2.2 ไม่ติดอันดับหัวข้อที่เกี่ยวข้องจากการค้นหาคำว่า Pattaya ใน Google Trend

ช่องทาง	International Chain Hotel	Local Chain Hotel
3. Social Media (Facebook)	3.1 เข้าถึงได้ง่าย	3.1 เข้าถึงได้ง่าย
	3.2 มีความเป็นปัจจุบัน	3.2 มีความเป็นปัจจุบัน
	3.3 เน้นขายกลุ่มลูกค้าที่เป็นคนไทย เนื่องจากไม่มีการโพสต์ที่เป็นภาษาอังกฤษ	3.3 มีการโพสต์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เช่น โครงการ Test & Go
	3.4 มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพัทยา	3.4 มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดในเมืองพัทยา
	3.5 เน้นการโพสต์กิจกรรมส่งเสริมการขาย	3.5 เน้นการโพสต์กิจกรรมส่งเสริมการขาย
	3.6 มีการนำเสนอภาพของลูกค้าที่มาใช้บริการจริง	3.6 มีการ Live เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริมการขาย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยพบประเด็นดังต่อไปนี้

สถานการณ์การตลาดดิจิทัลในปัจจุบันมีความสำคัญกับธุรกิจโรงแรมเป็นอย่างมากและมีการแข่งขันค่อนข้างสูง เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักลดน้อยลงไป จึงต้องมีการปรับตัวใช้การตลาดดิจิทัลเป็นเครื่องมือทางการตลาดเพื่อสร้างรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ จิตรลดา พันธุ์พนาสกุล และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล (2562, หน้า 19-20) พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยควรหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่ทันสมัยในการนำมาประยุกต์ใช้กับการบริการและการทำการตลาดดิจิทัล เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการยุคใหม่ที่ต้องการ

ความสะดวก รวดเร็ว และช่วยให้ธุรกิจมีประสิทธิภาพในการบริการ ลดต้นทุน การดำเนินงาน และสร้างความแตกต่างของธุรกิจ ส่งผลให้มีรายได้และผลกำไร เพิ่มขึ้น และสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันสำหรับธุรกิจได้ และสอดคล้องกับ Lam และ Law (2019, p. 60) พบว่า โรงแรมจำเป็นต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของลูกค้าที่เน้นประสบการณ์ และนำหน้าคู่แข่งและพลิกโฉมอุตสาหกรรมภายใต้สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่สูงขึ้น

บุคลากรที่รับผิดชอบในด้านการตลาดดิจิทัลของโรงแรมถือว่ามีจำนวนไม่มาก เนื่องจากทิศทางทางการตลาดมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีการปรับตัวและจำเป็นต้องมีทักษะทางดิจิทัลที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐวุฒิ ปัญญา (2563, หน้า 36) พบว่า องค์กรธุรกิจในยุคปัจจุบันต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอความแปลกใหม่และต่างจากคู่แข่ง ซึ่งผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองหากยุทธ์ที่จะใช้ในการสร้างรูปแบบบริการใหม่เพื่อส่งมอบบริการที่หลากหลาย มีความตื่นตัวสนใจ และสามารถสร้างแรงกระตุ้นให้ลูกค้าใช้บริการมากขึ้น โดยเน้นกระบวนการที่ลูกค้าเข้าถึงง่าย ไม่ซับซ้อนมากเกินไป เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและสร้างความพึงพอใจของลูกค้าให้มากที่สุด ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลาย จึงจะสามารถนำมาบูรณาการร่วมกันในการออกแบบเครื่องมือในการจัดกิจกรรมทางการตลาดต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาการแสดงความคิดเห็นในเชิงลบต่อโรงแรมบนแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ เป็นปัญหาที่โรงแรมต้องรีบดำเนินการแก้ไขหรือติดต่อกับลูกค้าให้เร็วที่สุด ซึ่งส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงและการดำเนินธุรกิจของโรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับ จุฬารัตน์ ชันแก้ว (2561, น. 22) พบว่า กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลด้านการจัดการชื่อเสียงองค์กรออนไลน์มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการตระหนักรู้เกี่ยวกับตราสินค้า เนื่องจากชื่อเสียงขององค์กรเปรียบเสมือนสิ่งที่ธุรกิจเคยทำมาในอดีต ซึ่งจะเป็นแนวโน้มในการดำเนินธุรกิจในอนาคต การจัดการชื่อเสียงองค์กรที่ดีจำเป็นต้องอาศัยเวลาในการสร้างชื่อเสียง ส่วน

ใหญ่ชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ ปรากฏให้เห็นในรูปของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เป็นที่รู้จักมายาวนาน และสอดคล้องกับ Pelsmacker, Tilburg และ Holthof (2018, p. 52) พบว่า การตอบข้อคิดเห็นของลูกค้าภายใน 24 ชั่วโมง จะส่งผลกระทบต่ออัตราการเข้าพักของโรงแรมในทิศทางที่ดีขึ้น และนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารธุรกิจโรงแรมควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการตลาดดิจิทัล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สถานการณ์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจโรงแรมในอนาคตนั้นจะมีการแข่งขันที่สูงมากยิ่งขึ้น เนื่องจากแต่ละโรงแรมสามารถเฝ้าสังเกตความเคลื่อนไหวของโรงแรมคู่แข่งกันได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการจัดโปรโมชั่นหรือช่องทางการตลาดต่าง ๆ ถ้าธุรกิจโรงแรมมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทักษะความสามารถด้านดิจิทัลของบุคลากรจะเป็นการสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันต่อไป

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในด้านการกำหนดรูปแบบเนื้อหาและการกำหนดช่องทางหรือแพลตฟอร์มทางการตลาดดิจิทัลให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การตลาดดิจิทัลที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับธุรกิจโรงแรม

2. ควรมีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมอื่น ๆ เพื่อศึกษาสถานการณ์การตลาดดิจิทัล เพื่อนำมาเปรียบเทียบและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการตลาดดิจิทัล

บรรณานุกรม

กรมควบคุมโรค. (2565). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 อัปเดตรายวัน.

(ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก

<https://ddc.moph.go.th/covid19-dashboard/?dashboard=main>.

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถานการณ์การท่องเที่ยวใน

ประเทศ รายจังหวัด ปี 2564. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่

24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=630.

..... (2565). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่

เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2564. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่

24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=632.

จิตรลดา พันธุ์พัฒนาสกุล และวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล. (2562). การสร้างความ

ได้เปรียบทางการแข่งขันด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม

ของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย : การทบทวนวรรณกรรม. วารสารบริหารธุรกิจเทคโนโลยีมหานคร. 16(2). 19-39.

จุฬารัตน์ ชันแก้ว. (2561). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและผลการดำเนินงานทาง

การตลาดหลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจบริการในประเทศไทย.

จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 41(159), 1-32.

ณัฐฤดี ปัญญา. (2563). การสร้างสรรค์การตลาดดิจิทัลเชิงกลยุทธ์ :

หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย. วารสาร

การจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา, 10(1), 20-44.

ราชกิจจานุเบกษา. (2564). คำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของ

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19). (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2565, จาก

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/143/T_0076.PDF.

- Lam, C. & Law, R. (2019). **Readiness of upscale and luxury-branded hotels for digital transformation.** International Journal of Hospitality Management, 79, 60-69.
- Pelsmacker, P. D., Tilburg, S. v., & Holthof, C. (2018). **Digital marketing strategies, online reviews and hotel performance.** International Journal of Hospitality Management, 72, 47-55.

การสำรวจ

การสำรวจวิเคราะห์ทางวากยสัมพันธ์ในการเติมข้อความใน
บทความให้สมบูรณ์ (Paragraph Completion) ในข้อสอบ
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

The Syntactic Analytic Survey of Paragraph
Completion in English test for 12th Grade Students

ชญญา ปัญโญ¹

Chanya Panyo

เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต²

Pennapa klaisingto

บทคัดย่อ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในประเทศไทยทุกคนต้องเข้าร่วมการสอบ
ภาษาอังกฤษ (9 วิชาสามัญ) เพื่อนำผลคะแนนสอบไปใช้ในการยื่นเข้าศึกษาต่อใน
ระดับมหาวิทยาลัย โดยมีการวัดทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเน้นด้านการใช้
ไวยากรณ์และความหมาย ผู้วิจัยจึงได้นำข้อสอบภาษาอังกฤษ ตอน Paragraph
Completion (การเติมข้อความในบทความให้สมบูรณ์) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 –
2564 ปีละ 15 ข้อ รวมเป็น 150 ข้อ มาวิเคราะห์เพื่อดูความถี่ในการพิจารณา
คำตอบของข้อสอบแต่ละข้อนั้น ต้องพิจารณาที่โครงสร้างประโยคหรือความหมาย
ของประโยค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุว่าประโยคที่ไม่สมบูรณ์แต่ละประโยคที่
ปรากฏใน Paragraph Completion ในข้อสอบ 9 วิชาสามัญ ภาษาอังกฤษ จะต้อง
พิจารณาด้านใด ระหว่างโครงสร้างประโยคและความหมายของประโยค จาก
การศึกษาพบว่าความถี่ของโครงสร้างประโยค ในข้อสอบ 4 ปีการศึกษาแรก (พ.ศ.
2555-2558) มีจำนวนมากกว่าด้านความหมายของประโยค แต่ใน 6 ปีการศึกษา

¹ English Department, School of Liberal Arts University of Phayao

² Assistant Professor of English Department, School of Liberal Arts University of
Phayao

ต่อมา (พ.ศ. 2559-2564) ความถี่ของโครงสร้างประโยคและความหมายของประโยคแตกต่างกันไม่มาก อย่างไรก็ตาม การใช้ไวยากรณ์เป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องพิจารณา นักเรียนต้องมีความรู้ทั้งด้านโครงสร้างประโยคและความหมายของประโยคที่เป็นตัวเลือก เพื่อที่จะสามารถเลือกตอบคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพื่อเติมประโยคในบทความให้สมบูรณ์

คำสำคัญ: ข้อสอบภาษาอังกฤษ (9 วิชาสามัญ), การเติมข้อความในบทความให้สมบูรณ์ วากยสัมพันธ์ , โครงสร้าง, ความหมายของประโยค

Abstract

12th grade students in Thailand must attend the English test to apply for the University. Paragraph completion or cloze test part is found in writing part in English test, which focuses on grammar usage and its meaning. 150 questions from paragraph completion or cloze test in English test for 12th grade students from Academic year 2012-2021 were analyzed to see the frequency of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part. This study aims to identify each uncompleted sentence found in paragraph completion in English test. The study found that the frequency of sentence structure in the first four years of English test is much higher than sentence meaning. In contrast, the frequency of sentence structure and sentence meaning in the last 6 years (Academic year 2016-2021) are not different as the previous years. Grammar usage is the most important issue the students need to concern. To conclude, they need to have explicit knowledge in both sentence structure and the meaning of the alternative to determine the most appropriate choice to fulfill the given sentence in cloze test.

Keywords: English test / paragraph completion / cloze test / syntactic / sentence structure / sentence meaning

Statement of the Problem

Goodman (2012) stated that Thailand began modernizing its school system in the early 19th century, especially in the field of higher education, by incorporating elements of the Western educational model. Currently, the Thai school system is the result of reforms introduced by the National Education Act of 1999 which focus on teaching to emphasize analytical thinking instead of memorization. Student-centered learning was introduced extensively.

Students are evaluated at the end of grades 9 and 12 through the National Institute for Educational Testing (O-NET). However, to attend the university, 12th grade students must apply for the common subjects test and GAT/PAT test to attend Thai University Central Admission System (TCAS) which were used to recruit students in the academic year 2018 onward.

NIETS (2018) stated that TCAS was set to replace the current central university admission system (CUAS). The new system aims to prevent students from applying for various institution and reserving places, which they previously failed to take up. TCAS is divided into 5 rounds. The first round is based on the student portfolio. The second is an assignment that requires applicants to submit the results of the Ordinary National Education Test (O-NET), the General Aptitude Test (GAT), the Professional Aptitude Test (PAT), the common subject test and other exams that the university deems appropriate. The third round consists of a direct admission system shared by partner institutions, the fourth round consists of a point-based joint admission system, and the fifth round consists of a direct admission system for institutions that still have vacant seats.

National Institute of Education Testing Service; NIETS (2009) stated that GAT stands for “General Aptitude Test” which divided into 2 main parts: The first part is analytical reading, analytical writing,

analytical thinking and problem solving and the second part is English for communication. PAT stands for “Professional Aptitude Test”. However, the common subjects test is divided into 9 subjects, Mathematics, Physics, Chemistry, Biology, Social science, Thai, Science, Mathematics2 and English.

NIETS (2012) stated that Thai students who study in Science and Mathematics program and intend to apply for faculty in Science and Mathematics fields must apply for 7 common subjects; Mathematics, Physics, Chemistry, Biology, Social science, Thai, and English. In addition, the students in Language Art program, or Language and Mathematics program and intend to apply for faculty of Arts must apply for Social science, Thai, Science, Mathematics 2 and English.

Talengsri (2019) stated that Thailand aware of the importance and necessity of English, so English was assigned to be one of the subjects in basic education curriculum. In addition, the students were educated to pay attention for English learning since being preschool students up to lifelong education. The students should have listening, speaking, reading and writing skills. They should have ability to communicate with foreigners and access explicit knowledge in the classroom and our community easily.

The focus of this research is on common subject, English test. English test was divided into 3 main parts. The first one is listening-speaking part which focus on situation dialogues that concerned about conversation. Secondly, graph/chart/diagram/table and different types of text were categorized in reading part. The last one is writing part, composed of paragraph completion and paragraph organization.

However, paragraph completion or cloze test part is the most important part considered in this study. The researcher intends to study about grammar usage found in English test in common subject for 12th grade students and determines which parts of speech was

found mostly. Not only having knowledge about parts of speech in grammar part, but also meaning of each choice are required to determine the best appropriate choice to fill in the blank in cloze test part. Syntactic was used to analyze all of the questions in paragraph completion part. Grammar usage was primarily concerned to determine the correct answer in cloze test part. The researcher divided the analysis of paragraph completion or cloze test into 2 main parts which are sentence meaning and sentence structure. The researcher aims to study about grammar knowledge which the 12th grade students need to learn so that they can do this English test efficiently.

Understand structurally coded syntactic standard relationships between sentence components, especially between predicates and noun phrases, by grammatical relationships such as subject, direct object and indirect object (Kibrik, 2001). Literary relationships can be characterized by their meaning, their formal means of expression, and their syntactic function. To conclude, this research aims to focus on 2 main expression, which are the meaning of each sentence appeared in paragraph completion and their syntactic function presented in the blank.

Objective

Identifying each uncompleted sentence found in paragraph completion in English test.

Limits of the study

150 questions of cloze test part in English test from Academic year 2012-2021.

Conceptual Framework

The researcher has collected 150 questions from paragraph completion in English test from Academic year 2012-2021.

The technique used in this research is identifying and classifying the sentence structure and sentence meaning. Categorized the data into sentence structure which can be divided into 10 groups; noun, verb, adjective, adverb, preposition, conjunction, pronoun, clause, phrase and word order and sentence meaning. Then, calculated the frequency of sentence structure and sentence meaning and converted the frequency into percentage form. Syntactic are primarily used for determining parts of speech of each sentence.

Methodology

1.Research design

Purposive sampling was the method used in this research.

2.Source of Data

English test, common subjects for 12th grade students; Paragraph completion or closed test part found in English test, common subjects

3.Data Collection

All of the questions collected from triam-ent.com (2020) were organized in the table form and analyzed by using syntactic concepts and categorized them into sentence structure and sentence meaning.

4.Data Analysis

The data, 150 questions in cloze test part, were analyzed by 4 main steps as follows;

4.1 Investigate the questions if they categorized in sentence structure or sentence meaning.

4.2 Determine the data by following the sentence which comprised of 2 sub steps;

1.Sentence structure; explored which types of parts of speech – noun, verb, adjective, adverb, preposition, conjunction and pronoun. Then, determine if they categorized in clause and phrase.

2.Sentence meaning; if they categorized in meaning part, determine which choice will be the most appropriate answer by considering their meanings.

4.3 Categorize the data into sentence structure which can be divided into 9 groups; noun, verb, adjective, adverb, preposition, conjunction, pronoun, clause and phrase and sentence meaning. Then, calculated the frequency of sentence structure and sentence meaning and converted the frequency into percentage form.

4.4 All results above were concluded and discussed to see an overall view about the frequency of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part in English test.

The examples of data analysis are shown as follow:

1. After consider all of the 15 blanks in 3 paragraphs in cloze test part each year, the researcher must determine which one is in the sentence structure or sentence meaning.

2. To illustrate the question in sentence structure part, this sentence was given to study how to determine whether it is sentence structure or not.

I. Everyone these days should know how to use a computer. Normally, basic computer courses _____ most continuing education programs. (English test: 2012)

1) offer	4) are offering
2) offered at	5) are offered by
3) are offered	

3. All of the given choices in this question are verb.

4. Every choice has “offer” as verb. So, the researcher considered the question mentioned above into sentence structure part because the students must decide which verb form are the most appropriate answer. The knowledge in parts of speech-verb was used to select the best suitable choice.

However, there are some questions that cannot be categorized into sentence structure part, because the students need to use their knowledge about the meaning of each choice to decide which choice will fulfill the given sentence.

5. To illustrate the question in sentence meaning part, this sentence was given to study how to determine whether it is sentence meaning or not.

- II. Her response was that she didn't want a _____ and just wanted to remain friends. (English test: 2019)
1) competition	4) complement
2) consolation	5) commitment
3) consequence	

6. Every choice is noun. So, the students need to focus on their meaning. Having knowledge in meaning of these vocabularies are required to determine the suitable answer.

7. Calculate the frequency and percentage of each topic.

Conclusion

15 questions from cloze test part found in English test were collected and analyzed by categorizing all of the 150 questions from 2012-2021 into sentence structure part and sentence meaning part. Syntactics concepts were used to analyze the data. The aim of this

study is to identify each uncompleted sentence found in paragraph completion in English test. The findings were divided into 3 main parts; the frequency and percentage of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part in English test subject, Sentence structure, Example of English test analysis (sentence structure and sentence meaning).

1. The frequency and percentage of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part in English test subject

The frequency of sentence structure and sentence meaning in cloze test part in English test from 2012-2021. There are 15 questions in cloze test part each year.

The percentage of the frequency as bar graph is shown as follows:

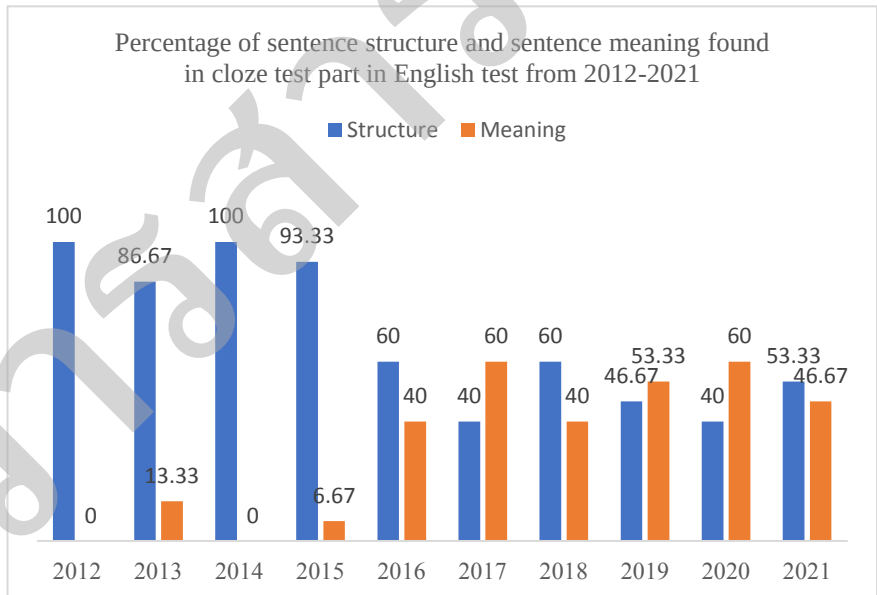

Figure 1 Percentage of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part in English test from 2012-2021

According to the data mentioned above, the frequency of sentence structure was found 15 items as 100 % in 2012 and 2014. In 2015, the frequency of structure was 14 items out of 15 items, equal to 93.33 %, while the rest was in sentence meaning as 6.67%. In addition, the frequency of sentence structure was 13 items, which equal to 86.67 % in 2013.

In 2016 and 2018, the frequency of structure was 9 items out of 15 items, equal to 60 %, while the other 6 items were in sentence meaning as 40 %.

In 2017 and 2020, the frequency of structure was 6 items out of 15 items, equal to 40 %, while the other 9 items were in sentence meaning as 60 %.

In 2019, the frequency of structure was 7 items out of 15 items, equal to 46.67 %, while the other 8 items were in sentence meaning as 53.33 %. In 2021, the frequency of structure was 8 items out of 15 items, equal to 53.33 %, while the other 6 items were in sentence meaning as 46.67 %.

The number of sentence structure in total were 102 items as 68 % while the number of sentence meaning were 48 items as 32 %.

To sum up, the result shows that the frequency of sentence structure in the first four years of English test is much higher than sentence meaning. Having knowledge in grammar usage is the most important issue to determine the correct answer in paragraph completion or cloze test part in the first four year. On the contrary, sentence meaning was found very few in English test in the first four year of the common subjects test which in academic year 2012-2015.

The students must have explicit knowledge about grammar usage, especially in parts of speech and their test frames.

They have to determine which choice will be the most appropriate one by considering the test frame of each part of speech

In contrast, the frequency of sentence structure and sentence meaning in the last 6 years (Academic year 2016-2021) are not different as the previous years. The students need to have explicit knowledge in both sentence structure and sentence meaning. The number of sentence structure in total were 102 items as 68 % while the number of sentence meaning were 48 items as 32 %.

In the next part, the researcher will describe the results found in sentence structure part.

2. Sentence structure

In English test from 2012-2021, there were 102 items from 150 items which were in sentence structure. The topics were categorized into parts of speech; noun, verb, adjective, adverb, preposition, conjunction and pronoun. In addition, clause and phrase were used to represent the sentence structure which excluded in parts of speech, but they still were categorized in sentence structure part.

The following bar graph were displayed to emphasize the difference of the number of items found in each topic.

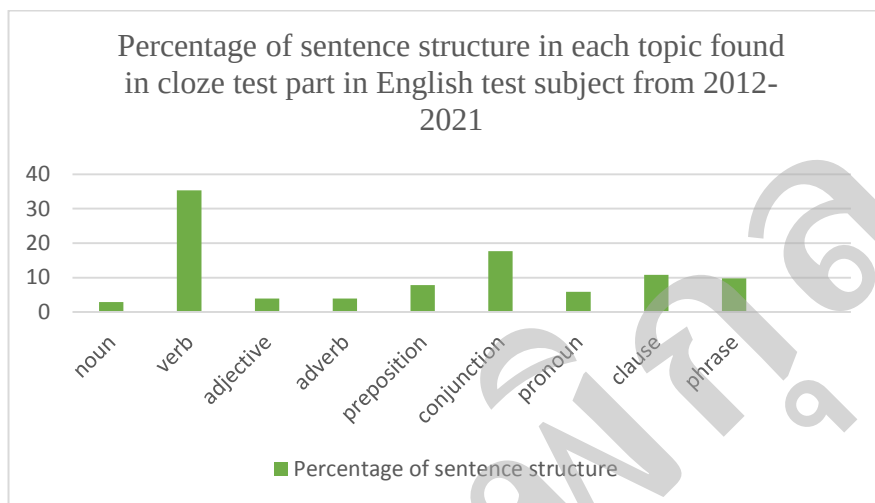

Figure 2 The frequency of the topic found in sentence structure

According to picture 2, there were 9 topics in sentence structure. Verb was the most common topic found in sentence structure from cloze test part which are 36 items, equal to 35.29 %. Followed by conjunction-17.65 %, clause-10.78 %, phrase-9.80, preposition-7.84 % and pronoun-5.88 %. Adjective and adverb were found in the same amounts which are 4 items, equal to 3.92 %. Then, it was noun that found only 2.94 %.

The students must learn about parts of speech. To determine the correct answer, the students need to know about the position of each part of speech in the sentence. Verb is the most important parts of speech found in the English test. Conjunction is in the second place, followed by clause, phrase, preposition and pronoun. Adjective and adverb were found in the same amounts. The least one is noun. The students need to concern about both sentence structure and sentence meaning to choose the most suitable alternative.

The researcher categorized the result into 3 groups, which are word, clause and phrase. Word consist of 7 issues in parts of speech, which are noun, verb, adjective, adverb, preposition, conjunction and pronoun. When the frequency of word, clause and phrase were considered, word is in the first position which were found the most. Followed by clause and phrase.

However, if the parts of speech were focused, verb is found the most. Followed by conjunction, which were used to join the sentence, phrase or clause to make each them cohered in the paragraph completion or cloze test part in English test.

The results show that verb is the most important parts of speech found in the English test. Conjunction is in the second place, followed by clause, phrase, preposition and pronoun. Adjective and adverb were found in the same amounts. The least one is noun.

3. Example of English test analysis

3.1 Sentence structure

These are the examples of the topics found in sentence structure part in cloze test.

Noun

A good relationship is about _____ and a mutual spirit to root for the others. (English test: 2014)

1) friends, honest, compatibility	4) friendly, honest, compatible
2) friendly, honestly, compatibly	5) friendliness, honest, compatibly
3) friendship, honesty, compatibility	

Parallel structure was used to determined which parts of speech will be placed before conjunction “and”. When we considered “A mutual spirit” = det+adj.+n., so noun must be placed before conjunction “and”. To conclude, the third choice is the correct answer because friendship, honesty and compatibility are noun.

Verb

Everyone these days should know how to use a computer. Normally, basic computer courses _____ most continuing education programs. (English test: 2012)

1) offer	4) are offering
2) offered at	5) are offered by
3) are offered	

Passive voice was used to decide which choices were the correct answer. “Basic computer courses” as thing acted on comes first, and “most continuing education programs” as an actor is added at the end, introduced with the preposition “by”. So, the last choice is the correct answer.

Adjective

_____ principles run in line with the ideals of universal freedoms such as the right to free speech. (English test: 2015)

1) democratization	4) democratic
2) democratizing	5) democrat
3) democratized	

Adjective was placed in front of noun to modify a noun; that is, it provides more detail about a noun. After blank, there is the word “principles” as noun. So, “democratic” as adjective must be placed before noun. To sum up, “democratic” as the fourth choice is the correct answer.

Adverb

This isn't to say that my parents haven't pushed me to get good grades, but I felt _____ to succeed in school comes from my own aspirations. (English test: 2015)

1) the most of pressure	4) almost pressure
2) the pressure most	5) pressure of the most
3) most of the pressure	

“Most of the” is followed by plural noun or uncountable noun. To choose the most appropriate answer, the students need to

know about the rule mentioned before. In conclude, the third choice is the most appropriate answer.

Preposition

Since then...totally _____ my surprise, I met this wonderful girl-Jennifer. (English test: 2018)

1) at	4) with
2) in	5) to
3) upon	

To decide which one will be the best answer to fill in the blank, the students must have explicit knowledge about preposition and their meaning. Preposition-to must be placed before “my surprise” as in “to someone’s surprise”. Briefly, “to” as the last choice is the accurate answer.

Conjunction

Singapore’s average annual rainfall is more than double that of notoriously soggy Britain, _____ the casual observer might be surprised to learn that the place has a shortage of drinking water. (English test: 2012)

1) or	4) but
2) so	5) and
3) for	

To decide which one will be the best answer to fill in the blank, the students must have explicit knowledge about conjunction and their meaning. “So” as conjunction was used as a coordinate conjunction to introduce clauses of result or decision. In brief, “so” as the second option is the most appropriate answer to connect these 2 sentences.

Pronoun

Problems that teenagers are faced with today are multifarious but interrelated in many cases. One problem invites _____, then leads to more problems. (English test: 2012)

1) another	4) others
2) other	5) the others
3) the other	

The words another and other mean the same thing, except that another is used with a singular noun and other is used with uncountable and plural noun. Verb in the sentence after the given sentence is “leads to”, which are singular verb. So, the object pronoun used to fill in the blank in the previous sentence must be ‘another’ which used with singular noun.

Clause

I don't know _____. (English test: 2017)

1) what to do anymore	4) anymore what I do
2) what do I do anymore	5) what more to do
3) what more can I do	

Noun clause is a dependent clause that acts as a noun placed as the object of the sentence. In consolidation, “what to do anymore” is the accurate answer.

Phrase

But there are _____ – SUVs, hybrids and ever luxury vehicles. (English test: 2015)

1) a share of a car service	4) servicing a shared car
2) a car-sharing service	5) sharing a car service
3) a car for sharing	

Noun phrase is a small group of words which contains a noun along with modifying words for that noun. “a car-sharing service” is a noun phrase composed of car-sharing as compound adjective and service as a noun of this noun phrase. All things considered; the second option is the most precise answer.

3.2 Sentence meaning

Sentence meaning were found 47 items out of 150 items of cloze test part from English test in 2012-2021, which accounts as 31.33 %. However, to determine which choice is the best

appropriate answer, the students must have explicit knowledge about meaning of each choice.

These are the examples of the sentences in cloze test part that we need to focus on their meaning.

I met this girl about a year and a half ago. Initially I wasn't attracted to her, but about 8-9 months ago we started _____ together. (English test: 2019)

1) making off	4) coming around
2) holding on	5) looking ahead
3) hanging out	

“hang out” means to spend a lot of time in a place or with someone.

Her response was that she didn't want a _____ and just wanted to remain friends. (English test: 2019)

1) competition	4) complement
2) consolation	5) commitment
3) consequence	

“commitment” means a promise or firm decision to do something, or the fact of promising something. So, the last option is the most proper answer.

When the trees are covered with red and gold leaves, _____ . (English test: 2017)

- 1) people finish sweeping their yards and driveways
- 2) there are number of places to visit to observe the colors of the season
- 3) the winds strongly and incessantly blow away fallen leaves
- 4) there are plenty of fruits to feed the family members and friends
- 5) who else ate able to sit under the trees in Spring

To determine which choices will be the correct answer, we need to look for sentence that would be fulfill the given sentence. From the first four choices, the students must choose the most suitable choice to fill in the sentence. The last choice can be cut off, because grammar usage in this choice is incorrect. In conclusion, the second option is the most appropriate answer to fill in the blank.

According to the results of the study mentioned above, the English test subject in common subject for 12th grade students in Academic year 2012-2021 focused on sentence structure part than sentence meaning part as shown in the second bar graph: Percentage of sentence structure and sentence meaning found in cloze test part in English test from 2012-2021.

The tendency of English test was analyzed so that 12th grade students can understand the importance issue in grammar usage, especially in parts of speech in sentence structure. However, the students must have explicit knowledge both in sentence structure and sentence meaning to determine the choice that can fulfill the sentence into complete sentence.

Discussion

The study shows why Thai students need to learn English as their second language related to a subsidiary of Educational Testing Service which stated that English is the Language of International Communication. Moreover, Thailand recognizes the importance and necessity of English and has established English as one of the subjects of the basic education curriculum. In addition, students must have listening, speaking, reading and writing skills. (Office of the National Education Commission, 2009)

English is important for Thai students, especially for 12th grade students who need to use English test to apply for studying in Bachelor degree at the university. Since the English test was divided into three main parts, which are listening-speaking part, reading part and writing part, this research focuses on writing part. Grammar usage is the most important issue the students need to be concern so that they can do the paragraph completion or cloze test part in English test. However, they need to know about the meaning of the

alternative to determine the most appropriate choice to fulfill the given sentence in cloze test.

Suggestions

1. Suggestion for application

Syntactic analysis was used to identify the tendency of English test in common subject test for 12th grade students each year from Academic year 2012-2021. The 12th grade students will understand which issues they need to focus.

However, the students must have explicit knowledge both in sentence structure and sentence meaning. They need to learn about how to use each part of speech, clause and phrase. Especially for conjunction, which was found as the second place after verb. The students need to understand how to join the sentence, clause and phrase with conjunction to make the paragraph cohered, as in the paragraph completion or closed test part in English test for 12th grade students.

2. Suggestion for future research

Other part in the English test should be analyzed, so 12th grade students can apparently understand about the English test.

References

- Goodman, J.E. (2012, May). **Testing Thais: Establishing the Ordinary in Thai National Exams** (Research Report). New York: Cornell University
- Kibrik, A.E. (2001). Grammatical Relations. **International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences**, 6342-6348, <https://doi.org/10.1016/B0-08-043076-7/02953-3>.

- NIETS. (2009) **GAT/PAT : General Aptitude Test/ Professional and Academic Aptitude Test**. [Online]. Available: <https://www.niets.or.th/en/content/view/1822> [2021, November 18].
- NIETS. (2012) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2555**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- NIETS. (2014) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2557**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- NIETS. (2015) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2558**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- NIETS. (2017) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2560**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- NIETS. (2018) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2561**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- NIETS. (2018) **Educational Testing Service in 9 Common Subject Areas**. [Online]. Available: <https://www.niets.or.th/en/content/view/1291?fbclid=IwAR09vUvTotnUT1CqJOsx7UzKYDL0JmfRtBt-loP8KVvxF4GoEYfbL-93KU> [2021, November 18].
- NIETS. (2019) **ข้อสอบ 9 วิชาสามัญ 2562**. [Online]. Available: https://www.triam-ent.com/รวมข้อสอบเก่า_วิชาสามัญ/ [2021, October 10].
- Talengsri, A. (2019, November 20). Why English matters to Thailand in **Bangkok Post**. [Online]. Available: <https://www.bangkokpost.com/> [2021, November 19].

วิธีการผลิตแบบไร่หมุนเวียน ของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ ตำบลแม่ะหลวง อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

The rotational farming Production Method of
Karen Community in the area of Tambon Mae
Waluang Tha Song Yang District, Tak Province

ธีรศิลป์ กันธา¹

Teerasin Kanta

นิพิฐพนธ์ ฤชา²

Nipitpon Ruecha

อังคณา ตาเสนา³

Angkana Tasena

มัลลิกา ทองเอม⁴

Manliga Thong-em

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการผลิตแบบไร่หมุนเวียนของชุมชนกะเหรี่ยง ในพื้นที่ตำบลแม่ะหลวง อำเภอสองยาง จังหวัดตากซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน โดยใช้วิธีประชุมกลุ่มย่อย(Focus group) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic Induction) ผลการวิจัยพบว่าวิธีการทำไร่หมุนเวียนของชุมชนนั้นจะเริ่มทำกิจกรรมในพื้นที่ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์และไปสิ้นสุดในเดือนธันวาคมของทุกปี และในการทำกิจกรรมในไร่หมุนเวียนนั้นจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ ตลอดระยะเวลาในการทำไร่

1,3,4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจักษ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

2 อาจารย์ ประจักษ์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด

หมุนเวียน รวมถึงการผลิตในไร่หมุนเวียนนั้นนอกจากจะปลูกข้าวเป็นหลักแล้วยังมีการปลูกพืชอาหารชนิดอื่นๆ ที่มีความหลากหลายอยู่ในพื้นที่ไร่หมุนเวียนเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือนอีกด้วย

คำสำคัญ: ไร่หมุนเวียน ชุมชนกะเหรี่ยง

Abstract

The objective of this research was to study the rotational farming production method of the Karen community in Mae Waluang Sub-district, Tha Song Yang District, Tak Province. This study was qualitative research. Data were collected from 10 informants by using a focus group interview and analyzed by analytic induction. The results found that the rotational farming of this community annually began from February to December. Besides, there were activities related to traditions, culture and beliefs. Throughout the period of the rotational farming including the rice cultivation and production, the community also grew other food crops that were diverse in the area of shifting cultivation fields for utilization in households as well.

Keywords: rotational farming , Karen community

บทนำ

ภายใต้สังคมแห่งโลกในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการเกษตร ที่มีการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบในการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการเกษตรแบบทุนนิยมที่เน้นให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้ปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนในยุคปัจจุบัน

ไร้หมุ่นเวียนเป็นรูปแบบการจัดการพื้นที่เกษตรอย่างหนึ่ง ที่อาศัยภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง โดยมีเป้าหมายที่จะให้มนุษย์สามารถอาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ ตามที่ กฤษฎา บุญชัย (2559, หน้า 144-145). ได้อธิบายว่าไร้หมุ่นเวียนเป็นระบบวนเกษตร อีกอย่างหนึ่งที่ใช้พื้นที่ในระยะสั้นและปล่อยพักพื้นที่ในระยะยาว เพื่อที่จะรอให้ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์แล้วจึงกลับมาทำในที่เดิม โดยไร้หมุ่นเวียนนั้นไม่ใช่เป็นแค่พื้นที่ผลิตอาหาร แต่ยังเป็นพื้นที่แฝงไปด้วยคติแนวคิดในเรื่องของวัฒนธรรม การจัดการทรัพยากรแบบมีส่วนร่วม และระบบการผลิตเชิงศีลธรรม นอกจากนี้แล้ว ณัฐรดา วงษ์นายะและคณะ (2563, หน้า 69-70). ยังได้ชี้ให้เห็นว่าวิถีชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงนั้นจะพึ่งพาป่าในการดำรงชีวิต เป็นที่อยู่ที่พักิน โดยมีวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีการใช้ประโยชน์จากป่าด้วยความเคารพและเกื้อกูลธรรมชาติ แต่จากการศึกษาของ ไพสิฐ พาณิชนัยกุลและคณะ (2560, หน้า 15). พบว่าชุมชนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ร้อยละ 54 ยังคงทำไร้หมุ่นเวียนเป็นวิถีหลัก โดยเฉพาะการปลูกข้าว รองลงมาร้อยละ 32 เป็นชุมชนที่กำลังเปลี่ยนแปลงวิถีไร้หมุ่นเวียนไปสู่การเกษตรเชิงเดี่ยว และร้อยละ 15 เป็นชุมชนที่ไม่ได้ทำไร้หมุ่นเวียนอีกต่อไป จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าสถานการณ์การดำรงอยู่ของระบบไร้หมุ่นเวียน กำลังถูกคุกคามด้วยวิถีการเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งส่งผลต่อการหายไปของระบบไร้หมุ่นเวียน รวมถึงวิถีวัฒนธรรมการผลิตเพื่อยังชีพของชนเผ่ากะเหรี่ยง

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จะเป็นการศึกษาถึงวิถีการผลิตแบบไร้หมุ่นเวียนของชุมชนกะเหรี่ยง โดยทำการศึกษาในพื้นที่ของ ตำบลแม่ะหวลวง อำเภอกำสองยาง จังหวัดตาก ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งของจังหวัดตากที่มีชุมชนกะเหรี่ยงส่วนใหญ่ทำไร้หมุ่นเวียนเป็นวิถีหลัก โดยจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของความยั่งยืนในมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม และมิติทางสิ่งแวดล้อมของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการผลิตแบบไร้หมุนเวียน ของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ(Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่วะหลวง อำเภอ ท่าสองยาง จังหวัดตาก ประกอบไปด้วย

1.1 กลุ่มผู้นำทางจิตวิญญาณ ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ทางด้านภูมิปัญญาของชนเผ่า

1.2 กลุ่มผู้นำทางสังคม ได้แก่ ผู้นำชุมชน 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถในเชิงบริหารชุมชน และสามารถประสานงานกับองค์กรภายนอก

1.3 ผู้แทนกลุ่มเยาวชนในพื้นที่ 5 คน ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่จะต้องทำหน้าที่สืบทอดภูมิปัญญาของชนเผ่า

2. เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อศึกษากระบวนการและวิธีการทำไร้หมุนเวียน ของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้แก่ ปฏิทินฤดูกาลทำไร้หมุนเวียน ปฏิทินวัฒนธรรมในไร้หมุนเวียน และปฏิทินการปลูกพืชในไร้หมุนเวียน

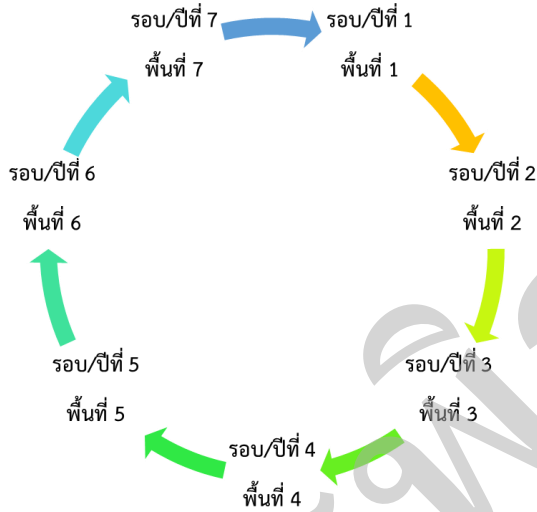
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จะใช้วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการทำไร้หมุนเวียนของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ของ ตำบลแม่หวะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ผลวิจัยแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเป็นกระบวนการทำไร้หมุนเวียน และลักษณะที่สองคือกิจกรรมภายในไร้หมุนเวียน ซึ่งอธิบายได้ตามประเด็นต่อไปนี้

1. กระบวนการทำไร้หมุนเวียน ในพื้นที่ตำบลแม่หวะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นการผลิตแบบเพื่อการยังชีพ โดยจะผลิตข้าวเป็นหลัก และจะปลูกพืชอาหารร่วมกันในไร้หมุนเวียนนั้นด้วย ซึ่งในพื้นที่ไร้หมุนเวียนนั้นจะมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ของไร้หมุนเวียนเป็นการเฉพาะ และจะไม่มีใครเป็นเจ้าของหลัก แต่ชุมชนจะเป็นเจ้าของ และคนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ โดยอาศัยการเจรจาพูดคุยกันในชุมชน และเมื่อตกลงจะใช้พื้นที่แล้วก็จะใช้แรงงานในครัวเรือนรวมทั้งการใช้วิธีการลงแขกของคนในชุมชนเพื่อจัดการกับพื้นที่ สำหรับในการบริหารจัดการไร้หมุนเวียนนั้นจะอาศัยภูมิปัญญา รวมทั้งวัฒนธรรมชุมชน เข้าไปเป็นตัวหนุนเสริม เพื่อให้การดำเนินการของกิจกรรมในไร้หมุนเวียนมีความเข้มแข็ง โดยลักษณะของการหมุนเวียนในการทำไร้นั้น จะมีการหมุนเวียนพื้นที่แล้วทำกิจกรรมการผลิตในระยะสั้นโดยมีระยะเวลา 1 ปี และเมื่อครบ 1 ปีแล้วถือว่าเป็นรอบที่ 1 แล้วจะปล่อยให้พื้นที่ได้มีการพักฟื้นให้เกิดความอุดมสมบูรณ์จากซากพืชซากสัตว์ที่ได้ถูกปล่อยให้ย่อยสลายตามธรรมชาติ และจะย้ายพื้นที่ไปทำอีกพื้นที่หนึ่ง โดยหมุนเวียนพื้นที่ทำไร้ไปจนครบ 7 ปี หรือ 7 รอบ แล้วจะกลับมาทำในพื้นที่เดิมในรอบที่ 1 อีกครั้งหนึ่ง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การหมุนเวียนใช้ประโยชน์จากที่ดินของไร้มุ่นเวียน

ภาพที่ 2 ไร้มุ่นเวียนในช่วงที่ทำการใช้ประโยชน์

ภาพที่ 3 ไร้มุ่นเวียนในช่วงที่มีการพอกพูน

2. กิจกรรมในไร่หมุนเวียนนั้นจะมีทั้งกิจกรรมที่เป็นภาคการเกษตร และกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมเกษตร ซึ่งจะดำเนินกิจกรรมควบคู่กันไป โดยเป็นการนำเสนอเพื่อชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมในรอบ 12 เดือน ดังนี้

เดือนมกราคม จะไม่ทำกิจกรรมในพื้นที่ไร่หมุนเวียน

เดือนกุมภาพันธ์ ทำการสำรวจพื้นที่และทำการแผ้วถางเพื่อเตรียมทำไร่หมุนเวียน ซึ่งจะเริ่มกิจกรรมทางวัฒนธรรมเกษตรโดยการทำพิธีขอขมาและบอกกล่าวเจ้าที่เพื่อทำแผ้วถางพื้นที่

เดือนมีนาคม เมื่อทำการแผ้วถางไร่เสร็จแล้วจะปล่อยให้เศษไม้และใบไม้ที่ตัดไว้ ให้ตากแดดจนแห้งเพื่อรอการเผาต่อไป

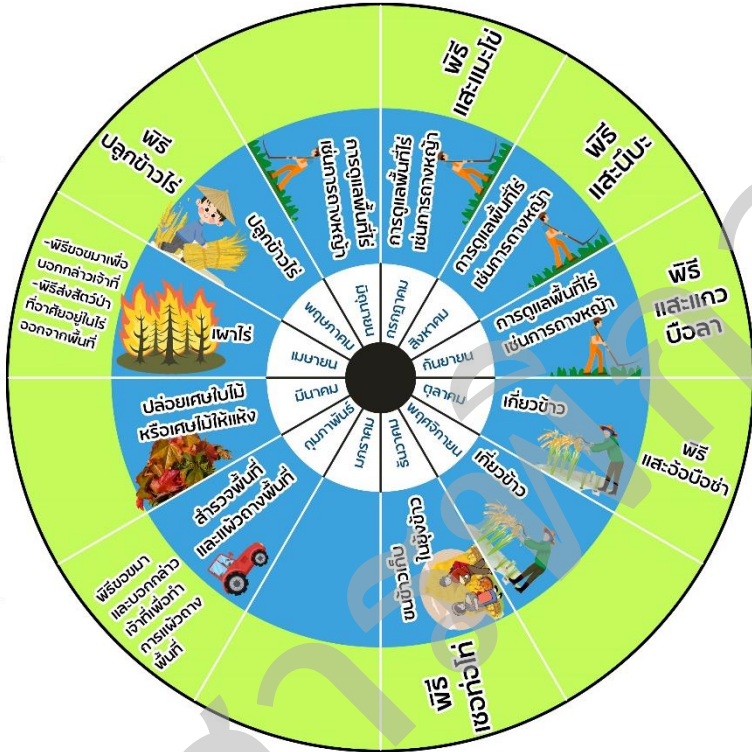
เดือนเมษายน จะทำการเผาไร่เพื่อป้องกันวัชพืชและเป็นการเตรียมหน้าดินให้เหมาะกับการปลูกพืช รวมทั้งจะทำการเก็บเศษไม้ที่เผาไหม้หมดออกจากพื้นที่ไร่หรือนำเศษไม้ไปทำเป็นรั้วเพื่อกันสัตว์เลื้อยเข้ามามีผลผลิตในไร่ และในเดือนนี้จะทำพิธีขอขมาเพื่อบอกกล่าวเจ้าที่ รวมทั้งพิธีส่งสัตว์ป่าที่อาศัยอยู่ในไร่ออกจากพื้นที่ที่จะทำไร่หมุนเวียน ซึ่งจะเป็นการป้องกันสัตว์ป่าจากการเผาไร่

เดือนพฤษภาคม จะเป็นช่วงที่เริ่มทำการปลูกข้าวไร่ โดยการหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าวลงในหลุม ซึ่งพันธุ์ข้าวที่ปลูกนั้นจะเป็นพันธุ์ข้าวพื้นบ้าน ได้แก่ ข้าวปือทอละ และจะทำพิธีปลูกข้าวไร่เพื่อบอกกล่าวเจ้าที่ในไร่ของตนเอง

เดือนมิถุนายน - เดือนกันยายน จะเป็นกิจกรรมเพื่อการดูแลพื้นที่ไร่ เช่นการถางหญ้า เป็นต้น ซึ่งในช่วงนี้จะมีการทำพิธีกรรมทางวัฒนธรรมได้แก่ พิธีสะแะมะโซ่ (พิธีทำขวัญข้าวครั้งแรก) ซึ่งจะจัดในเดือนกรกฎาคม และในเดือนสิงหาคมจะมีพิธีสะเนาะ (พิธีไหว้เจ้าที่ไร่หมุนเวียน) ส่วนพิธีสะแะบือลา (พิธีเรียกขวัญข้าว) จะจัดในเดือนกันยายน

เดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน จะเป็นช่วงเก็บเกี่ยวข้าวโดยการเอามือช่วยกันเกี่ยว และจะทำพิธีสะอ้อบือฮา (พิธีกินข้าวครั้งแรกในไร่)

เดือนธันวาคม จะเป็นการขนข้าวเพื่อนำกลับไปเก็บในยุ้งข้าว และจะทำพิธีเซอท่อโท่ (พิธีส่งเจ้าที่)

ภาพที่ 4 ปฏิทินฤดูกาลและปฏิทินวัฒนธรรมในไร่หมุนเวียน

นอกจากในพื้นที่ไร่หมุนเวียน จะปลูกข้าวเพื่อไว้บริโภคในครัวเรือนแล้ว ในพื้นที่ไร่หมุนเวียนยังมีการปลูกพืชอาหาร หรือพืชผักสวนครัวที่ใช้บริโภค ภายในครัวเรือนควบคู่ไปด้วย โดยในอดีตจนถึงปัจจุบันยังมีการปลูกพืชอาหาร หรือพืชผักสวนครัวที่หลายหลาย ในพื้นที่ไร่หมุนเวียนของตนเองตามช่วงเวลา ต่างๆ ดังแสดงได้ในตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 ปฏิทินการปลูกพืชในไร่หมุนเวียน

เดือน	พืชที่ปลูก
เมษายน	ผัตกาด(เต๋อปะโดะ) มันดำ(หน้อยชู) ข้าวโพด(ปือเค) มันสำปะหลัง(โปะเก้) ฟักทอง(ลูเค) มะเขือ(เตอกอชะ) มะระ(ชอคาชะ) ถั่วพู(บอบะหวิ) ขมิ้น(เต๋อยอ) จิง(เต๋อเอ) มันเทศ(หน้อยงอ) กระเจี๊ยบแดง(แบชี)
พฤษภาคม	พริก(โมกิชะ) ผักชี(หุบุโพ) ผักอีหลิง(น่อเก๋อห่อ) เผือก(คี่) ฟักเขียว(ลูชะ) แตงกวา(ดีควา) มะเขือเปราะ(เต๋อก่อจ็อก) งาขาว(นีโซ) งาดำ(นีโซชู) แตงเปรี้ยว(ดีชี)
มิถุนายน	ตะไคร้(น่อห่อโม)

ตารางที่ 2 ปฏิทินเก็บเกี่ยวพืชในไร่หมุนเวียน

เดือน	พืชที่เก็บเกี่ยว
มิถุนายน	ผัตกาด(เต๋อปะโดะ)
กรกฎาคม	ผักชี(หุบุโพ) ผักอีหลิง(น่อเก๋อห่อ) ข้าวโพด(ปือเค) มะระ(ชอคาชะ) ถั่วพู(บอบะหวิ)
กันยายน	ฟักทอง(ลูเค) ฟักเขียว(ลูชะ) แตงกวา(ดีควา)
ตุลาคม	มันสำปะหลัง(โปะเก้) มะเขือ(เตอกอชะ)
ธันวาคม	มันดำ(หน้อยชู) เผือก(คี่) มันเทศ(หน้อยงอ) งาขาว(นีโซ) งาดำ(นีโซชู)

แตงกวา

เผือก

หัวมัน

ภาพที่ 5 ตัวอย่างพืชอาหารที่ปลูกในไร่หมุนเวียน

ไร่หมุนเวียนซึ่งถือว่าเป็นความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน และของชุมชน โดยเฉพาะข้าวซึ่งเป็นพืชที่ชาวกระเหรี่ยงให้ความสำคัญ โดยที่ จะเก็บข้าวที่ได้ปลูกในไร่หมุนเวียนของตนเอง รวมทั้งพืชผักสวนครัวไว้บริโภค ภายในครัวเรือนและแลกเปลี่ยนกันในชุมชนเท่านั้น แต่ในปัจจุบันได้มีการ นำเอาผลผลิตที่เกิดขึ้นในไร่หมุนเวียนของตนเอง ออกมาขายภายนอกมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากในเรื่องของเศรษฐกิจและการใช้จ่ายภายในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตามแล้วจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพทางเศรษฐกิจและ สังคมในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพของไร่หมุนเวียนบางส่วนไป เป็นพื้นที่ปลูกพืชเชิงเดี่ยว และพื้นที่ไร่หมุนเวียนบางส่วนถูกหน่วยงานภาครัฐ เข้ามามากำกับเพื่อไม่ให้ขยายพื้นที่ในการทำไร่หมุนเวียน ซึ่งถือว่าเป็นปัญหา สำคัญอันจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน ดังตัวแทนของกลุ่ม เยาวชนกล่าวว่า

“...ทุกวันนี้ไร่หมุนเวียนของเรายังทำอยู่ แต่มีปัญหาว่าอุทยานเขาอยากให้เรา ลดรอบการปลูกจาก 7 รอบเหลือ 4 รอบ มันเลยทำให้พื้นดินขาดความอุดม สมบูรณ์มีผลต่อผลผลิตในไร่หมุนเวียน...” (ศุภกิจ มรดกบรรพต, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2564)

อภิปรายผล

จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าวิถีการผลิตแบบไร่หมุนเวียนนั้น เป็นระบบการผลิตที่เน้นการพึ่งพาตนเอง โดยการผลิตในลักษณะนี้จะเป็นวิถีการดำรงชีวิตของชุมชนกะเหรี่ยงที่มีการพึ่งพาตนเองเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ซึ่งเป็นไปตามหลักการพึ่งพาตนเองที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ม.ป.ป., หน้า 15-17). ได้อธิบายว่าการพึ่งพาตนเองนั้นเป็นการดำรงชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) โดยมีหลักการพึ่งตนเอง 5 ประการคือ (1) การพึ่งพาด้านจิตใจ โดยจะต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งและมีจิตสำนึกที่ดี ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมในไร่หมุนเวียนนั้น จะมีการเสริมความเข้มแข็งทางด้านจิตใจผ่านพิธีกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชน (2) การพึ่งพาด้านสังคม ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม โดยที่ในการทำไร่หมุนเวียนนั้นจะเป็นการร่วมมือกันและช่วยเหลือกันของคนในชุมชนผ่านระบบที่เรียกว่าลงแขก รวมทั้งการที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ของชุมชนเพื่อทำไร่หมุนเวียนก็ต้องผ่านระบบของการยอมรับทางสังคมในชุมชนเช่นกัน (3) การพึ่งพาตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ให้ความสำคัญกับการใช้และจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างรอบคอบและคุ้มค่า นั้น ในการทำไร่หมุนเวียนจะเห็นได้ว่าจะไม่ได้ปลูกข้าวเพียงอย่างเดียว แต่จะปลูกพืชอาหารร่วมไปด้วยซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่า (4) การพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยี เป็นการใชเทคโนโลยีที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่ ซึ่งในการทำไร่หมุนเวียนนั้น จะใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายซึ่งสอดคล้องกับพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลและมีต้นทุนที่ต่ำ เช่น ใช้มีด ขวาน เลื่อย ในการตัดฟันเพื่อแผ้วถางไร่ หรือใช้จอบ เสียม ในการขุดหรือเจาะหลุมเพื่อปลูกข้าว (5) การพึ่งพาตนเองด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการรู้จักพออยู่พอกินตามสภาพ ซึ่งในประเด็นนี้จะค่อนข้างที่จะเห็นได้ชัดเพราะการทำไร่หมุนเวียน จะทำให้เกิดความมั่นคงทางอาหารโดยภายในไร่หมุนเวียนจะประกอบไปด้วยพืชพันธุ์ต่างๆ มากมายที่สามารถนำมาเป็นอาหารได้ ทำให้เกิดการลดรายจ่ายของครัวเรือน ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของความยั่งยืนที่ ชาญชัย จิตรเหล่าอาพร และคณะ (2564, หน้า 90-91). ได้อธิบายใน 3 ประเด็นคือ

ประเด็นเรื่องของสังคมโดยเฉพาะในเรื่องวัฒนธรรม ซึ่งในไร่หมุนเวียนมีการใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม มาเป็นสื่อกลางในการดำเนินกิจกรรมภายในไร่หมุนเวียน ในประเด็นเรื่องของเศรษฐกิจที่ต้องสร้างความเจริญเติบโตที่ทำรายได้ให้เหมาะสม ซึ่งในการทำไร่หมุนเวียนนั้นอาจจะไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่เป็นตัวเงินมากนัก เพราะเป็นการผลิตเพื่อการยังชีพ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อผลผลิตมีจำนวนมากเกินกว่าที่จะบริโภคภายในครัวเรือนแล้ว ก็สามารถนำไปจำหน่ายได้ และประเด็นสุดท้ายประเด็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ในการทำไร่หมุนเวียนนั้นจะคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยผ่านพิธีกรรมตามความเชื่อซึ่งจะมีความผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้แล้วการผลิตตามไร่หมุนเวียนยังสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของความมั่นคงทางอาหาร ซึ่ง รัชกรณ นภาพร พิพัฒน์ (2563, หน้า 47). ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความมั่นคงทางอาหารว่ามี 4 องค์ประกอบ คือ การมีอาหารเพียงพอ การเข้าถึงอาหาร การใช้ประโยชน์จากอาหาร และการมีเสถียรภาพด้านอาหาร ซึ่งในการผลิตในไร่หมุนเวียนนั้นในประเด็นของการมีอาหารที่เพียงพอ จะเป็นประเด็นที่เห็นได้เป็นรูปธรรมมากที่สุด เพราะจะเน้นการปลูกพืชที่เป็นอาหารเพื่อให้สามารถเลี้ยงคนในครัวเรือนได้อย่างเพียงพอ ในประเด็นการเข้าถึงอาหารจะเห็นได้ว่าพืชอาหารที่ปลูกในไร่หมุนเวียน จะมีหลากหลายและสามารถที่จะเก็บมาบริโภคได้เกือบตลอดทั้งปี ในประเด็นการใช้ประโยชน์จากอาหารในประเด็นนี้จะเป็นเรื่องของรายได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยจากสารเคมี ทำให้สุขภาพร่างกายดี และในประเด็นในเรื่องของการมีเสถียรภาพด้านอาหารนั้นจะเห็นว่าการทำไร่หมุนเวียนนั้นมีความเสี่ยงในเรื่องของการขาดแคลนอาหารน้อยมาก เพราะว่าเป็นการปลูกพืชอาหารแบบผสมผสาน ทำให้เกิดความหลากหลายของอาหาร

ส่วนในเรื่องของวัฒนธรรมจะเห็นได้ว่า ในการทำไร่หมุนเวียนนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชุมชนในทุกขั้นตอน ซึ่งกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมความเชื่อในไร่หมุนเวียนนี้จะเป็นการทำเพื่อเป็นการบอกกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ให้ช่วยดูแลพืชผลในไร่ และขอให้เพิ่มผลผลิตในไร่ของตนเอง ทั้งนี้ด้วยวิถีชีวิตของคนในชุมชนกะเหรี่ยงนั้น ส่วนใหญ่จะพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก

เพราะเชื่อว่าธรรมชาตินั้นเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ให้ทั้งคุณประโยชน์เมื่อทำดีและให้โทษเมื่อทำไม่ดี ดังคำสัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านบางตอนที่กล่าวว่า

“...พวกเรายังนับถือผิอยู่ เพราะเชื่อว่าผิจะช่วยให้เราทำงานในพื้นที่ของไร่หมุนเวียนได้ และให้มีผลผลิตที่อุดมสมบูรณ์...” (พะเกเก วนาอานนท์, สัมภาษณ์, 20 พฤศจิกายน 2564)

รวมทั้งการจะทำกิจกรรมใดๆ ในพื้นที่ไร่หมุนเวียนนั้นก็จะเป็นการสื่อถึงการเคารพธรรมชาติ อย่างเช่นในช่วงก่อนที่จะมีการเผาไร่เพื่อทำการปรับพื้นที่นั้นก็จะเป็นพิธีส่งสัตว์ที่อาศัยอยู่ในไร่ออกไปเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้สัตว์เหล่านั้นถูกไฟครอกเสียชีวิต ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของนิเวศวัฒนธรรมของ สามารถ ใจเตี้ย (2560, หน้า 64-65). ที่ได้อธิบายว่าคนในชุมชนท้องถิ่นจะมีความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสิ่งต่างๆ ในลักษณะดังนี้ ลักษณะคนกับคนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในเชิงของญาติพี่น้อง ลักษณะคนกับธรรมชาติซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์กันระหว่างคนกับธรรมชาติ และลักษณะสุดท้ายเป็นลักษณะคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ซึ่งคนนั้นเชื่อว่าป่าไม้นั้นเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ โดยความสัมพันธ์นั้นจะเป็นในลักษณะเชิงต่อรอง แลกเปลี่ยน และร้องขอให้สิ่งเหนือธรรมชาติมาช่วยเหลือ นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับการศึกษาของ หทัยชนก คะตะสมบูรณ์ (2564, หน้า 228). ที่เห็นว่ากระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนนั้นเป็นการประยุกต์ใช้ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชนเข้ามา เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคนกับป่า โดยสร้างความเชื่อว่า “ป่าศักดิ์สิทธิ์” เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ให้กับคนในชุมชน

อีกประเด็นหนึ่งที่พบในงานวิจัยนี้คือในเรื่องของเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการทำไร่หมุนเวียนนั้น จะให้ความสำคัญกับกิจกรรมการผลิต และการบริโภคของคนในครัวเรือน โดยรูปแบบในการผลิตในไร่หมุนเวียนนั้น ครัวเรือนจะเป็นหน่วยการผลิตที่สำคัญ ซึ่งมีศักยภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ได้แก่ ที่ดิน ทุน แรงงาน และการบริหารจัดการที่มีอยู่ ครัวเรือน มาประกอบกันเพื่อจะสร้างผลผลิตสำหรับการบริโภคภายในครัวเรือน หรือแลกเปลี่ยนผลผลิตกันภายในชุมชน รวมไปถึงการจำหน่าย

สู่ตลาดภายนอกชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องเศรษฐกิจชุมชนของ ศิริพร สัจจามันท์. (ม.ป.ป.). ที่อธิบายว่าเศรษฐกิจชุมชนเป็นกิจกรรมทาง เศรษฐกิจที่มีครัวเรือนเป็นหน่วยการผลิต โดยที่แรงงานของครัวเรือนจะเป็น ปัจจัยที่สำคัญที่สุด ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนนั้นเป็นแนวคิดที่ให้ชุมชนสามารถดำรง อยู่ได้ภายใต้สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2554, หน้า 42). ที่เห็นว่าเศรษฐกิจชุมชนนั้นจะให้ความสำคัญกับหน่วยผลิตในระดับ ครัวเรือน โดยใช้แรงงานที่อยู่ในครัวเรือนนั้นเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เพื่อทำ การผลิตให้สามารถอยู่รอดได้ก่อน โดยการพึ่งพาอาศัยปัจจัยแวดล้อมต่างๆ มา ช่วยสนับสนุนในการผลิต เมื่อสามารถผลิตให้อยู่รอดได้แล้วจึงทำการตลาด โดยที่ใช้ตลาดใกล้เคียงก่อนแล้วค่อยขยายตลาดให้กว้างมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงขอให้เสนอแนะในการวิจัยเพื่อ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เนื่องจากพื้นที่ไร่มุมนเวียนซึ่งเป็นพื้นที่ทำกินของชุมชน เป็นพื้นที่ ส่วนรวมคนในชุมชนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ โดยอาศัยการตกลงกันของ คนในชุมชนเพื่อเลือกพื้นที่ในการทำไร่มุมนเวียน ซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบในการ ดำรงวิถีชีวิตและการปฏิบัติตามจารีตวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน แต่เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในเรื่องของ การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ในการดำรงวิถี แบบเดิมอาจจะถูกสังคมกล่าวหาว่าเป็นผู้ทำลายธรรมชาติทั้งที่มีที่อยู่อาศัยและ วิถีชีวิตที่เกื้อกูลกับธรรมชาติ ดังนั้นการขับเคลื่อนของชุมชนในเรื่องของ นโยบายจัดสรรที่ดินในรูปแบบ “ธนาคารที่ดินและโฉนดชุมชน” น่าจะเป็น ประโยชน์ต่อการดำรงวิถีชีวิตของชุมชนกับการอนุรักษ์ธรรมชาติได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

สิ่งที่ควรเพิ่มเติมในการดำเนินการวิจัยในครั้งต่อไปควรจะศึกษาใน เรื่องของ การศึกษาข้อมูลการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำกินรายครัวเรือนและ

จัดระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งการศึกษาในเรื่องของการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับพื้นที่ทำกิน เป็นต้น

บทสรุป

ไร่หมุนเวียนถือว่่าเป็นวิถีในการผลิตอย่างหนึ่งของชุมชนกะเหรี่ยง ซึ่งในวิถีการผลิตนั้นจะสอดแทรกในเรื่องของการดำรงชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ โดยผ่านรูปแบบของพิธีกรรมตามความเชื่อของชุมชน นอกจากนี้แล้วไร่หมุนเวียนยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน โดยอยู่บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเอง

บรรณานุกรม

- กฤษฎา บุญชัย. (2559,พิเศษ). ไร่หมุนเวียน สิทธิทางวัฒนธรรมเพื่อความเป็นธรรมทางนิเวศและสังคม. *วารสารพัฒนาสังคม*, 18(ฉบับพิเศษ), 137-155.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2554). *แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน ข้อเสนอทางทฤษฎีในบริบทต่างสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สร้างสรรค์.
- ชายชัย จิตรเหล้าอาพร จิตภา กรศิริกุล และสกล สุขเสริมส่งชัย. (2564, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนาที่ยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลก. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 2(3), 77-93.
- ณัฐรดา วงษ์นายะ ธภัทร มณีรัตน์ และสุระชัย โภคะมณี. (2563, ตุลาคม-ธันวาคม). การอนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายของแหล่งอาหาร และพันธุ์พืชสมุนไพรของชุมชนกะเหรี่ยงในเขตอุทยานแห่งชาติคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร. *ลักทอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 26(4), 56-71.
- พะเกเก วนาอานนท์. (20 พฤศจิกายน 2564). สัมภาษณ์.
- ไพสิฐ พาณิชย์กุลและคณะ. (2560). รายงานฉบับย่อโครงการวิจัยเรื่องสิทธิของชุมชนชาวกะเหรี่ยง(ปกากะญอ) กับการดำเนินเขตวัฒนธรรมพิเศษไร่หมุนเวียนในพื้นที่ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา

ข้อพิพาท กรณีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของชุมชนกะเหรี่ยงในพื้นที่ป่าภาคเหนือ. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. รัชกรณ์ นภาพรพิพัฒน์. (2563, กุมภาพันธ์-พฤษภาคม). มุมมองความมั่นคงทางอาหาร. **วารสารมุมมองความมั่นคง**, ฉบับที่ 3, 43-50.

ศิริพร สัจจานันท์. (ม.ป.ป.). **แนวคิดเศรษฐกิจชุมชน.** เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 6, 2564 จาก <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/01-01-01.html>

ศุภกิจ มรดกบรรพต. (20 พฤศจิกายน 2564). **สัมภาษณ์.** สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (ม.ป.ป.). **เศรษฐกิจพอเพียงปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงชีวิต.** เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 6, 2564, จาก <http://www.rdpb.go.th/th/Download/หนังสือเศรษฐกิจพอเพียง-c121/เศรษฐกิจพอเพียง-ปรัชญาชี้แนวทางการดำรงชีวิต-60-ปี--v9106>

สามารถ ใจเตี้ย. (2560, พฤษภาคม - สิงหาคม). นิเวศวัฒนธรรมชุมชนล้านนากับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ. **วารสารมนุษยสังคมสาร(มสส)**, 15(2), 59-65.

หทัยชนก คตะสมบุรณ์. (2564, มิถุนายน). ชุมชนต้นแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาป่าชุมชนบ้านสวนพลู-พุต้อ ตำบลทัพหลวง อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 6(6), 222-237.

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อ
การตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ
ตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

Elements of E-Commerce Platform affecting the
Thai Tourist Purchase Decision-making on OTOP
Products from the Lower Northern Provincial
Cluster 1

นภาพร อุ่นปรีชาวนิช¹

Naphaphon Oonprechavanich

ธเนศ อุ่นปรีชาวนิช²

Thanet Oonprechavanich

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจอาศัยแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 385 ราย ใช้การสุ่มตัวอย่างเจาะจง ทำการวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 คิดเป็นร้อยละ 78 โดยแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ที่พิจารณาจากค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=43.039$, $df=28$, $\chi^2/df=1.537$, $P\text{-value}=0.038$, $RMR=0.008$, $GFI=0.989$, $RMSEA=0.027$ และ $CFI=0.998$)

¹⁻²อาจารย์, สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

คำสำคัญ : แพลตฟอร์มดิจิทัล พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การตัดสินใจซื้อ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

Abstract

The purpose of this research was to analyze the elements of e-commerce platform that affect the Thai tourist purchase decision-making on OTOP products from the lower northern provincial cluster 1. This research was the survey research and data were collected by questionnaire. The researcher used 385 samples by the purposive sampling method. In this study, structural equation modeling (SEM) technique was used for hypothesis testing. According to the analysis: the elements of e-commerce platform affect the Thai tourist purchase decision-making on OTOP products from the lower northern provincial cluster 1 with regression coefficient 0.78 and the causal relationship model was congruent with the empirical data. (Chi-Square=43.039, df=28, Chi-square/df=1.537, P-value=0.038, RMR=0.008, GFI=0.989, RMSEA=0.027 and CFI=0.998)

Keywords: digital platform, e-commerce, purchasing decision, lower northern provincial cluster 1

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเทคโนโลยีดิจิทัล และรูปแบบธุรกิจที่เกิดขึ้นใหม่ รวมถึงแพลตฟอร์ม ตลอดจนนวัตกรรมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วน (Digital Disruption) รวมถึงธุรกิจก็ต้องมีการปรับตัวทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และวิธีการสื่อสารการตลาดกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับ

พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยพบว่า การใช้งานอินเทอร์เน็ตและดิจิทัลแพลตฟอร์มได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตอีกทั้งดิจิทัลแพลตฟอร์มยังได้กลายเป็นช่องทางปกติของการติดต่อสื่อสารไปแล้วอีกด้วย (เขมรัตน์ บุญหล่อสุวรรณ, 2562, หน้า 1)

จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคตามที่กล่าวมา ทำให้การดำเนินงานของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าในฐานะหน่วยงานรัฐที่เร่งส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการไทยให้มีความเข้มแข็งสามารถแข่งขันได้ในระบบสากลโดยผลักดันให้สินค้า OTOP และผู้ประกอบการสินค้าชุมชนไทยเข้าสู่ช่องทางการตลาดออนไลน์ ซึ่งเป้าหมายสำคัญคือ การพัฒนาศักยภาพด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้กับผู้ประกอบการสินค้าชุมชนทั่วประเทศ ทั้งด้านการเติมเต็มองค์ความรู้ การสร้างช่องทางการตลาดออนไลน์แบบครบวงจร รองรับการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนธุรกิจท้องถิ่นไปสู่โลก “การค้ายุคใหม่” (กองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562, ออนไลน์)

นอกจากนี้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่ประกอบด้วย จังหวัดพิษณุโลก ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ ได้กำหนดแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 พ.ศ. 2561 – 2565 เพื่อการเสริมสร้างความมั่นคงและยกระดับคุณภาพชีวิตแบบบูรณาการและฐานความรู้ดิจิทัล โดยได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 คือ อัตราการเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ร้อยละ 32 (กองบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค, 2563, หน้า 14-15, ออนไลน์)

การผลักดันให้สินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เข้าสู่ช่องทางการตลาดออนไลน์ เพื่อให้บรรลุอัตราการเพิ่มของรายได้จากการจำหน่ายสินค้า OTOP ตามตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 นั้น องค์ประกอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นสื่อกลางสำหรับการติดต่อสื่อสารและการซื้อขายผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ ซึ่งจากแนวคิด

ของ Rayport & Jaworski (2002, p. 184) แพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ รูปลักษณ์ เนื้อหา ความเป็นชุมชน (สังคม) การปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า การติดต่อสื่อสาร การเชื่อมโยงและการพาณิชย์ ทั้งนี้องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ รวมถึงการเป็นช่องทางการตลาดออนไลน์ที่สามารถสร้างอรรถประโยชน์ทั้งในด้านข้อมูล เวลา สถานที่ และต้นทุนให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภค ย่อมส่งผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค (Yadav et al., 2013, p. 315; Zhang & Benyoucef, 2016, p. 95)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึง อิทธิพลขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 โดยทำการศึกษากับนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ ซึ่งเสมือนเป็นตัวแทนของกลุ่มท่องเที่ยวในพื้นที่ ต่าง ๆ เกือบทั่วประเทศที่มีความสนใจในแหล่งที่อยู่ที่เชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ ตลอดจนการจับจ่ายซื้อหา “สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)” ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่เหมือนกัน มีความเหมาะสมต่อการศึกษา และผลการศึกษาที่ได้จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรูปแบบองค์ประกอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ให้ตรงความความต้องการในการใช้งานและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน เพิ่มประสิทธิภาพของช่องทางการจำหน่ายสินค้า OTOP สู่ตลาดในประเทศให้เพิ่มมากขึ้นได้ และให้บรรลุยอดการจำหน่ายสินค้า OTOP ตามตัวชี้วัดความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งประกอบด้วยด้านรูปลักษณ์ ด้านเนื้อหา ด้านความเป็นชุมชน ด้านการปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า ด้านการสื่อสาร ด้านการเชื่อมโยง และด้านการพาณิชย์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทยที่ประกอบด้วยการรับรู้ถึงความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินความคิดเห็น การซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ และกิจกรรมหลังการซื้อ

แนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยแบบจำลอง Stimulus-Organism-Response Model (S-O-R Model) ของ Mehrabian & Russell (1974, อ้างใน Billings & Wendy, 1990, p. 5) และแบบจำลอง Consumer Decision Model ของ Blackwell, Miniard & Engel (2001, อ้างใน Bray, 2008, p. 16) ที่อธิบายถึง สิ่งเร้าทางการตลาดจะถูกนำไปใช้ในการประเมินความรู้สึกนึกคิดและนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริโภคในที่สุด นอกจากนี้แล้วการศึกษาของ Bray (2008, p. 3) ได้กล่าวว่า นักทฤษฎีสมัยใหม่หลายท่านยอมรับว่าประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้บริโภคจะส่งผลต่อการประมวลผลข้อมูล และกำหนดว่าข้อมูลใดบ้างที่ผู้บริโภคแต่ละรายต้องการใช้ในการตัดสินใจเพื่อซื้อสินค้า

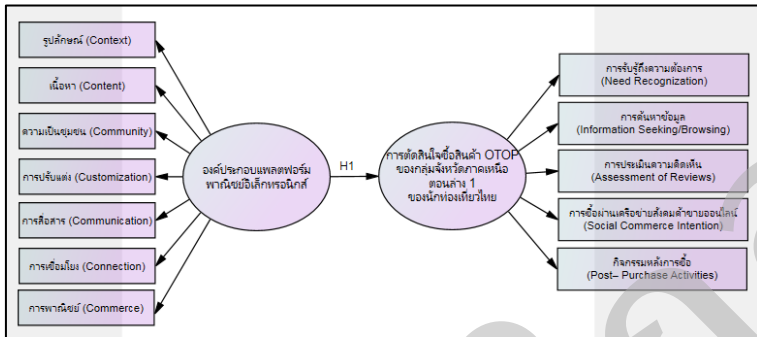
แนวคิดองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรสาเหตุหรือองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตามแนวคิดของ Rayport & Jaworski (2002, p. 184) ที่ประกอบด้วย 1) ด้านรูปลักษณ์ (Context) 2) ด้านเนื้อหา (Content) 3)

ด้านความเป็นชุมชน (Community) 4) ด้านการปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า (Customization) 5) ด้านการสื่อสาร (Communication) 6) ด้านการเชื่อมโยง (Connection) และ 7) ด้านการพาณิชย์ (Commerce) หรือ “7Cs” ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบฯ ตามแนวคิด “4Cs” ที่มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ ด้านเนื้อหา ด้านการเชื่อมโยง และด้านการพาณิชย์ Wirtz (2001, p. 218) หรือแนวคิด “5Cs” ที่มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านความเป็นชุมชน ด้านการประสานงาน ด้านการสื่อสาร และด้านการพาณิชย์ ของ Afuah & Tucci (2001, pp. 5-6) ตลอดจนแนวคิด “6Cs” ที่มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านสังคม ด้านรูปแบบการให้บริการ ด้านการสื่อสาร ด้านความสะดวกสบาย และด้านการพาณิชย์ ของ ภาวุธ พงษ์วิทยภานุ (2551 อ้างใน จรูมาส ชัยธิรสกุล, 2556, หน้า 22-23) และยังเป็น การลดความซ้ำซ้อนขององค์ประกอบด้านความเป็นชุมชน และด้านความร่วมมือ (มิลตรา สมบัติ และปิณดา คำพุกกะ, 2561, หน้า 64) ตามแนวคิดของ Yang, Kim, Dhalwani & Vu (2008, p. 8) อธิบายถึง 8 องค์ประกอบของ เว็บไซต์พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (8C) ซึ่งได้แก่ ด้านรูปลักษณ์ ด้านเนื้อหา ด้านความเป็นชุมชน ด้านความร่วมมือ ด้านการปรับแต่ง ด้านการสื่อสาร ด้านการเชื่อมโยง และด้านการพาณิชย์

กระบวนการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ตัวแปรผลของการวิจัยนี้คือ การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ ประกอบด้วย 1) การรับรู้ถึงความต้องการ (Need Recognition) 2) การค้นหาข้อมูล (Information Seeking/Browsing) 3) การประเมินความคิดเห็น (Assessment of Reviews) 4) การซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ (Social Commerce Intention) และ 5) กิจกรรมหลังการซื้อ (Post-Purchase Activities) (Yadav et al., 2013, p. 315; Zhang & Benyoucef, 2016, p. 95)

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่ซื้อสินค้า OTOP ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก ตาก สุโขทัย เพชรบูรณ์ และอุตรดิตถ์ และมีประสบการณ์การซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ จำนวนกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้คำนวณจากสูตรของ Cochran (1977, p.75) สมมติค่าสัดส่วน (p) เท่ากับ 0.50 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ราย และเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีแบบเจาะจงเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือวิจัย

แบบสอบถามในการสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2) องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วย ด้านบุคลิก (CTX) ด้านเนื้อหา (CTT) ด้านความเป็นชุมชน (CMN) ด้านการปรับแต่ง (CTM) ด้านการสื่อสาร (CMC) ด้านการเชื่อมโยง (CNT) และด้านการพาณิชย์ (CMR) ส่วนที่ 3) การตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ประกอบด้วย การรับรู้ถึงความต้องการ (NR) การค้นหาข้อมูล (IS) การประเมินความคิดเห็น (AR) การซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ (SC) และ กิจกรรมหลังการซื้อ (AP)

การวิเคราะห์คุณภาพแบบสอบถามของการวิจัย โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน รายข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมีความมากกว่า 0.50 แสดงว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Rovinelli & Hambleton , 1976, pp. 11-14) จากนั้นนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 30 ราย ผลการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 มีค่า Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.910 และ 0.921 ตามลำดับ ซึ่งมีความมากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นสูง (Cronbach, 1970, pp. 102-104)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ทำการเก็บข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ด้วยสถิติพรรณนาด้วยคำร้อยละ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยการแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่อแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

ผลการวิจัย

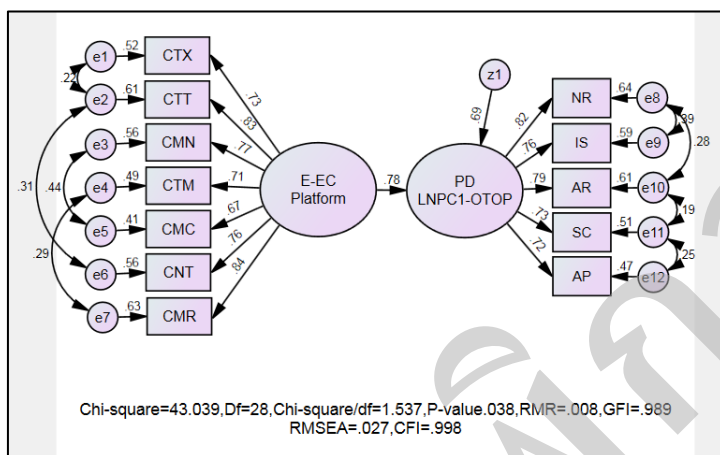
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวไทย

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากที่สุด (ร้อยละ 53.51) มีอายุระหว่าง 34-40 ปีมากที่สุด (ร้อยละ 32.21) โดยสถานภาพเป็นครอบครัวมากที่สุด (ร้อยละ 50.91) ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท (ร้อยละ 28.31) โดยมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาทมากที่สุด (ร้อยละ 30.65) และมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 43.64)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย: องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย

ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกับค่าทางสถิติในการวัดความสอดคล้องด้วยค่า Chi-Square=43.039, df=28, Chi-square/df=1.537, P-value=0.038, RMR=0.008, GFI=0.989, RMSEA=0.027 และ CFI=0.998 ตามคำแนะนำของ Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Muller (2003, p. 52)

องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-EC Platform) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (PD: LNPC1-OTOP) ของนักท่องเที่ยวไทยเท่ากับ 0.78 หรือร้อยละ 78 และมีความสามารถในการอธิบายการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 (PD: LNPC1-OTOP) ของนักท่องเที่ยวไทยเท่ากับ .69 หรือร้อยละ 69 แสดงตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย หลังการปรับแต่งแบบจำลอง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ขององค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-EC Platform) พบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบความสำคัญมากที่สุดคือ ด้านการพาณิชย์ (CMR) (0.84) ด้านเนื้อหา (CTT) (0.83) ด้านความสังคม (CMN) (0.77) ด้านการเชื่อมโยง (CNT) (0.76) ด้านรูปลักษณ์ (CTX) (0.73) ด้านการปรับแต่ง (CTM) (0.71) ด้านการสื่อสาร (CMC) (0.67) ตามลำดับ

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรที่สังเกตได้ของการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย (PD: LNPC1-OTOP) พบว่า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบความสำคัญมากที่สุดคือ การรับรู้ถึงความต้องการ (NR) (0.82) การประเมินความคิดเห็น (AR) (0.79) การค้นหาข้อมูล (IS) (0.76) การซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ (SC) (0.73) และกิจกรรมหลังการซื้อ (AP) (0.72) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1) การรับรู้ถึงความต้องการสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อการตัดสินใจซื้อเกิดจากรูปแบบองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่สังเกตได้ ซึ่งได้แก่ ด้านเนื้อหา (CTT) หรือรายละเอียดข้อมูลที่ประกอบด้วย เนื้อหาของร้านค้า สินค้าแผนที่ รายการสินค้า ต้องมีความชัดเจน มีการบรรยายถึงคุณสมบัติของสินค้าและบริการต่าง ๆ มีความสวยงามเป็นระเบียบ มีความเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Cummins, Peltier, Schibrowsky & Nill (2014, p. 177) ที่พบว่า ลักษณะของเว็บไซต์ด้านเนื้อหาที่มีการแสดงรายละเอียดของสินค้าอย่างละเอียดครบถ้วนและถูกต้องนั้น มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ สำหรับด้านรูปลักษณ์ (CTX) หรือการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ โดยรวมนั้นต้องคำนึงถึงความสวยงามและประโยชน์การใช้งาน มีส่วนแยกของหน้าเป็นส่วน ๆ เพื่อสะดวกต่อการค้นหาข้อมูล การแบ่งเฟรมเพื่อแสดงข้อมูลปลายทางที่เชื่อมโยง และโครงสร้างทั้งหมดของเว็บไซต์สามารถนำพาผู้ใช้บริการไปยังส่วนต่าง ๆ ได้ (Cox & Park, 2014, p. e5) รวมถึงช่องทางในการค้นหาข้อมูลให้เหมาะสมกับหน้าจอในการแสดงผลของแท็บเล็ตและสมาร์ทโฟนที่มีขนาดเล็กกว่าคอมพิวเตอร์แล็ปท็อป หรือคอมพิวเตอร์เดสก์ท็อป สอดคล้องกับการศึกษาของ Seckler et al. (2015, p. 39) พบว่า รูปแบบการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ซับซ้อน และรายการที่ปรากฏบับป๊ลน (Pop-ups) จะทำให้ผู้ใช้เสียเวลาในการเข้าใช้บริการเพื่อซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์

2) การค้นหาข้อมูลสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อการตัดสินใจซื้อ เกิดจากองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงได้ ซึ่งได้แก่ ด้านความเป็นชุมชน (CMN) เป็นส่วนที่ถูกค้าหรือผู้ใช้บริการสามารถแสดงความคิดเห็นได้ โดยแสดงความ

คิดเห็นบนกระดานของเว็บไซต์ มีเครื่องมือสำหรับการติดต่อสื่อสารภายในของผู้ใช้บริการที่สนใจในเรื่องเดียวกัน เพื่ออำนวยความสะดวกในการแสดงความคิดเห็นหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล ช่วยให้สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้อย่างกว้างขวาง อีกทั้งสามารถแบ่งปันข่าวสารข้อมูลของสินค้าและบริการได้สอดคล้องกับการศึกษาของ Hajli (2015, p. 189) และ Jain, Bhansali & Nair (2016, p. 278) โดยพบว่า การที่ลูกค้าสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอคำแนะนำ หรือติชมร้าน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ซื้อด้วยกันแล้ว จะส่งผลให้ลูกค้ามีการตัดสินใจซื้อผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Al Mana & Mirza (2013, p. 23) พบว่า การแสดงความคิดเห็นหรืออภิปราย ทำให้เกิดชุมชนเสมือนจริง (virtual community) โดยจะแยกหัวข้อการอภิปรายตามความสนใจเฉพาะกลุ่ม ทำให้การซื้อสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตสำหรับด้านการเชื่อมโยง (CNT) หรือระบบการเชื่อมโยง (Link) ไปสู่เว็บไซต์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Huang & Benyoucef (2015, p. 57) พบว่า การมีช่องทางให้ลูกค้าสามารถค้นหาสินค้าที่ต้องการจากเว็บไซต์การซื้อขายผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการใช้งานมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สำหรับด้านการสื่อสาร (CMC) เพื่อใช้เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารกับทางร้านค้า เป็นองค์ประกอบสุดท้ายของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในการค้นหาข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Curty & Zhang (2013, p. 260) ที่พบว่า องค์ประกอบด้านการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างลูกค้าและผู้ขายในการซื้อขายผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์

3) การประเมินความคิดเห็นที่มีต่อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทยเพื่อการตัดสินใจซื้อ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้านเนื้อหา (CTT) ด้านสัญลักษณ์ (CTX) ด้านความเป็นชุมชน (CMN) ด้านการเชื่อมโยง (CNT) และ

ด้านการสื่อสาร (CMC) ตามที่กล่าวมาในขั้นตอนของการรับรู้ถึงความต้องการ และการค้นหาข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cho & Youn-Kyung (2012, p. 31) พบว่า ผู้บริโภคจะมีการประเมินเว็บไซต์จากการใช้งาน เพื่อที่จะใช้ในการซื้อออนไลน์ผ่านเว็บไซต์นั้น ๆ นอกจากนี้การประเมินความคิดเห็นยังพิจารณาจาก ความสามารถในการปรับแต่งตามความต้องการของลูกค้า (CTM) หรือคือ การออกแบบองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ลูกค้าสามารถปรับแต่งข้อมูลของตนเอง เช่น ที่อยู่ สถานที่ส่ง รูปแบบการชำระเงิน ได้ตลอดเวลาตามต้องการ และขั้นตอนการปรับแต่งไม่ยุ่งยาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Song, Baker, Lee & Wetherbe (2012, p. 224) พบว่า การออกแบบเว็บไซต์เพื่อการใช้งานต้องคำนึงถึงการใช้งานด้านต่าง ๆ รวมถึงการที่ลูกค้าสามารถใช้งานในการปรับแต่งข้อมูลได้สะดวก ตลอดเวลา ตามต้องการ

4) การซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทยผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ด้านการพาณิชย์ (CMR) ที่ประกอบด้วยระบบการสั่งซื้อ ตะกร้ารับคำสั่งซื้อ การชำระเงิน การติดตามคำสั่งซื้อ และการขนส่ง ที่ง่าย สะดวก และปลอดภัยย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้า OTOP ออนไลน์ของนักท่องเที่ยวไทยในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 สอดคล้องกับการศึกษาของ Kim, Ferrin & Rao (2008, p. 544) และ Polasik et al (2012, P. 220) พบว่า องค์ประกอบเว็บไซต์ต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบระบบเพื่อการใช้งานด้านการพาณิชย์ และมีขั้นตอนในการสั่งซื้อที่ไม่ยุ่งยาก มีช่องทางในการชำระค่าสินค้าที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว หลากหลายและสามารถสร้างความมั่นใจในด้านความปลอดภัยของข้อมูล/ความเป็นส่วนตัวได้ รวมถึงบริการข้อมูลในการติดตามสินค้าตามคำสั่งซื้อ ส่งผลให้ลูกค้ามีการตัดสินใจซื้อผ่านอินเทอร์เน็ต

5) กิจกรรมหลังการซื้อสินค้า OTOP จากกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ของนักท่องเที่ยวไทย ขึ้นอยู่กับการออกแบบองค์ประกอบแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (7C) เพื่อใช้ในการซื้อขายผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ที่ต้องสอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อความต้องการ

ในด้านความสะดวกสบาย ง่ายต่อการเข้าถึงและใช้งาน (convenience) การให้รายละเอียดข้อมูลสินค้าที่ถูกต้องตรงตามการซื้อขายและส่งมอบ (merchandising) ตลอดจน การควบคุมข้อมูลความเป็นส่วนตัว (privacy) ซึ่งเป็นกิจกรรมในการประเมินหลังการซื้อ และจะทำให้เกิดการซื้อซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Huang & Benyoucef (2017, pp. 51-53) และ Abrar, Zaman & Satti (2017, p. 40) ที่พบว่า การออกแบบองค์ประกอบเพื่อใช้ในการซื้อขายผ่านเครือข่ายสังคมค้าขายออนไลน์ต้องสอดคล้องและสามารถตอบสนองต่อความต้องการในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้ประกอบการสินค้าชุมชนจะประสบความสำเร็จในช่องทางการขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนารูปแบบองค์ประกอบของแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ทั้ง 7 องค์ประกอบที่กล่าวมา
- 2) ผู้ประกอบการสินค้าชุมชนต้องให้ความสำคัญในการเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลของลูกค้า ข้อมูลการสั่งซื้อที่เกิดขึ้น เพื่อประโยชน์ในการนำเสนอข้อมูลหรือการส่งเสริมการตลาดให้กับลูกค้า และเพื่อให้เกิดการสั่งซื้อในครั้งต่อไป
- 3) การที่สินค้า OTOP และผู้ประกอบการสินค้าชุมชนจะประสบความสำเร็จได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพที่ดี มีความเหมาะสมกับยุคสมัย มีราคาที่สมเหตุสมผลเป็นที่ยอมรับ การมีจรรยาบรรณหรือจริยธรรมในการขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งสำคัญ และการคำนึงถึงความพึงพอใจของลูกค้าและความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาถึง ความภักดีต่อตราสินค้าของนักท่องเที่ยวไทยที่มีต่อสินค้า OTOP ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 เพื่อให้ผู้ประกอบการนำผลข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนากลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าต่อไป

บรรณานุกรม

กองบูรณาการนโยบายพัฒนาภาค. (2563). **แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด**

พ.ศ. 2561 – พ.ศ. 2565 ฉบับทบทวน. เข้าถึงจาก

<https://www.nfc.or.th/wp-content/uploads/download-manager-files.pdf>. (วันที่ค้นข้อมูล 5 ตุลาคม 2564)

กองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). **พาณิชย์ย้า การค้า**

ยุคปัจจุบันต้องพัฒนาทั้ง "ช่องทางการตลาด" และ "คน" ไปพร้อมกัน. เข้าถึงจาก

<https://www.facebook.com/415527945210102/posts/2162132390549640/>. (วันที่ค้นข้อมูล 5 ตุลาคม 2564).

เขมรัตน์ บุญหล่อสุวรรณ. (2562). **การศึกษาประสบการณ์การใช้งานดิจิทัล**

แพลตฟอร์มเพื่อสนับสนุนการสอนของครู. การค้นคว้าอิสระ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

จรัมพร ชัยธิรสกุล. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พาณิชย์

อิเล็กทรอนิกส์ ของผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ต. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทร์วิโรฒ, 4(1), 18-34.

มิลตรา สมบัติ และปวีณา คำพุกะ (2561). อิทธิพลขององค์ประกอบเว็บไซต์

(7C's) ที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านอินเทอร์เน็ต. **วารสาร**

ปัญญาภิวัตน์. 10(3): 61-71.

Abrar, K., Zaman, S., & Satti, Z. W. (2017). Impact of online store atmosphere, customized information and customer

satisfaction on online repurchase intention. **GMJACS**, 7(2), 22-43.

- Afuah, A. & Tucci, C. L. (2001). **Internet Business Models and Strategies: Text and Cases**. New York: McGraw-Hill.
- Al Mana, A. M., & Mirza, A. A. (2013). The impact of electronic word of mouth on consumers' purchasing decisions. **International Journal of Computer Applications**, 82(9). 23-31.
- Billings, & Wendy, L. (1990). **Effects of Store Atmosphere on Shopping Behavior**. Honors Projects Business Administration, Illinois Wesleyan University.
- Bray, J. P. (2008). **Consumer behaviour theory: approaches and models**. Bournemouth: Bournemouth University.
- Cho, E., & Youn-Kyung, K. (2012). The effects of website designs, self-congruity, and flow on behavioral intention. **International journal of Design**, 6(2), 31-39.
- Cochran, W.G. (1977). **Sampling techniques**. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Cox, T., & Park, J. H. (2014). Facebook marketing in contemporary orthodontic practice: A consumer report. **Journal of the World Federation of Orthodontists**, 3(2), e1-e5.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.
- Cummins, S., Peltier, J. W., Schibrowsky, J. A., & Nill, A. (2014). Consumer behavior in the online context. **Journal of Research in Interactive Marketing**, Vol. 8 No. 3, pp. 169-202.
- Curty, R. G., & Zhang, P. (2013). Website features that gave rise to social commerce: a historical analysis. **Electronic commerce research and applications**, 12(4), 260-279.

- Hajli, N. (2015). Social commerce constructs and consumer's intention to buy. **International journal of information management**, 35(2), 183-191.
- Huang, Z., & Benyoucef, M. (2015). User preferences of social features on social commerce websites: An empirical study. **Technological Forecasting and Social Change**, 95, 57-72.
- Huang, Z., & Benyoucef, M. (2017). The effects of social commerce design on consumer purchase decision-making: An empirical study. **Electronic Commerce Research and Applications**, 25, 40-58.
- Jain, D., Bhansali, L., & Nair, K. S. (2016). Impact of Online Reviews on Purchasing Decisions: An Empirical Study among Indian Academicians. In **Capturing, Analyzing, and Managing Word-of-Mouth in the Digital Marketplace** (pp. 278-291). IGI Global.
- Kim, D. J., Ferrin, D. L., & Rao, H. R. (2008). A trust-based consumer decision-making model in electronic commerce: The role of trust, perceived risk, and their antecedents. **Decision support systems**, 44(2), 544-564.
- Polasik, M., Górka, J., Wilczewski, G., Kunkowski, J., Przenajkowska, K., & Tetkowska, N. (2012, June). Chronometric Analysis of a Payment Process for Cash, Cards and Mobile Devices. In **ICEIS (2)** (pp. 220-229).
- Rayport, J. & Jaworski, B. (2002). **Introduction to E-Commerce, 2nd ed.**, Irwin/McGraw-Hill, Boston, MA.

- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1976). **On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity**. Annual Meeting of the American Educational Research Association, 1-37.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and goodness-of-fit models. **Methods of Psychological Research Online**, 8, 23-74.
- Seckler, M., Heinz, S., Forde, S., Tuch, A. N., & Opwis, K. (2015). Trust and distrust on the web: User experiences and website characteristics. **Computers in human behavior**, 45, 39-50.
- Song, J., Baker, J., Lee, S., & Wetherbe, J. C. (2012). Examining online consumers' behavior: A service-oriented view. **International Journal of Information Management**, 32(3), 221-231.
- Wirtz, B. W. (2001). **Electronic business**. Springer-Verlag.
- Yadav, M. S., De Valck, K., Hennig-Thurau, T., Hoffman, D. L., & Spann, M. (2013). Social commerce: a contingency framework for assessing marketing potential. **Journal of interactive marketing**, 27(4), 311-323.
- Yang, T. A., Kim, D. J., Dhalwani, V., & Vu, T. K. (2008, January). The 8C framework as a reference model for collaborative value Webs in the context of Web 2.0. In **Proceedings of the 41st Annual Hawaii International Conference on System Sciences (HICSS 2008)** (pp. 1-10). IEEE.
- Zhang, K. Z., & Benyoucef, M. (2016). Consumer behavior in social commerce: A literature review. **Decision Support Systems**, 86, 95-108.

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัย การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

The A Study of The Student Teachers' Desirable
Characteristics of School of Education, University of
Phayao

น้ำฝน กันมา Namfon gunma¹

อาภาพรรณ ประทุมไทย Arpapun Prathumthai²

วิลาวัลย์ สมยาโรน Wilawan Somyaron³

นริศรา เสือคล้าย Narissara Suaklay⁴

นรินทร์ นนทมาลย์ Narin Nonthamand⁵

วรรณกร พรประเสริฐ Wannakorn Phornprasert⁶

วิภาวี ศิริลักษณ์ Wipawee siriluk⁷

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา ระหว่างเพศ และกลุ่มสาขาวิชา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา กับตัวอย่าง ซึ่งเป็นนิสิตครู จำนวน 236 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรทั้งหมด จำนวน 2,721

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

^{2,4,6,7} อาจารย์, ดร. สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ดร. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

⁵ อาจารย์, ดร. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู ประกอบด้วย 1) คุณธรรมดี 2) ความรู้ดี 3) คิดดี 4) พุดดี 5) กายใจดี 6) รักชาติ และ 7) ผู้นำดี พบว่า นิสิตมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า

2.1 นิสิตชายและนิสิตหญิงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และนิสิตกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพุดดีสูงกว่านิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านคุณธรรมดี ด้านความรู้ดี ด้านคิดดี ด้านกายใจดี ด้านรักชาติ และด้านผู้นำที่ดี พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะที่พึงประสงค์, นิสิตครู

Abstract

The study aimed to 1) study the desirable characteristics of teacher-students, School of Education, University of Phayao, 2) to compare the desirable characteristics of teacher-students, School of Education, University of Phayao between gender and discipline groups. Data collection was conducted using the questionnaire for desirable characteristics of the teacher-students, School of Education, University of Phayao with 236 teacher-students as a sample obtained by a simple random method from the total population are

2,721 students. Data analysis was implemented using descriptive statistics including frequency, percentage, average, standard deviation, and inferential statistics including t-test statistic. Findings were as follows:

1 . Overall and each of the desirable features of teacher-students are at a high level.

2 . Comparison of desirable characteristics of teacher-students Indicated the followings:

2.1 Overall, male and female students' desirable characteristics and each side are not different.

2.2 Overall, desirable characteristics of teacher-students from scientific discipline and social science disciplines are not different and when each aspect was considered, the level in the desirable characteristics of teacher-students from social science disciplines in speaking was higher than the teacher-students in the scientific field at a statistically significant .01 level. There was a difference found in the aspect of virtues, knowledge, positive thinking, mentality and physicality, good conservation, and good leadership.

Keywords: Desirable characteristics, Teacher-students

บทนำ

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับสากลผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน วิจัยและนวัตกรรม รักษาและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ประสานความร่วมมือและ สร้างเครือข่ายกับองค์กรภาครัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศในการชี้นำและสร้างสรรค์ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งรวมถึงความยั่งยืนของชุมชนและสังคม โดยได้ดำเนินพันธกิจ 5 ด้าน สอดคล้องตามมาตรฐานการอุดมศึกษา

พ.ศ. 2561 ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ไทยศตวรรษที่ 21 2) วิจัยและนวัตกรรมสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ 3) บริการวิชาการ สร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนและสังคม 4) ทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อความเป็นไทย และ 5) บริหารงานทันสมัยด้วยธรรมาภิบาล (Good governance) และเรียนรู้เปลี่ยนแปลงร่วมกัน เพื่อมุ่งหวังให้บัณฑิตเกิดอัตลักษณ์ทางวิชาชีพและอัตลักษณ์ทั่วไป โดยอัตลักษณ์ทางวิชาชีพประกอบด้วย การมีคุณภาพและมีสมรรถนะมาตรฐานการศึกษามาตรฐานวิชาชีพทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามความสอดคล้องของอุตสาหกรรมอนาคต ส่วนอัตลักษณ์ทั่วไปประกอบด้วย การมีสุนทรียภาพ การมีสุขภาพดี และการมีบุคลิกภาพดี (กองแผนงาน มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564)

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถือเป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นด้านรูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรแบบควบสองปริญญา ร่วมกับหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต และหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่มีความเข้มแข็งในศาสตร์วิชาเอก มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู และชำนาญการผลิตและสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (ELOs) เพื่อเข้าสู่วิชาชีพครูทำหน้าที่รับใช้สังคมให้ความรู้สร้างปัญญาอันเป็นรากฐานการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพให้แก่เยาวชนไทย

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยพะเยา ดังนี้ 1) ด้านการผลิตบัณฑิต หลักสูตรเน้นการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถมีทักษะทางปัญญา มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรับผิดชอบ มีจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ 2) ด้านการวิจัย หลักสูตรเน้นการผลิตบัณฑิตที่สามารถทำการวิจัยขั้นพื้นฐานได้ สามารถแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ทางการศึกษาได้โดยอาศัยการวิจัยเป็นเครื่องมือหาคำตอบ อีกทั้งยังเน้นการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ และเพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว 3) ด้าน

การบริการวิชาการ เน้นการผลิตบัณฑิตที่มีจิตสำนึกและความผูกพันที่ดีระหว่างชุมชนกับมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง 4) ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หลักสูตรมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่จิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความเข้าใจถึงความเป็นไทยอย่างถ่องแท้ มีความหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่นสามารถเข้าใจและรักษาความแตกต่างทางประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูในแต่ละผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบไปด้วย 7 คุณลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) คุณธรรมดี คือ การมีคุณธรรม จริยธรรม มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู 2) ความรู้ดี คือ การมีความรู้วิชาเอกอย่างลึกซึ้งและมีความเข้มแข็งในวิชาชีพครู 3) คิดดี คือ การมีความสามารถในการคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ 4) พุดดี คือ การมีความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีทักษะการพูดนำเสนอ การพูดในที่ชุมชน การพูดโต้แย้ง การพูดปฏิเสธ การพูด มีมารยาทในการพูด 5) ใจดี คือ การมีสุขนิสัยดี รักความสะอาด มีสุขภาพกายแข็งแรง มีบุคลิกภาพดี มีสุนทรียภาพ มีจิตใจแจ่มใส มีจิตสาธารณะ เอาใจใส่ มีช่วยเหลือ และรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคม และสิ่งแวดล้อม 6) รักษาดี คือ การมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมีความเข้าใจถึงความเป็นไทยอย่างถ่องแท้ มีจิตสำนึกรักความเป็นไทย มีความหวงแหนทรัพยากรในท้องถิ่น สามารถเข้าใจและรักษาความแตกต่างทางประเพณีและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในประชาคมโลกอย่างมีเอกลักษณ์และศักดิ์ศรี 7) ผู้นำดี คือ การมีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และวัฒนธรรมองค์กร สามารถวางตัวและแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งแสดงจุดยืนอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ (วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564, หน้า 36-41)

คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูในปัจจุบันว่ามีลักษณะอย่างไร แล้วนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบแนวทางการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ให้นิสิตครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา ระหว่างเพศ และกลุ่มสาขาวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 2,721 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตระดับปริญญาตรี ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้โปรแกรม G*Power (Cohen, 1977; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555) โดยกำหนดขนาดอิทธิพล (Effect size) ในระดับปานกลาง เท่ากับ .5 ค่าระดับนัยสำคัญ เท่ากับ .05 และค่าอำนาจการทดสอบ (Power) เท่ากับ .95 จากผลการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด (Total sample size) จำนวน 176 คน และเพื่อชดเชยความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงปรับขนาดตัวอย่างเป็น 250 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 236 คน คิดเป็นร้อยละ 94.40

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี และกลุ่มสาขาวิชา ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จำนวน 34 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด) ซึ่งสร้างขึ้นจากการสังเคราะห์ 1) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected Learning Outcomes) ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา ที่ปรากฏในเอกสารรายละเอียดหลักสูตร (มคอ.2) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2562 2) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (มคอ.1) 3) วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเอกลักษณ์บัณฑิตมหาวิทยาลัยพะเยา และวิทยาลัยการศึกษา และ 4) แนวทางการผลิตและพัฒนาครู ข้อกำหนดของครุสภาซึ่งเป็นสภาวิชาชีพครู โดยมีผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ทำการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างนิยามศัพท์กับข้อคำถาม แล้วคำนวณหา Index of Item–Objective of Congruence: IOC ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า IOC รายข้อตั้งแต่ .80-1.00 ซึ่งถือได้ว่าแบบวัดมีคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อ

2. การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยง ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนิสิตวิทยาลัยการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยคำนวณค่าความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่า มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 ซึ่งถือได้ว่าแบบสอบถามมีคุณภาพด้านความเที่ยงในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ โดยทำการขออนุญาตเก็บข้อมูลกับคณบดีวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัย

พะเยา ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน (เมษายน 2564) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สถิติทดสอบที (independent sample t-test)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	Mean	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านคุณธรรมดี	4.42	0.45	มาก	1
ด้านความรู้ดี	3.99	0.52	มาก	6
ด้านคิดดี	4.03	0.55	มาก	5
ด้านพูดดี	3.86	0.63	มาก	7
ด้านกายใจดี	4.37	0.52	มาก	2
ด้านรักชาติ	4.33	0.57	มาก	4

คุณลักษณะที่พึงประสงค์	Mean	S.D.	ระดับ	อันดับ
ด้านผู้นำที่ดี	4.36	0.50	มาก	3
รวม	4.20	0.42	มาก	

ตาราง 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean = 4.20) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรมดี (Mean = 4.42) รองลงมาคือ ด้านกายใจดี (Mean = 4.37) และด้านผู้นำดี (Mean = 4.36) ส่วนค่าเฉลี่ยรายด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่น้อยสุด คือ ด้านพูดดี (Mean = 3.86) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา ระหว่างเพศ และกลุ่มสาขาวิชา

2.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา ระหว่างเพศ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านเพศ

คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์	เพศ				t	Sig.
	ชาย (n=42)		หญิง (n=194)			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ด้านคุณธรรมดี	4.31	0.50	4.44	0.44	-1.54	0.09
ด้านความรู้ดี	4.01	0.52	3.99	0.52	0.22	0.83
ด้านคิดดี	4.10	0.51	4.02	0.56	0.84	0.40
ด้านพูดดี	3.95	0.68	3.84	0.62	0.96	0.34
ด้านกายใจดี	4.34	0.51	4.38	0.52	-0.43	0.67
ด้านรักชาติ	4.20	0.66	4.36	0.55	-1.46	0.15
ด้านผู้นำที่ดี	4.26	0.53	4.38	0.50	-1.40	0.16
รวม	4.16	0.45	4.20	0.42	-0.49	0.63

จากตารางที่ 2 พบว่า นิสิตครูวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูวิทยาลัยการศึกษา ระหว่างกลุ่มสาขาวิชา แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา กลุ่มสาขาวิชา

คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์	กลุ่มสาขาวิชา				t	Sig.
	วิทยาศาสตร์		สังคมศาสตร์			
	(n=83)		(n=153)			
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ด้านคุณธรรมดี	4.39	0.45	4.43	0.45	-0.54	0.59
ด้านความรู้ดี	3.98	0.48	4.00	0.54	-0.29	0.77
ด้านคิดดี	3.97	0.56	4.07	0.54	-1.26	0.21
ด้านพูดดี	3.71	0.68	3.94	0.60	-2.56	0.01**
ด้านกายใจดี	4.32	0.49	4.40	0.53	-1.06	0.29
ด้านรักชาติ	4.26	0.56	4.37	0.58	-1.36	0.18
ด้านผู้นำที่ดี	4.33	0.45	4.37	0.53	-0.53	0.61
รวม	4.15	0.40	4.22	0.43	-1.27	0.21

จากตารางที่ 3 พบว่า นิสิตครูวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมดีความรู้ดี คิดดี กายใจดี รักชาติ และผู้นำที่ดีไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านพูดดี นิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชา

สังคมศาสตร์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพุทธีสูงกว่านิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.20) และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณธรรมดี (Mean =4.42) รองลงมาคือ ด้านกายใจดี (Mean =4.37) และด้านผู้นำดี (Mean =4.36) ส่วนค่าเฉลี่ยรายด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่น้อยที่สุด คือ ด้านพุทธี (Mean =3.86) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากนิสิตครูผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาที่มีทั้งทักษะทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพ รวมถึงการยึดถือจรรยาบรรณวิชาชีพครู ที่อาจารย์ผู้สอนสอดแทรกไปในทุกรายวิชาและทุกชั้นปี รวมถึงมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความศรัทธา ความมุ่งมั่นและรักในอาชีพครู และกิจกรรมทางวิชาการ(กิจกรรมทักษะทางด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา) ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมคุณลักษณะ 7 ดี ได้แก่ คุณธรรมดี ความรู้ดี คิดดี พุทธี กายใจดี รักชาติ และผู้นำที่ดี ซึ่งใกล้เคียงกับเกิดพงศ์ จิตรหลัง (2562) ที่ศึกษาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ประเด็นความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูในศตวรรษที่ 21 ควรจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ได้แก่ มีความรู้และความเชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ มีอัตลักษณ์ของความเป็นครูดีในดวงใจ มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษามีจรรยาบรรณวิชาชีพ มีสาระความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพครู มีคุณลักษณะของความเป็นครู และเป็นแบบอย่างทางด้าน

คุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน นอกจากนี้ บันเย็น เพ็งกระจ่าง (2561) ยังได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนา ครูด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านให้ความสำคัญกับการสอนคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามให้แก่ผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านจัดการเรียนรู้โดยการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามให้แก่ผู้เรียน และปลูกฝังให้นักเรียนได้มีการทำความดี ความงามทุกครั้งที่ทำการสอนอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการปฏิบัติหรือทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมแก่นักเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับพจมาลย์ สกลเกียรติ (2562, หน้า 446) ที่ศึกษา คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ ตามทัศนะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต พบว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตามทัศนะของนักศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน สามารถ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสอน และด้าน คุณธรรมและความประพฤติระดับปานกลาง 2 ด้าน สามารถเรียงลำดับจาก มากไปหาน้อยคือ ด้านการอบรมและด้านการปกครอง และด้านบุคลิกภาพ

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัย การศึกษา จำแนกตามเพศ และกลุ่มสาขาวิชา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้ดำเนินการกำหนดผลการ เรียนรู้ที่คาดหวังอย่างชัดเจนและสอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ และ พันธกิจของมหาวิทยาลัยพะเยา อีกทั้งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ ของ วิทยาลัยการศึกษา รวมถึงมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา และกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิแห่งชาติ โดยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตทุกคน ทุกกลุ่มสาขาวิชาให้มีความ เข้มแข็งในศาสตร์วิชาเอก มีความเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู และมีความชำนาญใน การผลิตและสร้างสรรค์สื่อ นวัตกรรม การเรียนรู้ อย่างเท่าเทียมภายใต้มาตรฐาน เดียวกันเพื่อเข้าสู่วิชาชีพครูทำหน้าที่รับใช้สังคมให้ความรู้ สร้างปัญญา อันเป็น

รากฐานการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพให้แก่เยาวชนไทย (รายงานการประเมินตนเอง, 2564, หน้า 34) ซึ่งผลการวิจัยยังใกล้เคียงกับงานวิจัยของอุทิศ ทาหอม (2554, หน้า 146) ที่ศึกษาบทบาทของครูด้านผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรมในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พบว่า ปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อคุณธรรมจริยธรรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นปีที่ศึกษา ภูมิสำเนา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา รายได้ของบิดา รายได้ของมารดาและการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตครูในกลุ่มสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพุทธิสูงกว่านิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจากนิสิตในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ ประกอบด้วยนิสิตสาขาวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และพัฒนาสังคม ซึ่งหลักสูตรประกอบไปด้วยรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับทักษะและความสามารถในการสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเป็นสำคัญ ซึ่งมากกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จึงทำให้นิสิตครู วิทยาลัยการศึกษา ในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการพุทธิสูงกว่านิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับบทความวิชาการของภราดร สุขพันธ์ (2561, หน้า 89-95) ที่กล่าวถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับความเป็นบัณฑิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเรียนรู้ ที่บัณฑิตในยุคปัจจุบันไม่ใช่เพียงแค่บัณฑิตที่เรียนเก่งและทำงานเก่งเท่านั้น แต่ยังต้องมีทักษะด้านอื่น เช่น ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี และการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับคนในสังคมร่วมด้วย โดยมีปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพ 3 ปัจจัย คือ ผู้เรียน ครูผู้สอน และสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษานั้น วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ได้กำหนดให้จำนวนผู้เรียนต่อหนึ่งห้องเรียนมีจำนวน 30 คน ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับการเรียนภาษาอังกฤษ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับการดูแลจากผู้สอนได้เต็มที่ขณะดำเนินการเรียนการสอนและการฝึกปฏิบัติ

สอดคล้องกับอรุณี วิริยะจิตรา และคณะ (2555 อ้างถึงในวนาลี นพวงศ์ ณ อยุธยา, 2555, หน้า 18) ที่มองว่าสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาไม่ใช่แค่ อุปกรณ์ ขนาด และสภาพห้องเรียน แต่จำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนก็เป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านพุทธิพิสัยสูงกว่านิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น วิทยาลัยการศึกษาและมหาวิทยาลัยพะเยา ควรส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการสื่อสารที่ดีให้กับนิสิตครูในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ โดยอาจสอดแทรกในรายวิชา หรือจัดโครงการหรือกิจกรรมเพิ่มเติม

2. หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นิสิตครูมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูในศตวรรษที่ 21 จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น อาจารย์ผู้สอน สถานฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู และผู้ใช้บัณฑิต

2. ควรมีการศึกษาศักยภาพที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนิสิตครูในยุคดิจิทัลเพิ่มเติม เช่น รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

3. ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารสำหรับนิสิตครูวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

บรรณานุกรม

กองแผนงาน มหาวิทยาลัยพะเยา. (2564). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

- มหาวิทยาลัยพะเยาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2568. สืบค้น 18 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.up.ac.th/th/IntroEtcup.aspx?tab=Strategic_64
- เกิดพงศ์ จิตรหลัง. (2562). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 14(1), 138-148.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *การกำหนดขนาดตัวอย่าง และสถิติวิเคราะห์ใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ*. สืบค้น 20 มกราคม 2021, จาก <http://llskill.com/web/files/GPower.pdf>
- บันเย็น เฟื่องระจ่าง. (2561). **การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาครูด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก, กรุงเทพฯ.
- พจมาลย์ สกลเกียรติ. (2562). การศึกษาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ตามทัศนะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ใน *การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 10*. (หน้า 446-456) วันที่ 12-13 กรกฎาคม 2562 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- ภราดร สุขพันธ์. (2561). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษกับความเป็นบัณฑิตในยุคปัจจุบัน. *วารสาร มจร. ตรีภูมยสัมพันธ์*, 2(2), 89-100.
- วนาลี นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. *รายงานการวิจัย*. โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราชวมงคลกรุงเทพ.
- วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา. (2564). *รายงานการประเมินตนเองระดับหลักสูตร (Self – Assessment report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2563*. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อุทิศ ทาหอม. (2554). *บทบาทของครูด้านผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรม ใน
ทัศนะของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.

Cohen J. (1977). *Statistical power for the behavioral sciences*. 2nd
edition. New York: Academic Press.

พฤติกรรมกรบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี : กรณีศึกษาประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัด สระแก้ว

Online Shopping Behavior Where It's a
Must-have : Case Study Khao Chakon District
Residents Sa Kaeo Province

นิทัช พิงไธสง Nitach Pingthaisong¹
เฉลิมพงษ์ จันทรสุธา Chaloeiphong Jansukar²
ปิยะ สงวนสิน Piya Sanguanasin³
คณิต เรืองขจร Khanit Ruengkajhon⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกรบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี : กรณีศึกษา ประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรบริโภคสินค้าออนไลน์ของประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว รวมถึงเพื่อศึกษาลักษณะของมันต้องมี ของประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อของมันต้องมีของประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว สมมติฐานการวิจัยคือ “พฤติกรรมกรบริโภคสินค้าออนไลน์ มีอิทธิพลต่อลักษณะของมันต้องมี” การศึกษาครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกสุ่มแบบหลายชั้นภูมิเลือก

¹ นักศึกษา สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

² อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

³ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

⁴ อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กลุ่มประชาชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 412 ราย ใช้สถิติเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของตัวแปรทั้งหมด การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการวิเคราะห์ ถดถอยพหุ เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะของม้นต้องมี ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ของประชาชนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.36 ลักษณะของม้นต้องมีอยู่ใน ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 4.99 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะของม้นต้องมี ได้แก่ กลุ่มเพื่อน เพื่อนบ้าน แอปพลิเคชัน ประเภทสินค้า รายจ่าย วัตถุประสงค์ ความนิยม และค่านิยม ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่เสนอไว้

คำสำคัญ : พฤติกรรมการบริโภค /สินค้าออนไลน์ / ของม้นต้องมี

Abstract

Study topic, "Must-have online consumption behavior : a case study of people in Khao Chakan District, Sa Kaeo Province. The objectives were 1) to study online product consumption behavior of people in Khao Chakan District. Sakaeo Province 2) to study the characteristics of it must have in the people in Khao Chakan District 3) to study the factors influencing it must have in the people in Khao Chakan District Sa Kaeo Province The research hypothesis is "Online consumption behavior influences its attributes." This was a quantitative study using questionnaires. Get an example by selecting A multi-layered data collection area selected a population of 412 samples. Descriptive statistics were used to analyze the baseline data of all variables.

The hypothesis testing was performed using multiple regression statistical analysis. In order to find the factors affecting its

appearance, The online shopping behavior of the people is at a high level. with an average of 3.61 Standard deviation = 0.36, its characteristics must be moderate. with an average value of 3.34 Standard deviation = 4.99, Factors affecting its must-have characteristics were friends, neighbors, applications, product types, expenditures, objectives, popularity and values. The findings support the proposed hypothesis.

Keywords : Consumption Behavior / Online Products / Requirement

บทนำ

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้เกิดการแพร่ระบาดและกระจายไปทั่วทุกมุมโลก ทำให้ผู้คนทั่วโลกต่างได้รับผลกระทบในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ทำให้ผู้คนทั้งต่างประเทศและคนในประเทศไทย ต่างเจ็บป่วยและเสียชีวิตมากกว่า 265 ล้านคน พร้อมกับทำให้ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงองค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน และภาคอุตสาหกรรมทุกหน่วยงานต่างได้รับผลกระทบและสร้างความเสียหายมากกว่า 100 ล้านล้านบาท สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563)

ทุกประเทศทั่วโลก จึงได้คิดกระบวนการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจด้วยการทำช่องทางในการพยุงและกระตุ้นเศรษฐกิจ ภาคการตลาดให้ได้มากที่สุด จึงได้พัฒนาระบบการตลาดมาทางสื่อสังคมออนไลน์หรือการสร้างแอปพลิเคชันต่างๆ ที่สามารถช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้ผ่านพ้นช่วงวิกฤตการณ์ในครั้งนี้ ให้สามารถอยู่รอดได้ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 โดยได้หันมาใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน ในการดำรงชีวิตประจำวันและชีวิตในการทำงาน กับการใช้ชีวิตที่อยู่ร่วมกับสังคมมนุษย์ด้วยกัน รวมถึงการใช้ชีวิตในการเลือกซื้อสินค้า ณ ท้องตลาด เพื่อเลือกซื้อสินค้าตามที่ตนเองต้องการ แต่เมื่อได้มีการพัฒนาช่องทางขายสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์หรือแอปพลิเคชันต่างๆ ของผู้ประกอบการธุรกิจการค้า จึงทำให้

ประชาชนเกิดความนิยมและตื่นตัวมากยิ่งขึ้น ในการพัฒนาตนเองให้เข้ากับโลกในยุคดิจิทัล ที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมมากยิ่งขึ้น และได้ขยายวงกว้างออกไปหลากหลายรูปแบบ ในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์หรือแอปพลิเคชันต่างๆ อาทิ Shopee, LAZADA, shobshop , JD Central, kaidee, watsons TH, Thishshop, Ali Express, konvy, และ shopBuck, เป็นต้น และมีอีกหลายแอปพลิเคชันที่เป็นช่องทางในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ทั้งนี้ การจัดสร้างช่องทางในการขายสินค้าออนไลน์ หรือ แอปพลิเคชันต่างๆ มากมายหลายประเภท รุจาพงศ์ สุขบท (2563) การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ส่งผลให้ผู้คนที่ต่างประเทศและคนไทย ได้มีกระบวนการการพัฒนา การปรับปรุง และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน ซึ่งทำให้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือสื่อสารอย่างสมาร์ทโฟน ได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันและชีวิตในการทำงานต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อาทิ การสั่งซื้ออาหาร การเรียนออนไลน์ การประชุมออนไลน์ และการอบรมออนไลน์ เป็นต้น กล่าวคือ ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบแอปพลิเคชันขึ้นมาอย่างมากมายเพื่อลดปัญหาในการรวมตัวกันของผู้คนในสังคม ที่ไปเลือกซื้อสินค้า ณ ห้องตลาด โดยเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งการซื้อของผ่านแอปพลิเคชันนี้ยังเป็นสิ่งที่ช่วยในการลดเวลาของผู้ซื้อมากขึ้น พร้อมกับความสะดวกสบายและเข้าถึงลูกค้าได้ง่าย สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2563) พฤติกรรมการบริโภคสินค้าในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง นอกจากการบริโภคตัวสินค้าแล้วนั้นจะมีการบริโภคความหมาย และยี่ห้อของสินค้าจนเกิดวาทะกรรมที่ว่า “ของมันต้องมี” สามารถบ่งบอกถึงลักษณะของความต้องการที่มีในตัวของผู้บริโภคทุกคน เพื่อสร้างความมั่นคงและความปลอดภัย ช่วงของสภาวะวิกฤตการณ์และเศรษฐกิจตกต่ำ “ของมันต้องมี” จึงเกิดเป็นตรรกะอย่างหนึ่งที่สามารถดึงดูดบุคคล ให้สนใจในของหรือสิ่งของที่มีความแปลกใหม่ และสามารถสร้างความสะดวกสบายรวดเร็วทันใจ ตรงกับความต้องการของบุคคลนั้นๆได้ แล้วก็จะเกิดตรรกะที่ว่า “ฉันอยากได้ ฉันอยากมี” ความต้องการของมนุษย์กับลักษณะ

ของมันต้องมีนั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ในทุกคน ทุกเพศ และทุกวัยตามแรงกระตุ้นภายใน ความต้องการของมนุษย์นั้นไม่เท่ากัน อันเนื่องจากเป็นสิ่งที่ไม่สามารถการันตีได้ว่า ความต้องการกับของมันต้องมี มีมากและน้อยเพียงใด อันเกิดจากรสนิยมของมนุษย์ในแต่ละสังคมนั้นๆ ซึ่งจะพบเจอในกลุ่มนักเรียน-นักศึกษา ร้อยละ 64.70 จะเห็นได้ว่ายอดของผู้ใช้งานด้านแอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้ามีจำนวนมากขึ้น เพราะเป็นการลดระยะเวลา คลายความวิตกกังวล และคลายความซีงเครียดของกลุ่มวัยรุ่นนักเรียน-นักศึกษา ได้เป็นอย่างดี โดยไม่ต้องเสียเวลาไปเดินตลาดที่ขายสินค้า นักสกร กรวยสวัสดิ์ (2563.หน้า, 81-88.) ทำให้เกิดการกระตุ้นความต้องการกับของมันต้องมี โดยการโฆษณาขายสินค้าผ่านเครื่องมือสื่อสารในขณะที่ผู้เรียนได้ทำการเรียนอยู่ ก็มีโฆษณาขายสินค้าเข้ามาในขณะนั้น จึงทำให้นักเรียน นักศึกษาและประชาชนบุคคลทั่วไปเกิดความตื่นตัวกับสินค้าใหม่ๆ และวิถีชีวิตที่มีความแปลกใหม่เช่นกัน พร้อมกับความอยากได้ ความอยากมี การใช้แอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ต่างๆ จะเห็นได้ว่าปัจจุบัน ได้เกิดปรากฏการณ์ก้าวเข้าสู่ยุคสังคมสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี ซึ่งมีความสอดคล้องกันเป็นอย่างมาก โดยทำให้ผู้คนต้องพากันตื่นตัวสำหรับ การใช้ชีวิตในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง จากแต่เดิมสังคมใช้ชีวิตในการเดินท้องตลาดเพื่อเลือกซื้อสินค้า หรืออาหารตามท้องตลาด ซึ่งมีแอปพลิเคชันที่สร้างความสะดวกสบายเพิ่มมากขึ้น

จากปัจจัยและปรากฏการณ์ต่างๆภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ประเด็นพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์จนกระทั่งมีลักษณะของมันต้องมีจึงเป็นประเด็นนำไปสู่คำถามงานวิจัยที่ว่า พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ ของประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อีกทั้งระดับลักษณะของมันต้องมี ของประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับใดและในท้ายที่สุด ปัจจัยอะไรบ้าง ที่มีอิทธิพลต่อของมันต้องมี ในตัวของประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว มีอะไรบ้าง การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ ลักษณะของมันต้องมี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อของมันต้องมีใน ประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว สมมติฐานการวิจัยคือ “พฤติกรรมการ

บริโณสินค้ำออนไลน์ มีอิทธิพลต่อลักษณะของม้นต้องมี” ประโยชน์ที่คาคจะ ได้รับ พฤติกรรมการบริโณสินค้ำออนไลน์ ลักษณะของม้นต้องมี รวมถึงปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของม้นต้องมีเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในการตัดสินใจ เลือกริโณสินค้ำออนไลน์ของกลุ่มวัยที่ เจริญเติบโตในยุคที่มีการพัฒนา เปลี่ยนแปลง ระบบเทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบตลอดเวลา เพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพและการนำไปเป็นเกาะป้องกันตนเองในสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมกับการคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์ให้ถี่ถ้วน และสามารถแยกแยะถูก-ผิด ได้อย่างมีองค์ ความรู้ ในการสั่งซื้อสินค้ำออนไลน์

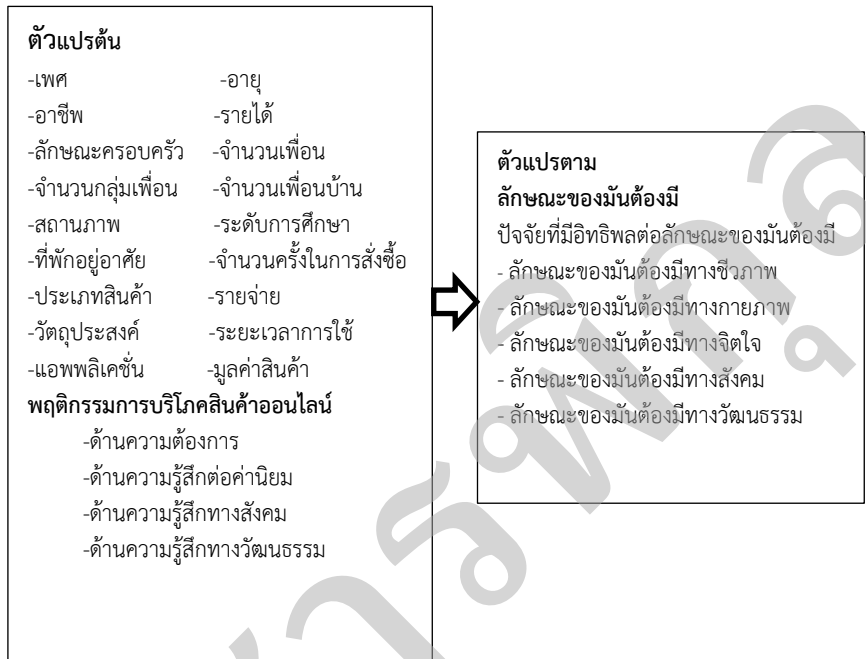
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโณสินค้ำออนไลน์ ของประชาชน ในเขตอำเภอเขาคกรรจ จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาลักษณะของม้นต้องมี ของประชาชน ในเขตอำเภอเขาคกรรจ จังหวัดสระแก้ว
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของม้นต้องมีของประชาชน ในเขตอำเภอเขาคกรรจ จังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ทำการเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขต อำเภอเขาคกรรจ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 412 คน ในการเก็บแบบสอบถามในการทำวิจัย
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการเก็บข้อมูลโดยการใช้เครื่องมือแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย

พฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ กับของม้นต้องมี

สังคมในยุคปัจจุบัน เกิดการก้าวสู่สังคมที่เรียกว่า สังคมสินค้าออนไลน์ (Social product online) อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นกลุ่มวัยรุ่นนักเรียน-นักศึกษา กลุ่มวัยทำงาน พ่อค้าแม่ค้า ข้าราชการ และพนักงาน องค์กร บริษัท ห้างร้านต่างๆ ได้มีพฤติกรรมกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ เข้าข่ายในลักษณะของม้นต้องมี การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (Online products) ผ่านระบบ แอปพลิเคชัน (applications) อยู่ประจำ โดยอาจเป็นสัญญาณที่บ่งบอกว่า ผู้บริโภค ตกอยู่ในสภาวะความต้องการกับของม้นต้องมี กล่าวคือ ลักษณะของม้นต้องมีในตัวผู้บริโภคนั้นจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีความต้องการหรือเกิดความลุ่ม

หลงในปัจเจกบุคคล ที่คอยสร้างความหรูหรา (Create luxury) ความทันสมัย (Modernity) เพื่อสร้างเป็นอัตลักษณ์ให้ตนเอง เข้ากับกระแสสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งให้ผลลัพธ์และความแปลกใหม่ที่มีความต้องการ ซึ่งจะตกเป็นเครื่องมือที่สำคัญต่อการเป็นกลไกที่สำคัญ ที่คอยเป็นแรงผลักดันของการพัฒนาระบบการใช้บริการ การให้บริการสินค้าของกลุ่มผู้ประกอบการด้านธุรกิจการค้า (Business entrepreneurs) ของภาคเอกชนการให้บริการแบบเผชิญหน้าผู้บริโภคน้อยลง อีกทั้งอาจมีรสนิยมที่มีความแตกต่างกัน ของกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน-นักศึกษาและกลุ่มวัยทำงานหนุ่มสาว ซึ่งเป็นตัวช่วยในการประหยัดเวลาให้กับกลุ่มผู้บริโภค และมีเวลาทำกิจกรรมกับบุคคลในครอบครัวมากขึ้น (ปัญญา เศรษฐวิภาคิน และวรรณธิรา บุญพลอยเลิศ, 2532)

จากผลการศึกษาข้างต้นมีความสอดคล้องกับการศึกษาของ เสรี วงษ์มณฑา (2542 ข, หน้า 11) พบว่าการบริโภคสินค้าออนไลน์ (Online consumption) ได้เข้ามาเป็นกลไกอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยในการใช้ชีวิตในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างปลอดภัยและยังช่วยในเรื่องของระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มากกว่า 14.3 ล้านล้านบาท ซึ่งเป็นผลดีที่จะมีการพัฒนาระบบออนไลน์ (Online system development) ให้มีศักยภาพในการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มประชาชนพ่อค้าแม่ค้า และผู้บริโภคเข้ามาใช้บริการอย่างไว้วางใจ ความต้องการของมันต้องมี ในกลุ่มวัยรุ่น นักเรียน-นักศึกษา และวัยทำงานเกิดจากความต้องการ เพียงความหรูหรา (Create luxury) ความทันสมัย (Modernity) และความโอชะ (Nobility) หรือแรงจูงใจในรูปแบบพิเศษมักพัวพันกับเพศ อำนาจทางสังคม และอุดมการณ์ของ นักเรียน-นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 91.30% ของกลุ่มนักเรียนทั่วประเทศไทย ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าทันสมัยของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

อย่างไรก็ตามสินค้าออนไลน์ก็ยังคงความแปลกใหม่ของผู้บริโภค บางจำพวก ที่ไม่ค่อยได้สัมผัสกับการใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างสมาร์ทโฟน (Smartphone) พร้อมกระนั้นยังสร้างความสนใจให้กับผู้บริโภคในสังคมสมัยปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตแนวใหม่ให้ดำเนินไปตาม โลกที่มี

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ได้อย่างชัดเจนที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้บริโภค (ภิเชกชัยนรินทร์, 2552 น.78-92) ผู้บริโภคจึงทำการสรรหาช่องทางที่มีความหลากหลาย ให้กับผู้บริโภคได้มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีลักษณะที่สามารถยืดหยุ่นสามารถทำให้ผู้บริโภคปรับตัว ได้อย่างรวดเร็ว สุดท้ายเมื่อผู้บริโภคได้เข้าไปใช้บริการ ในโลกสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังทำให้ระบบเศรษฐกิจทางอิเล็กทรอนิกส์มีความเจริญเติบโต พร้อมกับความครบถ้วนสมบูรณ์แบบ โดยเกิดเป็นวิวัฒนาการของความผูกพันในโลกเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ส่งผลให้มนุษย์ก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 อันเกิดจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่แทรกซึม เข้าไปในวัฒนธรรมการเป็นอยู่ของกลุ่มมนุษย์ ที่ปรากฏการณ์การตอบสนองต่อความต้องการปัจเจกชน ซึ่งต้องเผชิญและเติบโตไปพร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยี โดยส่งผลถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ ให้คล้อยตามความสัมพันธ์ทางสังคม

ของมันต้องมี Requirement

ของมันต้องมี เป็นศัพท์ที่เกิดขึ้นใหม่ภายในจิตใจของมนุษย์ทุกคน เมื่อประมาณ 10-20 ปี ที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากความเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมได้เกิดการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้คนยุคใหม่ได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคปัจจุบัน จึงมีค่านิยมต่อความต้องการในการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล ให้สอดคล้องกับลักษณะของความต้องการในตัวบุคคล ไปตามกระแสความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันจึงเป็นจุดกำเนิดของคำกล่าวที่ว่า “ของมันต้องมี”

ของมันต้องมี (Requirement) โดยได้ให้ความหมายว่าเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มคนที่มีความลุ่มหลง ในสิ่งของที่ความแปลกใหม่ ทันสมัย ซึ่งจะเต็มไปด้วยกระแสค่านิยมที่คอยสร้างรสนิยม ภายในจิตใจสำนึกของมนุษย์ที่ต้องการบริโภคสินค้า ประเภทต่างๆที่มีความหรูหรา ทันสมัย และเป็นที่สนใจของคนในสังคมโดยกลุ่มมนุษย์เหล่านี้จะชื่นชอบในลักษณะหรือยี่ห้อของสินค้า หรือที่เรียกว่า สมาร์ทโฟน (Smartphone) หรือ ไอแพด (iPad) ที่สามารถเชื่อมต่อ

กับสัญญาณอินเทอร์เน็ต และสามารถใช้งานได้อย่างทันสมัยในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากนั้นยังมีสินค้าที่กลุ่มวัยรุ่น วัยทำงาน พ่อค้าแม่ค้า ช่างราชการ และประชาชนทั่วไป ให้ความสนใจอีกหลายประเภทคือ เครื่องสำอาง (Cometics) สินค้าแบรนด์เนม (Brand name products) และอาหารเสริมวิตามินผิวขาว (skin whitening supplement) เป็นต้น อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคดิจิทัล ที่ได้ขยายวงกว้างออกไปไกลทั่วทุกมุมโลก ในช่วงกระแสของโลกาภิวัตน์ อันสร้างโลกที่ไร้พรมแดนในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้คนได้เกิดการพัฒนาวิถีชีวิตให้เข้ากับยุคเทคโนโลยีอย่างที่หลายคนเรียกว่า สมาร์ทโฟน (Smartphone) หรือ ไอแพด (iPad) ซึ่งได้มีการใช้งานอย่างแพร่หลายในสังคมยุคปัจจุบัน อย่างน้อยคนละ 1 เครื่อง โดยเป็นเครื่องมือที่คอยสร้างและเสริมพัฒนาการของมนุษย์ ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ สมวลี ลิ้มปรีชตามร (2563) กล่าวว่า การสร้างช่องทางการขายสินค้าออนไลน์ (Online products) จึงสอดคล้องกับสภาวะความต้องการของผู้บริโภคในยุคปัจจุบันซึ่งพยายามที่จะปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตในแต่ละช่วงเวลา ให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้มีการแพร่ระบาดอย่างหนัก ตลอดระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543, หน้า 160-172) กล่าวว่า ผู้บริโภคต่างฝ่ายต่างพยายามที่จะผลักดันชีวิตของตน ให้เข้ากับยุคเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันและชีวิตในการทำงานของมนุษย์เป็นอย่างมาก อาทิ การรับประทานอาหาร การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล และการอบรมหรือสัมมนาในวิชาชีพผ่านช่องทางออนไลน์ (Online) ต่างๆ และยังคอยสร้างความผูกพันของมนุษย์ในการใช้แอปพลิเคชัน (Application) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2538 น.372-379) กล่าวว่าปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภคสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) ในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (Online products) ประเภทต่างๆ บนระบบเครื่องมือสื่อสารอย่างสมาร์ทโฟน (Smartphone) ของตนเอง จนเป็นจุดกำเนิดของศัพท์ที่บัญญัติในสิ่งที่สามารถสร้างความต้องการของผู้บริโภค เรียกว่า “ของมันต้องมี” (Requirement) เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการ การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (Online products) โดยมีปัจจัยคือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ที่สร้างความสนใจ

ให้เกิดขึ้นกับผู้บริโภคในการใช้บริการ โดยจะเน้นความพึงพอใจให้กับผู้บริโภคเป็นอย่างมากซึ่งมีในด้านราคา (Price) ที่เป็นปัจจัยอีกหนึ่งประการที่คอยดึงดูดผู้บริโภคให้เกิดความประทับใจ โดยอาศัยจำนวนเงินตราเพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์และสร้างความคุ้มค่าให้ตกอยู่ในจิตใจของผู้บริโภค อีกทั้งยังมีด้านช่องทางการจำหน่าย (Place) ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญในการประกาศประชาสัมพันธ์ หรือโฆษณา ให้ผู้บริโภคได้เกิดการรับรู้ในด้านข้อมูลข่าวสารด้านการขายได้อย่างชัดเจน เพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยให้กับผู้บริโภคในการใช้บริการการสั่งซื้อสินค้า โดยจะต้องมีด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) เข้ามาเป็นเครื่องมือผลักดันในการซื้อขายทางการตลาด เพื่อสร้างความจริงใจต่อผู้บริโภค โดยการนำสินค้าออนไลน์ (Online products) มากระจายสู่มือผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการจูงใจผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้ามาใช้บริการ ซึ่งจะต้องอาศัยองค์ความรู้ทางด้านบุคคล (People) ที่กำลังสำคัญในการช่วยกระตุ้นการทำงานและขับเคลื่อนกลไกการตลาด เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรหรือบริษัทต่างๆ โดยมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มผู้บริโภค เพื่อผูกไมตรีและความพึงพอใจให้ผูกพันกับองค์กรในระยะยาว

องค์ประกอบของลักษณะของมนุษย์ต้องมี ลักษณะของมนุษย์ต้องมีแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะขั้นตอนพื้นฐานของมนุษย์ กับของมนุษย์ต้องมีในเชิงความต้องการของมนุษย์นั้น มีความสลับซับซ้อนกว่าสิ่งมีชีวิตอื่นๆ อันเนื่องมาจากการที่มนุษย์เป็นผู้มีแนวความคิด มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด (Intelligence) ในการคิดไตร่ตรอง (Reflect) วิเคราะห์ปัญหา (Analyze the problem) ที่เกิดขึ้น และแยกแยะสิ่งที่ถูก-ผิดได้โดยมีแนวประพฤติปฏิบัติที่หลากหลายกว่าสัตว์ประเภทอื่นๆ ดังนั้น ลักษณะของมนุษย์ต้องมี ในตัวของมนุษย์อาจจำแนกออก 5 ลักษณะคือ 1)ลักษณะของมนุษย์ต้องมีทางชีวภาพ (Biological needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน เพื่อการใช้ชีวิตให้เกิดความอยู่รอดปลอดภัย อาทิเช่น อาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรคที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น 2)ลักษณะของมนุษย์ต้องมีทางกายภาพ (Physical needs) ซึ่งเป็นความต้องการของมนุษย์ที่จะช่วยให้อำนาจ และสร้างความสะดวกสบายให้แก่ชีวิต เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่สร้างความสะดวกสบายต่อความ

เป็นอยู่ ในบ้านเรือน เป็นต้น 3) ลักษณะของม้นต้องมีทางด้านจิตใจ (Mental needs) เป็นสิ่งที่มีความละเอียดอ่อน(delicacy) มากพอสมควรในการอยู่ร่วมกับสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เฝ้าหาและมีความต้องการมาก อาทิเช่น ความรัก ความเคารพนับถือ การยกย่องสรรเสริญ อำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ ทรัพย์สินเงินทอง เพื่อนสนิทมิตรสหาย และการมีครอบครัวที่อบอุ่น เป็นต้น การได้มาซึ่งสิ่งของเหล่านี้เพื่อสนองต่อจิตใจของมนุษย์ ในการสร้างบุคลิกภาพให้มนุษย์ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขสมหวังดังปรารถนา 4) ลักษณะของม้นต้องมีทางสังคม (Social Requirement) ที่ทำให้มนุษย์เกิดความอยากได้ความอยากมี มากมายในทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของมนุษย์ 5) ลักษณะของม้นต้องมีด้านวัฒนธรรม (Culture Requirement) กล่าวคือ ความต้องการเกิดจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง โดยเกิดเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเหมือนกัน ซึ่งจะเห็นได้จากคำอธิบายข้างต้นมีความสอดคล้อง สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ (2563) ที่อธิบายถึงองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดอาการกับความต้องการของม้นต้องมี ในด้านวัฒนธรรมหรือที่เรียกว่า (Culture Requirement) พฤติกรรมการบริโภคของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ที่มีความหลากหลายทางเพศ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา ลัทธิความเชื่อรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ ต่างๆของมนุษย์ที่มีการถ่ายทอด มาทั้งทางพันธุกรรมและการสืบทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของม้นต้องมี

ความกลัวหรืออารมณ์กลัว (Fear) ภาวะความกลัวของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากสามัญสำนึกของมนุษย์ภายใต้การครอบคลุมของจิตใจ ในการอาศัยอยู่กับคนในสังคม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ทำให้กลุ่มมนุษย์หรือบุคคลอื่น ได้รับรู้ว่ามีมนุษย์แต่ละคนมีความกลัว มนุษย์จะมีความรู้สึกต่ำต้อย ต้อยค่าไม่มีความสามารถที่มากพอ ซึ่งไม่สามารถกับคนอื่นในสังคมได้ ความรู้สึกเหล่านี้ยังเป็นแรงผลักดันที่จะสร้างปมด้อย อาการประหม่า รู้สึกไม่สบายใจอึดอัด กังวลใจเมื่อยามอยู่ในสถานการณ์บีบบังคับหรือการที่ตกเป็นเป้าสายตาของคนในสังคมซึ่งมักเป็นคนที่ไม่ชอบความซ้ำซาก อาจเป็นเพราะคนที่มี

ความอิจฉามักต้องการมีสิ่งของที่พวกเขาอิจฉา พวกเขาจะมีอารมณ์โกรธมาก เพื่อสร้างความสำเร็จในสิ่งต่างๆ บนชีวิตแห่งความอิจฉา ผู้อื่นหรือบุคคลรอบข้าง ด้วยปัจจัยเหล่านี้อาจเป็นสิ่งชะลอความเจริญเติบโตอย่างไม่สมบูรณ์ จิตริน ใจดี (2562) พฤติกรรมของมนุษย์กับของมันต้องมันนั้น เกิดจากความกลัวต่างๆที่สามารถเกิดขึ้นกับของมนุษย์ทุกคน จากอารมณ์ที่แสดงออกมาได้อย่างชัดเจน คือ อารมณ์แห่งความกลัว กลัวในอนาคต กลัวสังคม กลัวเป็นคนขี้แพ้ และความกลัวรู้สึกต่ำต้อยด้อยค่า เป็นต้น ซึ่งสร้างสภาวะความต้องการกับการสนิยมในตัวของมนุษย์ทุกคน โดยพยายามสร้างตัวตนด้วยภาพลักษณ์ ที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนในสังคมได้อย่างสมบูรณ์

โดยสรุปของมันต้องมี หมายถึง พฤติกรรมการบริโภคมีลักษณะดังนี้

- 1) ของมันต้องมี คือสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นถึงสภาวะความต้องการของแต่ละบุคคล ที่มีความต้องการคนละรูปแบบ ซึ่งอาจทำการสร้างภาพลักษณ์ให้กับตนเอง ในทางสังคมแล้วนั้น โดยอาจจะสร้างปัญหาภาระหนี้สินอันไม่รู้จักจบสิ้นของกลุ่มผู้บริโภคที่มีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในสังคม อันเกิดจากการสนองความต้องการให้กับตนเอง
- 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลในลักษณะของมันต้องมี ด้วยความกลัวหรืออารมณ์กลัว ซึ่งคอยเป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดัน และสภาวะความกดดันต่างๆ ตามความต้องการของตนเอง อันไม่รู้จักจบสิ้น พร้อมกับการสร้างความอิจฉาริษยาให้กับตนเอง อันจะนำมาซึ่งการเหยียดหยามชนชั้นในสังคม อาจสร้างความริ้วฉาวให้กับตนเองและบุคคลในสังคมได้
- 3) พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ (Online products) ซึ่งเป็นกลไกกระบวนการการพัฒนาตนเอง ให้ก้าวเข้าสู่โลกสังคมดิจิทัล (Digital- society) ได้อย่างทันสมัย ซึ่งคลายความวิตกกังวลใจ หรือคลายความขี้เกียจของมวลมนุษยชาติได้แล้วนั้น แต่ก็ยังคงความระมัดระวังในการใช้ชีวิตบนสื่อสังคมออนไลน์ (Social media) อย่างมีสติ รู้คิด รู้ทำ และรู้ปฏิบัติอย่างรอบคอบ ซึ่งจะส่งผลการใช้ชีวิตบนสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างปลอดภัย และมีประสิทธิภาพ โดยไม่ตกเป็นเหยื่อของกลุ่มมิจฉาชีพ ที่จะมาพร้อมกับโลกสังคมออนไลน์เช่นกัน จักรทิพย์ ชัยจินดา (2563) ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลทำให้ผู้บริโภคได้สืบเสาะแสวงหาองค์ความรู้ ให้เป็นที่ประจักษ์ต่อความเจริญของวัตถุนิยม

ความสะอาดสบาย ความทันสมัยให้ตนเอง บุคคลในครอบครัว บุคคลอันเป็นที่รัก เพื่อนสนิทมิตรสหาย เครือญาติ และตลอดจนถึงผู้คนในสังคม เป็นต้น ซึ่งสามารถแสดงออกทางรสนิยม โดยมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อันเกิดจากทัศนคติและค่านิยมที่ถูกบ่มเพาะประสบการณ์ในชีวิตของมนุษย์ที่มีการสะสมมาเป็นเวลาหนึ่งๆของชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ที่มีความสามารถในการบริโภคสินค้าออนไลน์ โดยเขตการปกครองอำเภอเขาฉกรรจ์ แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลเขาฉกรรจ์ มีประชากรจำนวน 12,125 คน คำนวณขนาดของกลุ่มอย่างได้จำนวน 85 ราย ตำบลหนองหัวมีประชากรจำนวน 21,275คน คำนวณขนาดของกลุ่มอย่างได้จำนวน 149 ราย ตำบลพระเพลิง มีประชากรจำนวน 15,458 คน คำนวณขนาดของกลุ่มอย่างได้จำนวน 108 รายและตำบลเขาสามสิบ มีประชากรจำนวน 7,904 คน คำนวณขนาดของกลุ่มอย่างได้จำนวน 55 ราย รวมเป็นจำนวนประชากรทั้งสิ้น 56,762 คน การศึกษาครั้งนี้เลือกตัวแทนของประชาชน ในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 397 คน โดยเก็บจริงจำนวน 412 คน เพื่อป้องกันความผิดพลาดอันเกิดจากการเก็บแบบสอบถาม โดยขนาดกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้จากการคำนวณโดยใช้สูตร Yamane (1697 อ้างถึงใน อัครารวรรณ งานญาณ (2554 หน้า (131), 46-60.) การคำนวณและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในครั้งนี้อาศัยหลักความน่าจะเป็น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) เลือกประชากรทั้ง 4 ตำบล โดยใช้การสุ่มแบบกระจายอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความน่าเชื่อถือ และความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำเครื่องมือแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ราย เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างจาก

กรอบแนวคิดประกอบไปด้วยข้อคำถาม 5 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลจำนวน 17 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นลักษณะของร้านต้องมี จำนวน 60 ข้อ แยกออกได้เป็น 7 มิติ คือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของร้านต้องมี ลักษณะของร้านต้องมีทางชีวภาพ ลักษณะของร้านต้องมีทางกายภาพ ลักษณะของร้านต้องมีทางจิตใจ ลักษณะของร้านต้องมีทางสังคม ลักษณะของร้านต้องมีด้านวัฒนธรรมการสะสม และความนิยมการใช้แอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ส่วนที่ 4 เป็นส่วนคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ จำนวน 31 ข้อ แยกออกได้เป็น 4 มิติคือ ด้านความต้องการ ด้านความรู้สึกรู้สึกต่อค่านิยม ด้านความรู้สึกรู้สึกทางสังคม และด้านความรู้สึกรู้สึกทางวัฒนธรรม ส่วนที่ 5 เป็นส่วนคำถามเกี่ยวกับของร้านต้องมี จำนวน 21 ข้อ แยกออกได้เป็น 3 มิติ คือ ด้านการตอบสนองความต้องการ ความสะดวกรวดเร็ว และด้านข้อมูลข่าวสาร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านในการตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว จำนวน 45 ราย จากนั้นนำมาหาค่าความน่าเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค Cronbach's Alpha (1951) ทำเหลือ .06 ขึ้นไปถือว่ายอมรับได้ ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2553)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มประชากรตัวอย่างด้วยตนเอง ในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ของแต่ละตำบลและหมู่บ้านตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้ รวมทั้งช่วงเวลาในการเก็บแบบสอบถาม จะเก็บข้อมูลในทุกวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ของช่วงเวลาเช้า กลางวัน และเย็น โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุญาตต่อนายอำเภอ เพื่อเข้าเก็บข้อมูลในพื้นที่อำเภอเขาฉกรรจ์ ซึ่งเข้าไปสอบถามประชาชนกลุ่มตัวอย่างเสร็จสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล Data Analysis การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ (SPSS : Statistics Package For Social Sciences) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลและสภาพทั่วไป ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักความคิดเห็น (Weight mean score) ในแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบ ดังนี้ เห็นด้วยน้อยที่สุด 1.00-1.80 เห็นด้วยน้อย 1.81-2.00 เห็นด้วยปานกลาง 2.61-3.00 เห็นด้วยมาก 3.41-4.00 เห็นด้วยมากที่สุด 4.21-5.00 เพื่อทดสอบสมมุติฐานตามกรอบแนวคิดใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงการทำนายระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามตามกรอบแนวคิดเพื่อพิสูจน์สมมุติฐาน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 46.80 เพศชาย จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 และเพศทางเลือกจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 15-62 ปี นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 343 คน คิดเป็นร้อยละ 83.30 และประกอบอาชีพนักเรียน-นักศึกษามากกว่า อาชีพลูกจ้าง/พนักงาน อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย/ธุรกิจ อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพข้าราชการ และไม่มีการประกอบอาชีพจำนวน 1 คน อีกทั้งรายได้ของประชาชนมีค่าเฉลี่ย 10,128.64 บาท โดยมีรายได้มากที่สุดอยู่ที่ 55,000.00 บาท ขณะรายได้ต่ำสุดอยู่ 1,000.00 บาท โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่เป็นครอบครัวขยาย ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวแฝง และอาศัยอยู่คนเดียวตามลำพัง ซึ่งมีจำนวนพี่น้องมากที่สุดคือ 9 คน และมีพี่น้องน้อยที่สุด 1 คน และส่วนใหญ่เป็นบุตรลำดับที่ 7 และลำดับสุดท้ายต้องเป็นลำดับที่ 1 โดยมีจำนวนเพื่อนสนิท 4-6 คน และกลุ่ม

เพื่อนสนิทจำนวน 4 กลุ่ม ส่วนเพื่อนบ้าน 1-3 คน และมีกลุ่มเพื่อนบ้านจำนวน 3 กลุ่ม ซึ่งในกลุ่มประชาชนตัวอย่างมีสถานภาพทางสังคมส่วนใหญ่แต่งงานแล้วตามบรรทัดฐานสังคมจำนวน 208 คน และสถานภาพทางสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่แต่งงานแล้วตามบรรทัดฐานทางสังคมออนไลน์จำนวน 157 คน โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับปวส./อนุปริญญาตามลำดับ อีกทั้งประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในจังหวัดสระแก้ว และพักอาศัยอยู่บ้านกับครอบครัวเป็นจำนวนมากที่สุด

(วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มาเป็นระยะเวลาอยู่ระหว่าง 2 ปี โดยส่วนใหญ่ใช้บริการสั่งซื้อสินค้าจำนวน 3-4 ครั้งต่อเดือน ซึ่งมีการสั่งซื้อสินค้าประเภทที่ 2 ด้านสุขภาพและความงาม (เครื่องสำอาง, น้ำหอม, วิตามินและอาหารเสริม) และสินค้าประเภทที่ 3-8 ด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และแฟชั่นชาย-หญิงเป็นจำนวนมาก อีกทั้งการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มีมูลค่าสินค้าอยู่ระหว่าง 501-1,000 บาทต่อครั้ง ซึ่งส่งผลให้ค่าใช้จ่ายมากถึง 3,000 บาท และมีค่าใช้จ่ายอัตราที่น้อยที่สุด 150 บาท โดยส่วนใหญ่ในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ทุกครั้งจะเป็นผู้ชำระค่าสินค้าด้วยตนเอง และมีประชาชนกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มที่ชำระค่าสินค้าด้วยตัวเองเป็นบางส่วน ซึ่งในการสั่งซื้อสินค้าในแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นการส่วนตัวและใช้ในทางสังคมกันเป็นจำนวนมาก

(วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ลักษณะของมັນต้องมี

มิติปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของมັນต้องมี อยู่ในระดับน้อย โดยมีความเฉลี่ยถึง 2.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 4.92 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อย ในมิตินี้คือลักษณะของความกลัวที่เป็นปัจจัยให้เกิดภาวะความกลัวของมนุษย์เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากสามัญสำนึกของมนุษย์ภายใต้การครอบคลุมของจิตใจ ในการอาศัยอยู่กับคนในสังคม ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ทำให้กลุ่มมนุษย์หรือบุคคลอื่น ได้รับรู้ว่ามนุษย์แต่ละคนมีความกลัวรู้สึกต่ำต้อย

ด้อยค่า เป็นโรคกลัวสังคมหรือเป็นคนที่ไม่ชอบความซ้ำซ้อน และมีความอัจฉาริษาในตัวของผู้อื่น

มิติลักษณะของม้นต้องมีทางชีวภาพ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 3.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.51 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยระดับน้อยในมิตินี้คือความต้องการขึ้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน เพื่อการใช้ชีวิตให้เกิดความอยู่รอดและปลอดภัย โดยจะเป็นการสั่งซื้ออาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงร่างกาย เสริมสร้างพลังให้กับมนุษย์สามารถที่จะดำรงชีวิตประจำวันหรือ ช่วยในการบรรเทาอาการเจ็บป่วย (Alleviate illness) ทุกข์ทรมานของเหล่านมนุษย์ทั้งหลาย ทั้งทางกายและจิตใจ โดยให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตของมนุษย์ ซึ่งที่อยู่อาศัยจะช่วยในการป้องกันแสงแดด ฝน อากาศ สัตว์มีพิษหรือบุคคลที่แปลกหน้าที่ไม่ต้องการพบเจอ

มิติลักษณะของม้นต้องมีทางกาย อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 2.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.68 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางในมิตินี้คือความต้องการของมนุษย์ที่จะช่วยเพื่ออำนวยความสะดวกสบายให้แก่ชีวิต เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่สร้างความสะดวกสบายต่อความเป็นอยู่ ในบ้านเรือน

มิติลักษณะของม้นต้องมีทางสังคม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 3.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 4.99 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยระดับปานกลางในมิตินี้คือ ลักษณะของม้นต้องมีในด้านสังคม ที่ทำให้มนุษย์เกิดความอยากได้ความอยากมี ในทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของมนุษย์ อย่างเช่นสมาร์โฟนที่สังคมในยุคปัจจุบันให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะเหตุผลของการมีสมาร์โฟนรุ่นใหม่มีลักษณะที่ดีทันสมัย สามารถเก็บข้อมูลของผู้ใช้งานไว้ได้ดี และกล้องถ่ายภาพมีคุณภาพคมชัดลึก จึงทำให้กลุ่มวัยรุ่น และวัยทำงานเกิดความต้องการ กับของม้นต้องมีในเชิงสังคม

มิติลักษณะของม้นต้องมีด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 2.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.62 โดยมีลักษณะคือลักษณะความต้องการเกิดจากการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กลุ่มหนึ่ง ซึ่งเกิดเป็น

วัฒนธรรมที่มีลักษณะเหมือนกัน โดยสามารถพิจารณาของมันต้องมีเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความต้องการความอยากรู้ ความอยากรู้ ซึ่งความอยากรู้นั้นสามารถจำแนกองค์ประกอบหลายมีลักษณะ เป็นผู้ที่มีความรัก ความสนใจ ความผูกพัน ความลุ่มหลงและความชื่นชอบ เป็นต้น

มิติลักษณะของมันต้องมีด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยถึง 28.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 3.21 โดยมีลักษณะคือ สิ่งที่มีความละเอียดอ่อน (delicacy) มากพอสมควร ในการอยู่ร่วมกับสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์เฝ้าหาและมีความต้องการมาก อาทิเช่น ความรัก ความเคารพนับถือ การยกย่องสรรเสริญ อำนาจ ชื่อเสียง เกียรติยศ ทรัพย์สินเงินทอง เพื่อนสนิทมิตรสหาย และการมีครอบครัวที่อบอุ่น เป็นต้น การได้มาซึ่งสิ่งของเหล่านี้เพื่อสนองต่อจิตใจของมนุษย์ ในการสร้างบุคลิกภาพให้มนุษย์ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขสมหวังดังปรารถนา โดยการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ทำให้รู้สึกตื่นเต้น มีค่าเฉลี่ย 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.848

(วัตถุประสงค์ข้อที่ 3) ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี

เพื่อทดสอบสมมติฐาน “พฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์ มีอิทธิพลต่อลักษณะของมันต้องมี” ได้ทำการวิเคราะห์หัตถดถอยพหุ พบว่าในตัวแปรอิสระ 29 ตัวแปรที่อยู่ในสมการสามารถอธิบายลักษณะของมันต้องมี ได้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (Sig=.000) หมายความว่า มีตัวแปรอิสระในสมการอย่างน้อย 1 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กับลักษณะของมันต้องมี ในรูปเชิงเส้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาตัวแปรตามแต่ละตัวพบว่า มีตัวแปร 12 ตัว ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติได้แก่ กลุ่มเพื่อน เพื่อนบ้าน แอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ประเภทสินค้าออนไลน์ รายจ่ายการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นการส่วนตัว มีผลต่อลักษณะของมันต้องมีอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติ โดยที่การเพิ่มของ

ทางชีวภาพ ทางจิตใจ ทางสังคม และทางวัฒนธรรมจะส่งผลให้ระดับลักษณะของมันต้องเพิ่มขึ้น ขณะที่การเพิ่มขึ้นของความนิยมในการใช้แอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์และความรู้สึกต่อค่านิยม จะส่งผลให้ระดับลักษณะของมันต้องมีลดลง ผลที่ได้เป็นการยอมรับสมมติฐาน

ผลของพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์กับของมันต้องมี

ผลจากการบริโภคสินค้าออนไลน์ พบว่า ผลที่มีต่อภาวะความกลัวของประชาชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.10 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.51 โดยที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างรู้สึกมีความสะดวกสบาย สร้างมาตรฐานให้กับชีวิตเมื่ออยู่ในสังคม มีความทันสมัยสามารถปรับเปลี่ยนวิถีดั้งเดิม มาสู่การดำรงชีวิตในยุคที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวกระโดด อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนในการประกอบการค้าของนักธุรกิจซึ่งไม่ต้องมีหน้าร้านก็สามารถให้บริการขายสินค้าแก่ผู้บริโภคได้ และช่วยประหยัดเวลาในการเดินทางของประชาชนเพื่อไปใช้บริการที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเรือน ในท้ายที่สุดการบริโภคสินค้าออนไลน์ของประชาชนนั้น ได้สร้างโอกาสการเรียนรู้จากใช้สมาร์ทโฟน ในการทำธุรกรรมและทำสัญญาซื้อขายสินค้าได้อย่างรวดเร็ว ตรงตามวัตถุประสงค์ของประชาชนอีกด้วย

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะของมันต้องมี

ตัวแปร สัมประสิทธิ์ Sig			ตัวแปร สัมประสิทธิ์ Sig		
ถดถอย(b)			ถดถอย(b)		
ตัวแปรต้น (ตัวแปรควบคุม)			ตัวแปร (ตัวแปรควบคุม)		
1. เพศ	.049	.317	17. ประเภทที่	.190	.000
2. อายุ	0.13	.799	18. มูลค่าสินค้า	-	.839
				.010	
3. อาชีพ	.040	.834	19. รายจ่าย	.112	.023*
4. รายได้	.075	.130	20. วัตถุประสงค์	.128	.009**

5. ลักษณะของ ครอบครัว -อยู่กับพ่อ -อยู่กับแม่	.030 .021 -.025	.537 .676 .613	21.ความนิยม การใช้ แอปพลิเคชัน	- .589	.000*
6. เพื่อนสนิท	.071	.149	พฤติกรรมการใช้บริการสินค้าออนไลน์		
7. กลุ่มเพื่อนสนิท	.167**	.001**	22.ด้านความ ต้องการ	.016	.748
8. เพื่อนบ้าน	169**	.001**	23.ด้าน ความรู้สึกต่อ ค่านิยม	- .176	.000**
9. กลุ่มเพื่อนบ้าน	.079	.108	24.ด้านความรู้สึก ทางสังคม	.096	.051
10. สถานภาพทาง สังคม	-.100	.042	25.ด้านความรู้สึก ทางวัฒนธรรม	.072	.146
11. สถานภาพทาง ออนไลน์	.038	.445	ตัวแปรตามกรอบแนวคิด ลักษณะของม้าน้อมมี		
12. การศึกษา	.186**	.000**	26.ทางชีวภาพ	.583	.000*
13. จังหวัด	-.064	.195	27.ทางกายภาพ	.648	.000
14. ที่พักอาศัย	.013	.796	28.ทางสังคม	.573	.000*
15. ระยะการ บริการสินค้า ออนไลน์	.099	.045	29.ทาง วัฒนธรรม	.589	.000*
16.แอปพลิเคชัน ครั้ง	.121	.014**			

การอภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะของมันต้องมี

ตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะของมันต้องมี ได้แก่ กลุ่มเพื่อน เพื่อนบ้าน แอปพลิเคชันในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ประเภสินค้าออนไลน์ รายละเอียดการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นการส่วนตัว ลักษณะของมันต้องมีทางชีวภาพ ทางกายภาพ ทางจิตใจ ทางสังคม ทางวัฒนธรรม ความนิยมในการใช้แอปพลิเคชัน และความรู้สึกต่อค่านิยม ผลการศึกษายอมรับสมมติฐานในประเด็นลักษณะของมันต้องมี เนื่องจากพบว่า ลักษณะของมันต้องมีในมิติทางชีวภาพ ทางกายภาพทางจิตใจ ทางสังคม และทางวัฒนธรรม ส่งผลทางบวกต่อลักษณะของมันต้องมี ขณะที่ความนิยมในการใช้แอปพลิเคชัน และความรู้สึกต่อค่านิยม ส่งผลลบต่อลักษณะของมันต้องมี

จากการศึกษาพบว่า ยิ่งความต้องการทางด้านชีวภาพ รวมถึงทางกายภาพ ตลอดจนทางจิตใจ อีกทั้งทางสังคม และทางวัฒนธรรม มากขึ้นเท่าไรยิ่งส่งผลทำให้ลักษณะของมันต้องมีเพิ่มขึ้นเท่านั้น นั้นแสดงถึงปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยภายในหรือปัจจัยภายนอก อันเป็นสิ่งที่สร้างให้มนุษย์มีความต้องการในสิ่งเหล่านั้นมาใช้ในการครอบครองเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิต และมีความพร้อมในการเข้าสังคม ซึ่งมีสอดคล้องกับหลักปรัชญาพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี (2554) พบว่าด้านสังคม จำนวนเพื่อนสนิท เพื่อนบ้านและระดับการศึกษานั้นเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยที่มีส่วนสำคัญ ต่อการสร้างจิตสำนึกให้กับบุคคลในสังคมให้มีความรักความสามัคคี การมีคุณลักษณะนิสัยที่มีความเอื้อเฟื้อต่อบุคคลในสังคมเมื่ออยู่ร่วมกัน โดยบุคคลในสังคมคือสภาพแวดล้อมที่ดีและมีส่วนเกื้อกูลให้กับสังคม ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพปัญหาอันเกิดจากความขาดแคลนทุนทรัพย์ในการขจัดความขัดสนของตนเอง และความเหลื่อมล้ำของผู้คนในสังคม อันเป็นสิ่งที่สร้างให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นทางสังคม ระหว่างบุคคลหรือครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย กับบุคคลหรือครอบครัวที่มีฐานะปานกลางและฐานะยากจน กล่าวคือหากด้านสังคมเกิดการแบ่งชนชั้นตามสถานภาพของแต่ละคนนั้น ส่งผลให้บุคคลผู้ที่มีฐานะปานกลางหรือฐานะ

ยากจนพยายามที่จะสร้างภาพลักษณ์ให้กับตนเอง โดยการเสาะแสวงหาสิ่งที่จะมาช่วยเติมเต็มกับสิ่งที่ตนเองยังไม่มี เพื่อให้หลีกเลี่ยงกับคำดูถูกเหยียดหยามหยอกล้อ กลั่นแกล้งจากการกระทำของบุคคลผู้ที่มีฐานะร่ำรวยในสังคม ซึ่งปัจจุบันด้วยสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปตามความก้าวหน้าเทคโนโลยี ระบบสื่อสารพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระบบเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมเจริญก้าวหน้ามากขึ้น จึงเป็นผลทำให้ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคสินค้าออนไลน์กับของม้นต้องมีเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยมีความสอดคล้องกับ พวงเพชร สุรตนกวิกุล (2541 หน้า. 1-24) กล่าวว่าพฤติกรรมของผู้นั้น เกิดจากแรงผลักดันของสังคมที่มีความเปลี่ยนแปลง ในทางด้านระบบเทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสารต่างๆ ตลอดจนถึงด้านแอปพลิเคชันหรือโปรแกรม ที่อยู่ในสมาร์ทโฟน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้คนในสังคมยุคปัจจุบันมีการใช้งานกันอย่างแพร่หลาย จึงเป็นช่องทางที่สำคัญอีกประการคือ ช่องการทำธุรกิจด้านการค้า โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการค้าขายสินค้า เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทันกาล ด้วยเหตุนี้ ผู้คนในสังคมจึงได้เปลี่ยนแปลงวิธีการบริโภคสินค้าผ่านระบบสังคมออนไลน์หรือแอปพลิเคชัน อันสามารถฉวยโอกาสได้ฟรีสะดวกสบายและประหยัดเวลา พร้อมกับการใช้งานที่ง่ายและรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร อีกทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางออกไปใช้บริการตามร้านค้าและผลิตภัณฑ์ อันอยู่ห่างไกลจากบ้านเรือนของผู้บริโภค อีกทั้งร้านค้าออนไลน์ที่เปิดให้บริการทุกวันและตลอดเวลา พร้อมกระนั้นยังสามารถทำธุรกรรมและการทำสัญญาซื้อขายสินค้าที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้จึงสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ พัทธษักรธรรม (2560 หน้า. 12-17) กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์นั้น อาจเกิดจากความรู้ทางค่านิยมของผู้คนสมัยปัจจุบัน ที่เติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อันสร้างความทันสมัย ในการดำรงชีวิตประจำวันและการใช้ชีวิตในการทำงานของประชาชน ในยุคปัจจุบันนี้ โดยมีการสร้างมาตรฐานให้กับชีวิตความเป็นอยู่มากยิ่งขึ้น พร้อมกับตอบสนองต่อความต้องการทางด้านรสนิยมทางเพศหรือช่วงอายุวัย อันมีผลต่อการบริโภคสินค้าออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะนิสัยของประชาชนที่รักขในความสะดวกสบาย ทันสมัย หูหรรษา และไฮโซ อัน

เป็นการสร้างภาพลักษณ์หรือเอกลักษณ์ให้กับตนเองเมื่ออยู่ร่วมกับสังคม โดยจะมีอำนาจในการตัดสินใจเลือกสินค้ากับของมันต้องมีที่สูงมาก อีกทั้งยังส่งผลให้เกิดความมั่นใจในตนเองต่อการใช้ชีวิตในสังคม อย่างไรก็ตาม การจะบริโภคสินค้าออนไลน์ได้นั้นต้องเกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ การโฆษณา และการประกาศ อันสร้างความน่าเชื่อถือมั่นใจและความศรัทธาในสรรพคุณของสินค้า ที่ได้สั่งซื้อเพื่อมาอุปโภค-บริโภคเกิดประโยชน์และความคุ้มค่าต่อทุนทรัพย์ที่เสียไป ญัตติฐานท์ พิธิวัตโชติกุล และนิตนา ฐานิตธนกร (2560 หน้า. 1083-1090) กล่าวว่าหลักเหตุผลที่เสริมสร้างความต้องการกับของมันต้องมีนั้นจะต้องเกิดจากการเข้าถึงข้อมูลอันแท้จริงของสินค้าออนไลน์อย่างละเอียด ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้ประชาชนเกิดการอยากจะสั่งซื้อสินค้า อันเกิดการสร้างการเรียนรู้ในการสั่งซื้อออนไลน์เพื่อให้ตรงจุดวัตถุประสงค์ ของความต้องการในตัวสินค้าและสรรพคุณของสินค้า จึงจะส่งผลให้ประชาชนเกิดการตัดสินใจสั่งซื้อสินค้าได้อย่างมีองค์ความรู้และความเข้าใจกับระบบออนไลน์ โดยสามารถทำการตรวจสอบได้ในทันทีเมื่อทำการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งจะต้องเป็นการใช้แอปพลิเคชันที่เกิดจากการยอมรับทางกฎหมายและสาธารณสุข หากเกิดความเสียหายหรือถูกหลอกลวงเอาข้อมูลส่วนบุคคล หรือหลอกให้ทำการชำระเงินแต่ไม่ได้สินค้าตามรูปแบบโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์นั้น สามารถทำการร้องเรียนหรือแจ้งความเอาผิดทางผู้ให้บริการได้ง่ายขึ้น จากสิ่งได้รับความเสียหายจากการบริโภคสินค้าออนไลน์ทุกแอปพลิเคชัน

ลักษณะของมันเป็นต้องมันต้องมีผลต่อ ชีวิตประจำวัน สังคม วัฒนธรรม และตลอดจนถึงค่านิยมหรือรสนิยมในการบริโภคสินค้าออนไลน์นั้น ได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รนิตา จันทรพรหม และนิตนา ฐานิตธนกร (2559 หน้า. 8-18) พบว่าการบริโภคสินค้าออนไลน์นั้นทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้บริการผ่านแอปพลิเคชันเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อปัจจัยภาระหนี้สินของครอบครัวมากขึ้น พร้อมทั้งส่งผลทำให้ระบบเศรษฐกิจไม่เกิดการหมุนเวียนรายได้พ่อค้าแม่ค้าในท้องตลาดอาจขาดทุนในการลงทุน ต่อการจัดตั้งหน้าร้านขึ้นมา

สุดท้ายลักษณะของมันต้องมีที่มีผลต่อจิตใจ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกตื่นเต้นในขณะสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งความสอดคล้องโรงพยาบาลเพชรเวช (2565). กล่าวว่า การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์นั้นเป็นกิจกรรมที่ สร้างความรู้สึกตื่นเต้น มีความสุขหลังได้รับสินค้าที่ตรงตามความคาดหวัง นอกจากนั้นการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ยังเพิ่มความสะดวกสบายในการซื้อและสามารถเลือกซื้อเลือกชมได้ตลอดเวลา พร้อมกระนั้น ยังเป็นตัวช่วยในเรื่องของการแต่งกายตามแฟชั่นชาย-หญิงที่ทันสมัย ซึ่งจะมีสิ่งที่คู่การแต่งกายนั้นก็คือ สินค้าแบรนด์เนม อันมีราคาเหนือกว่าคนอื่นๆ อย่างไรก็ตามสิ่งที่คอยเสริมสร้างความตื่นเต้นในการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์คือ สื่อโฆษณา ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่เห็นได้บ่อยครั้งจากการใช้สมาร์ตโฟนหรือรับชมผ่านโทรทัศน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรให้โรงเรียนหรือสถานศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้คุณลักษณะและบุคลิกภาพสำหรับการเข้าสู่สังคมของกลุ่มนักเรียน-นักศึกษา อันจะเป็นการลดช่องว่างของพฤติกรรมการเข้าสู่สังคมซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของมันต้องมี

1.2 ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับผู้นำชุมชน ประชาชนและผู้สูงอายุ ในการใช้บริการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อของกลุ่มมิจฉาชีพจากพฤติกรรมที่มีต่อลักษณะของมันต้องมี

1.3 ผู้ประกอบการธุรกิจออนไลน์ ควรออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยพิจารณาจากองค์ประกอบในลักษณะของมันต้องมี เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค และทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อค่านิยม สังคมและวัฒนธรรม อันจะก่อให้เกิดรูปแบบการบริโภคที่สมดุล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อทราบถึงรายละเอียดและกระบวนการของลักษณะของมันต้องมี ในประชาชน และขยายกลุ่มประชากรเป้าหมายสู่กลุ่มวัยรุ่นและ/หรือวัยแรงงาน

บรรณานุกรม

- จักรทิพย์ ชัยจินดา. (2563). **ร่วมทุกข์ ร่วมสุข ร่วมสร้าง สะอาด ปลอดภัย แก้ปัญหาฉับไว**. [Online]. Available : <https://www.youtube.com/hashtag/ร่วมทุกข์ร่วมสุขร่วมสร้างสะอาดปลอดภัยแก้ปัญหาฉับไว> [2562, มกราคม 14].
- จิตริน ใจดี. (2562). **ความชำนาญเฉพาะทางสาขาจิตเวชศาสตร์**. ศูนย์จิตรักษา [Online]. Available : <https://www.bangkokhospital.com/doctor/dr-jitarin-jaidee> [2562, มกราคม 14].
- ชัยวัฒน์ พิทักษ์รักธรรม. (2560). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภค**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, หน้า 12-17.
- ณัฏฐนันท์ พิธิวัชิตกุล และนิตนา ฐานิตธนกร. (2560). **การยอมรับเทคโนโลยีโทรศัพท์มือถือ การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมผู้บริโภคออนไลน์ที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ สินค้าออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร**. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติสหวิทยาการเอเชียอาคเนย์ 2560 ครั้งที่ 4 (หน้า.1083-1090). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- นภัสกร กรวยสวัสดิ์ (2563, กันยายน-ธันวาคม). **ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์**. วารสารสารสนเทศศาสตร์, 28(3), หน้า 81-88.
- ปัญญา เศรษฐโกคิน และวรรณจิรา บุญพลอยเลิศ. (2532). **รู้จักกับ บลู แอนด์ ไวท์**. [Online]. Available: <https://www.bwlogistics.co.th/> [2562, มกราคม 14].

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, หน้า 160-172.
- พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2541). **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์, หน้า 1-24.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2554). **เมตตาต้องคู่กับปัญญา**. [Online]. Available : <https://goodlifeupdate.com/healthy-mind/dhamma/30503.html> [2565, มกราคม 20].
- ภิเชก ชัยนิรันดร์. (2552). **การตลาดแนวใหม่ผ่าน Social media**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, หน้า 78-92.
- รุจาพงศ์ สุขบท. (2563). **New Normal กับวิถีชีวิตหลังโควิด-2019**. [Online]. Available : <https://www.wearecp.com/new-normal-190563/> [2565, มกราคม 5].
- รณิดา จันทรพรหม และนิตนา ฐานิตธนกร. (2559). **คุณค่าตราสินค้า ความซับซ้อนของเว็บไซต์และคุณภาพการบริการอิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าผ่านทางตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร**. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 ประจำปี 2016 เศรษฐกิจดิจิทัลในบริบทของวิสาหกิจเริ่มต้น. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยสยาม, หน้า 8-18.
- โรงพยาบาลเพชรเวช. (2565). **Shopaholic โรคเสพติดการช้อปปิ้ง**. [Online]. Available <https://www.petcharavejhospital.com/> [2565, กุมภาพันธ์ 3]
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2552). **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ : เพชรจรัสแสงธุรกิจ, หน้า 372-379
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2553). **ความรู้สึกลดเบื้องต้นสำหรับการออกแบบสอบถาม**. [Online]. Available <http://www.ruhard.wordpress.com> [2565, มกราคม 20].

- สุวัฒน์ อัสวไชยชาญ. (2563). **ของมันต้องมี**. [Online]. Available : <https://www.sarakadee.com/2020/12/21/มี-429-editor/> [2565, มกราคม 20].
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). **ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจอนาคตด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์**. [Online]. Available : <https://www.egov.go.th/th/government-agency/470/> [2565, มกราคม 15].
- สมวลี ลิ้มปรีชามร. (2563). **เทรนด์พฤติกรรมผู้บริโภค-ผู้ประกอบการจะไปต่อทิศทางไหนหลัง สถานการณ์โควิด-19**. [Online]. Available : <https://marketeeronline.co/archives/158845>. [2564, ธันวาคม 5].
- เสรี วงษ์มณฑา. (2542). **กลยุทธ์การตลาดการวางแผนการตลาด**. กรุงเทพฯ : อีระฟิล์มและโซเท็กซ์, 2542 ข, หน้า 11.
- อัคราวรรณ งานญาณ. (2554, กรกฎาคม-กันยายน). **อันเนื่องมาแต่สูตรของ ยามาเน่**. วารสารบริหารธุรกิจ, 34(131), หน้า 46-60.

การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงาน
ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Internal Communication for Administration
of the Faculty of Humanities and Social Sciences,
Kamphaeng Phet Rajabhat University

จิรพงษ์ เทียนแขก¹

Jirapong Teankaeg

พิชญ์ บุญนิยม²

Phitsanu Boonniyom

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการสื่อสารภายในองค์กร 2) เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารภายในองค์กร 3) เพื่อศึกษาช่องทางการสื่อสารภายในองค์กร และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 85 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970 โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และนำเสนอแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$ รองลงมา ด้านการกำหนดภารกิจ

¹ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และเป้าหมายของการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมอบหมายตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 3.89$) ผลการเปรียบเทียบ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และสถานภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สำหรับช่องทางทางการทราบข่าวสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุดคือ จาก Line HUSO (HUSO NEWS) ร้อยละ 67.06 ช่องทางที่เหมาะสมสำหรับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คือ Line HUSO (HUSO NEWS) ร้อยละ 65.88 และแนวทางพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารควรสื่อสารทิศทาง ภารกิจ และเป้าหมายของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน 2) ผู้บริหารควรพิจารณาถึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญก่อนมอบหมายงานให้บุคลากร และ 3) คณะฯ ควรมิกติดำเนินการใช้ช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีสาระสำคัญ ไม่สมควรนำเข้าข้อมูลส่วนบุคคลในช่องทางการสื่อสารของคณะ

คำสำคัญ: การสื่อสารภายในองค์กร, การบริหารงาน

Abstract

This research aims to 1) study internal communication, 2) compare the communication within the organization, 3) study internal communication channels, and 4) study the development of communication within the organization of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University. The population of 85 persons includes faculty executives and staff. The online questionnaires are used in the study to collect the data. The questionnaire reliability is 0.97. The data are analyzed for frequency, percentage, average, standard deviation, t-test, and f-test. The results of the overall communication within the organization for the faculty

administration is at the very high level of practice (= 3.92). When considering each aspect, it is found that the internal communication is the highest average (= 3.96), followed by the mission determination and communication goals (=3.90) and the role-based assignment duties (=3.89). There is no relationship between the internal communication for the faculty administration and other factors including population gender, age, educational level, and status. The most informative communication channel is Line HUSO (HUSO NEWS), 67.06 percent. It is convenient for the Faculty of Humanities and Social Sciences with 65.88 percent. The development guidelines for the internal communication of the faculty administration are: 1) executives should provide the academic and supporting staff direct communication for the faculty missions, 2) executives should consider and assign the duties on the basis of the staff potentials, and 3) the faculty should have the rules for using communication channels within the organization only for information about substantive operations. The staff personal data should not appear in any faculty communication channels.

Keywords: Internal Communication, Management

บทนำ

การสื่อสารของมนุษย์เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการรับรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีนั้นส่งผลให้คนในสังคมต้องปรับตัวและติดตามให้ทันต่อสิ่งต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้คนในสังคมก้าวทันการเปลี่ยนแปลง คือ การสื่อสารในรูปแบบ วิธีการหรือพฤติกรรม การสื่อสาร ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ เรียนรู้ โดยการสื่อสารหลายรูปแบบ หลายวิธีการ ทั้งระดับการสื่อสาร ทิศทางการสื่อสาร การสื่อสารแบบทางการ เช่น การ

พูดคุยอย่างเป็นทางการ การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ การสื่อสารแบบวัจนะ (Verbal Communication) การสื่อสารทั่ว ๆ ไปที่อาศัยคำ (Word) หรือเลขจำนวน (Number) หรือการเน้น (Punctuation) เป็นสัญลักษณ์ของข่าวสาร และการสื่อสารเชิงอวัจนะ (Nonverbal Communication) เป็นการสื่อสารที่ใช้สัญลักษณ์อย่างอื่นซึ่งไม่ใช่ภาษาพูดหรือภาษาเขียนในการสื่อสารแต่เป็นภาษาที่รับรู้และเข้าใจกันในแต่ละสังคม (วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, 2539, หน้า 7) การสื่อสารเป็นการถ่ายทอด ส่งผ่านข้อมูล ข่าวสารจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง เพื่อให้เกิดถ่ายทอดข่าวสาร แลกเปลี่ยนข้อมูล และสร้างความเข้าใจระหว่างกัน โดยการสื่อสารทั่วไปนั้นประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร (Judith R. Gordon and associates, 1990, p. 139; กิตติมา สุรสุนธิ, 2541, หน้า 7-18)

การสื่อสารองค์กร (Organizational Communication) เป็นกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เสริมสร้างเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จขององค์กรคือประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร (Gibson and Hodgetts, 1991, p.12) อาจใช้กระบวนการหลายรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมจะช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจระหว่างกัน ช่วยส่งสารไปยังทุกคนในองค์กรให้มีความเข้าใจในแนวนโยบาย พันธกิจ วิสัยทัศน์และเป้าหมายองค์กรร่วมกัน เป็นการสร้างความร่วมมือและประสานสัมพันธ์กันในทุกระดับ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจให้กับคนในองค์กรให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ปัญหาการสื่อสารที่เกิดขึ้นจากปัจจัยต่างๆ นั้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการสื่อสารโดยรวมและอาจสะสมจากปัญหาเล็กๆ จนกลายเป็นปัญหาใหญ่ขึ้น เพราะการสื่อสารภายในมีปัญหา ขาดประสิทธิภาพ บุคลากรเข้าใจเป้าหมายองค์กรต่างกันส่งผลต่อปัญหาและการสื่อสารในองค์กรสามารถหาแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา เพื่อลดปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร และสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้ก้าวต่อไป การสื่อสารในองค์กรมีบทบาทสำคัญยิ่งในการตัดสินใจสำหรับการบริหาร ผู้บริหารไม่สามารถตัดสินใจได้หากปราศจากข้อมูล ซึ่งข้อมูลจะต้องได้มาจากการติดต่อสื่อสาร

(จรัสโสม ศิริรัตน์, 2558, หน้า 7) การนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น สิ่งสำคัญคือการสื่อสารซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อรับและส่งข่าวสารด้านต่าง ๆ สำหรับผู้ที่ติดต่อเกี่ยวข้องกัน โดยมุ่งให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและทำให้องค์กรบรรลุพันธกิจ (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2538, หน้า 91; เรียม ศรีทอง, 2542, หน้า 242; สมพร สุทัศนีย์, 2544, หน้า 294) นอกจากปัญหาการสื่อสารก่อให้เกิดผลเสียในระดับปัจเจกบุคคลแล้วยังก่อให้เกิดผลเสียในระดับองค์กรอีกด้วย องค์กรไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ลดคุณภาพของการตัดสินใจ ลดความพึงพอใจ ในงานของผู้ปฏิบัติงาน การขาดงานเพิ่มขึ้น อัตราการเข้าออก ในงานจะสูงขึ้น และลดผลิตภาพขององค์กรโดยรวม (นิตยา เงินประเสริฐศรี, 2544, หน้า 204-206)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีพันธกิจ ประกอบด้วย 1) จัดการศึกษาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2) ทำการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และแก้ปัญหาท้องถิ่น 3) ปรับปรุง พัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อท้องถิ่น 4) ให้บริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่น และ 5) ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นผู้นำองค์กรภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นผู้นำในการสร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับที่ยึดถือวัฒนธรรมองค์กรร่วมกัน คือ “มีมนุษยธรรม มีน้ำหนึ่งใจเดียว มุ่งสู่สังคมสร้างสรรค์สิ่งใหม่/ภูมิปัญญาอย่างยั่งยืน” มีเอกลักษณ์ของคณะ คือ “มุ่งเน้นท้องถิ่น สานศิลปวัฒนธรรม” จัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 10 สาขาวิชา นอกจากนี้ มีกลุ่มวิชาอีก 2 กลุ่มวิชาเพื่อสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไป ได้แก่ กลุ่มวิชาปรัชญาและศาสนาและกลุ่มวิชานาฏศิลป์และการละคร จากการสำรวจในเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสารของบุคลากรในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พบว่า มีความคลาดเคลื่อนในบางข่าวสาร ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุพันธกิจ ทั้งนี้ คณะฯ ได้ติดตามตรวจสอบและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการและเบิกจ่ายงบประมาณให้ตรงตามไตรมาส เมื่อประเมินผลการดำเนินงาน และการใช้งบประมาณ 2563 พบว่า ไตรมาส 1-3 งบเงินรายได้ บ.กศ.มี 12 โครงการ โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้น 2

โครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ไตรมาส 1-3 งบประมาณรายได้ กศ.บป. มี 6 โครงการ โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้น 1 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.66 ไตรมาส 1-3 งบประมาณแผ่นดินมี 46 โครงการ โครงการที่ดำเนินการเสร็จสิ้น 9 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 19.56 (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2563, หน้า 116) สะท้อนให้เห็นการดำเนินการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามไตรมาส จากรายงานการประเมินความเสี่ยงระดับคณะพบว่า ควรสำรวจการสื่อสารในองค์กรเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาปรับปรุงองค์กร

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ การบริหารงานยังไม่เป็นไปตามไตรมาส สะท้อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร สิ่งสำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กร จึงต้องทำการวิจัยการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และเพื่อปรับปรุงช่องทางการสื่อสารภายในองค์กร เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
4. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 85 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 2 เมษายน 2564)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลักษณะของแบบสอบถาม การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

2.1 ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอนและมีลักษณะ ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด และสถานภาพ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 1 หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง การปฏิบัติน้อย
- 3 หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง
- 4 หมายถึง การปฏิบัติมาก
- 5 หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด

2.2 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและนำแบบสอบถามมาหาคุณภาพ โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรจาก หนังสือ เอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดเป็นกรอบให้ครอบคลุม เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ทำการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรของคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามกรอบ แนวคิดการวิจัย

3. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 5 ท่าน

จากนั้น นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละ ข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ

4. หาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง แก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรของคณะครุศาสตร์ คณะ วิทยาการจัดการ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและ หน่วยงานอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 30 คน แล้วนำมา ตรวจสอบให้คะแนนเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของความเชื่อมั่น ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง ฉบับเท่ากับ 0.970

5. ปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์และจัดทำแบบสอบถามออนไลน์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยการสื่อสารภายใน องค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร จำนวน 85 คน โดยการนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์แล้ว ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างแบบออนไลน์

3. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบเสร็จแล้วมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์แล้วนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3. การเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามกับการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร วิเคราะห์โดย t-test, f-test

4. ช่องทางและความเหมาะสมของการทราบข่าวสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิเคราะห์โดยความถี่ Frequencies ร้อยละ Percentage

5. เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 120 -127)

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

4.51 – 5.00 การปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.51 การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ค้นพบผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 54.10 ผู้มีอายุ 31 – 35 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 และปัจจุบันผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในสถานะบุคลากรสายวิชาการ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 74.1

การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) คิดเป็นร้อยละ 78.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) คิดเป็นร้อยละ 79.20 รองลงมา ด้านการกำหนดภารกิจ และเป้าหมายของการสื่อสาร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.90$) คิดเป็นร้อยละ 78.00 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการมอบหมายตามบทบาทหน้าที่ ($\bar{X} = 3.89$) คิดเป็นร้อยละ 77.80

การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของการสื่อสาร โดยภาพรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานยอมรับและปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับเป้าหมายขององค์กร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติ และผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.76$)

การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ด้านการสื่อสารภายในองค์กร โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ช่องทางการสื่อสารในระดับ

คณะมีเพียงพอ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารของคณะอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารถ่ายทอดวิสัยทัศน์และพันธกิจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ ($\bar{X} = 3.81$)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพต่างกัน มีการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ไม่แตกต่างกัน

ผู้ตอบแบบสอบถามช่องทางการทราบข่าวสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันดับ 1 ทราบจาก Line คณะ (HUSO NEWS) จำนวน 57 คน ร้อยละ 67.06 รองลงมา คือ ทราบจาก Facebook คณะ (<https://www.facebook.com/HusoKpru/>) จำนวน 10 คน ร้อยละ 11.76 และ ทราบจากเพื่อนร่วมงานในคณะ จำนวน 9 คน ร้อยละ 10.59

ผู้ตอบแบบสอบถามช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อันดับ 1 ช่องทาง Line HUSO (HUSO NEWS) จำนวน 56 คน ร้อยละ 65.88 รองลงมาคือ ช่องทาง Facebook คณะ (<https://www.facebook.com/HusoKpru/>) จำนวน 8 คน ร้อยละ 9.41 และการประชุมอย่างเป็นทางการกับผู้บริหารและบันทึกข้อความหรือจดหมายเวียน จำนวน 4 คน ร้อยละ 4.71

1. ข้อเสนอแนะด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของการสื่อสารเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารควรสื่อสารทิศทาง ภารกิจ และเป้าหมาย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน

1.2 ผู้บริหารควรเพิ่มความถี่ในการสื่อสารกับบุคลากรของคณะให้มากขึ้นเพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกัน

1.3 การสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ควรเป็นลักษณะของการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแก้ปัญหการปฏิบัติงานในองค์กร

1.4 การสื่อสารภายในองค์กรควรดำเนินการเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับพันธกิจของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.5 การสื่อสารภายในองค์กรโดยเน้นการมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2. ข้อเสนอแนะ ด้านการมอบหมายงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2.1 ผู้บริหารควรพิจารณาถึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญก่อนมอบหมายงานให้บุคลากร

2.2 ผู้บริหารควรมีช่องทางในการติดตามงานตามลำดับความสำคัญ ความจำเป็น เร่งด่วน และระยะเวลาในการดำเนินการตามระบบการติดตาม

2.3 ผู้บริหารควรพิจารณาปริมาณงานและคุณภาพของงานตามศักยภาพของบุคลากร ก่อนมอบหมายงาน โดยยึดหลักความเป็นธรรมและทั่วถึง

2.4 ผู้บริหารควรมีหลักการสร้างแรงจูงใจ ความสนใจ และการทำงานเป็นทีม เพื่อให้บรรลุพันธกิจของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3. ข้อเสนอแนะ ด้านการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.1 คณะฯ ควรมีกติกาในการใช้ช่องทางการสื่อสารภายในองค์กร เฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีสาระสำคัญ ไม่มีควรนำเข้าสู่ข้อมูลส่วนบุคคลในช่องทางการสื่อสารของคณะ

3.2 คณะฯ ควรมีใช้ช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อให้บุคลากรทุกกลุ่มได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและทิศทาง นโยบาย พันธกิจ และเป้าหมายของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

3.3 คณะฯ ควรมีการสื่อสารภายในองค์กรเชิงบวกในการสร้างแรงบันดาลใจ กิจกรรมทางวิชาการ และเวทีวิชาการ เพื่อประโยชน์ของบุคลากรและนักศึกษา

3.4 Line huso news เป็นช่องทางหลักในการสื่อสารภายในองค์กร ควรใช้ให้เป็นประโยชน์และเน้นการสื่อสาร 2 ทาง

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงาน
ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
คณะผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมา ดังต่อไปนี้

การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ค่าเฉลี่ย
สูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ช่องทางการสื่อสารในระดับ
คณะมีเพียงพอ ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา คือ ได้รับข่าวสารของคณะ
อย่างครบถ้วนและรวดเร็ว ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.07$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
ผู้บริหารถ่ายทอดวิสัยทัศน์และพันธกิจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ ($\bar{X} = 3.81$) ทั้งนี้
อาจเนื่องมาจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ไม่ช่องทางในสื่อสารกับ
บุคลากรหลายช่องทางประกอบด้วย Line HUSO (HUSO NEWS), Facebook,
ป้ายประชาสัมพันธ์, หนังสือแจ้งอย่างเป็นทางการ เป็นต้น โดยเฉพาะในยุค
ปัจจุบันเครื่องมือสื่อสารมีความสะดวกรวดเร็วและตรงประเด็นในการแจ้ง
ข้อมูลข่าวสารให้แก่บุคลากรในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การสื่อสาร
ภายในองค์กรเป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ในการบริหารจัดการและ
การปรับเปลี่ยนแนวการปฏิบัติงานให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง
กับ อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี (2555, หน้า 8-9) ได้แสดงทัศนะว่า การสื่อสารเป็นการ
ถ่ายทอดสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับสาร และผู้รับสารตีความหมายให้ตรงกับ
วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสารแล้วถ่ายทอดความคิดเห็นของตนเองกับสู่ผู้รับสารอีก
ครั้งหนึ่งโดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น คำพูด ท่าทาง รวมไปถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น
โทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง ฯลฯ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร
จดหมาย สื่อวีดีโอ ฯลฯ (อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2555, หน้า 8-9) สำหรับข้อ
คำถามที่ว่า ผู้บริหารถ่ายทอดวิสัยทัศน์และพันธกิจให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจ ($\bar{X} = 3.81$)
มีคะแนนน้อยกว่าข้ออื่นนั้น อาจเป็นเพราะว่า การถ่ายทอดวิสัยทัศน์
และพันธกิจให้กับผู้ปฏิบัติงานเข้าใจนั้น มีในช่วงของการประชุมใหญ่ เช่น การ

ประชุมเปิด ปิด ภาคเรียน และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของคณะประจำปี อย่างไรก็ตาม คณะได้มีการถ่ายทอดพันธกิจของคณะ ผ่านระบบการติดตาม และการประชุมกรรมการบริหารคณะทุกเดือน และมีการถ่ายทอดพันธกิจของคณะผ่านประธานโปรแกรมวิชาสู่คณาจารย์ และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นับได้ว่า การสื่อสารภายในองค์กร 3 ประเภท การสื่อสารแบบสนทนา ช่องทางการสื่อสาร และการสื่อสารและกิจกรรมที่ทำให้เข้าใจความหมาย (Sharma & Kamalanabhan , 2012) การสื่อสารภายในองค์กรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นการสื่อสารที่เป็นทั้งแบบการสื่อสารทางเดียวและการสื่อสารสองทางเพื่อให้บุคลากรได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ เรวัตรสมบัติทิพย์ (2543, หน้า 23) ได้จำแนกทิศทางการสื่อสารเป็น 2 แบบคือ การสื่อสารแบบทางเดียว (One – Way Communication) และการสื่อสารสองทาง (Two – Way Communication) ผู้ส่งสารจะให้ความสนใจกับปฏิกริยาโต้กลับของผู้รับสาร (Feedback)

สำหรับการสื่อสารภายในองค์กร ด้านการกำหนดภารกิจและเป้าหมายของการสื่อสาร โดยภาพรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปฏิบัติงานยอมรับและปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจและเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ผู้ปฏิบัติงานให้ความสำคัญกับเป้าหมายขององค์กร ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.02$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติและผู้ปฏิบัติงานมีโอกาสร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.76$) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก การสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์มีจุดมุ่งหมายของการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน นอกจากนี้เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นทางการ และการร่วมแสดงความยินดีในเมื่อบุคลากรได้รับเกียรติคุณ รางวัล หรือตำแหน่งทางวิชาการ แม้แต่การร่วมแสดงความเสียใจกับบุคลากรในโอกาสบางครั้งคราว อาจกล่าวได้ว่าการสื่อสารภายในองค์กรของคณะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลายประการ ซึ่งสอดคล้องกับ เอกชัย กิสุขพันธ์ (2538, หน้า 91) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการ

สื่อสารมักจะมีดังนี้ 1) เพื่อแจ้งข้อมูลข่าวสาร 2) เพื่อชักชวนหรือชักจูงให้ผู้รับข่าวสารเกิดความคิดคล้อยตามหรือเกิดการกระทำที่ผู้ส่งข่าวสารต้องการ 3) เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน 4) เพื่อการสอนงาน 5) เพื่อให้ความสนุกสนานหรือสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง และสอดคล้องกับ เรียม ศรีทอง (2542, หน้า 242) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร มีจุดมุ่งหมาย คือ 1) เพื่อรับและส่งข่าวสารด้านต่าง ๆ สำหรับผู้ที่ติดต่อเกี่ยวข้องกัน โดยมุ่งให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง 2) เพื่อจูงใจให้เกิดความร่วมมือ สร้างกำลังใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกันและนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข 3) เพื่อรับส่งความรู้สึกที่ดีและมุ่งรักษามิตรภาพต่อกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมพร สุทัศน์ย์ (2544, หน้า 294) กล่าวว่าจุดมุ่งหมายของการติดต่อสื่อสารในองค์การ คือ 1) เพื่อให้ข้อเท็จจริงและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน และ 2) เพื่อกระตุ้นและโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ นอกจากนี้ การสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายคือบุคลากรของคณะโดยผ่านช่องทาง Social Media ที่หลากหลายตามสถานการณ์ สอดคล้องกับ (จิราวรรณ ยิ้มปลื้ม, 2561,บทคัดย่อ) การพัฒนารูปแบบ วิธีการ เนื้อหาสาระ และช่องทางให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทุกระดับ

สรุปได้ว่า การสื่อสารภายในองค์กรของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการบริหารงานถูกปรับใช้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ และมีประเด็นที่ผู้บริหารสามารถปรับให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามความต้องการของบุคลากร เพื่อส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันเพื่อบรรลุพันธกิจขององค์กรด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรสื่อสารทิศทาง การกิจ และเป้าหมาย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน

1.2 ผู้บริหารควรพิจารณาถึงศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญก่อนมอบหมายงานให้บุคลากร

1.3 คณะฯ ควรมีการศึกษาในการใช้ช่องทางการสื่อสารภายในองค์กร เฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่มีสาระสำคัญ ไม่มีควรนำเข้าสู่ข้อมูลส่วนบุคคลในช่องทางการสื่อสารของคณะ

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายระดับคณะเกี่ยวกับการสื่อสารในองค์กรเพื่อถ่ายทอดทิศทาง ภารกิจ และเป้าหมาย ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่บุคลากรทั้งสายวิชาการและสายสนับสนุน

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

ผู้บริหารควรศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในองค์กรกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในระดับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการสื่อสารภายในองค์กรกับประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในระดับคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการบริหารงานของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

- กิติมา สุรสุนธิ. (2541). **ความรู้ทางการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (2563). **ข้อมูลพื้นฐานพันธกิจของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. https://huso.kpru.ac.th/Data_Hoso1/kig.html สืบค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2564.
- จรัสโณม ศิริรัตน์. (2558). **ปัญหาการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในองค์กรกรณีศึกษา สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิราวรรณ ยิ้มปลื้ม. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสื่อสารในองค์กรของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและป้องกันการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ส.)**. หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นิตยา เงินประเสริฐศรี. (2544). **ทฤษฎีองค์การ แนวการศึกษาเชิงบูรณาการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เรวัตร สมบัติทิพย์. (2543). **การติดต่อสื่อสารในองค์กร : กรณีศึกษาบริษัท ซีเกทเทคโนโลยี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรียม ศรีทอง. (2542). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอดูเคชั่น.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2539). **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. ภาควิชาการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์. คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตกรณ.
- สมพร สุทัศน์ีย์. (2544). **มนุษย์สัมพันธ์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). พฤติกรรมการสื่อสารในองค์กร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

Gordon, Judith R. and associates. (1990). **Management and Organizational Behavior**. Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.

Gibson, J.W., and R.M. Hodgetts. (1991). **Organizational Communication – A Managerial Perspective**. (2nd Edition). New York: Harper Collins Publishers.

Sharma, N., & Kamalanabhan, T. (2012). Internal corporate communication and its impact on internal branding: Perception of Indian public sector employees. **Corporate Communications: An International Journal**, 17 (3), 300-322.

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์สำหรับนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย-เมียนมา

Teaching English Online for Junior – High School
Students in Thailand – Myanmar Border

บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์¹
Bandhit Chatwirote

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา ซึ่งประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย สื่อออนไลน์ และแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$)
2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

¹รองศาสตราจารย์, ดร. รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Abstract

The research and development aimed to 1) develop the lesson for teaching English online for Junior – High School Students in Thailand – Myanmar Border. 2) compare pre-post achievement after learning online. The population was Junior – High School Students in Thailand – Myanmar Border. The 30 student were samples that selected by multi-sampling method. Research tools were online material and test. Analytical statistics was by mean, standard deviation and t-test. The tindirgs were as followed :

1. The development of lesson for teaching English online : the overall experts opinions was at the High level (=4.71).
2. Comparison of pre-post achievement of test aften online. The post achievement was higher than post achievement at the .05 level of significance.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคระบาดโควิด-19 อาจเป็นสิ่งที่น่าโชคในสถานการณ์ที่เลวร้าย (Blessing in Disguise) ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ทั้งใน “เชิงโครงสร้าง” และ “เชิงพฤติกรรม” โควิด-19 ก่อให้เกิดโลกใหม่ที่ย้อนแย้งในตัวเอง กล่าวคือ ในขณะที่แต่ละคนต้องทิ้งระยะห่างทางกายภาพ แต่กลับต้องอิงอาศัยกันมากขึ้นและปัจจุบันได้มีการนำเอาสื่อสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่องานด้านการศึกษาระดับอย่างแพร่หลาย อำนาจความสะดวกให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไร้ขีดจำกัดทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่ ส่งเสริมการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 โดยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้สาระการเรียนรู้กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศเป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่าง

สร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร การที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพได้ตามคาดหวัง ซึ่งตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-พม่ามีประชากรในหลายชาติพันธุ์มีการอพยพเข้าออกทั้งในฐานะการแลกเปลี่ยนด้านแรงงาน ชีวิตความเป็นอยู่รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับชาติพันธุ์ดั้งเดิมซึ่งหมายถึงคนไทย หรือคนชนเผ่าส่วนใหญ่ในแถบชายแดนไทยพม่าคือ ชนเผ่ากะเหรี่ยง ม้ง ซึ่งการเคลื่อนย้ายประชากรดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาครอบครัว ความเป็นอยู่และการศึกษาต่อประชากรในหลายชาติพันธุ์ในเขตชายแดน ที่สำคัญที่สุดในยุคของการระบาดของไวรัสโควิด-19 กระบวนการพัฒนาทางการศึกษาซึ่งอาจมีการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนน้อยลง จึงควรมีแนวทางและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของประเทศซึ่งรวมถึงชายขอบของประเทศด้วย ผู้วิจัยได้ศึกษาและเล็งเห็นความสำคัญที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของนักเรียนในประเทศไทยไม่ว่าจะอยู่ในส่วนใดของประเทศ ซึ่งจะ เป็นแบบอย่างที่น่าไปสู่การนำไปใช้ในอนาคตของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จึงสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 38 จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2563 เขตอำเภออุ้มผาง พบพระ แม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน โรงเรียนสรพรวิทยาคม ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยสุ่ม ได้อำเภอแม่สอด
2. ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้โรงเรียนสรพรวิทยาคม
3. ใช้ระดับชั้นเป็นหน่วยสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
4. ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1

เนื้อหา

Modal verbs คือ verb พิเศษที่เราต้องใช้ร่วมกับ verb ตัวอื่น ทั้งหมด 10 ตัว ดังนี้ will, would, shall, must, should, ought, to, can, could, may, might ประโยคความเดียว (simple sentence) เป็นประโยคที่มีประธานเพียง 1 และกริยาเพียง 1 เท่านั้น

ตัวแปร

ตัวแปรต้น

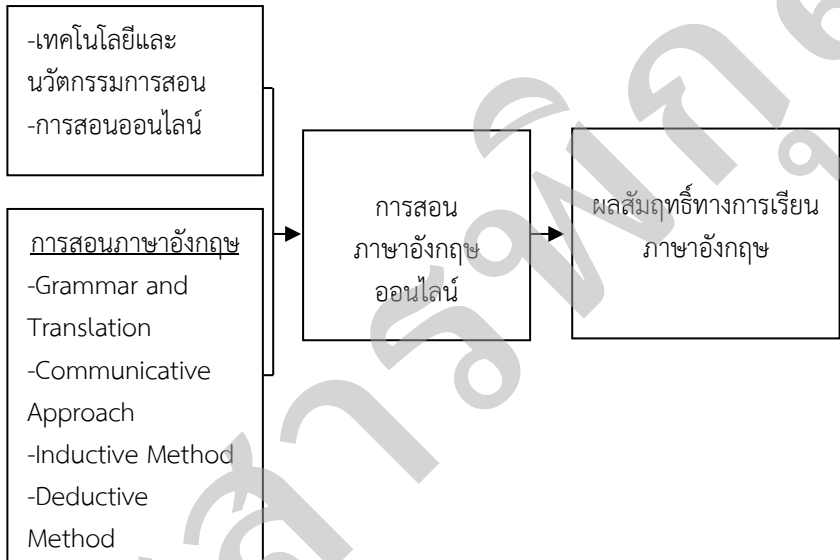
การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์

ตัวแปรตาม

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย-เมียนมา” จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการสอนภาษาอังกฤษมีแนวคิดในการทำวิจัย ดังภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา 38 จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2563 เขตอำเภออุ้มผาง พบ พระ แม่สอด แม่ระมาด ท่าสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 30 คน โรงเรียนสรรพ วิทยาคม ซึ่งได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ใช้การสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้อำเภอเป็นหน่วยสุ่ม ได้อำเภอแม่สอด

2. ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้โรงเรียนสรรพวิทยาคม

3. ใช้ระดับชั้นเป็นหน่วยสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

4. ใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1

เครื่องมือการวิจัย

1. บทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง Modal Verbs

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามลักษณะของการวิจัยและพัฒนา

(Research and Development) มี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนابทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย - เมียนมา

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนابทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรายละเอียดดังนี้

1. การยกร่างบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. การหาคุณภาพของบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การหาคุณภาพบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้อง ความชัดเจน ความสอดคล้องของเนื้อหาและกระบวนการสร้างความคิดรวบยอดก่อนนำไปทดลองใช้ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ/วุฒิการศึกษาขั้นต่ำปริญญาโททางด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนุสิษฐ์ พันธกล้า
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลลลิตา กุมุทธภักไชย
3. นายพนตรี สีขาว

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น กำหนดประเด็นการประเมินโดยเขียนเป็นข้อคำถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบจัดอันดับคุณภาพแบ่งเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 186) ดังนี้

5	หมายถึง	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความเหมาะสมมาก
3	หมายถึง	มีความเหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการประเมินในแต่ละข้อมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 186)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียน กับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา

เป็นกระบวนการทดลองใช้บทเรียนภาษาอังกฤษออนไลน์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบก่อนเรียน หลังจากนั้นได้ทดลองใช้บทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา จำนวน 12 ชั่วโมง แล้วทดสอบหลังเรียนในชั่วโมงที่ 13

การพัฒนาและการหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

การสร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนเป็นแบบมีตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีขั้นตอนดังนี้

1. จัดทำร่างแบบทดสอบ จำนวน 50 ข้อ
2. นำร่างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน ที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ
3. นำแบบการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นได้นำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ/ วุฒิการศึกษาขั้นต่ำปริญญาโททางด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบลักษณะรายละเอียดรายการข้อคำถาม ตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา และหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง

โดยกำหนดเกณฑ์การตรวจสอบ ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543 , หน้า 13 - 20.)

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. นำแบบประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC โดยตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องรายประเด็น
5. นำแบบประเมินที่ได้รับการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข
6. จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ t-test(dependent)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียน

การสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่	เนื้อหา	ผลการประเมิน		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	S.D.	
1	การกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาครบถ้วนครอบคลุม	5.00	.00	มากที่สุด
2	การเรียบเรียงลำดับของเนื้อหามีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	4.40	.54	มาก
3	เนื้อหาสาระมีความสอดคล้องกับสื่อการเรียนรู้และเอกสารการเรียนรู้	4.80	.44	มากที่สุด
4	เนื้อหาและสื่อมีความน่าสนใจ เหมาะสมกับผู้เรียน	4.60	.54	มากที่สุด

5	ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม	5.00	.00	มากที่สุด
6	การกำหนดการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน	5.00	.00	มากที่สุด
7	สื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน	5.00	.00	มากที่สุด
8	การวัดผลและการประเมินผลมีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.40	.54	มาก
9	การเรียบเรียงและการใช้ภาษาของสื่อและเอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย	4.20	.44	มาก
รวมคะแนนเฉลี่ย		4.71	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่เหมาะสม ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) ได้แก่ การกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาครบถ้วน ครบคลุม ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม การกำหนดการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน สื่อมีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน และการเรียบเรียงและการใช้ภาษาของสื่อและเอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมเข้าใจง่าย มีค่าความเหมาะสมระดับมาก ซึ่งมิต่ำน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.20$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชายแดนไทย – เมียนมา

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนเรียน (Pre - test) กับคะแนนสอบหลังเรียน (Post - test)

ผลสัมฤทธิ์	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน (pre - test)	30	8.40	2.34	11.84*
หลังเรียน (post - test)	30	13.83	2.05	

$P^* < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) เมื่อพิจารณารายประเด็นส่วนใหญ่มีเนื้อหาที่เหมาะสมระดับมากที่สุดเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนออนไลน์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย มีคะแนนเป็น 8.40 คะแนน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย มีผลคะแนนเป็น 13.83 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบผลคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาที่เป็นไวยากรณ์ทางภาษาที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียนเนื้อหาภาษาอังกฤษเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเหมาะสมกับวัยของนักเรียนซึ่งได้นำมาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จึงทำให้ผลการพัฒนาสอดคล้องกับผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ประเมินความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$) ซึ่งการออกแบบเพื่อการพัฒนาบทเรียนนั้นมีการกำหนดองค์ประกอบของเนื้อหาครบถ้วน ครอบคลุมของ Modal Verb แล้วเรียงลำดับของเนื้อหาจากที่นักเรียนคุ้นเคยมากที่สุดทำให้นักเรียนเข้าใจง่ายและเรียนรู้ได้เร็วขึ้นถึงแม้ว่าจะใช้วิธีการสอนออนไลน์ก็ตาม ซึ่งการพัฒนาบทเรียนนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำสื่อออนไลน์ประกอบกับเนื้อหาได้ครอบคลุมและน่าสนใจเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนที่ได้ใช้สื่อออนไลน์ประกอบเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนตลอดระยะเวลาของการระบาดของโรคโควิด-19 สำหรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยใช้กระบวนการตามแนวการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารประกอบด้วย ชี้นำเสนอ (Presentation) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) และขั้นนำไปใช้ (Production) จึงทำให้บทเรียนที่พัฒนาขึ้นไม่แตกต่างจากกระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของ Hannum (2001) ที่ว่าการเรียนการสอนออนไลน์ที่อาศัยคอมพิวเตอร์มาเป็นสื่อเพื่อการสื่อสาร (Computer-Mediated Communication Model) ซึ่งผู้เรียนสามารถสื่อสารกับผู้เรียนอื่นหรือกับผู้สอนโดยการอภิปรายกลุ่มการสนทนาและการปฏิสัมพันธ์แบบอื่น ๆ ระหว่างการเรียนการสอน นอกจากนั้นการพัฒนาบทเรียนสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ จริภา อรรถพร (2556) เรื่องการพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ของนิสิต ปริญญาบัณฑิตที่มี

องค์ประกอบที่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องนี้คือ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน ระบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาของบทเรียน การวัดผลการประเมินผล ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นในแต่ละสัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนออนไลน์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนรู้นสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีลักษณะใกล้เคียงกับการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเพราะใช้ขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือ Presentation Practice และ Production ซึ่งเป็นกระบวนการที่ยอมรับในทุกระดับว่าการศึกษาขั้นพื้นฐานตามขั้นตอนดังกล่าวจะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ เนื้อหาที่นำไปใช้จัดการเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบความรู้ความจำ หากเกิดความเข้าใจในระดับหนึ่งสามารถที่จะประยุกต์ในรายละเอียดของ Model Verb คำอื่น ๆ ได้จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำบุศร์ อักษรนิรันดร์ (2558, หน้า 1-13) ได้ศึกษาผลของการเรียนภาษาอังกฤษเรื่อง กาล โดยใช้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา พบว่า ผลต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านความสามารถก่อนและหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรนำสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนเผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้
2. ควรจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารประกอบสื่อและบันทึกสื่อลงในระบบออนไลน์ เช่น YouTube หรือ Facebook เพื่อให้บุคคลที่สนใจได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ระหว่างการสอนในห้องเรียนปกติกับการสอนออนไลน์
2. การศึกษาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษออนไลน์ในระดับอื่น ๆ
3. การพัฒนาบทเรียนที่เป็นภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับการสอนออนไลน์

บรรณานุกรม

- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Hannum, W. (2001). Web-based training: advantages and limitations. Web-based training, New Jersey, Educational Technology Publications, 13-20.
- จิรภา อรรถพร. (2556). การพัฒนารูปแบบการสอนเชิงรุกออนไลน์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนิสิตปริญญาบัณฑิต. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา. เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2557.
- น้ำบุตร์ อักษรนิรันดร์. (2558). ผลของการเรียนภาษาอังกฤษ เรื่อง กาล โดยใช้บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีต่อความสามารถในการใช้กาลในภาษาอังกฤษของนักศึกษา. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.

ร่วางย่อนยุค อำเภอล่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์ : อัตลักษณ์และ บทบาทต่อชุมชน

The Political Ramwong Yond-Yuk in Lom Sak District,
Phetchabun Province: Identity and Role in
Community

ประยูร ลิ้มสุข¹

Prayoon Limsuk

บทคัดย่อ

ร่วางย่อนยุคมีพัฒนาการมารากร่วางมาตรฐาน มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนารูปแบบการแสดงและบทเพลงผ่านระบบการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ร่วางย่อนยุค อำเภอล่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์ และ 2) เพื่อศึกษาบทบาทร่วางย่อนยุคต่อ ชุมชนอำเภอล่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม ระยะเวลาที่ ทำการศึกษา เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2561 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2561 การเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์และการสังเกต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยศึกษาจากกลุ่มผู้รู้จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (นักดนตรี นักร้อง นางรำ ผู้กำกับเครื่องเสียง) จำนวน 10 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล (ผู้บริหารชุมชน นักร่วางและผู้ชม) จำนวน 30 คน และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analytics) จากการวิจัยพบ อัตลักษณ์ (Identity) หรือภาพรวมของร่วางย่อนยุคของร่วางย่อน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานาฏศิลป์และศิลปะการแสดง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ยุค อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 1) เครื่องดนตรี 4 กลุ่ม ได้แก่ เครื่องสาย เครื่องเป่า เครื่องลั่นนิ้ว และเครื่องประกอบจังหวะ 2) รูปแบบการแสดง แบ่งเป็น ลักษณะบทเพลงและขั้นตอนการแสดง 3) ลักษณะการแต่งกาย 4) อุปกรณ์ประกอบการแสดง และ 5) การศึกษาบทบาทท่ารำงย่อนยุคต่อชุมชน ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณีและเศรษฐกิจชุมชน

คำสำคัญ : รำงย่อนยุค อัตลักษณ์รำงย่อนยุค บทบาทรำงต่อชุมชน อำเภอลำสัก

Abstract

Ramwong Yond-Yuk developed has changed the way the show. Song through the cultural diffusion system. This research is a qualitative research with the objective of researching 1) to study the Ramwong Yond-Yuk in Lom Sak district, Phetchabun province. To study the role of Ramwong Yond-Yuk in Lom Sak district, Phetchabun province. The data collected from the field and data from the field study period. Starting from January 2018 until August 2018 Field Information The interviews and observations of the instruments used in the research were interviews and observations. Practitioner And general informants The results are presented in descriptive form. The research found. Identities Ramwong Yond-Yuk in Lom Sak District, Phetchabun Province. The instrument consists of 4 groups of instruments. Stringed instruments Wind instrument Keyboard Instruments and Percussion. The format of the show consists of the theme song used and the stage of the show. Costume actor and display equipment. And role-playing. Can be separated. Culture, tradition and community economy.

Keywords : Ramwong Yond-Yuk, Lom Sak District, Phetchabun Province, Identity, Role in community

บทนำ

วัฒนธรรมในบริบทชุมชน แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะหรือความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน รูปแบบการใช้วัฒนธรรมในแต่ละชุมชนมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละชุมชนนั้นๆ วัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดเป็นวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและสืบทอดต่อเป็นประเพณีและวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน เช่น ในแต่ละชุมชนมีสถาบันการปกครองที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน มีบริบทเนื้อหาของการคงอยู่ในการดำรงชีวิต มีการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปัจจัยแตกต่างกันไป ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาชุมชนทั้งชุมชนขนาดเล็กหรือชุมชนขนาดใหญ่ ตลอดจนระดับประเทศ ดังจะเห็นได้ว่าผลกระทบของการพัฒนาประเทศโดยไม่ได้คำนึงถึงการพัฒนาที่มีความแตกต่างกันตามความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้เกิดช่องว่างของการพัฒนาหรือเกิดผลกระทบในการพัฒนาประเทศ เป็นสาเหตุที่ทำให้บางชุมชนไม่ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสม (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2543, หน้า 29)

ศิลปะการแสดงดนตรีเป็นวัฒนธรรมประจำกลุ่มชาติพันธุ์ แสดงออกถึงเชื้อชาติ สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองและองค์ความรู้ทางศิลปะของแต่ละชาติพันธุ์ ชนชาติมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ ตลอดจนองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น วิถีชีวิต พื้นที่ในการอยู่อาศัย ศิลปะ ภาษา วรรณคดี วัฒนธรรม ประเพณี ศิลปะการแสดงและดนตรี ดนตรีแต่ละชนชาติได้สืบทอดต่อกันมาจนเป็นดนตรีของกลุ่มชนชาตินั้นๆ ลักษณะของดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์มีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ วัฒนธรรมความรู้สึนึกคิดและวัตถุที่เป็นสื่อแสดงออก ดนตรีแต่ละท้องถิ่นเรียกว่าดนตรีประจำถิ่นหรือดนตรีพื้นเมืองบทเพลงมีความเรียบง่าย เช่น เพลงกล่อมเด็ก เพลงที่ใช้บรรเลงในโอกาสหรือในพิธีการต่างๆ เครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลง ลีลาการการขับร้อง การแสดง การละเล่น การ

เต้นรำ วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่อดีตเกี่ยวข้องกับดนตรีเพราะคนไทยเป็นชนชาติที่รักความสนุก และความรื่นเริงซึ่งเป็นสาระสำคัญของชีวิต หากชีวิตมีความสุข สนุกสนานและมีความรื่นเริง ชีวิตนั้นก็ป็นชีวิตที่ดีและสมบูรณ์ (นกคล้ายมุข, 2543, หน้า 22)

การละเล่น “ร่ำวง” ในช่วงแรกนิยมเล่นเพลงปลุกใจประกอบจังหวะร่ำวงโดยใช้กลอง และเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ลูกชด ฉิ่ง ฉาบ ฯลฯ มีนางรำและนักร้อง ต่อมาได้เกิดกระแสนิยมใช้เครื่องดนตรีต่างประเทศประเภทเครื่องเป่ามาบรรเลง ทำให้จังหวะร่ำวงมีความเป็นสากลมากขึ้น วิฤตการณ์ของร่ำวงย้อนยุคที่ก่อให้เกิดการสูญหายหรือเสื่อมความนิยมมีสาเหตุที่เกิดจากการทะเลาะวิวาทในพื้นที่หรือในระหว่างทำการแสดง เนื่องจากการแสดงร่ำวงย้อนยุคจะมีการออกรอบโดยมีนางรำที่มีรูปร่างหน้าตาดีเป็นจุดสนใจให้บรรดาผู้ที่ชื่นชมซื้อตั๋วเข้ามาร่ำวง และมีพฤติกรรมการติดตามคณะร่ำวงที่ตนสนใจไปตามงานต่างๆ ทำให้เกิดการเขม่นกัน ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้เกิดการแย่ง “นางรำ” กันขึ้น จนเป็นสาเหตุให้เกิดการทะเลาะวิวาทจนยากแก่การควบคุม ทำให้ทางราชการต้องสั่งยกเลิก และห้ามมีการแสดงร่ำวงตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นอำเภอขนาดใหญ่ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบูรณ์ 44 กิโลเมตร คำว่า “หล่มสัก” เพี้ยนมาจากคำว่า “ลุ่มสัก” หมายถึงลุ่มแม่น้ำป่าสัก หรือ เมืองที่มีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านพื้นที่ในอำเภอหล่มสักชาวหล่มสักสืบเชื้อสายมาจากเวียงจันทน์ เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ตัวเองว่า “ลาวหล่ม” หรือ “ไทหล่ม” ปัจจุบันชุมชนในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ยังคงมีการอนุรักษ์ศิลปะการแสดงร่ำวงย้อนยุคและได้รับความนิยมในกลุ่มคนผู้สูงอายุที่เข้ามามีส่วนร่วมในการสืบทอดและอนุรักษ์ร่ำวงย้อนยุค สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ คือ มีอัตราการเกิดน้อยลง และมีผู้สูงอายุมากขึ้น ก่อให้เกิดการสืบทอดองค์ความรู้ทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงร่ำวงย้อนยุคของอำเภอหล่มสัก ที่มีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ซึ่งเทศบาลเมืองหล่มสักได้จัดกิจกรรมโครงการถนนคนเดินไทหล่มทุกวันเสาร์ และมีกิจกรรมการร่ำวงย้อนยุคในทุกสัปดาห์

ปัจจัยที่ผู้วิจัยได้กล่าวถึงในเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัยย้อนยุคพบว่า การถ่ายทอดสืบสานการเล่นรำย่นยุค ทางด้านวัฒนธรรม องค์ความรู้ในปัจจุบันประสบปัญหาหลายประการ ประเด็นที่สำคัญ คือ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญทางเทคโนโลยี หรือมีกิจกรรมการเล่นรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจผ่านสื่อในยุคดิจิทัลได้เข้ามาแทนที่และได้รับความนิยมมากกว่าการรำย่น ตลอดจนวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตคนไทยมากขึ้น จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง รำย่นยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ : อัตลักษณ์และบทบาทต่อชุมชน เพื่อศึกษาอัตลักษณ์รำย่นยุคและบทบาทรำย่นยุคต่อชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการศึกษาองค์ความรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้ที่มีความสนใจ และเป็นแนวทางการอนุรักษ์หรือสืบทอดองค์ความรู้สู่เยาวชนรุ่นหลังสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์รำย่นยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาบทบาทรำย่นยุคต่อชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และ กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้เป็นกลุ่มประชากรในเขตพื้นที่ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ และวิธีการสังเกตจากกลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 8 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 10 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Informants) จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้งในเขตพื้นที่วิจัย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจ (Preliminary Survey Form) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรหรือตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ รำวงย้อนยุค สังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมที่มีผลต่อรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการรวบรวมแหล่งข้อมูล

2. แบบสังเกต (Observation Form) เป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ใช้กับกลุ่มผู้รู้ และกลุ่มผู้ปฏิบัติ

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) มี 2 แบบคือ

3.1 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป เช่น ชื่อ นามสกุล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ที่อยู่ เป็นต้น ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับอัตลักษณ์และบทบาทต่อสังคม ของรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

3.2 สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview Form) แบบสังเกต (Observation Form) มี 2 แบบ คือ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation Form) และแบบสังเกตไม่มีส่วนร่วม (Non - Participant Observation Form) เพื่อใช้สังเกตกลุ่มเป้าหมายของประชากรในพื้นที่ที่ทำการวิจัยโดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปภายในชุมชน เช่น ที่ตั้งชุมชน กลุ่มประชากร อาชีพ การละเล่น การแสดงที่มีผลต่อชุมชน และรูปแบบความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยยึดหลักข้อมูลที่มีลักษณะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรางวัลย้อนยุค วัฒนธรรม สังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม โดยค้นคว้าเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิจากหน่วยงานราชการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ภาคนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ อินเทอร์เน็ต และวีดิทัศน์

2. การเก็บข้อมูลจากภาคสนาม เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากพื้นที่ที่ทำการวิจัยโดยวิธีการสำรวจจากแบบสำรวจ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) แบบสังเกต (Observation) ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการบันทึกรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกออกตามประเด็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมกับการนำไปวิเคราะห์และสรุปผล ในกรณีที่ข้อมูลที่ได้มานั้นมีความไม่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) หากมีข้อมูลส่วนใดไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และใช้วิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ผลวิจัยปรากฏว่า
อัตลักษณ์ร่วมนัยยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

อัตลักษณ์ (Identity) ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายว่า ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ อัตลักษณ์ร่วมนัยยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เกิดขึ้นภายหลังการก่อตั้งอำเภอหล่มสัก หรือ เทศบาลเมืองหล่มสัก เดิมตั้งอยู่ในท้องที่ตำบลวัดป่า และตำบลตาลเดี่ยวในเขตการปกครองของ อำเภอวัดป่า จังหวัดหล่มสักดี ภายหลังในปี พ.ศ. 2473 ก่อนเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 ได้เกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำภายในประเทศ จึงนำไปสู่ นโยบายการยุบเลิกจังหวัดที่มีขนาดเล็ก และมีผลทำให้จังหวัดหล่มสักได้ถูกปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการบริหารราชการแผ่นดินเป็นอำเภอหล่มสัก ขึ้นตรงกับจังหวัดเพชรบูรณ์ ต่อมาคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลในขณะนั้นที่มี จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่ากรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงไม่มีความปลอดภัยจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 จึงคิดย้าย เมืองหลวงไปอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์เพื่อหลบภัยและให้เกิดความปลอดภัยได้ส่ง เจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่เข้าไปสำรวจพื้นที่ในจังหวัดเพชรบูรณ์และอำเภอหล่มสัก พบว่าเขตพื้นที่ตำบลวัดป่าและตำบลตาลเดี่ยวที่มีเขตติดต่อกันมีสภาพเป็น ชุมชนเก่าทั้ง 2 ตำบลและได้เสนอแนะว่าควรจะมีการปรับปรุงเขตการปกครอง ใน 2 ตำบล ให้มีความเจริญก้าวหน้าและปรับปรุงระบบการสุขาภิบาลให้ดียิ่งขึ้นในรูปแบบของเทศบาลตำบลและใช้รูปแบบการปกครองตนเอง ปัจจุบัน อำเภอหล่มสัก เป็นชุมชนที่มีประเพณีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ และมีความหลากหลายสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวหล่มสักที่ยังคงสืบทอดมาถึง ปัจจุบัน เช่น ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง งานบุญข้าวประดับดิน งานบุญ บั้งไฟ งานพาข้าวหย่อง การเลี้ยงกลอง การล่องโคมไฟ การตีมด การทอผ้า พื้นเมือง การแสดงแมงต๊อบเต่า หมอลำ การแสดงจ๊วงานศาลเจ้าพ่อกกไทร หรือ การแสดงร่วมนัยยุค ถนนคนเดินไทหล่ม เป็นต้น

รางวัลย้อนยุคอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นกิจกรรมที่ทำการแสดงประจำอยู่ที่ ตลาดถนนคนเดินไทหล่ม ตั้งอยู่บริเวณถนนรณกิจ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ตั้งแต่บริเวณหอนาฬิกาถึงพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ภายในตลาดมีบ้านเรือนไม้รูปแบบโบราณ 2 ชั้นตั้งอยู่ทั้งสองฝั่งถนน และเป็นถนนสายวัฒนธรรมของพื้นที่อำเภอหล่มสัก มีการตั้งร้านจำหน่ายสินค้า และมีกิจกรรมหลากหลายภายในตลาดถนนคนเดินซึ่งเปิดในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 17.00 – 22.00 น. พ่อค้าแม่ค้าส่วนมากเป็นคนในพื้นที่อำเภอหล่มสักจะเริ่มเข้ามาตั้งร้านค้าตั้งแต่เวลา 14.00 น. เป็นต้นไป สินค้ามีหลากหลายรูปแบบ ทั้งสินค้าในกลุ่มร่วมสมัย สินค้าพื้นเมือง และกิจกรรมมีชีวิต อาหาร การทอผ้า การตีมีด การแสดงงานสร้างสรรค์ด้านศิลปกรรม การแสดงพื้นบ้าน และการแสดงรางวัลย้อนยุค เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เห็นถึงความหลากหลายภายในงาน และสามารถร่วมสนุกกับกิจกรรมได้อย่างสนุกสนาน เป็นถนนสายวัฒนธรรมที่ถูกจัดอันดับเป็น 1 ใน 10 ของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาอัตลักษณ์ของรางวัลย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งเป็น 4 ด้าน 1) ด้านเครื่องดนตรี 2) ด้านรูปแบบการแสดง 3) ด้านลักษณะการแต่งกาย และ 4) ด้านอุปกรณ์ประกอบการแสดง มีรายละเอียด ดังนี้

เครื่องดนตรี

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลด้านเครื่องดนตรีของวงรางวัลย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าเครื่องดนตรีที่นำมาใช้บรรเลงประกอบการรางวัลย้อนยุค มีการปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและการปกครองตามยุคสมัย ชุมชนหล่มสักเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายและมีการอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในพื้นที่ เช่น กลุ่มที่อพยพมาจากเวียงจันทน์ จะเรียกตัวเองว่า “ลาวหล่ม” หรือ “ไทหล่ม” กลุ่มที่อพยพมาจากอุบลราชธานีหรือแขวงจำปาสัก จะเรียกตัวเองว่า “ไทใต้” นอกจากนี้ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพเข้ามาจากทางภาคเหนือ ภาคกลาง และกลุ่มชนชาวจีน สภาพทางภูมิศาสตร์พื้นที่ของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นพื้นที่ทางยาวมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะตั้งอยู่ระหว่างทิวเขาทั้งฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกมีคุณลักษณะ

เป็นภาคเหนือตอนล่าง ภาคกลางตอนบน อีกทั้งยังมีพื้นที่ติดกับภาคอีสาน ตอนบนทำให้มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์ หลากหลายวัฒนธรรมและการละเล่น

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนอำเภอหล่มสักก่อให้เกิดรูปแบบศิลปะการแสดงที่มีความหลากหลาย การเปลี่ยนแปลง การพัฒนา และการรับวัฒนธรรมผ่านระบบการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นกับศิลปะการแสดงร่ายย่อนยุคในพื้นที่อำเภอหล่มสัก โดยเริ่มจากการการขับร้องประกอบจังหวะกลอง และเครื่องกระทบ ต่อมาได้นำเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายหรือพิณมาผสม เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวไทยได้ทอพยพมาจากอีสาน ได้นำติดตัวมาพร้อมกับแคนและมีการพัฒนามาตามยุคสมัย

เครื่องดนตรีนำมาที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. เครื่องสาย (String Instrument) ประกอบด้วย กีตาร์ 2 ตัว ได้แก่ กีตาร์โซโล มีหน้าที่บรรเลงทั้งการบรรเลงเดี่ยวและคอร์ด กีตาร์คอร์ดมีหน้าที่บรรเลงคอร์ดหรือแนวประสานกับกีตาร์โซโล และกีตาร์เบส 1 ตัว มีหน้าที่บรรเลงคอร์ดเพื่อสนับสนุนการบรรเลงของกีตาร์โซโล กีตาร์คอร์ด และภาพรวมของบทเพลงให้มีน้ำเสียงหนักแน่นมากขึ้น

2. เครื่องลมไม้ (Woodwind Instrument) ได้แก่ อัลแซกโซโฟน (Alto saxophone) 1 ตัว มีหน้าที่บรรเลงในท่อนนำหรือท่อนโซโล นิยมใช้ในบทเพลงลูกทุ่งที่นำมาบรรเลงในการรำวง

3. เครื่องลิ่มนิ้ว (Keyboard Instrument) ได้แก่ คีย์บอร์ด 1 ตัว ออร์แกน 1 ตัว คีย์บอร์ดเป็นเครื่องดนตรีสมัยใหม่ที่พัฒนามาจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีน้ำเสียงของเครื่องดนตรีที่เสมือนจริง นักดนตรีสามารถเลือกเสียงมาใช้บรรเลงบทเพลงในยุคปัจจุบัน ออร์แกน เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นมาในยุคบาโรค (ค.ศ.1826-1725) นิยมใช้บรรเลงประกอบการขับร้องในโบสถ์ของชาวคริสต์เตียน และพัฒนาเป็นอิเล็กทรอนิกส์ออร์แกน นิยมนำมาใช้

บรรเลงในบทเพลงสมัยนิยม ให้อารมณ์น้ำเสียงก้องกังวาน บรรเลงทั้งแนวทำนองและคอรัส

4. เครื่องประกอบจังหวะ (Percussion Instrument) วงดนตรีที่บรรเลงประกอบการร้องย้อนยุคอำเภอลำลือ ใช้เครื่องประกอบจังหวะกำหนดรูปแบบการบรรเลงในลีลาของจังหวะต่างๆ และกำหนดอัตราความเร็วของจังหวะที่เหมาะสมกับบทเพลงที่มีความหลากหลายตามสมัยนิยม เครื่องประกอบจังหวะที่นิยมนำมาใช้ได้แก่ กลองชุด 1 ชุด กลองทอมบา 1 ชุด แทมโบรีน ฉาบเล็กและฉิ่ง

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการแสดงร้องย้อนยุค อำเภอลำลือ จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบไปด้วย 1) ลักษณะบทเพลง 2) ขั้นตอนการแสดง จากการศึกษาพบว่า บทเพลงที่นำมาบรรเลงประกอบการร้องย้อนยุคอำเภอลำลือ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการคัดเลือกบทเพลงที่ได้รับความนิยมและมีความหลากหลายตามสมัยนิยม เพื่อให้การแสดงได้รับความสนใจจากผู้ฟัง และผู้ที่เข้าร่วมสนุกในการร้อง และขั้นตอนในการแสดงนั้นเป็นรูปแบบการแสดงที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของร้องย้อนยุคของอำเภอลำลือ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่สืบทอดต่อกันมา และมีการปรับเปลี่ยนเพื่อความเหมาะสมตามยุคสมัย ดังนี้

1. ลักษณะบทเพลง

ด้านรูปแบบการแสดงร้องย้อนยุค อำเภอลำลือ จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการเลือกใช้บทเพลงที่มีความหลากหลาย มีจังหวะสลับกันไปมา โดยใช้บทเพลงเก่าหรือเพลงร่วมสมัยมาใช้บรรเลงเป็นเพลงที่มีความยาวไม่มากนัก มีลีลาการขับร้องที่มีอัตลักษณ์ชวนฟังบางเพลงไม่ปรากฏนามของผู้ประพันธ์ คำร้องและทำนองบางบทเพลงเกิดจากการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นหรือปากต่อปากในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบมุขปาฐะไม่มีการจดบันทึก เนื้อเพลงจะมีความหลากหลายอารมณ์แตกต่างกันออกไป เช่น การเกี้ยวพาราสี วรรณคดี สะท้อนวิถีชีวิต และปลุกใจ สามารถยกตัวอย่างเพลง ดังนี้

บทเพลง	จังหวะ
เพลงไหว้ครู (ขอละवाद)	เนื้อร้องเกริ่นเป็นเสียงพูดกล่าวถึงความเป็นสิริมงคลและแสดงให้เห็นว่าจะเริ่มมีกิจกรรมการรำวง
เพลงรำถวายวัด	รำวง
ดับไฟคู่กัน	แซมบ้า
พี่รักน้องปองนุช...	กลองยาว
ข้าวปลูกพันธุ์ดี	โซล
สุรพลมาแล้ว	ชะชะช่า
สาวผักไห่	ตะลุง
ลี้จจะขาวนา	รำวง
หัวใจผมว่าง	ปิกิน
งามจริง	ม้าย่อง
รักจริงใจ	เมอร์เร้งเก้
กรุงเทพมหานคร	รำวง
Why do I Love You So	โซล

ขั้นตอนการแสดง

ในการแสดงรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีรูปแบบการแสดงที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมา มี 3 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) ขั้นตอนพิธีไหว้ครู 2) ขั้นตอนการออกวง และ 3) ช่วงการแสดง ในแต่ละช่วงมีความหมายต่อการแสดงทั้งนักดนตรีผู้บรรเลงและนางรำที่ทำการแสดงร่วมกันในครั้งนั้น ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พิธีไหว้ครู

การไหว้ครูของรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จะเริ่มจากการไหว้ครูดนตรี มีเครื่องไหว้ครู ได้แก่ เงินจำนวน 39 บาท สุราขาว 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง ดอกไม้ และธูปเทียน การไหว้ครู จะทำการเริ่มพิธีโดยหัวหน้าวงดนตรีเป็นผู้นำไหว้ครู เพื่อขอพรจากครูอาจารย์ในด้านการแสดง ให้การแสดงรำวงย้อนยุคที่กำลังจะแสดง สามารถแสดงได้อย่างราบรื่นและสมบูรณ์ทุกประการ ก่อนจะนำเครื่องเซ่นไหว้ คือ สุราขาว ไปประพรมเครื่องดนตรี เครื่องเสียง และนำธูปไปปักไว้บริเวณพื้นที่ทำการแสดง หลังจากเสร็จพิธีการไหว้ครูดนตรีแล้ว หัวหน้านางรำจะเป็นผู้นำจุดธูปแล้วเดินนำนางรำทั้งหมดไปไหว้ครูนางรำที่เสากลางลานรำวง ขอพรให้การแสดงเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่เกิดเหตุร้ายระหว่างการแสดง เมื่อกราบไหว้ขอพรเสร็จ หัวหน้านางรำจะนำธูปไปปักไว้บริเวณโคนเสากลางลานรำวง และใช้ฝ่ามือแตะพื้น 3 ครั้งก่อนจะลู่ไปบนศีรษะของตนเป็นอันเสร็จพิธี

ขั้นตอนที่ 2 การออกวง

การออกวงหรือช่วงเริ่มการแสดง ยังถือเป็นช่วงของพิธีการ ไหว้ครู วงดนตรีรำวงย้อนยุคถนนคนเดินอำเภอหล่มสัก จะเริ่มการบรรเลง เพลงซอละวาดเป็นเพลงแรกทุกครั้ง เนื้อเพลงมีเนื้อหาและความหมาย เกี่ยวกับการขอพรต่อครูอาจารย์ และกล่าวถึงการขอให้เกิดความเป็นสิริมงคลต่อการรำวงย้อนยุค รวมถึงแสดงให้ผู้คนในละแวกนั้นรับรู้ว่าการแสดงจะเริ่มขึ้นแล้ว ในช่วงนี้การแสดงจะมีเพียงดนตรีที่ทำการแสดง เท่านั้น ส่วนนางรำจะนั่งสงบประจำอยู่ด้านหน้าเวที เป็นการทำความเคารพต่อครูอาจารย์โดยพร้อมเพรียงกัน

การบรรเลงเพลงซอละวาด จะบรรเลงวนไปจนกว่าผู้ร้องจะนำลง หรือจบการบรรเลง ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดการบรรเลงเพลงไหว้ครู หลังจาก

การบรรเลงเพลงไหว้ครูเพลงและครุฑสำเร็จสิ้นแล้วแล้ว วงดนตรีร่ำวงย้อนยุคจะบรรเลงเพลงประกอบการรำถวายวัด ซึ่งเป็นการออกรำเฉพาะนางรำติดต่อกันจำนวน 3 บทเพลง เพลงที่ใช้จะเป็นเพลงในลีลาจังหวะรำวง ในขั้นตอนนี้ไม่อนุญาตให้ผู้ชมเข้าร่วมรำวงกับนางรำ

ช่วงที่ 3 ช่วงการแสดง

ช่วงการแสดงรำวงย้อนยุค ถนนคนเดิน อำเภอหล่มสัก ในช่วงนี้จะเป็นการเชิญชวนผู้ที่มีความสนใจ ในบริเวณพื้นที่โดยรอบเข้ามา ร่วมการแสดงและมาร่วมสนุกในกิจกรรมการรำวงย้อนยุค โดยจะมีการบรรเลงเพลงเร็วสลับเพลงช้า เปลี่ยนรูปแบบจังหวะไปตามผู้ที่เข้าร่วมรำวงขอมา หรือตามความเหมาะสมของจังหวะในช่วงการบรรเลง เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน ความรู้สึกมีส่วนร่วม และสามารถเข้าร่วมรำวงได้

เช่น หากมีผู้สูงอายุเข้าร่วมรำวงในรอบนั้นเป็นจำนวนมากก็จะใช้จังหวะที่ไม่มีความเร็วมากนัก และสามารถให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมรำวงได้อย่างมีความสุข เช่น จังหวะม้าย่อง จังหวะรำวง เป็นต้น

การรำวงย้อนยุค มีอัตลักษณ์การเคลื่อนไหวร่างกายตามพื้นฐานของการรำวงมาตรฐานของนาฏศิลป์ เช่น การตั้งวง การจับมือ การเดิน การย่อเท้าตามจังหวะ

การแต่งกาย

การแต่งกายของนักดนตรีและนางรำในขณะรำวงย้อนยุค อำเภอลำสนัก มีรายละเอียด ดังนี้

นักดนตรี มีการแต่งกายคล้ายคลึงกันกันสุภาพไม่เคร่งครัดรูปแบบ เสื้อลายดอกไม้ เนื้อผ้ามีสีสันสดใสสะดุดตา สวมกางเกงขายาว เนื้อผ้ามีสีสันสุภาพ กางเกงยีนส์ หรือกางเกงที่มีพื้นผ้า สีสดใส

นักร้องนำ จะเน้นการสวมใส่เสื้อผ้าสีสดใส หรือสวมหมวกเพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างความสนใจในการแสดงด้านหน้าเวที สวมรองเท้าหนังสุภาพหรือรองเท้าผ้าใบ

นางรำ ชุดการแต่งกายของนางรำจะแต่งตัวเป็นเสื้อผ้าสีสดใส โดดเด่นสวยงาม กระโปรงจีบรอบเอว ชายกระโปรงสั้นเหนือเข่า รองเท้า

สั้นสูง ใส่เครื่องประดับที่มีรูปแบบและมีสีสันแวววาวงดงามคล้ายเพชร เช่น ต่างหู เข็มขัด ปกเสื้อ ชายกระโปรง เพื่อสร้างความสวยงามให้กับนางรำ

อุปกรณ์ประกอบการแสดง

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลพบอุปกรณ์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

1. เวทีวงดนตรี ใช้เวทีสำเร็จรูปโครงเหล็ก สามารถประกอบติดตั้งและจัดเก็บง่าย มีขนาดความยาว 6 เมตร กว้าง 4 เมตร ยกพื้นชั้นเดียวสูง 1 เมตร ขอบเวทีเย็บด้วยผ้าปิดบังโครงเหล็กเพื่อความสวยงาม ด้านหลังเป็นฉากโครงไม้ตั้งสูง 2.5 เมตร และยาว 4 เมตร เพื่อติดฉากงานรำวงย้อนยุค

2. ฉาก ใช้วิธีการพิมพ์ข้อความลงในวัสดุแผ่นไวนิลตามขนาดของโครงไม้ที่ตั้งไว้ ออกแบบให้มืองค์ประกอบ สีสันสอดคล้องกับกิจกรรมของงาน และในพื้นป้ายไวนิลพิมพ์ข้อความ รำวงย้อนยุค ถนนคนเดินไทหล่ม ส่วนด้านบนเปิดโล่ง และใช้หอนาฬิกาเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการรำวงย้อนยุค

3. เครื่องเสียง ในการบรรเลงใช้เครื่องเสียงในรูปแบบใหม่ แบ่งเป็นเสียงเบส เสียงกลางและเสียงแหลม โดยใช้ตุ้ลลำโพงเสียงเบสและเสียงกลางร่วมกันข้างละ 2 คู่ เสียงแหลมอีกข้างละ 1 คู่ ลำโพงมอนิเตอร์บนเวที 2 คู่ ตู้ขยายเสียงสำหรับกีตาร์ 2 ตู้ กีตาร์เบส 1 ตู้ และคีย์บอร์ด 1 ตู้ เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงในการแสดงที่มีคุณภาพ

4. ระบบไฟส่องสว่าง เพื่อให้บริเวณเวทีดนตรีและลานรำวงมีความสว่างมองเห็นการแสดงชัดเจนและสวยงาม จึงต้อง ติดตั้งไฟสปอร์ตไลท์สำหรับใช้ส่องสว่างด้านหน้าเวที และพื้นที่ลานรำวง จำนวน 2 หลอด และระบบไฟแสงสีส่องสว่างด้านข้างเวที ข้างละ 1 คู่ หรือสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามงบประมาณที่ได้รับมา

บทบาทรำวงย้อนยุคต่อชุมชน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

รำวงย้อนยุคเข้าสู่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยกระบวนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม และไม่ปรากฏการบันทึกเอกสารที่ชัดเจนเรื่องการรับวัฒนธรรมรำวงย้อนยุคว่ามาจากที่ใด จากการศึกษารำวงย้อนยุคอำเภอหล่มสัก

พบว่ามีการประยุกต์รูปแบบศิลปะการแสดงร่ายย่อนยุคให้เข้ากับบริบทหรือค่านิยมในพื้นที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี ร่ายย่อนยุคมีบทบาททางด้านวัฒนธรรมประเพณี เศรษฐกิจชุมชน และมีปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดองค์ความรู้ ดังนี้

ด้านวัฒนธรรมประเพณี

อำเภอหล่มสักจังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม รวมทั้งความหลากหลายทางด้านกลุ่มชาติพันธุ์ รูปแบบประเพณี วัฒนธรรมจึงมีความหลากหลาย มีพื้นที่ติดต่อระหว่างภาคเหนือตอนล่างและภาคกลางตอนบน ทิศตะวันออกติดกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะของวัฒนธรรมจึงมีการผสมผสานกัน เทศบาลเมืองหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เริ่มจัดกิจกรรมส่งเสริมในด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม โดยจัดการแสดงร่ายย่อนยุคในโครงการถนนคนเดินไทหล่ม เป็นการละเล่นที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างผู้บรรเลง ผู้ชม ผู้ฟังและผู้ที่ยินยกรำวง โดยจัดให้มีการแสดงร่ายย่อนยุคขึ้นในงานถนนคนเดิน อำเภอหล่มสัก เป็นประจำทุกวันเสาร์ เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในบริเวณงานได้มีส่วนร่วมในการรับชม และสามารถเข้าร่วมการร่ายโดยไม่มีการจำหน่ายบัตร และส่งเสริมความรักสามัคคี นอกจากกิจกรรมร่ายย่อนยุคที่จัดในถนนคนเดินแล้ว เทศบาลเมืองหล่มสักและอำเภอหล่มสักได้มีแผนงานและโครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นในงานประเพณีต่างๆ รวมถึงการสร้างพิพิธภัณฑ์หล่มสักดีเพื่อแสดงให้เห็นถึงรูปแบบขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนอำเภอหล่มสัก ที่สะท้อนให้คนในยุคปัจจุบันได้เห็นถึงความดีงามของวัฒนธรรมที่ส่งผ่านมาปัจจุบันและเป็นแนวทางการพัฒนาในอนาคต

ด้านเศรษฐกิจชุมชน

ในด้านเศรษฐกิจชุมชน โครงการถนนคนเดินไทหล่ม กำหนดให้มีกิจกรรมการร่ายย่อนยุค เพื่อสร้างบรรยากาศความบันเทิงต่อผู้ที่มาร่วมงาน ก่อให้เกิดการเรียนรู้องค์ประกอบทางด้านศิลปะการร่ายย่อนยุค เกิดความแปลกใหม่สำหรับผู้สนใจในด้านวัฒนธรรมการร่ายย่อนยุค ทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ในงานศิลปวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้แบบไม่เจาะจงที่เกิดจากการฟังหรือการฟัง หรือร่วมสนุกกับกิจกรรมร่ายย่อนยุค เป็นการสัมผัสต่อเหตุการณ์จริงที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และการแสดงถึงอัตลักษณ์การร่ายย่อนยุคของอำเภอ

หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่เห็นถึงมรดกวัฒนธรรมหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เมื่อมีผู้สนใจมาร่วมงานเป็นจำนวนมากจึงก่อให้เกิดโอกาสในการสร้างรายได้จากการจำหน่ายสินค้าได้มากขึ้น เป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการร้านค้า และส่งเสริมให้มีการจ้างงานในชุมชนมากขึ้น จึงเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกันโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดองค์ความรู้

การสืบทอดองค์ความรู้การร่ายย่อนยุค ถนนคนเดิน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียแบบมีส่วนร่วม และการสังเกต สรุปได้ว่า มีรูปแบบการแสดงที่มีอัตลักษณ์เฉพาะของตนเอง เกิดปรากฏการณ์ในกลุ่มคนหนุ่มสาวไม่นิยมการร่ายย่อนยุค เนื่องจากมีความคิดที่ไม่ทันสมัย และไม่เข้าใจถึงความสำคัญในกระบวนการของศิลปวัฒนธรรมการร่ายย่อนยุค มีเพียงกลุ่มคนในช่วงวัยกลางคนถึงวัยผู้สูงอายุที่ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมการแสดงร่ายย่อนยุค โดยมีความคิดว่าการร่ายเป็นการละเล่นที่แสดงออกถึงความงามของลีลาการรำหรือการเต้นที่งดงาม ความหมายของบทเพลงสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตและบรรยากาศของสังคมชนบท มีความร่วมสมัย สร้างความสุขและเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ให้กับสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไป

ในด้านการถ่ายทอดความรู้ พบปัญหาหาการขาดแคลนบุคลากรที่สนใจในการแสดง และผู้สนใจที่เข้าร่วมฝึกซ้อมการร่ายขาดความอดทน เนื่องจากการแสดงร่ายย่อนยุคใช้เวลามากในการฝึกซ้อม ทั้งลีลาการเต้นในจังหวะต่างๆ ต้องสอดคล้องกับดนตรีและการขับร้อง ทุกองค์ประกอบต้องใช้เวลามากในการฝึกซ้อมเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญครบทุกองค์ประกอบและพัฒนาทักษะความสามารถถึงขั้นมืออาชีพ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ได้รับคามนิยม สามารถสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับนักดนตรี นางรำ ผู้ประกอบการสนับสนุนการแสดงทั้งด้านเวที ระบบไฟและระบบเสียง

ปัจจุบัน การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่รวดเร็ว ความก้าวหน้าของระบบการสื่อสาร ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งรูปแบบการดำรงอยู่ของขนบธรรมเนียม ประเพณี การประยุกต์หรือการผสมผสานวัฒนธรรมของการละเล่นในรูปแบบเดิม ทำให้สังคมมีความนิยมและการยอมรับในตัววัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการพัฒนา

สู่การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงไปตามสมัยนิยม ที่เป็นการส่งต่อทางด้านวัฒนธรรมจากการรำโชนตั้งแต่ยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่มีการพัฒนาท่ารำแม่บทของของร่ำวงวามาตรฐานในระบบการศึกษา ในสังคมชั้นสูงในเมืองใหญ่ และมีการแพร่กระจายวัฒนธรรมการร่ำวงออกไปสู่ประชาชนในภูมิภาค เพื่อสร้างความเป็นหนึ่ง สร้างขวัญและกำลังใจให้ประชาชนชาวไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาในช่วงสถานการณ์การเกิดสงครามเวียดนามสามารถหาอาวุธได้ง่ายและนำมาใช้ในทางที่ผิดในงานร่ำวงก่อให้เกิดการบาดเจ็บและเสียชีวิต ทำให้เกิดปัญหาในด้านการปกครอง ส่งผลให้รัฐบาลต้องออกมาตรการและกฎหมายห้ามการแสดงร่ำวง ปัจจุบันการร่ำวงได้ถูกนำกลับมาแสดงในลักษณะของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม อนุญาตให้มีการร่ำวงในงานต่างๆ ทั้งนี้ผู้จัดงานมีมาตรการกำกับดูแลป้องกันการก่อเหตุ การร่ำวงจึงมีความปลอดภัยและเป็นความบันเทิงที่ได้รับความนิยมในท้องถิ่น และ มีการพัฒนารูปแบบวงดนตรีโดยนำเอาเครื่องดนตรีสากลมาร่วมบรรเลงรูปแบบการนำเสนอของพิธีกร พัฒนารูปแบบจังหวะที่มีความหลากหลายมากขึ้นทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ พัฒนาท่ารำ การแต่งหน้า ชุดการแสดงของนางรำที่มีสีสัน สะดุดตา สร้างความสนใจต่อผู้ชม และเรียกรูปแบบการแสดง ว่า “ร่ำวงย้อนยุค”

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของคณะร่ำวงย้อนยุค จึงต้องมีการพัฒนาดนเองอยู่ตลอดเวลาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งค่านิยมและเทคโนโลยี รวมถึงการปรับปรุงรูปแบบการแสดงให้เป็นที่น่าสนใจของกลุ่มเยาวชนให้หันมาให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น หน่วยงานราชการที่กำกับดูแลงานวัฒนธรรมหรือสถานศึกษา สมควรกำหนดให้มีแผนงานหรือโครงการสนับสนุนวัฒนธรรมการร่ำวงย้อนยุคที่เป็นรูปธรรม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการสื่อสารกิจกรรมร่ำวงย้อนยุคผ่านระบบการสื่อสารข้อมูลที่ทันสมัยให้เข้าถึงผู้สนใจที่อยู่นอกชุมชนให้เข้าร่วมการร่ำวงย้อนยุคในรูปแบบของการสร้างสรรค์ใหม่ ที่สามารถสร้างความสุข และสร้างบรรยากาศความสนุกสนานในชุมชนให้ดำรงอยู่ได้อย่างยาวนาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

อัตลักษณ์ร่ำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เกิดขึ้นภายหลังการก่อตั้งอำเภอหล่มสัก หรือ เทศบาลเมืองหล่มสัก ทำการแสดงประจำอยู่ที่ ตลาดถนนคนเดินไทหล่ม ถนนรณกิจ อำเภอหล่มสัก จังหวัด

เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยศึกษาอัตลักษณ์ของรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งได้ 4 ด้าน ดังนี้

1. เครื่องดนตรี

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชุมชนอำเภอหล่มสัก ที่ก่อให้เกิดเป็นรูปแบบศิลปะการแสดงที่มีความหลากหลาย เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา การรับวัฒนธรรมใหม่ผ่านระบบการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้นกับศิลปะการแสดงรำวงย้อนยุคของคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก โดยแต่เดิมเป็นเพียงการขับร้องประกอบจังหวะกลองและเครื่องกระทบ และพัฒนามาตามลำดับมีการผสมเครื่องดนตรีพื้นบ้านได้แก่พิณและแคนกับดนตรีตะวันตก เช่น กีตาร์ แสซโซโฟน เข้ามาผสมในการบรรเลง ปัจจุบันพบเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มประกอบด้วย 1) เครื่องสาย ได้แก่ กีตาร์และกีตาร์เบส 2) เครื่องเป่า ได้แก่ อัลโตแซซโซโฟน (Alto saxophone) 3) เครื่องประเภทยัดน้ำ ได้แก่ คีย์บอร์ดและออร์แกน และ 4) เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองชุด กลองทอมบา แทมโบรีน และฉาบเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนลิศักดิ์ พิกุลศรี (2535, หน้า 20-72)

2. รูปแบบการแสดง

รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุค อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ลักษณะบทเพลง นิยมนำเป็นเพลงเก่ามาบรรเลง และมีความหลากหลายในด้านจังหวะของการบรรเลง มีเพลงไหว้ครูหรือเพลงซอละวาท เนื้อร้องเกริ่นนำเป็นเสียงพูดกล่าวถึงความป็นสิริมงคลและแสดงให้รู้ว่าจะเริ่มมีกิจกรรมการรำวง มีรูปแบบการบรรเลงเพลงและการรำถวายวัด จังหวะที่นิยมนำมาใช้ในการรำวงย้อนยุค เช่น จังหวะรำวง แชมบ้า กลองยาว โซล ชะชะซ่า ตะลุง ปี่กิน

มาย่อง และเมอร์เร็งเก้ เป็นต้น 2) ขั้นตอนการแสดง แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนไหว้ครู ขั้นตอนออกวง และขั้นตอนการแสดง ในแต่ละขั้นตอนมีความหมายต่อการแสดงทั้งผู้บรรเลงที่เป็นนักดนตรีตลอดจนนางรำที่ต้องทำการแสดง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา ชุมพร (2555, หน้า174-176) ได้กล่าวว่า การร้องการเล่นเพลงพื้นบ้านในพื้นที่ชุมชนสามโก้ มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในการไหว้ครูก่อนเริ่มทำการแสดง การขอขมาซึ่งกันและกันหลังจบการแสดง มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เพลงพื้นบ้านสามโก้ สืบทอดโดยการร้องเล่นแบบปากต่อปากหรือมุขปาฐะ มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อกันมา และ 3) ด้านอุปกรณ์ประกอบการแสดง ประกอบด้วย ฉากเวที ขอบเวทีเย็บผ้าปิดบังโครงเหล็กเพื่อความสวยงาม มีฉากไม้ตั้งด้านหลังบนเวที สำหรับติดป้ายชื่อโครงการ มีอุปกรณ์ระบบเสียงครบชุด ตั้งตู้ลำโพงให้เสียงต่ำ เสียงกลาง และเสียงแหลม บริเวณด้านหน้าข้างเวที ทั้ง 2 ด้าน และลำโพงมอนิเตอร์บนเวที ตั้งตู้ขยายเสียงหรือตู้แอมป์ปริไฟล์ สำหรับเครื่องดนตรีทั้งกีตาร์โซโล่ กีตาร์คอร์ด คีย์บอร์ดและออร์แกน มีระบบไฟสปอร์ตไลท์ ไฟแสงสีส่องสว่างหน้าเวที แสงกลางลานเวทีและรอบบริเวณลานร้าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Michael (2010, หน้า 1-13) ได้วิจัย Territory and Exchange in Western Canadian Folk Music Festivals. ได้กล่าวถึงดนตรีพื้นบ้านว่า ปลายปี ค.ศ.1960 งานเทศกาลพื้นบ้านได้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบดนตรีพื้นบ้านจากต้นแบบเป็นเพลง folkloric เพื่อให้ได้รับความนิยม เป็นดนตรีที่เกิดขึ้นในช่วงปลายปี ค.ศ. 1950 ถึง 1960 และมีคนวัยหนุ่มสาวจำนวนมากเข้ามามีส่วนร่วมในช่วงกิจกรรมการแสดงเพลงพื้นบ้านของชุมชนที่มุ่งเน้นรูปแบบของบทเพลง รวมถึงการตั้งเวทีสำหรับจัดกิจกรรมแสดงดนตรีพื้นบ้าน และในเทศกาลนี้ ได้สรุปผลโดยใช้วิธีการทางทฤษฎีการพัฒนาโดย Deleuze และ Guattari ว่างานเทศกาลดนตรีร่วมสมัยใช้ประโยชน์จาก

ทุนทางสังคมในการสร้างสรรค์ดนตรีพื้นบ้านและการรวบรวมบทเพลง ก่อให้เกิดทางเลือกเพิ่มมากขึ้นและรวมถึงการมุ่งเน้นไปสู่ศักยภาพทางการเมืองและสังคม

การศึกษาด้านบทบาทร่วมนยุคต่อชุมชนของอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้วยกระบวนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม จากการศึกษาพื้นที่สำรวจข้อมูลสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรมประเพณี อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีการผสมผสานด้านวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีการส่งเสริมการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมการร่วมนยุค รวมถึงการมีส่วนร่วมระหว่างนักดนตรี นักร้อง นักร่ำวง และผู้ชม ในเวทีร่วมนยุค ณ ถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก มีการส่งเสริมให้มีการจัดการแสดงในงานเทศกาลต่างๆ ของชุมชนในอำเภอหล่มสัก และการจัดมหกรรมแสดงในงานต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร อัดไพบูลย์ (2554, หน้า 35-52) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการดนตรีและศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อในมณฑลยูนนาน พบว่า รูปแบบดนตรีและศิลปะการแสดง มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบจากการรับใช้สังคม มาเป็นการสร้างความสุนทรีย์แก่ผู้ชมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามนโยบายรัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว การผสมผสานดนตรีและศิลปะการแสดงของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อกับดนตรีและศิลปะการแสดงของจีน และตะวันตกอันทันสมัยตามนโยบายรัฐ

2. ด้านเศรษฐกิจชุมชน โครงการถนนคนเดินไทหล่ม อำเภอหล่มสัก จัดกิจกรรมร่วมนยุคในงาน เพื่อสร้างความบันเทิงต่อผู้มาร่วมงาน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความรู้สึกลึกซึ้งแปลกใหม่ เกิดความสนใจในด้านวัฒนธรรมการร่วมนยุค และรับเอาศิลปวัฒนธรรมผ่านการเรียนรู้แบบไม่เจาะจงจากการฟัง การสัมผัสต่อเหตุการณ์จริง ส่งผลให้มีการส่งเสริมให้มีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น และเป็นจุดสนใจถึงอัตลักษณ์ของการ

รางวัลย้อนยุค แก่นักท่องเที่ยวทั้งในพื้นที่และนักท่องเที่ยวจากนอกพื้นที่ได้เห็นถึงวัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นถิ่น อีกทั้งร้านค้ารอบบริเวณงานมีโอกาสรายได้จาก การจองจำหน่ายสินค้า หรือการเข้าร่วมสนุกกับกิจกรรมรางวัลย้อนยุค จึงเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนที่สอดคล้องกันโดยผ่านการมีส่วนร่วมกับชุมชน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการสืบทอดองค์ความรู้รางวัลย้อนยุค ถนนคนเดิน อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบปัญหาในกระบวนการการสืบทอด นางราชาดความตั้งใจและขาดความอดทนในการฝึกซ้อม เนื่องจากการแสดงรางวัลย้อนยุคต้องใช้เวลาช้านานในการฝึกซ้อมและการแสดง การเรียนรู้เทคนิควิธีการขับร้องบทเพลงที่ใช้ในการบรรเลงมีจำนวนมาก การฝึกทักษะดนตรีมีความสำคัญและต้องตั้งใจ มีใจรักและมีความอดทนเพื่อฝึกฝนให้เกิดทักษะความชำนาญสามารถเล่นได้อย่างเชี่ยวชาญหรือที่เรียกว่ามืออาชีพ

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบอย่างมากกับการดำรงอยู่ของขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมการเล่นแบบเดิม ความก้าวหน้าของระบบการสื่อสาร ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ กำพร ประชุมวรรณ (2556, หน้า 35-93) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์และการสืบทอดการทำเค้ง (แคน) กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง บ้านกนกงาม อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์และสืบทอดการทำเค้ง ได้ 7 ประเด็นดังนี้ 1) สภาพสังคมประเพณีและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลโดยตรงต่อประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 2) การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม คือ การรับเอาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาประยุกต์ใช้ภายในชุมชนจนเกิดการครอบงำทางวัฒนธรรม และส่งต่อองค์ความรู้ผ่านกระบวนการทางด้านวัฒนธรรม 3) อาชีพ เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในด้านปัจจัย

หลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับระบบการเงินและการดำรงชีพในสังคม 4) การได้รับสัญชาติไทย ส่งผลให้กลุ่มชาติพันธุ์ม้งได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานจึงไม่เกิดความมุ่งมั่นในการสืบสานศิลปวัฒนธรรม 5) การเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการขยายตัวอย่างมากในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 6) ขาดแคลนผู้รู้ นับเป็นปัจจัยหลักของการส่งต่อองค์ความรู้ทางวัฒนธรรม 7) ขาดแคลนวัตถุดิบ การสร้างเค่งเป็นการสร้างเครื่องดนตรีที่มีความจำเพาะ หลากหลายมิติ วัตถุดิบหายากและมีราคาแพงทำให้มีราคาต้นทุนสูง

การลงพื้นที่ศึกษารวบรวมข้อมูลคนคนดิน อำเภอหล่มสัก พบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคม ประชาชนวัยกลางคนและผู้สูงวัยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมรวบรวมข้อมูล ในขณะที่เยาวชนหรือกลุ่มวัยรุ่นคนหนุ่มสาวไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมรวบรวมข้อมูล ดังนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นควรให้ความสนใจ ให้การสนับสนุนสร้างการรับรู้จากการสื่อสารผ่านเครือข่ายทีวี วิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษา ในองค์กรหรือหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชน จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการสืบสานวัฒนธรรมการรวบรวมข้อมูลให้อยู่กับสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัย มีนโยบายส่งเสริมและบูรณาการให้มีการดำเนินโครงการอนุรักษ์และส่งเสริมกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลในพื้นที่และขยายไปสู่ชุมชนใกล้เคียง
2. สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และการพัฒนาการรวบรวมข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ วิจัย ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

บทสรุป

การลงพื้นที่ศึกษาร่างย้อนยุคถนนคนเดิน อำเภอหล่มสัก พบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและค่านิยมของสังคม ประชาชนวัยกลางคนและผู้สูงวัยให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมร่างย้อนยุค ในขณะที่เยาวชนหรือกลุ่มวัยรุ่นคนหนุ่มสาวไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมร่างย้อนยุค ดังนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่นควรให้ความสนใจ ให้การสนับสนุนสร้างการรับรู้จากการสื่อสารผ่านเครือข่ายทีวี วิทย์ อินเทอร์เน็ต หรือส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการฝึกปฏิบัติการร่างย้อนยุคในสถานศึกษา ในองค์กรหรือหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชน จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการสืบสานวัฒนธรรมการร่างย้อนยุคให้อยู่กับสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก คล้ายมุข. (2543). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอน เรื่องทักษะการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดโสภณเจติการาม สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนวัดโสภณเจติการาม.
- กำพร ประชุมวรรณ. (2556). การอนุรักษ์และสืบทอดการทำแคง (แคน) กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง บ้านกนกงาม อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาดุริยางคศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2535). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์,

ลักขณา ชุมพร. (2555). เพลงพื้นบ้านภาคกลาง. เพลงพื้นบ้านสามโก้
อำเภอสามโก้ จังหวัดอ่างทอง. ปริญญาโทศิลปกรรมศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชามนุษยดุริยางควิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2543). สังคมวัฒนธรรมไทย : ลักษณะการ
เปลี่ยนแปลงทางวิทยาการวิจัยขอนแก่น. ภาควิชาสังคมวิทยาและ
มานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

MacDonald, Michael B. (2010). **Territory and Exchange in
Western Canadian Folk Music Festivals.** Doctor of
Philosophy Department of Music. Faculty of Graduate
Studies and Research University of Alberta.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่
เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไข
ปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Study of Conditions, Problems, Needs and
Factors Related to Tobacco Consuming

ภุรินทร์ โชติวรรณ¹

Phurinat Chotiwan

สุรศักดิ์ บุญเทียน²

Surasak Buntian

วิยุดา ทัพย์วิเศษ³

Viyuda Thipviset

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ต้องการนำเสนอผลการศึกษาสภาพ
ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและ
การแก้ปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัย
ราชภัฏกำแพงเพชร โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารการสนทนา
กลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
จากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ผลการศึกษาพบว่า ในการควบคุม
การบริโภคยาสูบและการแก้ปัญหายาเสพติดนั้น (1) หน่วยงานภาครัฐและ

¹อาจารย์, ศูนย์วิจัยและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต วิทยาลัยชุมชนตรารัตน์ สถาบันวิทยาลัยชุมชน

²อาจารย์, ดร. สาขาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

³อาจารย์, สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กำแพงเพชร

ชุมชนมีบทบาทสำคัญโดยอาศัยทั้งมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคมด้วยรูปแบบการป้องกัน ปรามปราม และบำบัดรักษา (2) ปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหาด้านงบประมาณ กฎหมาย การให้ความร่วมมือ กระบวนการป้องกัน ปรามปรามและการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมถึง นโยบายจากส่วนกลาง (3) ความต้องการของชุมชน ได้แก่ ชุมชนต้องการให้มีการแก้ไขข้อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด การจัดการอบรมให้ความรู้ การสร้างพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ในชุมชน ต้องการให้หน่วยงานกลางทำหน้าที่เป็นผู้สานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจ และความต้องการในด้านงบประมาณ (4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม สุขภาพของผู้สูบและผู้เสพ การให้ความสำคัญและจริงจังกับการแก้ไขปัญหายาของทุกภาคส่วน และการเข้าถึงยาสูบและยาเสพติดได้ง่ายขึ้นในปัจจุบัน

คำสำคัญ: การควบคุมการบริโภคยาสูบ การแก้ปัญหายาเสพติด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Abstract

The purpose of this research paper is to reveal the result of studying the conditions, problems, needs and factors related to tobacco consuming control and problem solution of Narcotics in academic service areas of Kamphaeng Phet Rajabhat University. This research was conducted by collecting data from documents, focus group and in-depth interview. In addition, the qualitative data was analyzed from wordings of key informants. The study found that, firstly, government agencies and communities play crucial roles in tobacco consuming control and problem solution of Narcotics by using legal and social measures in forms of prevention, suppression and treatment of Narcotics. Secondly, for

the implementation, there are many problems from the lack of budget, legal enforcement, cooperation and process of prevention, suppression and treatment of Narcotics including the policies from the central government. Thirdly, communities want to see the legal amendment and having more strict enforcement, education providing, having creative activity spaces in communities, having the organization who responsible for building the cooperation and mutual understanding and they need more enough budget. Finally, there are those related factors such as social environment, the health of tobacco consumers or drug addicts, how the whole responsible organizations play attention to problem solution and more accessing to tobacco and Narcotics easier.

Keywords: Tobacco Consuming Control, Solving Problem of Drug Addict and Kamphaeng Phet Rajabhat University

บทนำ

ประเทศไทยมีผู้ป่วยเรื้อรังที่เกิดจากบุหรี่ปีละกว่า 1 ล้านคน และเสียชีวิตจากโรคที่เกิดจากบุหรีกว่า 5 หมื่นคน (มูลนิธิรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, 2560) ทำให้ประเทศต้องสูญเสียงบประมาณในการรักษาผู้ป่วยเป็นจำนวนมาก บุหรีมิได้ก่อให้เกิดโทษแก่ผู้สูบบุหรี่เพียงเท่านั้น แต่ยังสร้างความรำคาญและโรคต่างๆ ให้แก่คนรอบข้างด้วย เราเรียกสิ่งนี้ว่า “บุหรีมือสอง” คือ มลพิษที่เกิดจากผู้สูบบุหรี่ไปรบกวนผู้คนในบริเวณใกล้เคียง

บุหรีทำให้เกิดโรคต่างๆ มากมาย จากข้อมูลของกรมสุขภาพจิตในปี พ.ศ. 2561 ระบุว่า โรคจากบุหรีส่งผลต่อความเจ็บป่วย เช่น โรคมะเร็ง ทั้งมะเร็งปอด 13,047 ราย มะเร็งในอวัยวะอื่นๆ 7,815 ราย โรคถุงลมโป่งพอง 11,295 ราย โรคปอดเรื้อรังอื่น 2,669 ราย โรคหัวใจ 7,215 ราย โรคหลอดเลือดสมอง

6,796 ราย และโรคแทรกซ้อนต่างๆ 5,674 ราย ทั้งนี้ การเสียชีวิตของชายไทย 47,770 คน จากการสูบบุหรี่คิดเป็นร้อยละ 17 หรือ 1 ใน 6 ของจำนวนชายไทยที่เสียชีวิตจากทุกสาเหตุ 273,722 คนในปีเดียวกัน ขณะที่การเสียชีวิตของเพศหญิงจากการสูบบุหรี่ 6,742 คน คิดเป็นร้อยละ 3 ของหญิงไทยที่เสียชีวิตจากทุกสาเหตุ 212,327 คน ภายในปีเดียวกัน ในแต่ละปีอัตราการคนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหริ่อยังคงเพิ่มขึ้น แม้จำนวนผู้สูบลดลงอย่างช้าๆ นับแต่ปี 2547 คนไทยเสียชีวิตจากการสูบบุหรี่ 41,183 คน และปี 2552 ตายเพิ่มขึ้นเป็น 48,242 คน เนื่องจากคนที่สูบบุหรีมีอายุเพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่ไม่เลิกสูบ จำนวนเกือบครึ่งเลือกสูบบุหรี่เอง ซึ่งมีราคาถูกมาก (กรมสุขภาพจิต, 2561)

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดที่มีผู้บริโภคยาสูบเป็นอันดับหนึ่งของภาคเหนือ โดยมีผู้บริโภคร้อยละ 21.37 ของประชากรทั้งจังหวัด จึงทำให้เกิดผลที่ตามมาคือ มีผู้ได้รับควันบุหรี่มือสองเป็นอันดับหนึ่งของภาคเหนือเช่นกัน โดยสถานที่ที่สามารถพบเห็น/ได้กลิ่นบุหรี่ได้แก่ ตลาดสดหรือตลาดนัด ร้านอาหาร สถานบริการขนส่งสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 61.8 37.7 และ 25.25 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ควันของบุหรี่มือสองสร้างความรำคาญให้แก่บุคคลรอบข้างของผู้สูบบุหรี่เป็นอย่างมาก และยังสามารถก่อให้เกิดมะเร็งกับบุคคลอื่น ทำให้บุคคลที่ไม่ได้สูบบุหรี่ต้องคอยรับโทษไปด้วย ผู้ที่สูบบุหรี่จึงเป็นที่รังเกียจของคนในสังคมที่ไม่สูบบุหรี่

นอกจากนี้ ผู้ที่สูบบุหรี่บางคนมีโอกาสที่จะเข้าไปใช้ยาเสพติดประเภทอื่นๆ ได้ เช่น สารเสพติดประเภทสุพนชนิดต่างๆ เนื่องจากการใช้วิธีการสูบเช่นเดียวกันกับบุหรี่ ผู้ที่ติดยาเสพติดทุกประเภทจะต้องเสียเงินในการซื้อหายาเสพติดนั้นๆ มาเสพ ก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้ เสียสุขภาพ และเสียหน้าที่การงาน ยาเสพติดจึงเป็นบ่อเกิดของปัญหาในสังคมเป็นอันดับต้นๆ

ปัจจุบัน บุหรี่เป็นสิ่งที่หาซื้อได้ง่ายตามร้านสะดวกซื้อ ในร้านสะดวกซื้อบางแห่งไม่ได้จำกัดอายุของผู้ซื้อทำให้เด็กและเยาวชนที่อยากรู้อยากลองสามารถเข้าถึงการสูบบุหรี่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีโอกาสที่จะเกิด “ผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่” ที่อายุน้อยลงได้ (ข้อมูลจากโครงการสำรวจพฤติกรรมกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราใน

ปี พ.ศ.2560 พบว่า ประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไป que เริ่มสูบบุหรี่ครั้งแรกของผู้สูบบุหรี่เป็นประจำคืออายุ 18.1 ปี) เมื่อเยาวชนสามารถซื้อหาบุหรี่ได้ตามต้องการและสูบได้ระยะหนึ่งจะเกิดการติดบุหรี่ขึ้น และผู้ที่สูบบุหรี่บางรายจะมีสังคมเป็นกลุ่มก้อนและรวมตัวกันมั่วสุมจึงเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาเช่น ปัญหา ยาเสพติด จึงจะเห็นได้ว่าสาเหตุของปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนหนึ่งเริ่มจากเยาวชนอยากรู้ อยากลองที่จะสูบบุหรี่ ประกอบกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เอื้อให้สามารถที่จะเข้าถึงยาเสพติดได้อย่างง่าย จึงนำไปสู่ปัญหา ยาเสพติดที่ยังไม่สามารถแก้ไขให้หมดไปจากสังคมไทยได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและความต้องการในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหาคือการศึกษาถึงสภาพการณ์ ปัญหา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและความต้องการในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ศึกษาจำนวน 8 ตำบลในจังหวัดกำแพงเพชร ได้แก่ ท่าขุนราม นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล สระแก้ว ะหาน คลองลานพัฒนา โป่งน้ำร้อน ศีรราชูร์ และวังหิน โดยมีขอบเขตของแหล่งข้อมูลจาก (1) การศึกษาเอกสาร (2) การสนทนากลุ่ม และ (3) การสัมภาษณ์เชิงลึก

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น เอกสารของศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ เอกสารจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเป็นเครื่องมือหลักในการวิจัย โดยจะเน้นการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วน

ตำบล (อบต.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นักวิชาการจัดเก็บรายได้ ตัวแทนประชาชน และกลุ่มผู้บริโภควิทยาสูบในชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 6 ตำบล ได้แก่ (1) ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอคลองลาน จำนวน 18 คน (2) ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง จำนวน 18 คน (3) ตำบลนิคมทุ่งโพธิ์ทะเล อำเภอเมือง จำนวน 14 คน (4) ตำบลท่าขุนราม อำเภอเมือง จำนวน 22 คน (5) ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จำนวน 29 คน (6) ตำบลระหาน อำเภอเมือง จำนวน 19 คน และ ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่จังหวัดตาก จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ (1) ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จำนวน 23 คน (2) ตำบลวังหิน อำเภอเมือง จำนวน 17 คน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากคำให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 8 พื้นที่ดังกล่าวข้างต้น โดยใช้แนวคิดเรื่อง (1) การควบคุมทางสังคม (2) การสนับสนุนทางสังคม (3) เครือข่ายทางสังคม และ (4) วรรณกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นที่หนึ่ง ภาคว่าส่วนที่มีบทบาทในการควบคุมการบริโภคยาสูบ และการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าเกิดขึ้นจาก 2 ภาคว่าส่วน คือ (1) จากภาครัฐ โดยมีนโยบายที่นำมาใช้ปฏิบัติที่ผ่านมาทางหน่วยงานต่างๆ ของภาครัฐ เช่น สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่ว่าการอำเภอ สถานศึกษาของรัฐ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โรงพยาบาลประจำอำเภอหรือจังหวัด สำนักงานคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ เรือ่นจำ เป็นต้น และ (2) จากตัวของชุมชนเองในการกำกับควบคุม และแก้ไขปัญหาย เช่น ผู้นำชุมชน กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กลุ่มบุคคลในชุมชน คนในครอบครัวและเครือญาติ เป็นต้น

ประเด็นที่สอง มาตรการในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่ามี 2 ส่วน คือ (1) มาตรการควบคุมทางกฎหมาย เช่น การตรวจสอบยาเสพติดในปัสสาวะโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ การตั้งด่านจับกุมผู้เสพแล้วขับขี่ยานพาหนะซึ่งเป็นความผิดทางอาญาจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท (สองหมื่นบาท) การจับกุมผู้ค้ายาเสพติด บังคับใช้กฎหมายในการควบคุมร้านค้าไม่ให้จำหน่ายยาสูบ/บุหรี่ให้แก่เด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี โดยทำร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐเช่น ที่ว่าการอำเภอ เป็นต้น และ (2) มาตรการควบคุมทางสังคม เช่น มาตรการให้กลุ่ม อสม. ไปทำการชักชวนคนในชุมชนให้เลิกสูบบุหรี่ หรือแนะนำช่องทางให้เข้ารับการบำบัด การกำหนดกฎของชุมชนว่าหากลูกหลานในครอบครัวใดข้องเกี่ยวกับยาเสพติดก็จะมีสิทธิในการกู้ยืมเงินกองทุนของหมู่บ้านหรือตัดสิทธิ์ในการได้รับความช่วยเหลือต่างๆ การติดตามสำรวจความต้องการของผู้ที่พ้นโทษคดียาเสพติด มาตรการในการส่งเสริมทักษะอาชีพและสร้างรายได้ให้กับผู้ที่พ้นโทษจากเรือนจำ ส่งเสริมให้เยาวชนทำกิจกรรม เช่น การแข่งขันกีฬา โครงการทูปิ่นมเบอร์วันภายใต้สโลแกนที่ว่า “เรียน เติบโต เล่นกีฬา ดีกว่าพึ่งพายาเสพติด” การป่นจักรยานด้านยาเสพติด การเอาใจใส่ดูแลลูกหลานเยาวชนอย่างใกล้ชิดของคนในครอบครัว การสร้างจิตสำนึกผ่านโครงการอบรมให้ความรู้ โดยเฉพาะตามสถานศึกษา โครงการชุมชนสัมพันธ์ การเดินณรงค์ ลด-ละ-เลิก และต่อต้านยาเสพติด การใช้ความเชื่อทางศาสนา เช่น เรื่องของศีลธรรม โดยมีกิจกรรมการปฏิญาณตัวว่าจะเลิกอบายมุขในช่วงเข้าพรรษาต่อหน้าพระสงฆ์องค์เจ้า การสอดส่องดูแลแหล่งมั่วสุมโดยฝ่ายปกครองหรือฝ่ายท้องถิ่น เช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) การสร้างช่องทางการสื่อสารเพื่อให้คำปรึกษา เช่น Hotline สายด่วน หรือ เพจเฟซบุ๊ก (“เพื่อนใจวัยรุ่นนบิงสามัคคี” ของตำบลระหาน) เป็นต้น การใช้พิธีกรรมและความศรัทธาในบารมีของผู้ปกครองที่ผู้คนให้ความเคารพรัก อย่างเช่น โครงการเลิกบุหรี่เกิดไ้ทองคำชั้น นอกจากนี้ ยังอาศัยเครือข่ายทางสังคมในการเฝ้าระวังและควบคุม เช่น ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชนจะโทรมาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไปตรวจปัสสาวะผู้ที่เสี่ยงจะเป็นผู้เสพยา

ประเด็นที่สาม รูปแบบในการควบคุม การบริโภคยาสูบและการแก้ไข ปัญหายาเสพติด พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ (1) การป้องกัน ในรูปของการรณรงค์ การให้ความรู้ (แก่ผู้ประกอบการจำหน่ายยาสูบ/บุหรี่และให้ความรู้แก่กลุ่มเสี่ยง) การสอดส่องดูแลในพื้นที่เสี่ยงและกลุ่มเสี่ยง (2) การปราบปราม ผู้ที่กระทำความผิดทั้งผู้ค้าและผู้เสพ (แล้วจับขี้นยาพาหนะ) ด้วยข้อกฎหมายที่มี และ (3) การบำบัดรักษา ทั้งในแบบที่ตรวจพบและเปิดให้เข้ารับ การบำบัดรักษาโดยความสมัครใจของผู้เสพเอง

2. ปัญหาการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาด้านงบประมาณ ในการควบคุมการบริโภค ยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า (1) ขาดงบประมาณเพื่อใช้ใน กระบวนการดำเนินการติดตามจับกุมและล่อซื้อผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งบางครั้งต้องใช้ เงินหลักแสน (2) ขาดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่อันเนื่องมาจากข้อจำกัดเรื่อง งบประมาณ ทำให้กำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับพื้นที่ที่ ต้องรับผิดชอบดูแลปราบปรามยาเสพติดและ (3) ขาดงบประมาณให้แก่ชุมชน ในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นที่สอง ปัญหาด้านกฎหมายในการควบคุมการบริโภคยาสูบ และการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า (1) การไม่เคร่งครัดและปฏิบัติตามกฎหมาย อย่างเข้มงวด เช่น การที่มีร้านค้าแอบขายบุหรี่ให้แก่เยาวชนที่อายุยังไม่ถึง เกณฑ์ โดยมักใช้วิธีการแบ่งขายเป็นมวน ซึ่งทำให้เด็กเยาวชนสามารถซื้อได้ ด้วยเงินเพียง 10-20 บาท (ขาย 4 มวน 20 บาท จากที่เป็นซอง จะราคาของ ละ 70-90 บาท) (2) โทษทางกฎหมายในยุคปัจจุบันที่เบาเกินไป ทำให้ไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

ประเด็นที่สาม ปัญหาด้านความร่วมมือในการควบคุมการบริโภค ยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดพบว่า (1) ยังขาดการบูรณาการความ ร่วมมือของทุกภาคส่วน (หน่วยงานต่างๆ ต่างคนต่างทำ) (2) ขาดการให้ความ ร่วมมือจากผู้ปกครองของเยาวชนเอง และ (3) ความล้มเหลวในกระบวนการ บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ไม่ให้ความร่วมมือเข้าร่วมกระบวนการบำบัดรักษา

อย่างจริงจัง เช่น ผู้เสพยาไม่เข้าค่ายอบรมและรับการบำบัด แต่คนที่มาเข้าค่ายอบรมกลับเป็นผู้ที่ไม่ได้เสพยา หรือแม้แต่ผู้ที่เข้าค่ายอบรมและรับการบำบัดรักษาแต่สุดท้ายก็กลับไปเสพยาอีก เป็นต้น ซึ่งนอกจากกระบวนการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดจะไม่ได้ผลแล้ว การนำผู้ติดยาเสพติดมาอยู่ร่วมกันในค่ายยังอาจจะก่อให้เกิดโอกาสที่จะสร้างเครือข่ายในการติดต่อซื้อ-ขายที่กว้างขวางขึ้นอีกด้วย หรือแม้แต่ในส่วนของผู้เสพยา/ผู้ค้าที่พ้นโทษออกมาแล้ว ทางหน่วยงานภาครัฐจะมีความพยายามฝึกอาชีพหรือส่งเสริมอาชีพหลังพ้นโทษแล้ว แต่ก็ไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากคนกลุ่มดังกล่าวเท่าที่ควร (4) ความเกรงกลัวต่ออิทธิพลและอันตรายจากขบวนการค้ายาเสพติดทำให้ชาวบ้านไม่กล้าแจ้งเบาะแส เพราะกลัวจะเป็นอันตรายต่อตนเอง เนื่องจากเครือข่ายขบวนการค้ายาเสพติดโยงใยกับหลายฝ่ายและบางครั้งมีผู้มีอำนาจในทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และดังนั้นจึงส่งผลให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

ประเด็นที่สี่ ปัญหาด้านกระบวนการป้องกันปราบปรามและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า (1) กระบวนการพิสูจน์สารเสพติดมีความล่าช้า (2) การทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มักตามหลังกระบวนการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะในยุคที่การสื่อสารในโลกออนไลน์มีความเจริญก้าวหน้ามาก ซึ่งปัจจุบัน ขบวนการค้ายาเสพติดมีกลยุทธ์ที่ทำให้ตำรวจจับกุมได้ยากขึ้น เช่น การใช้โทรศัพท์ โลก หรือสื่อออนไลน์อื่นๆ ในการสั่งซื้อยาเสพติด และมีการย้ายสถานที่ส่งยาไปได้เรื่อยๆ

ประเด็นที่ห้า ปัญหาด้านนโยบายจากส่วนกลางในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า รัฐบาลไม่มีความจริงจังและจริงจังที่จะควบคุมการบริโภคยาสูบอย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จากแนวทางปฏิบัติที่ยังขัดกันอยู่คือ ในด้านหนึ่งรัฐพยายามรณรงค์ให้ลด ละ เลิกสูบบุหรี่ แต่ในอีกด้านหนึ่งรัฐก็ให้ความสำคัญและลงทุนกับโรงงานยาสูบและยังคงผลิตยาสูบออกมาจำนวนมหาศาลต่อปี เป็นต้น

3. ความต้องการการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไข ปัญหายาเสพติด

ประเด็นที่หนึ่ง ความต้องการด้านข้อมูลกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่า (1) ต้องการให้เพิ่มโทษให้มากขึ้นทั้งในส่วนของผู้เสพและผู้ค้า และมีมาตรการทางกฎหมายที่เด็ดขาด (2) ต้องการให้ควบคุมเวลาและปริมาณการซื้อขาย (3) ต้องการให้มีการผลักดันกฎระเบียบ กฎหมาย หรือให้อำนาจหน้าที่แก่ท้องถิ่น เพื่อเอื้อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทั้งในด้านการป้องกันและบำบัดซึ่งส่งผลต่อการใช้จ่ายงบประมาณสำหรับเรื่องดังกล่าว

ประเด็นที่สอง ต้องการในเรื่องการอบรมให้ความรู้ ซึ่งพบว่าชุมชน (1) ต้องการให้มีวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะในเรื่องยาเสพติดและยาสูบ/บุหรี่ มาให้ความรู้แก่คนในชุมชน (2) ต้องการให้มีการรณรงค์ให้ความรู้ โดยจัดทำป้ายเกี่ยวกับยาเสพติดให้รู้ถึงโทษของยาเสพติด

ประเด็นที่สาม ต้องการให้มีพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย หรือสถานที่สำหรับทำกิจกรรมอื่นๆ ในยามว่าง

ประเด็นที่สี่ ต้องการให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่เป็นผู้สานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจ โดยต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นหน่วยงานกลางที่สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีอำนาจทางการเมืองเพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งต้องการให้เกิดความร่วมมือในชุมชนในการแก้ไขปัญหายา ตั้งแต่วัยรุ่น ผู้นำชุมชน ครอบครัว โดยต้องอาศัยทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในหมู่บ้านในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด นอกจากนี้ ยังต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบมีความจริงจังและจริงจังในการแก้ไขปัญหายาเสพติด อีกทั้งปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ตรงไปตรงมา

ประเด็นที่ห้า ความต้องการด้านงบประมาณ เช่น งบประมาณสำหรับสนับสนุนการทำโครงการฯ งบประมาณสำหรับเป็นรางวัลสร้างแรงจูงใจ

ที่เป็นรูปธรรมชัดเจน งบประมาณสำหรับการเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

4. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นที่หนึ่ง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคม (1) การเอาใจใส่ดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิดของสถาบันครอบครัว และการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการสอดส่องดูแล (2) ความตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับครอบครัว และการได้รับแรงใจสนับสนุนจากคนในครอบครัวและเครือข่าย (3) สภาพแวดล้อมในชุมชนที่ยังไม่ปราศจากซึ่งผู้เสพ ผู้ค้ารายย่อย หรือการยังคงคบค้าสมาคมกับกลุ่มเพื่อนฝูงเดิมๆ ที่เคยเสพยาด้วยกัน (4) การลอกเลียนแบบคนใกล้ชิดและความอยากรู้อยากลอง (5) การเผชิญกับปัญหาในชีวิต เช่น ปัญหาครอบครัว เป็นต้น (6) การเข้าไปเรียนหรือไปอาศัยอยู่ในสังคมเมืองและรับเอาความคิด ทักษะคติ และวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามา เช่น ความคิดความเชื่อผิดๆ ที่ว่าการเสพยาจะทำให้สามารถทำงานได้หนักขึ้น เป็นต้น

ประเด็นที่สอง ปัจจัยด้านสุขภาพ เช่น การมีประสบการณ์กับปัญหาด้านสุขภาพของตัวผู้สูบบุหรี่เอง ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่ต้องเลิกสูบบุหรี่อย่างเด็ดขาด

ประเด็นที่สาม การให้ความสำคัญและจริงจังกับการแก้ไขปัญหายาของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ผู้นำชุมชน และสถาบันครอบครัวที่ต้องให้ความร่วมมือไม่ปกปิดปัญหายาเสพติด เป็นต้น

ประเด็นที่สี่ การเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันราคาค่อนข้างถูก เช่น ยาบ้าราคา 3 เม็ด 100 บาท ซึ่งทำให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดรุนแรงขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า เกิดนักสูบบุหรี่ใหม่ที่อายุน้อยลง กล่าวคือ จากที่ผู้ให้ข้อมูลเคยพบเห็นซึ่งมีการพบเห็นผู้สูบบุหรี่/บุหรี่ยาสูบที่น้อยที่สุดประมาณนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือ โดยเฉลี่ยนักสูบหน้าใหม่ที่อายุน้อยที่สุด คือราว 12-14 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกรัตน์ หามนตรี ที่พบว่าอายุเฉลี่ยของเยาวชนที่เสี่ยงต่อการบริโภคยาสูบและเสพยาเสพติด มีอายุเฉลี่ยน้อยลง คือ ระหว่าง 12-15 ปี (เอกรัตน์ หามนตรี, 2561) ส่วน ข้อค้นพบเกี่ยวกับสถานการณ์การควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด พบว่าชุมชนในพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 8 ตำบล ได้แก่ ท่าขุนราม นิคมทุ่งโพธิ์ทะเล สระแก้ว ะหาน คลองลานพัฒนา โป่งน้ำร้อน คีรีราษฎร์ และวังหิน ได้มีการนำเอากระบวนการควบคุมทางสังคมเข้ามาใช้ตามที่มีผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดเรื่อง**การควบคุมทางสังคม**มาใช้อธิบาย ดังต่อไปนี้ (1) การควบคุมผ่านพิธีกรรม ความเชื่อ ศาสนาและระบบศีลธรรม ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ตำบลระหานซึ่งมีการจัดกิจกรรมการลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ในวันเข้าพรรษา โดยจะมีพระสงฆ์ร่วมเป็นสักขีพยานในการปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดการลด ละ เลิกอบายมุขในช่วงเข้าพรรษา สอดคล้องกับงานของสมจิต ยาใจและคณะ (2564) ที่พบว่าชุมชนมีมาตรการควบคุมโดยการบูรณาการกิจกรรมร่วมกันตามปฏิทินชุมชน หรือการดำเนินงานควบคู่ไปกับวันสำคัญทางศาสนา ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสถาบันครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยของรุ่งทิพย์ กล้าหาญ (2552) ที่พบว่า ชุมชนมีการปรับใช้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น กิจกรรมขนทรายเข้าวัด การเล่นดนตรีพื้นเมือง การทำบุญฝังไฟพระเจ้า การบูชาเทวดาขุนน้ำ โดยให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อชักชวนให้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ (2) การควบคุมโดยการเสนอแนะแนวทาง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างช่องทางสื่อสารเพื่อให้คำปรึกษา และข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้แก่นักสูบหรือผู้เสพยา หรือแม้แต่กิจกรรมที่ให้

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านไปชักชวนให้เลิกสูบบุหรี่ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และ (3) การควบคุมโดยผ่านกฎหมายและการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ทางตรงคือการดำเนินคดีกับผู้ที่กระทำความผิดอย่างการเสพแล้วขับชื้อยานพาหนะ การอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติในการควบคุมร้านค้าไม่ให้จำหน่ายยาสูบแก่เยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นต้น ส่วนทางอ้อม อาทิ โครงการ D.A.R.E. ที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอันเป็นเสมือนตัวแทนของอำนาจทางกฎหมายเข้าไปให้ความรู้แก่เยาวชนในโรงเรียนซึ่งสะท้อนถึงกระบวนการให้ความรู้ไปพร้อมๆ กันกับการป้องกันปรามไปในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานศึกษาของสมจิต ยาใจ และคณะ (2564) ที่ชี้ว่าในพื้นที่ศึกษาของเขาพบรูปแบบของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในมิติของการสร้างและใช้มาตรการทางสังคมด้วย

นอกจากนี้ กระบวนการทางสังคม (Social Process) ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการควบคุมการบริโภคยาสูบ ดังเช่น ผู้ให้ข้อมูลบางคนสามารถเลิกบุหรี่ได้ก็เนื่องจากคำนึงถึงความปลอดภัยของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปริชา อุบโยคิน ที่เสนอว่าสมาชิกในครัวเรือนมีส่วนกระตุ้นหรือให้คำแนะนำอันจะส่งผลให้ผู้สูบบุหรี่ตระหนักว่าการสูบบุหรี่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น เป็นจุดเริ่มต้นให้ผู้สูบบุหรี่ตระหนักว่าเป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วยที่ส่งผลทำความเดือดร้อนและเป็นอันตรายต่อครอบครัว (ปริชา อุบโยคิน, 2557)

การสนับสนุนทางสังคมและเครือข่ายทางสังคม ยังเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญ ดังคำตอบจากผู้ให้ข้อมูลในหลายชุมชนในพื้นที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ ที่ต่างให้ความเห็นว่า “ครอบครัว” ถือเป็นกลุ่มผู้ที่มีส่วนต่อการสนับสนุนทางสังคมตามแบบที่เพนเดอร์ (Pender, 1996 อ้างใน ปริชา อุบโยคินและคณะ, 2556) เรียกว่า เป็นกลุ่มผู้สนับสนุนตามธรรมชาติ ที่จะทำหน้าที่คอยเอาใจใส่ดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด และให้ความร่วมมือกับทางหน่วยงานราชการในการสอดส่องดูแลอันจะทำให้การควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายา

เสพติดสำเร็จลุล่วง ดังในบางพื้นที่ศึกษาที่คนในชุมชนคอยเป็นหูเป็นตา อย่างคุณครู ผู้ปกครอง ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนที่มีการโทรไปแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้ไปสุ่มตรวจปัสสาวะผู้ที่ถูกสงสัยว่าอาจจะข้องเกี่ยวกับยาเสพติด นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า “เครือข่ายทางสังคม” อันได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ พี่น้อง และเพื่อนบ้าน รวมไปถึง เพื่อนร่วมงาน กลุ่มวิชาชีพ และอื่นๆ (ชมนาดวรรณพรศิริ, 2535 อ้างใน ปรีชา อุบโยคินและคณะ, 2556) ยังมีส่วนในการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนทั้งในด้านกายภาพและให้การประคับประคองและสนับสนุนด้านจิตใจ ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดสนิทสนมมีความอบอุ่น รู้สึกมีคนอื่นห่วงใยและเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ ข้อมูลและข่าวสารต่างๆ ตามที่บาร์ริราและเอนเลย์ (Barrera & Aimlay, 1983 อ้างใน ปรีชา อุบโยคินและคณะ, 2556) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของเครือข่ายทางสังคมเอาไว้ ซึ่งจะมีส่วนต่อการลดอัตราการบริโภคยาสูบหรือผู้ที่เสพยาเสพติด ดังที่พบในพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ อย่างเช่นโครงการที่อาศัยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งมีความรู้จักคุ้นเคย ใกล้ชิดสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชนไปทำการชักชวนให้เลิกสูบบุหรี่ พร้อมกับให้ข้อมูลความรู้เรื่องผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคยาสูบ เป็นต้น

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว พบว่า ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องข้อเสนอในบทความของเรื่อนแก้ว ภัทรานุประวัติ ที่กล่าวว่าแหล่งที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยสำคัญในการเสพยา เพราะมีผู้ต้องขังเสพยาร้อยละ 64.8 อาศัยอยู่ในชุมชนที่แวดล้อมไปด้วยยาเสพติด เช่น ชุมชนแออัด หรือ หมู่บ้านที่มีผู้เสพยาและค้ายาเสพติดมาก สาเหตุสำคัญของการติดยาเสพติดคือ สภาพที่อยู่อาศัยหรือสภาพแวดล้อม ผู้เสพติดจำนวนมากอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม เป็นแหล่งของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือเป็นแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติดแพร่หลาย โอกาสของการติดยาหรือการที่บุคคลจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจึงมีสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวย

นอกจากนี้ การเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย เนื่องจากมีราคาถูกและหาซื้อได้ง่าย โดยเฉพาะยาบ้า ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้การแพร่ระบาดเกิดขึ้นกว้างขวาง และควบคุมได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอของเรือนแก้ว ภัทรานุประวัติที่ว่า ปัจจุบันยาบ้าแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน จนกลุ่มนี้กลายเป็นลูกค้า หรือผู้เสพยาบ้ากลุ่มใหญ่ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ยาบ้าแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วคือ มีราคาถูกและหาซื้อง่าย

ข้อค้นพบจากงานศึกษานี้ยังสอดคล้องกับงานของเอกรัตน์ หามนตรี ที่ชี้ว่าปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้นำท้องถิ่น และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด (เอกรัตน์ หามนตรี, 2561)

ส่วนความต้องการในการควบคุมการบริโภคยาสูบและการแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่ทางชุมชนเห็นว่า เป็นปัญหาหลัก คือ เรื่องของบทลงโทษที่อ่อนเกินไปและขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับบทความของเรือนแก้ว ภัทรานุประวัติที่เสนอว่าบทลงโทษและกฎหมายด้อยประสิทธิภาพ ควรมีการเพิ่มโทษผู้ค้ายาเสพติด รวมทั้งผู้เสพยาให้มากขึ้น **สำหรับในแง่ของผลกระทบด้านสังคมพบว่า** ในบางกรณี ผลจากการเสพยา นำไปสู่การใช้ความรุนแรงอันเกิดจากอาการทางจิตเวชในลักษณะของการเกิดอาการคลุ้มคลั่ง อย่างเช่นกรณีพื้นที่ตำบลโป่งน้ำร้อน หรือ กรณีการกระทำความรุนแรงทางเพศ เกิดกรณีการข่มขืนเด็กชายขึ้นในพื้นที่ตำบลคีรีราษฎร์ และนอกจากนี้ยังเกิดกรณีการลักเล็กขโมยน้อยในกรณีพื้นที่ตำบลวังหิน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปถึงผลกระทบในระดับสังคม จากงานเขียนของเรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ ที่ว่าผลของการเสพยาก่อให้เกิดปัญหาสังคมตามมา อย่างเช่น การทะเลาะวิวาท การใช้ความรุนแรงในครอบครัว อาชญากรรม และยังทำให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยภายในชุมชนและสังคม อาทิ เกิดการลักเล็กขโมยน้อยภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคยาสูบ และการแก้ไขปัญหาเสพติดสามารถนำเอาผลการวิจัยไปปรับใช้กับการวางแผนการดำเนินงาน

2. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาแผนการทำงานในส่วนของงานบริการวิชาการแก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. แม้ว่าการบริโภคยาสูบกับการเสพยาเสพติดจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอยู่บ้าง แต่การวิจัยควรแยก 2 เรื่องนี้จากกันแล้วศึกษาเชิงลึก

2. ในประเด็นปัญหาเสพติด เป็นเรื่องท้าทายที่ควรมีการศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการเสพติดในยุคที่การสื่อสารมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยเชิงโครงสร้างและเชิงปัจเจกบุคคลที่ทำให้ปัญหาของกระบวนการเสพติดหรือการเสพยาในสังคมไทยยังคงดำรงอยู่ผ่านมุมมองทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา หรือเศรษฐศาสตร์การเมือง

บรรณานุกรม

ปรีชา อุปโยคินและคณะ. (2556). รูปแบบการควบคุมทางสังคมเพื่อ

การเลิกสูบบุหรี่: การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายชุมชนกับระบบการบริการสุขภาพของรัฐระดับชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

ปรีชา อุปโยคิน. (2557, ธันวาคม 29). รูปแบบการควบคุมทางสังคมเพื่อ

การเลิกสูบบุหรี่: การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายชุมชนกับระบบการบริการสุขภาพของรัฐระดับชุมชน. MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences. 3(2), 46-68.

รณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่, มูลนิธิ. (2560). “คนไทย 1 ล้านคนป่วยจากการสูบบุหรี่”. เข้าถึงเมื่อ มกราคม 3, 2561, จาก

<http://www.ashthailand.or.th>.

รุ่งทิพย์ กล้าหาญ. (2552). การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าไผ่ ต.แม่โป่ง อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่.

เรือนแก้ว ภัทรานุประวัติ. (ม.ม.ป.). ปัญหายาเสพติด: มุมมองทางสังคมวิทยา. ม.ป.พ., เข้าถึงเมื่อ ธันวาคม 28, 2561, จาก <https://km.moi.go.th>.

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. (2560). “ผลสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พ.ศ. 2560”. เข้าถึงเมื่อ มกราคม 3, 2561, จาก <http://www.nso.go.th>.

สุขภาพจิต, กรม. (2561). “บุหรี่ยุคใหม่ทำตายก่อนวัยเกือบ 18 ปีชายไทย 1 ใน 6 ทุกข์ทรมานก่อนตาย. เข้าถึงเมื่อ มกราคม 3, 2561, จาก <https://dmh.go.th>.

สมจิต ยาใจ. (2564). รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน จังหวัดจันทบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี. 32(1), 224-236

เอกรัตน์ หามนตรี. (2561). ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์. 5(2), 434-451.

การสำรวจ

การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลด ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

Decentralization of Local Government to
Reduce Educational Inequality

นันทิยา สัตยวาที¹

รตา อนุตตรังกูร²

Nuntiya Sattayawatee

Rata Anuttarangoon

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้นำเสนอ 2 วัตถุประสงค์ คือ การศึกษาเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น ข้อค้นพบจากการศึกษาประการแรก คือ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ คุณภาพของสถานศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ชาติ ความแตกต่างของพื้นที่ และนโยบายทางการศึกษาแบบสั่งการจากบนลงล่าง ประการที่สอง แนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา คือ ควรกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาท้องถิ่นของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สะท้อนปัญหาและความต้องการจากท้องถิ่นสู่ผู้กำหนดนโยบาย ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการศึกษามากขึ้น

คำสำคัญ: ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา, การกระจายอำนาจ, การปกครองท้องถิ่น

¹อาจารย์, สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Abstract

This article focuses on two points: educational inequality and decentralization of local government and local education development. The first finding from the study is that Thailand's educational inequality is caused by several factors: education quality, family, budget, difference of area, and top-down educational policy. Secondly, the way to reduce educational inequality is to decentralize the local government to develop their own local education. The local education development focused on participation of community and reflects the problem and needs to policy makers.

Keywords: Educational Inequality, Decentralization, Local Government

บทนำ

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาอย่างยาวนาน แม้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจะมีความพยายามแก้ไขปัญหาด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ดูเหมือนว่าจะไม่ได้ช่วยแก้ไข ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิดขึ้นจากเหตุปัจจัยหลากหลายประการด้วยกัน อาทิ การขาดแคลนทรัพยากรทางการศึกษาและบุคลากรที่มีคุณภาพ บริบททางสังคม ชุมชน และครอบครัวที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเข้าสู่ระบบการศึกษาของเด็ก การพัฒนาเชิงพื้นที่ เทคโนโลยี ระบบเศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยสะท้อนให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมจากจำนวนเด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษามากกว่า 670,000 คนทั่วประเทศ และมีเด็กยากจนที่ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อีกจำนวนมาก เด็กจากครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำที่สุด

ร้อยละ 20 ของประเทศมีโอกาสดูแลระดับอุดมศึกษาโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5 ของประชากรในกลุ่มรายได้เดียวกัน (ภาววรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์, 2563)

เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาคือปัจจัยด้านพื้นที่หรือบริบทแวดล้อมสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งมีลักษณะการพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันมาตั้งแต่ต้น จึงส่งผลต่อระบบการศึกษาในแต่ละพื้นที่ที่พัฒนาไปอย่างเหลื่อมล้ำ ปัจจัยดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่ควรสร้างความสนใจ โดยต้องมองว่าปัญหาและความต้องการในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน หากสิ่งเหล่านี้ถูกสะท้อนจากคนในพื้นที่ขึ้นมาสู่หน่วยการปกครองแต่ละระดับ และส่งต่อมายังระบบการเมือง กระบวนการดังกล่าวจะช่วยฉายภาพให้ผู้มีอำนาจสามารถตัดสินใจดำเนินการแก้ไขปัญหาคือความเหลื่อมล้ำได้ตรงจุด ตรงตามความต้องการ และเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่มากขึ้น

จากมุมมองข้างต้น ผู้เขียนเล็งเห็นว่าแนวคิดการกระจายอำนาจ (Decentralization) ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง อาจเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาได้ กล่าวคือ แนวคิดการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น การดึงความเป็นท้องถิ่นออกมาบริหารจัดการ ไม่ว่าจะเป็นจุดเด่น อัตลักษณ์ หรือแม้แต่จุดด้อยและปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้รัฐสามารถเติมเต็มส่วนที่บกพร่องหรือไม่เท่าเทียมให้พื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา หากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาให้กับท้องถิ่น ก็จะทำให้ระบบการศึกษาได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง ประชาชนในพื้นที่ก็จะสามารถเข้าถึงบริการทางด้านการศึกษาของรัฐได้อย่างเสมอภาคมากขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงนำมาสู่การศึกษาค้นคว้า นำเสนอข้อมูลความรู้ และทัศนคติในบทความนี้ โดยผู้เขียนมุ่งนำเสนอ 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และ 2) การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งในประเด็นแรกจะเป็นการสะท้อนภาพปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่มาแต่เดิม และนำเสนอภาพความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอันเป็นบทเรียนที่เกิดขึ้นในภาวะวิกฤตช่วงสถานการณ์ COVID

19 ส่วนในประเด็นหลังผู้เขียนมุ่งหวังให้ประเด็นการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาท้องถิ่นเป็นแนวทางหนึ่งในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว แนวทางที่ผู้เขียนนำเสนออาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และการปกครองส่วนท้องถิ่น ทางใดทางหนึ่ง หรือทั้งสองส่วนควบคู่กันก็เป็นได้

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

ความเหลื่อมล้ำค่อนข้างเกี่ยวข้องกับประเด็นในสังคมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับสิทธิและโอกาสของคนในสังคม ซึ่งต้องทำความเข้าใจเสียก่อนว่า “สิทธิ” แบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ซึ่งอาจทับซ้อนกันได้) (สฤณี อาชวานันทกุล, 2554, หน้า 118-119) คือ 1) สิทธิสากล (Universal rights) หมายถึง สิทธิมนุษยชนที่มนุษย์ทุกคนมีติดตัวมาตั้งแต่เกิด เป็น “สิทธิธรรมชาติ” ที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยกฎหมายรองรับการดำรงอยู่ 2) สิทธิพลเมือง (Civil rights) หมายถึง สิทธิที่เกิดจากความเป็นพลเมืองภายในประเทศ เป็นสิทธิที่รัฐต้องให้การคุ้มครองอย่างเสมอภาคตามกฎหมาย และ 3) สิทธิเฉพาะกลุ่ม (Interest group rights) หมายถึง สิทธิของบุคคลเฉพาะกลุ่มที่เรียกร้องว่าสมควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษนอกเหนือจากสิทธิพลเมือง ด้วยเหตุผลทางมนุษยธรรม ศีลธรรม หรือความจำเป็นในการดำรงชีวิต จากแนวคิดเรื่องสิทธิดังกล่าวนี้ ความเหลื่อมล้ำอาจเกิดขึ้นได้กับสิทธิทุกประเภท โดยเป็นความเหลื่อมล้ำใน 2 ลักษณะ คือ ความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่ควรมีสิทธิเดียวกันแต่ในความเป็นจริงนั้นกลับไม่มี และความเหลื่อมล้ำระหว่างคนที่มีสิทธิเดียวกันแต่มีโอกาสและความสามารถในการใช้สิทธิไม่เท่ากัน (เพ็งอ้าง) สำหรับความเหลื่อมล้ำในลักษณะหลังเป็นสิ่งที่พบเห็นได้โดยทั่วไปในการเข้าถึงบริการของรัฐ ตัวอย่างเช่นการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่ไม่เท่าเทียมกัน

การเข้าถึงบริการทางการศึกษาเป็นประเด็นที่เกิดความเหลื่อมล้ำค่อนข้างมากในหลายประเทศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อเนื่องไปสู่ประเด็นความเหลื่อมล้ำด้านอื่น การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่จำเป็นในสังคมสมัยใหม่ กฎหมายของประเทศไทยบัญญัติชัดเจนว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงและมี

คุณภาพถือเป็น “สิทธิพลเมือง” ของคนไทยทุกคน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ควรมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันเป็นลำดับแรก แต่ในทางตรงกันข้าม ประเทศไทยกลับมีปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาค่อนข้างมาก อันมีเหตุปัจจัยหลายประการ อาทิ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ความเหลื่อมล้ำเชิงพื้นที่ คุณภาพการศึกษา การจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณภาครัฐ

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ อธิบายถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาว่าอาจจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ความไม่เท่าเทียม (มิติคุณภาพ) ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความด้อยโอกาสเนื่องจากปัจจัยครอบครัว และความบกพร่องของกองทุนทางการศึกษา สำหรับประเด็นแรก คุณภาพของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีระบบการจัดการที่ดีกว่า มีครูอาจารย์และอุปกรณ์การเรียนครบครัน โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของเด็ก ในทางตรงกันข้าม การจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก และตั้งอยู่ในชนบทห่างไกลมีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่า โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น คุณภาพครู จำนวนครูที่ได้รับการบรรจุ สัดส่วนของเด็กยากจนสูง วัฒนธรรมและค่านิยมของครอบครัวไม่เอื้ออำนวย ประเด็นที่สอง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ รายได้ตลอดชีวิต และการเป็นชนชั้น (Socio-economic class) ทั้งนี้ บุตรในครัวเรือนร่ำรวยมีโอกาสเรียนระดับอุดมศึกษาถึงร้อยละ 35-40 ในขณะที่บุตรในครัวเรือนยากจนมีโอกาสเรียนระดับอุดมศึกษาเพียงร้อยละ 1 ประเด็นสุดท้าย รายจ่ายการศึกษามีความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่งในงบประมาณแผ่นดินของไทย ทั้งยังมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี สะท้อนถึงความต้องการของประชาชนต่อการศึกษา อย่างไรก็ตาม เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์จากคะแนนสอบของนักเรียนกลับพบว่า งบประมาณการศึกษาที่เพิ่มขึ้นไม่ช่วยให้เป้าหมายคุณภาพการศึกษาเพิ่มขึ้นดังที่คาดคะเน (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์, 2559, หน้า 95-108)

การอธิบายถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ สฤณี อาชวานันทกุล ซึ่งกล่าวถึงความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาไว้หลายแง่มุม ประการแรก ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิด

จากความแตกต่างระหว่างภูมิภาค ค้นพบว่า การศึกษามีความแตกต่างกันค่อนข้างมากระหว่างจังหวัดต่าง ๆ ประชากรที่ได้รับการศึกษาสูงกระจุกตัวอยู่ในบางภูมิภาค โดยเฉพาะภาคกลางอันเป็นที่ตั้งของเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร ประการที่สอง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ค้นพบว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนส่งผลต่อระดับการศึกษา เช่น ระดับการศึกษาของหัวหน้าครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับการศึกษาของบุตร ยิ่งพ่อแม่เรียนสูงยิ่งพยายามส่งเสริมให้ลูกเรียนสูงเท่ากับตนเองหรือสูงกว่าตนเอง ทั้งนี้ ในเรื่องภูมิฐานะและอาชีพหลักของครอบครัวก็เป็นตัวแปรสำคัญเช่นกัน งานวิจัยหนึ่งชี้ว่า ผู้มีการศึกษาดำมาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ในขณะที่ ผู้มีการศึกษาสูงมาจากครอบครัวที่ประกอบวิชาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ วิศวกร ทนาย นักบริหาร และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ประการที่สาม ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเกิดจากคุณภาพการศึกษาพิจารณาที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันมากของโรงเรียนในประเทศไทย อันมีสาเหตุมาจากการจัดสรรทรัพยากรการเรียน และการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ กล่าวคือ ในแง่ของทรัพยากรการเรียน ยังไม่มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอ และมักทุ่มเททรัพยากรให้กับกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ทั้งที่กลุ่มหลังนี้มีจำนวนนักเรียนมากกว่า และควรได้รับความช่วยเหลือหรือยกระดับทางการเรียนมากที่สุด และในแง่ของการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ การจ่ายเงินอุดหนุนต่อหัวไปยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นอัตราเดียวกันทั่วประเทศ โดยไม่รวมเงินเดือนและงบลงทุน ซึ่งในทางปฏิบัติ โรงเรียนขนาดใหญ่มักได้งบประมาณเหล่านี้นี้มากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล (สฤณี อาชวานันทกุล, 2554, หน้า 123-137)

จะเห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทย เป็นปัญหาที่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ในสังคม และเป็นสิ่งที่ทราบกันดีว่าปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยเป็นปัญหาที่เรื้อรังมาเป็นเวลานาน แม้จะมีแนวคิดการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องแต่ก็ไม่ได้ทำให้ความเหลื่อม

ล้ากลับกลายเป็นความเสมอภาคเท่าเทียมแต่อย่างใด นอกจากนี้ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยยังฉายภาพชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีกในภาวะวิกฤต

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID-19) ส่งผลให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและมุ่งสู่วิถีชีวิตใหม่ (New normal) การดำเนินการด้านการศึกษาภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ของประเทศไทย มีแนวนโยบายให้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการศึกษาที่ต้องดำเนินการควบคู่กับความปลอดภัยของคนในสังคม กระทรวงศึกษาธิการจึงมีแนวคิดที่ว่า “การเรียนรู้นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” และได้ออกแบบการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ให้มีการเรียนรู้แบบ Onsite ในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยสามารถไปโรงเรียนได้ ขณะที่พื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยจะมีการเรียนรู้หลักผ่านทางการ On-air ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ และมีการเรียนรู้เสริมผ่านระบบ Online (บัลลังก์ โรหิตเสถียร, 2563) มาตรการดังกล่าวนี้ ถือเป็นมาตรการที่ค่อนข้างดีในการรับมือกับสภาวะวิกฤต แต่หากต้องดำเนินการในระยะยาว อาจจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมกับบริบทแวดล้อมที่แตกต่างกันของระบบการศึกษาในประเทศไทย และคำนึงถึงความพร้อมทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อระบบการศึกษาของไทยต้องปรับตัวสู่การเรียนการสอนในรูปแบบที่มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง

ข้อมูลสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2561 ระบุว่า มีครัวเรือนไทยที่มีเด็กอยู่ในวัยเรียนทั้งหมด 8.28 ล้านครัวเรือน ในจำนวนนี้มีกว่า 6 ล้านครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการเชื่อมต่อผ่านโทรศัพท์มือถือ ครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบ Broadband ยังกระจุกตัวอยู่ตามเมืองใหญ่มากกว่า มีเพียงครัวเรือนในกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยใช้คอมพิวเตอร์เกินร้อยละ 55 ส่วนในจังหวัดอื่นมีสัดส่วนครัวเรือนที่มีการเชื่อมต่อโดยใช้คอมพิวเตอร์ไม่เกินร้อยละ 40 (ภัททา เกิดเรือง, 2563) สะท้อนให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำและความไม่พร้อมทางด้านเทคโนโลยี อันจะเป็นปัจจัยที่ทำให้การเรียนการสอนตามมาตรการทางการศึกษาของรัฐไม่สามารถ

ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขผนวกกับปัญหาการแพร่ระบาดของ COVID-19 ยังทำให้มีนักเรียนยากจนเพิ่มจำนวนกว่า 1.9 ล้านคน (The Matter, 2564)

นอกจากความไม่พร้อมทางด้านเทคโนโลยีแล้ว ความไม่พร้อมของครอบครัวก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องพิจารณา การเรียนออนไลน์โดยเฉพาะสำหรับเด็กวัยอนุบาลและประถมศึกษายังต้องอาศัยความร่วมมือของผู้ปกครองด้วย ในครัวเรือนที่ผู้ปกครองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้หรือไม่มีเวลามากพอ เด็กอาจขาดโอกาสในการเรียนรู้หรือไม่สามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ อย่างไรก็ตาม แม้เด็กจะอยู่ในครอบครัวที่มีความพร้อมด้านการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่หากขาดผู้ปกครองที่จะทำหน้าที่เสมือนครูที่บ้าน การเรียนออนไลน์ของเด็กก็ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ (ภัททาเกิดเรือง, 2563) นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงครอบครัวที่มีความยากจน ซึ่งแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่เด็กในครอบครัวเหล่านี้จะเข้าถึงการเรียนการสอนออนไลน์ เนื่องจากโดยเฉลี่ยแล้ว สัดส่วนของจำนวนสมาร์ตโฟนต่อครัวเรือนนั้นอยู่ที่ 2-4 เครื่องต่อ 10 ครัวเรือน ซึ่งน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งประเทศที่อยู่ที่ 20 เครื่องต่อ 10 ครัวเรือน ตัวเลขนี้แสดงให้เห็นถึงการขาดแคลนอุปกรณ์และการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตของครัวเรือนเหล่านี้ และหากจะให้ข้อเพิ่มก็คงทำได้ยากเช่นกัน เพราะโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 70 ของค่าใช้จ่ายของครัวเรือนหมดไปกับค่าอาหาร ซึ่งยังไม่ได้นับรวมค่าเช่าบ้าน หนี้สิน ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก (ฉิรภาพ พัททอง, 2563) และยิ่งพบปัญหาเพิ่มเติมอีกหลายประการ อาทิ ทางโรงเรียนให้ยืมแท็บเล็ตไปเรียนที่บ้าน แต่แถวบ้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตเข้ามาไม่ถึง ทำให้แต่ละครั้งที่เด็กจะอ่านหนังสือต้องเดินทางจากบ้านไปยังจุดที่มีอินเทอร์เน็ตรัฐบาลจัดไว้ให้ในชุมชน หรือบางคนต้องไปบ้านคุณครูเพื่อดาวน์โหลดหนังสือแล้วจึงนำกลับมาอ่านที่บ้าน เป็นต้น (นิชาภัทร ไม้งาม, 2564)

อย่างไรก็ตาม นโยบายทางการศึกษาของประเทศไทยแบบสั่งการจากบนลงล่าง (Top-down) และใช้มาตรฐานเดียวสำหรับคนหลายขนาด (One-size-fit-all) อาจเป็นสิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยน เพราะทำให้การนำ

นโยบายไปปฏิบัติไม่สัมฤทธิ์ผลในทิศทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่นการเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม แม้จะเป็นการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ดีในภาวะวิกฤต แต่อาจไม่เหมาะสมกับเด็กทุกวัยในทุกโรงเรียนหรือในทุกพื้นที่ การเรียนออนไลน์อาจไม่ได้ส่งผลกระทบต่อนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมากเท่ากับผลกระทบต่อเด็กในวัยอนุบาลและประถม หรือตัวอย่างในกรณีการกำหนดจำนวนนักเรียนต่อห้องซึ่งไม่มีการระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ห้องเรียนก็อาจเป็นปัญหาในทางปฏิบัติได้ (ภัททา เกิดเรือง, 2563) ดังกล่าวนี้นับเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในมุมมองของผู้เขียนเล็งเห็นว่าการใช้ห้องถิ่นเป็นฐานในการจัดการระบบการศึกษาให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมอาจเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความเป็นไปได้ในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยที่ดำเนินมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งนี้ การใช้ห้องถิ่นเป็นฐานดังกล่าวจะสะท้อนความต้องการเฉพาะพื้นที่ออกมาได้ชัดเจนขึ้น โดยผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิด ดังนั้น แนวทางการใช้ห้องถิ่นเป็นฐานในการจัดการศึกษาจึงต้องอาศัยการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเป็นกำลังหลัก เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้เองตามความเหมาะสม

การกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดการศึกษาท้องถิ่น

การกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นแนวคิดรากฐานของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับความสนใจในประเทศไทยค่อนข้างมากในช่วงหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นชัดเจน และกลายเป็นแม่แบบในการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นในรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา หมายเหตุของการกระจายอำนาจ มุ่งเน้นที่การจัดสรรหรือแบ่งปันอำนาจการตัดสินใจ หรือการวินิจฉัยสั่งการ อันเกี่ยวข้องกับกิจการสาธารณะ (Public affairs) ของรัฐส่วนกลางไปยังหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ๆ (นครินทร์ เมฆไตรรัตน์, ม.ป.ป.) อีกนัยหนึ่ง การกระจายอำนาจมุ่งหวังต่อการปรับ

โครงสร้างหรือความสัมพันธ์ทางอำนาจระหว่างศูนย์กลางและชายขอบ หรือ ปฏิบัติทางการบริหารระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลท้องถิ่นในทิศทางของกระจายอำนาจออกจากส่วนกลาง (วุฒิสาร ตันไชย, 2557, น. 15) ดังกล่าวนี้นำมาสู่การกำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเองได้อย่างเต็มที่ การบริหารงานท้องถิ่นต้องเป็นไปตามความต้องการของประชาชนภายในท้องถิ่น รวดเร็ว ทั่วถึง มีคุณภาพ และมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักการบริหารราชการบ้านเมืองที่ดี (เชิดสุข กรกิตติชัย, 2560, หน้า 2-3) ทั้งนี้ การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นการให้อิสระ (Autonomy) ในการจัดการปัญหาของตนเองได้ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ทั้งในด้านสาธารณูปโภค อุปโภคบริโภค ภัยพิบัติ สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการจัดการศึกษาท้องถิ่นด้วย

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ปรากฏอยู่ 2 หมวดสำคัญ คือ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ และหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องสิทธิและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ในมาตรา 9 มาตรา 41 มาตรา 42 และมาตรา 58 ที่รัฐส่วนกลางกระจายอำนาจให้ส่วนท้องถิ่นในการมีเอกภาพด้านนโยบาย สามารถระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและมีมาตรฐานการศึกษา พร้อมทั้งการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ภายใต้การจัดตั้งคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) เมื่อ พ.ศ. 2543 รัฐส่วนกลางได้มีการถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นการบริหารจัดการภายใต้แนวความคิดการปฏิรูปการศึกษาและนโยบายเรียนฟรี 15 ปี และเป็นไปตามภารกิจการถ่ายโอนด้านการศึกษาตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ซึ่งมีการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 2 ลักษณะ คือ 1) การจัดการศึกษาที่ถ่ายโอนโดยไม่ต้องประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ โครงการอาหารเสริม (นม) โครงการอาหารกลางวัน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นต้น และ 2) การจัดการศึกษาที่ถ่ายโอนโดยต้องมีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การถ่ายโอนสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (สโรช สันตะพันธ์, 2549) ทั้งนี้ การถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 เป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจปกครองซึ่งเป็นอำนาจบริหาร (Executive power) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เรียกว่า “Local administration” การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการเสริมสร้างและการกระจายภาระงานให้แก่หน่วยงานระดับปฏิบัติให้สามารถจัดทำบริการสาธารณะได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น สนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ ผู้ปกครอง หน่วยงานภาคเอกชน ประชาสังคม ฯลฯ เข้ามามีบทบาทในรูปแบบของคณะกรรมการขององค์กรทางการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-based management : SBM) เน้นการบริหารสถานศึกษาให้ผู้รับบริการพึงพอใจและผลักดันให้มีการกระจายอำนาจไปสู่หน่วยปฏิบัติให้ได้มากที่สุด (เศรษฐพงษ์ ศรีสุวรรณ, ม.ป.ป.) คณะกรรมการชุดดังกล่าวจะร่วมกันกำหนดอัตลักษณ์ คุณภาพการศึกษา สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมที่พึงมีในท้องถิ่นอย่างแท้จริง และให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในกำกับไว้ เพื่อให้องค์กรภายนอกได้เข้ามาประเมินคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา พร้อมทั้งจัดทำรายงานประจำปีให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ

รูปแบบของการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-based management : SBM) มีอยู่ 4 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนกรรมการท่านอื่น ๆ อาจได้มาจากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครองครู และชุมชน (2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก ใช้ตัวแทนคณะครูเป็นกรรมการที่มีสัดส่วนที่ใหญ่ที่สุด เพราะใกล้ชิดกับนักเรียน (3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก ใช้ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธาน เน้นการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครองหรือชุมชนมากที่สุด โดยให้ตัวแทนผู้ปกครองหรือชุมชนนั่งเป็นประธานคณะกรรมการการบริหาร และ (4) รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทหลัก ทั้งผู้ปกครองและครูเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงรับรู้ปัญหาและความต้องการของนักเรียน แบ่งสัดส่วนของครูและผู้ปกครองในปริมาณที่เท่ากัน แต่มีสัดส่วนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งในรูปแบบที่ (1) (2) และ (4) ให้ผู้บริหารโรงเรียนนั่งเป็นประธานคณะกรรมการการบริหาร (นิติกรณ์ ฉันทวงศ์ชนะ, ม.ป.ป., น. 7-8) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นกลยุทธ์การบริหารและการจัดการศึกษาที่กระจายอำนาจตัดสินใจให้โรงเรียนที่ค่อนข้างเบ็ดเสร็จ เพราะความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษาที่แท้จริงนั้นอยู่ที่คณะกรรมการการบริหารของโรงเรียนเป็นสำคัญ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจึงแสดงให้เห็นถึงหลักการ 5 ประการ คือ (1) หลักการกระจายอำนาจ (2) หลักการมีส่วนร่วม (3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (4) หลักการบริหารตนเอง และ (5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (พจนีย์ ขำขาลี, 2560) ดังนั้น การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการตามความสมัครใจและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็ต้องรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการองค์กรทางการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-based management : SBM) ประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีให้แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติและชุมชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการประสานประโยชน์ระหว่างส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี เพราะยังมีอีกหลายพื้นที่ (โดยเฉพาะ

ในถิ่นทุรกันดาร) ที่กระทรวงศึกษาธิการยังไม่สามารถเข้าไปดูแลและจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังนี้ได้ (สโรช สันตะพันธ์, 2549)

แนวทางการจัดการศึกษาท้องถิ่นที่ปรากฏเป็นรูปธรรมในขณะนี้ คือ การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ซึ่งอยู่ภายใต้โครงสร้างการกำกับดูแลของกองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กและเยาวชน รวมถึงการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์ต่าง ๆ ในระบบการศึกษาท้องถิ่นด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพและความพร้อมต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมแล้วพบว่า ยังขาดศักยภาพในการบริหารจัดการการศึกษาอยู่พอสมควร อาทิ ปัญหาด้านงบประมาณที่ถูกกำกับจากรัฐส่วนกลาง ปัญหาบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน และการกำกับติดตามประเมินคุณภาพหลักสูตรที่มีความเข้มงวดโดยละเอียดบริบทของพื้นที่ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดทิศทางและถูกมองว่าไม่ได้มาตรฐานทางการศึกษา ถึงแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจะสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แต่ก็ยังไม่สามารถเป็น Best practice ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นได้ ตัวอย่างเช่น สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นของนครราชสีมา ดำเนินการปฏิรูปการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ โดยการบริหารโรงเรียนเป็นฐานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง (การจัดหลักสูตรคู่ขนานร่วมกับอาชีวศึกษา, ขอความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พร้อมทั้งหาสถานประกอบการรองรับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนควบคู่กับการทำงาน, จัดการเรียนการสอนที่เสริมทักษะชีวิตให้มากขึ้น) ได้มอบหมายให้ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นผู้

ขับเคลื่อน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนและให้ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สมัชชาเครือข่ายปฏิรูปการศึกษา, 2558) อีกตัวอย่างคือโรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยสุภาพ คำวาง (2559) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทางโรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) เป็นผู้ขับเคลื่อน เพื่อให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและสร้างทักษะการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ด้วยการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อม ทั้งยังสร้างความศรัทธาและโอกาสให้ชุมชนและสถานศึกษาได้พัฒนาร่วมกัน ซึ่งทั้ง 2 ตัวอย่างข้างต้นก็มีแนวทางและการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป เพราะแต่ละท้องถิ่นมีบริบทที่แตกต่างกันมาก ในแง่นี้ รัฐส่วนกลางจึงควรเป็นผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของชาติโดยรวม กำหนดหลักสูตรการศึกษาที่เป็นแกนกลางให้ชัดเจน กำหนดสาระการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน แล้วให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ดูแลบริหารงานด้านงบประมาณ การพัสดุ การก่อสร้าง และการซ่อมแซม (สโรช สันตะพันธุ์, 2549)

บทสรุป

ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเป็นเรื่องของสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะทางการศึกษาของรัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพลเมืองที่พลเมืองควรได้รับอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่ด้วยปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่

- 1) คุณภาพของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่กับโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดใหญ่มีระบบการศึกษาที่ดีกว่า มีความพร้อมทั้งทางด้านทรัพยากรและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเพียงพอ ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ความเจริญ ขาดแคลนทั้งทรัพยากรและงบประมาณ อีกทั้งบุคลากรทางการศึกษาก็ด้อยคุณภาพ เด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมีภาวะยากจน วัฒนธรรมและค่านิยมของคนในครอบครัวที่ไม่เอื้อต่อการศึกษาต่อของเด็ก

2) ปัญหาในระดับครัวเรือนหรือครอบครัวของเด็ก ภาวะเศรษฐกิจ ครัวเรือนไม่เอื้อต่อการศึกษาในระดับสูง ๆ ครอบครัวร่ำรวยสามารถเข้าสู่ระบบ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ แต่ครอบครัวยากจนจำนวนมากไม่ส่งเสริมให้ ลูกหลานเรียนต่อระดับอุดมศึกษา รวมถึงอิทธิพลจากระดับการศึกษาของคนใน ครอบครัว และชนชั้นทางสังคมด้วย

3) รายจ่ายเพื่อการศึกษาของภาครัฐ งบประมาณทางการศึกษา ของประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลับตกต่ำลง สะท้อน ปัญหาการจัดการระบบการศึกษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ

4) ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ ประชากรที่มีการศึกษาสูงกระจุกตัวอยู่ ในบางภูมิภาค ตามเมืองใหญ่ และเมืองหลวงของประเทศ ปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในประเทศไทยมาอย่าง ยาวนาน และยิ่งสะท้อนภาพความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อรัฐ ต้องจัดการศึกษาภายใต้ภาวะวิกฤตในช่วงสถานการณ์ COVID 19 โดยมี มาตรการสำคัญคือการจัดการเรียนการสอนแบบ Onsite, On-air, Online ซึ่ง แสดงให้เห็นถึงความไม่พร้อมทางด้านเทคโนโลยีอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่าย ในการจัดซื้ออุปกรณ์ให้เพียงพอต่อการใช้งาน และความพร้อมของครู ผู้ปกครอง และเด็กในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยัง แสดงให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายทางการศึกษาที่มีลักษณะสั่งการจากบนลง ล่าง (Top down) และใช้มาตรการเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงบริบทที่แตกต่าง กันของรัฐด้วย

จากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น ได้นำมาสู่ การเสนอแนวทางการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาในระดับท้องถิ่นได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นแกนกลางในการดึงภาค ส่วนต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ตามแนวทาง ของการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School-based Management : SBM) ทั้งนี้ ยังเป็นการสะท้อนปัญหาและความต้องการจาก ท้องถิ่นขึ้นไปสู่ผู้มีอำนาจ ให้สามารถตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหาความ

เหลื่อมล้ำได้อย่างตรงจุด ตามความต้องการ และเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลได้มีการจัดการศึกษาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้การกำกับดูแลของกองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ซึ่งยังคงขาดประสิทธิภาพอยู่พอสมควร จึงจำเป็นต้องส่งเสริมข้อบกพร่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาคุณภาพบุคลากรทางการศึกษา และเพิ่มจำนวนทรัพยากรให้เพียงพอกว่าที่เป็นอยู่ท้ายที่สุดแล้วการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใดก็ต้องพิจารณาจากปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย

REFERENCES

- กองส่งเสริมและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2564. จาก:
<http://www.dla.go.th>
- โชคสุข กรกิตติชัย. (2560). **ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ : สำนัก
วิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2559). **ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ใน
ประเทศไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ.
- ธีรภาพ พิภทอง. (2563). **ผลของความเหลื่อมล้ำต่อเด็กในครัวเรือนที่ยากจน
ที่สุดในช่วงวิกฤตโรคระบาดโควิด-19**. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม
2564. จาก :
http://www.setthasarn.econ.tu.ac.th/blog/detail/65/?fbclid=IwAR0ftE54AGliZ3T-PC8U-LelmbTf_hnB6A69A-xsd4hG3zofyGLTIM_tl4A

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (ม.ป.ป.). การกระจายอำนาจ. สืบค้นเมื่อ 31

กรกฎาคม 2564. จาก: <http://wiki.kpi.ac.th>

นิชาภัทร ไม้จาม. (2564). เทคโนโลยีแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
ได้แค่ไหน : บทเรียนจาก 4 พื้นที่จริงของประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ
วันที่ 11 พฤศจิกายน 2564. จาก:

https://www.the101.world/technology-improve-reading-equity/?fbclid=IwAR306CJ71rttvuyt_s9VPPKQCGLTWeyYC4t_lFHCCtVpxhOyc6Yv6l3-otr8.

นิติกรณ์ ฉันทวงศ์ชนะ. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการสอนเรื่อง “การบริหาร
โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ?”. สุพรรณบุรี: โรงเรียนกาญจนา
ภิเษกวิทยาลัย.

บัลลังก์ โรหิตเสถียร. (2563). การเตรียมความพร้อมของ
กระทรวงศึกษาธิการ ก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563. สืบค้น
เมื่อ 28 กรกฎาคม 2564. จาก : <https://www.moe.go.th>

พจนีย์ ขำขาลี. (2560). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based
Management). สืบค้นเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564. จาก:

<https://www.gotoknow.org/posts/643546>.

ภัททา เกิดเรือง. (2563). ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเมื่อเด็กไทยต้อง
Learn From Home. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2564. จาก :

https://www.the101.world/learn-from-home-and-education-inequality/?fbclid=IwAR3KImLbkoYo0zubbrWXZk3mGTAVFcsm7Tm8daZvtFba3oMPR_zmyb0S30k

ภาววรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์. (2563). ไชยทัตความเหลื่อมล้ำการศึกษาไทย เหตุ
ใดความช่วยเหลือไปไม่ถึงเด็กยากจน. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2564.

จาก : https://www.the101.world/thai-report-education/?fbclid=IwAR00fM54l1RRrqlZGh_ytOS5f06OfSh2hUTdkuoDrcySruWKCraUS2mTWxA

วุฒิสาร ตันไชย. (2557). การกระจายอำนาจและประชาธิปไตยในประเทศไทย (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

เศรษฐพงษ์ ศรีสุวรรณ. (ม.ป.ป.). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2564. จาก:

<https://nsw2.go.th/web/attachments/article/293/การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน%201.pdf>

สมัชชาเครือข่ายปฏิรูปการศึกษา. (2558). **ท้องถิ่นกับการจัดการศึกษา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2564. จาก:

<https://www.facebook.com/EducationReformAssemblyTH/posts/839503102794656/>.

สโรช สันตะพันธ์. (2549). **ปัญหาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การถ่ายโอนสถานศึกษา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2564. จาก: <http://www.public-law.net/publaw/view.aspx?id=857>

สฤณี อาชวานันทกุล. (2554). **ความเหลื่อมล้ำฉบับพกพา**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูป.

สุภาพ คำวาง. (2559). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาล 1 (วัดพรหมวิหาร) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2564. จาก: http://www.t1maesai.ac.th/index.php?mode=news&group=8&id=67&date_start=&date_end=

The Matter. (2564). **ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19**. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2564. จาก: <https://www.facebook.com/thematterco/posts/29867229548764>

เส้นทางการเกิดตัวแทนของผู้ใช้แรงงานในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศส

England and France Labour Representation Path

วนาภรณ์ พันธุ์พฤษฯ¹
Wanaphorn Phanphruk

บทคัดย่อ

การเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่มักไม่เท่าเทียมกับคนกลุ่มอื่นในสังคมเสมอ ทำให้เกิดเป็นข้อสงสัยว่าเกิดอะไรขึ้นกับสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของผู้ใช้แรงงานผู้เปลี่ยนโลก ทั้งๆ ที่พวกเขาเป็นกลุ่มที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในทุกมิติ แต่กลับต้องถูกเอารัดเอาเปรียบถูกกดขี่ข่มเหงอยู่เสมอ ทำให้กลุ่มผู้ใช้แรงงานต่างโยยหาเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้มีการรวมกลุ่มกันต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค แม้จะต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อและชีวิตก็ตาม จนกระทั่งเกิดตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานขึ้นที่มีบทบาททางรัฐสภาในการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน บทความชิ้นนี้จะกล่าวถึงเฉพาะผู้ใช้แรงงานในประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสเป็นหลัก จากการที่กลุ่มผู้ใช้แรงงานในประเทศทั้ง 2 ได้รับสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคถือเป็นสารตั้งต้นของความเป็นประชาธิปไตย จนนำไปสู่เหตุปัจจัยที่เป็นตัวเกื้อหนุนส่งเสริมจนเกิดเป็นผลในพัฒนาการของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน จนกลายเป็นพรรคการเมืองและสหภาพแรงงานที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่มีความเข้มแข็งและช่วยปกป้องสิทธิประโยชน์ของกลุ่มเสมอมา และยังสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาผู้ใช้แรงงานไทยให้มีความเข้มแข็งดังเช่นประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสได้ในอนาคตอันใกล้

¹ นักวิชาการอิสระ และผู้บริหารบริษัท แทคที จำกัด

คำสำคัญ : สิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค แรงงาน

Abstract

Right, liberty and freedom seems to be inaccessible for the labour class in any society even though they are the prime movers for the countries in all dimensions. There has been a long history that the working class has formed groups to fight and fell, to go forward and backward in retaining their rights and liberty. With blood and tears, the labour class in some countries finally have their own representatives in the parliaments to voice their needs. This article mainly addresses labors in England and France. Due to the fact that labour groups in both countries are entitled to liberty and equality, which is also the beginning of the democracy. Leading to the factors that are supportive and resulting in a robust and strong bargaining power labour group. Thereafter, become a political party and trade union to protect the interests of the group. The Thai trade union and labour groups may follow their footsteps or learn from both countries' history. Then we will develop our own path to a strong and meaningful Thai labour groups to successfully protect the rights and liberty of the Thai work force.

Keywords : Right, Liberty, Freedom, Labour

บทนำ

มนุษย์ไม่ใช่ผู้สร้างโลกแต่โลกที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้และที่จะอภิวัฒน์ต่อไปในอนาคตล้วนเกิดขึ้นด้วยสองมือของมนุษย์ที่เราเรียกกันว่าแรงงาน ในแง่นี้มนุษย์ทุกคนจึงเป็นผู้ใช้แรงงานเพื่อการดำรงอยู่ของเผ่าพันธุ์มนุษย์ ตลอด

อารยธรรมของมนุษย์ที่ได้ถือกำเนิดเกิดขึ้น ความเจริญรุ่งเรืองและเสื่อมสลาย ไปจนกลายเป็นวัฏจักรที่ทิ้งเศษซากไว้ ให้มีการศึกษาทางโบราณคดีและ ประวัติศาสตร์ล้วนเป็นผลมาจากมนุษย์ผู้ใช้แรงงานเช่นกัน และจะยังคงเป็น เช่นนี้ต่อไปไม่ว่ามนุษย์ผู้ใช้แรงงานในปัจจุบันจะเปลี่ยนโลกนี้ไปอย่างไรก็ตาม ฉะนั้นผู้ใช้แรงงานทุกคนจึงเป็นผู้เปลี่ยนโลก เมื่อผู้ใช้แรงงานมีบทบาทสำคัญ เป็นถึงผู้เปลี่ยนโลกแล้ว แต่เพราะเหตุใดผู้ใช้แรงงานส่วนใหญ่ในโลกใบนี้กลับ ยังมีความทุกข์ยากแสนเข็ญ ลำบากและต้องถูกกดขี่จากมนุษย์ด้วยกันอีก

หากมองย้อนกลับไปในอารยธรรมของมนุษย์ว่าผู้ใช้แรงงานอยู่ใน สถานะที่ดำรงเป็นอยู่อย่างไร ซึ่งประวัติศาสตร์ของมนุษย์โดยย่อเพื่อความอยู่ รอดในธรรมชาติเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมจึงต้องมีการอยู่ร่วมกันตามกฎของ ธรรมชาติ โดยมีผู้ที่แข็งแรงที่สุดเป็นจำพวกทำหน้าที่ปกป้องดูแลลูกน้องหรือ สมาชิก และลูกน้องหรือสมาชิกมีหน้าที่ทำตามคำสั่งเป็นลักษณะการ แลกเปลี่ยนพึ่งพาอาศัยกัน อันเป็นจุดเริ่มต้นของระบบการจ้างงานที่มีการเอา แรงงานเข้าไปแลกกับปัจจัย 4 เพื่อดำรงชีวิต เมื่อมีระบบการจ้างเกิดขึ้นผู้ใช้ แรงงานถูกกำหนดให้เป็นชนชั้นหนึ่งในสังคมที่จะต้องรับใช้ชนชั้นที่สูงกว่า ใน ลักษณะที่ต่างเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันตามแนวคิดทฤษฎีระบบอุปถัมภ์ (อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์, 2539, หน้า 47) เมื่อสังคมเจริญขึ้น แต่สำนึกของมนุษย์กลับตกต่ำลงไม่คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม นึกถึงแต่ผลประโยชน์ของตนเองยอมก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกัน ซึ่งโดย ธรรมชาติแล้วผู้ที่อยู่เหนือกว่าย่อมเป็นผู้กระทำจึงส่งผลให้เกิดการกดขี่แรงงาน ขึ้น นับตั้งแต่ยุคอาณาจักรอียิปต์โบราณมีการใช้แรงงานทาสสร้างพีระมิดสร้าง สุสานฟาโรห์ล้วนเป็นไปเพื่อสนองความต้องการของชนชั้นสูงเท่านั้นทำให้มี แรงงานต้องล้มตายลงเป็นจำนวนมาก การกดขี่แรงงานมีต่อเนื่องเรื่อยมา จนกระทั่งเข้าสู่ยุคมืดได้เกิดระบบศักดินาสวามิภักดิ์หรือระบบฟิวดัล (Feudalism) ขึ้นเป็นองค์กรแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เป็นสังคมที่ควบคุมชีวิตของ คนตั้งแต่เกิดจนตายไม่สามารถย้ายฐานันดรได้ ใครเกิดชนชั้นไหนก็ต้องตายไป กับชนชั้นนั้น ซึ่งระบบนี้เป็นระบบที่เต็มไปด้วยการกดขี่ข่มเหงที่ชนชั้นต่ำ นอกจากต้องหาเลี้ยงตนเองแล้ว ยังต้องทำงานเลี้ยงดูนายที่เป็นคนชนชั้นสูง

ระบบศักดินาสวามิภักดิ์หรือระบบฟิวดัล (Feudalism) ได้แผ่ขยายไปครอบคลุมทั่วทุกประเทศในยุโรปรวมถึงประเทศไทย

ภายหลังสงครามครูเสด (Crusade)(ค.ศ.1095-1291) ระบบศักดินาสวามิภักดิ์หรือระบบฟิวดัล (Feudalism) ก็ถึงกาลเสื่อมลงเพราะเจ้าของที่ดินได้ล้มตายลงจากการไปสงคราม ส่งผลให้ชาวนาเป็นไทแก่ตัว ระบบเศรษฐกิจที่ผูกติดมากับระบบศักดินาสวามิภักดิ์หรือระบบฟิวดัล (Feudalism)ก็ถึงล่มสลายตามไปด้วยถือเป็นการปลดโซ่ตรวนออกจากชาวนา สิทธิต่างๆ ที่พวกชาวนาไม่เคยได้รับก็เริ่มได้รับมากขึ้น ส่งผลให้โครงสร้างทางสังคมได้เปลี่ยนไป เกิดชนชั้นใหม่ขึ้นคือชนชั้นกลาง เป็นชนชั้นที่มีบทบาทในสังคมอย่างมากจึงทำให้เริ่มมีการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้งสมาคมขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนในการปกป้องรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มจนมีอิทธิพลต่อการกำหนดทิศทางของประเทศ ภายหลังชนชั้นกลางถือเป็นชนชั้นที่บทบาทต่อการเคลื่อนไหวในหลายๆ ประเทศแถบยุโรป เมื่อการปกครองภายใต้ระบบศักดินามีการกดขี่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้การปกครองมาก จนทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และความตื่นตัวทางปัญญา เพื่อให้หลุดพ้นจากการถูกครอบงำทางการเมืองจากชนชั้นที่สูงกว่าและศาสนา จึงนำมาสู่การช่วงชิงอำนาจเพื่อจำกัดอำนาจกษัตริย์ถึงการล้มล้างการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองใหม่ๆ ขึ้นมา (กุลลดา เกษบุญชู- มัต, 2561, หน้า 53-57) อันสืบเนื่องมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในสังคมแต่ละสังคมเป็นตัวกำหนดสภาพของการเกิดกลุ่มขึ้นมา เช่น การเกิดกลุ่มผู้ใช้แรงงาน หรือกลุ่มกรรมกรในทวีปยุโรปก็เนื่องมาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรม

วิวัฒนาการชนชั้นแรงงานของอังกฤษ

เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจชนิดพลิกฝ่ามือจึงเกิดการขยายตัวของประชากรเริ่มกลับมาใช้เงินตราอีกครั้งเป็นการตอกย้ำถึงความเสื่อมสลายของระบบศักดินา จึงเกิดการแย่งชิงอำนาจความเป็นใหญ่จนทำให้เกิดการแตกแยกของแคว้นต่างๆ ออกเป็นรัฐเล็กรัฐน้อย ถือเป็นจุดเริ่มต้นของวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองที่เป็นแบบรวบศูนย์อำนาจหรือระบอบ

สมบูรณาญาสิทธิราชย์ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2548, หน้า 32-34) ต่อมาได้มีการนำเอาระบบศักดินากลับมาใช้อีกครั้ง มีการรีดนาทาเร้นประชาชนอย่างขนานใหญ่ทำให้เกิดความวุ่นวายกันทั่วหน้า จึงนำไปสู่การจำกัดอำนาจกษัตริย์ด้วยกฎบัตรแมกนา คาร์ตา (Magna Carta) ขึ้น อย่างไรก็ตามชีวิตของชาวนาชนชั้นต่ำที่เป็นผู้ใช้แรงงานก็ยังคงถูกกดขี่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากชนชั้นสูงอยู่ดี ประกอบกับมีการขยายตัวของประชากรทำให้เกิดภาวะคนว่างงานมากแต่งานมีค่อนข้างจำกัด จึงเป็นโอกาสของชนชั้นสูงที่จะต่อรองราคาได้มากขึ้น เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องของอุปสงค์ (Demand) และอุปทาน (Supply) การจ่ายค่าแรงจึงเป็นเพียงแค่นี้ให้มีชีวิตอยู่รอดไปวันๆ ซึ่งความเป็นจริงของสิทธิทางธรรมชาติผลผลิตที่เกิดจากแรงงานต้องเป็นสิทธิของเจ้าของแรงงานอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยไม่ใช่ให้เท่าที่ชนชั้นสูงอยากให้นั้น ส่วนคุณภาพชีวิตไม่ต้องพูดถึงเพราะไม่ต่างอะไรกับแรงงานสัตว์ที่ให้เพียงแค่ข้าวกินให้อิ่มท้อง การที่กลุ่มชนชั้นสูงถือทั้งอำนาจเงินและอำนาจรัฐ แม้ชาวนามีสสิทธิตามกฎหมายในการปกป้องตนเองเมื่อผู้ถืออำนาจกฎหมายเป็นผู้เอาเปรียบเสียเองแล้วจะไปพึ่งใครได้นอกเสียจากก้มหน้ายอมรับชะตากรรมของตน

ในศตวรรษที่ 14 ชาวนาผู้ใช้แรงงานเริ่มเรียนรู้ในการปกป้องสิทธิของตนเอาด้วยการรวมกลุ่มกันจนมีขนาดใหญ่ระดับชาติและมีพลังมากจนกษัตริย์ต้องยอมรับข้อเสนอ ประกอบกับการเกิดขึ้นของชนชั้นกลางที่เป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มกันของชนชั้นชาวนากับชนชั้นกลาง เพื่อเป็นตัวแทนในการปกป้องผลประโยชน์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจทางการเมืองในเวลาต่อมา สิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการมีตัวตนในสังคมหรือการได้รับการยอมรับทางสังคมนั้น มาจากความมุ่งมั่นมีความสามัคคีจนเกิดเป็นพลังและช่วยกันผลักดันจึงจะได้รับการยอมรับนั้นหมายถึงการได้รับสิทธิที่เท่าเทียมกับชนชั้นอื่นในสังคม ทำให้สิทธิของชาวนาผู้ใช้แรงงานเริ่มมีมากขึ้นในปลายราชวงศ์สจวร์ต (ค.ศ.1685-1689) จึงทำให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนของกลุ่มในนามกลุ่มวิก (Whig) โดยเริ่มต้นจากการรวมกลุ่มของโจรห้าร้อยที่เป็นพวกชาวนาผู้ใช้แรงงานกับชนชั้นต่ำที่ถูกกดขี่ข่มเหงมีอุดมการณ์ร่วม และมีจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกันเพื่อ

ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่ม จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มกันภายใต้สิทธิเสรีภาพที่รัฐให้การรับรองอันเป็นวิถีของประชาธิปไตย จึงทำให้กลุ่มวิก (Whig) ได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองจนถึงการเข้าร่วมบริหารประเทศ หากครั้งใดที่กลุ่มวิก (Whig) ได้รับชัยชนะการบริหารประเทศก็จะเป็นลักษณะการให้สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคกับกลุ่มผู้ใช้แรงงานทั้งหลาย และยังให้สิทธิเสรีภาพในการเขียนสามารถวิจารณ์การทำงานใดๆ ของรัฐได้ โดยยึดหลักสัญญาประชาคมตามแนวคิดของจอห์น ล็อก (John Lock) ที่ถือว่าสังคมการเมืองกำเนิดมาจากการทำสัญญาร่วมกัน เพื่อให้เกิดการปกป้องชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินของทุกคน รัฐบาลเป็นเพียงตัวแทนของสังคมในการบริหารบ้านเมืองโดยความยินยอมของประชาชน (สมชาย กษิติประดิษฐ์, 2542, หน้า 19-20) ไม่ใช่อำนาจบาตรใหญ่ข่มขู่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ เพราะฉะนั้นรัฐสภาจึงมีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหารแม้จะเป็นอำนาจสูงสุดแต่ก็จะจำกัดด้วย “กฎธรรมชาติ” ที่จะต้องเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ทุกคนอย่างเสมอเหมือนกันไม่มีการแบ่งชนชั้น ซึ่งเป็นสิทธิตามสภาพธรรมชาติที่มีอยู่แล้วนั่นคือหลักสิทธิมนุษยชน การใช้อำนาจของรัฐจึงต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดความสงบสุขภายใต้กฎหมายที่ได้กำหนดไว้ (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2558, หน้า 39)

เมื่อเข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในปีค.ศ.1780 ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจอย่างชัดเจน และยังมีเกิดขึ้นของชนชั้นใหม่ในสังคมคือชนชั้นแรงงาน เกิดการอพยพเข้ามาขายแรงงานในเมืองของชาวไร่ชาวนา ที่ส่งผลให้วิถีชีวิตพวกเขาเปลี่ยนไปจากเดิมที่เป็นแรงงานชาวไร่ชาวนา กลายมาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมถือเป็นชนชั้นแรงงานเต็มขั้น ความเป็นอยู่ที่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ต้องอยู่กันอย่างหนาแน่นจนนำมาสู่ปัญหาทางด้านสุขภาพ เกิดการขาดรื้อแรงงานด้วยการจ่ายค่าแรงต่ำและใช้แรงงานเกินเวลาที่กำหนดเพื่อเพิ่มผลผลิตให้มากที่สุด ต้องกลายเป็นชนชั้นแรงงานผู้ถูกกดขี่เอารัดเอาเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรมจากกฎหมาย (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2536, หน้า 7, 11-13) การกดขี่ที่ยังคงปรากฏชัดในสังคมจนกระทั่งสภาพแรงงานได้เริ่มแพร่หลายมากขึ้นในเมืองใหญ่ๆ คนงานใน

โรงงานต่างๆ จึงเข้าร่วมกับสมาคมเพื่อไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง ได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดสหภาพทั่วไปขึ้นเป็นองค์กรระดับชาติและปฏิรูปกฎหมายเลือกตั้งปี ค.ศ.1832 ที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างล้นหลาม แต่ชนชั้นแรงงานก็ยังคงไม่ได้รับสิทธิทางการเมืองตามกฎหมายเอกราชเช่นชนชั้นอื่น ๆ จึงทำให้ชนชั้นแรงงานยังไม่มีตัวแทนของกลุ่มที่จะเข้าไปเป็นกระบอกเสียงแทน ย่อมไม่เกิดกฎหมายที่ให้ความผูกพันกับกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ฉะนั้นจึงมีแนวคิดร่วมกันในการจัดตั้งเป็นสหภาพแรงงานขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของผู้ใช้แรงงาน และยังเป็นการถ่วงดุลอำนาจเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในทุกชนชั้นทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิการออกเสียงเลือกตั้ง

จนกระทั่งประสบความสำเร็จภายใต้พระราชบัญญัติสหภาพแรงงาน (Trade Union Acts) ซึ่งเป็นสิ่งที่พิสูจน์ความใจกว้างของรัฐบาลที่มีต่อผู้ใช้แรงงาน จึงถือได้ว่าอังกฤษเป็นประเทศแรกในยุโรปที่มีสหภาพแรงงาน ที่มีการพัฒนากลายไปเป็นตัวแทนของชนชั้นแรงงานในนามของพรรคแรงงาน (Labour Party) ที่มีกลุ่มผู้ใช้แรงงานเป็นฐานเสียงมวลชนอันสำคัญของพรรค อันมีจุดประสงค์เพื่อรักษาและปรับปรุงสภาพชีวิตการทำงานของผู้ใช้แรงงานให้ดีขึ้น และมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเพิ่มค่าจ้างและให้มีสวัสดิการของผู้ใช้แรงงานอย่างจริงจัง ซึ่งส่งผลให้โฉมหน้าทางการเมืองของอังกฤษจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เป็นการแสดงถึงพลังที่ทำให้การสนับสนุนทางการเมืองตามชนชั้นอย่างชัดเจน (พฤติสาณ ชุมพล, 2544, หน้า 26) จึงกล่าวได้ว่าการปฏิวัติอุตสาหกรรมถือเป็นการเปลี่ยนแปลงโลกครั้งใหญ่ นอกเหนือจากความสำเร็จทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ โครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมรวมถึงระบบเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปตลอดกาลโดยมีรากฐานจากการปฏิวัติครั้งนี้มีทั้งดีและร้ายปะปนกันไป การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งนี้ได้ก่อร่างสร้างโครงที่เป็นจุดเริ่มต้นให้กับสังคมยุคใหม่ที่ฝังรากลึกลงไปและแตกหน่อออกเป็นความก้าวหน้าในมิติต่างๆ

วิวัฒนาการชนชั้นแรงงานของฝรั่งเศส

จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการต่อสู้ทางชนชั้นของอังกฤษเป็นเหมือน ปฏิกริยาลูกโซ่ที่สั่นสะเทือนไปถึงฝรั่งเศส จนเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การปฏิวัติ ฝรั่งเศสในปีต่อมา จากความคับแค้นใจที่สะสมมาตั้งแต่ในอดีตและประจวบ เหมากับกลุ่มชนชั้นกลางมีความเบื่อหน่ายต่อการใช้อำนาจแบบเบ็ดเสร็จของ กษัตริย์ เพราะความเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีอาณานิคมในครอบครอง มากมายจึงส่งผลให้อำนาจของกษัตริย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อกษัตริย์มีอำนาจก็ย่อม ต้องดำรงรักษาสถานภาพของอำนาจไว้ จึงทำให้มีระบบการปกครองระบอบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่รวมศูนย์อำนาจไว้ที่กษัตริย์ และมีโครงสร้างทางสังคม ที่แบ่งเป็น 3 ชนชั้น สำหรับคนยากจนและผู้ใช้แรงงานไม่ได้รับการจัดให้อยู่ใน ชนชั้นทางสังคม แต่กลับต้องเป็นผู้ถูกขูดรีดภาษีจากรัฐและถูกเกณฑ์แรงงาน เพื่อค้ำจุนฐานเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยระบบการปกครองของฝรั่งเศสไม่เอื้อ ต่อกลุ่มชนชั้นกลางหรือชนชั้นฐานันดรที่ 3 และชนชั้นต่ำหรือกลุ่มชาวไร่ชาวนา ช่างฝีมือ ผู้ใช้แรงงาน คนยากคนจน ที่ไม่มีโอกาสยกมาตรฐานการครองชีพและ ชีวิตความเป็นอยู่ให้สูงขึ้นไปทัดเทียมกับอีก 2 ชนชั้นอันเป็นเหตุแห่งความ เหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้น จึงทำให้ชนชั้นกลางและชนชั้นต่ำรวมตัวกันต่อต้านกษัตริย์ จนนำไปสู่เหตุการณ์ปฏิวัติฝรั่งเศสขึ้นในปีค.ศ.1789

เมื่อกษัตริย์ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่หรูหรามีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย ในขณะที่ประชาชนกลับต้องมียังชีวิตความเป็นอยู่ที่แล้งแค้นถูกกดขี่ข่มเหงถูกขูด รีดไม่ได้รับความเป็นธรรม จึงสร้างความคับแค้นใจแก่ประชาชน (สมใจ ไพโรจน์ ธีระรัชต์, 2540, หน้า 1-2) และภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอันมีสาเหตุมา จากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมที่สูงขึ้นจนไม่สามารถควบคุมได้เพราะ ปัญหาของการปรับตัวที่ตามไม่ทันความเปลี่ยนแปลงของระบบทุนนิยม รัฐจน ปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลให้คนในประเทศต้องดำรงชีพ อยู่อย่างมีด้นไม้ไร้ทางออกภายใต้การกดขี่และความอยุติธรรมที่ได้รับ เมื่อความ อดกลั้นถึงที่สุดจึงกลายเป็นระเบิดเวลาที่สั่งสมมานานไม่ว่าจะเป็นเพราะระบบ การปกครอง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาทางด้านกฎหมายและปัญหาของ การถูกกดขี่ทางชนชั้น จนนำไปสู่การต่อต้านอำนาจกษัตริย์ด้วยการปฏิวัติในปี

ค.ศ.1789 และได้พยายามปฏิรูประบอบกษัตริย์ให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่กษัตริย์ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ทำให้การปกครองของฝรั่งเศสเป็นไปแบบวุ่นวาย บางครั้งบางครั้งก็มีการออกกฎหมายลิดรอนสิทธิของประชาชน ในที่สุดกฎหมายดังกล่าวก็ถูกล้มล้างไปโดยกลุ่มแกนนำปฏิวัติ และมีการร่วมกันออกกฎหมายฉบับใหม่ขึ้นโดยให้ความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันต่อทุกกลุ่มชนชั้น ในการปฏิวัติครั้งนี้ส่งผลให้ชนชั้นแรงงานได้รับการยอมรับสิทธิของกลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือชนชั้นแรงงานขึ้น

ผลจากการสนับสนุนของมวลชนที่ร่วมกันทุกฝ่ายจนเกิดประชาธิปไตยขึ้นในสังคม พร้อมทั้งสถาปนาระบอบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญหลักของการกระจายอำนาจขึ้นมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารปกครองบ้านเมือง จนเกิดสิทธิเสรีภาพและเกิดความเท่าเทียมกันขึ้นภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของกลุ่มผู้ใช้แรงงานฝรั่งเศสยังคงเป็นไปอย่างลุ่มๆดอนๆ หากมีการรัฐประหารยึดอำนาจก็จะทำลายล้างสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มผู้ใช้แรงงานลงพร้อมกันทุกครั้ง จนกระทั่งกลุ่มผู้ใช้แรงงานได้รวมตัวกันก่อตั้งเป็นสหภาพแรงงานขึ้นเป็นครั้งแรกภายใต้หลักสิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการรับรองคุ้มครองในปี ค.ศ.1839 แต่ก็ไม่ได้เป็นไปโดยราบรื่นนักมีการออกกฎหมายปราบปรามและลงโทษการรวมกลุ่มของผู้ใช้แรงงานเป็นระยะๆ ทั้งๆ ที่จุดประสงค์เพื่อช่วยเหลือปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มอาชีพ แต่กลับต้องถูกปราบปรามอย่างหนักจากรัฐบาล ส่งผลให้องค์กรของผู้ใช้แรงงานตกอยู่ในสภาวะระส่ำระสาย มีการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหภาพแรงงานอย่างหนักหน่วง แต่ก็ทำให้ได้สร้างความย่อท้อให้กับผู้ใช้แรงงานไม่ กลายเป็นแรงผลักดันให้เกิดรวมตัวกันมากขึ้นและแพร่หลายไปในทุกสาขาอาชีพ แต่หนทางก็ไม่ได้เป็นไปอย่างราบรื่นนักและไม่ประสบความสำเร็จดังที่คาดหวังไว้ เพราะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ล้วนมาจากความหวาดกลัวและเกลียดชังที่รัฐมีต่อกลุ่มผู้ใช้แรงงาน รัฐจึงสร้างกำแพงเพื่อกีดกันสิทธิเสรีภาพของกลุ่มผู้ใช้แรงงานด้วยการออกกฎหมายห้ามเพื่อเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ใช้แรงงาน

อันสืบเนื่องจากการถูกกดขี่ซึ่งทำให้มีการประชาชนชาวปารีสพยายาม รื้อฟื้นอำนาจคอมมูนแห่งปารีสขึ้นมา ซึ่งย่อมสร้างความกระทบกระเทือนต่อรัฐบาลกลางอย่างแน่นอน รัฐจึงหาทางกำจัดเสียโดยให้กองกำลังทหารบุกกรุงปารีสเพื่อปราบปรามประชาชนชาวคอมมูน แต่ก็ไม่ได้ง่ายอย่างที่คิดเพราะประชาชนชาวคอมมูนได้ออกมารวมตัวกันต่อต้านตามท้องถนนนับเรือนแสน เพื่อสกัดกั้นการบุกเข้ามาของกองทหารจนเกิดการปะทะกันและเกิดการนองเลือดขึ้น ประชาชนชาวคอมมูนถูกกวาดต้อนและมีการสังหารหมู่เกิดขึ้น เหตุการณ์ในครั้งนี้ถือเป็นการนองเลือดครั้งสุดท้ายและกลายเป็นตำนานเล่าขานต่อมาในหมู่นักปฏิวัติและขบวนการสังคมนิยม บทเรียนและข้อสรุปในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าคอมมูนแห่งปารีสจะทำให้มีการจัดตั้งระบบการปกครองตนเองของชนชั้นแรงงานประสบผลสำเร็จได้ จึงทำให้กลุ่มสังคมนิยมสืบสานอุดมการณ์และแนวคิดจัดตั้งเป็นพรรคแรงงานฝรั่งเศส (The French Worker's Party) ในเวลาต่อมา โดยมีนโยบายที่ผสมผสานความต้องการของชนชั้นแรงงานและแนวทางของคอมมูนกับนโยบายทางการเมืองเข้าด้วยกัน (สัญญา สุวัจนบุตร, 2558, หน้า 159-161) เมื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้บรรลุเป้าหมาย ความยากจนก็ได้ละลายหายไปจากชนชั้นแรงงานความมั่งคั่งของชีวิตได้ฉายออกมาจากแววตาของพวกเขาเหล่านั้นอีกครั้ง

ในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในฝรั่งเศส (ค.ศ.1850) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจฝรั่งเศสเป็นอุตสาหกรรมอย่างชัดเจน ที่กล่าวเช่นนั้นเพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างอุตสาหกรรมฝรั่งเศสเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1770 และเป็นไปอย่างช้าๆ นานนับศตวรรษจนกระทั่งปี ค.ศ.1850 เริ่มปรากฏระบบโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นอย่างชัดเจน มีการนำเอาเครื่องจักรอุตสาหกรรมเข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์ ส่งผลให้ชนชั้นแรงงานต้องประสบกับวิกฤติอัตลักษณ์ของชนชั้นอีกครั้ง เมื่อการขยายตัวของกลุ่มชนชั้นกลางที่ถือว่าเป็นผลผลิตของวิถีสังคมแบบทุนนิยม และทำให้กลุ่มชนชั้นแรงงานกลายมาเป็นมนุษย์เงินเดือนไปโดยปริยาย เมื่อมีการนำเอาเครื่องจักรอุตสาหกรรมเข้ามาใช้ ทำให้ผู้ใช้แรงงานต้องทำงานและอยู่กับเครื่องจักรเป็นเวลานาน จนเกิดความไม่พอใจขึ้นในกลุ่มผู้ใช้แรงงานเพราะการที่คนทำงานต้องอยู่กับเครื่องจักร

เป็นเวลานานย่อมทำให้สูญเสียความเป็นคนลงไป ซึ่งเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นคน (Lefranc, Georges, 1972, p.33) กลุ่มผู้ใช้แรงงานจึงรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิของตนเอง จนกระทั่งปี ค.ศ.1875 ฝรั่งเศสได้รัฐธรรมนูญอีกครั้ง แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังไม่มีการพูดถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนและไม่มีการกล่าวถึงคำประกาศปี 1789 ทั้งๆ ที่ผ่านมากลุ่มผู้ใช้แรงงานได้ต่อสู้เรียกร้องสิทธิของตนเองอย่างหนักหน่วง จึงเกิดการเคลื่อนไหวนัดหยุดงานของผู้ใช้แรงงานแม้จะเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย แม้ภายหลังพระเจ้าโนโปเลียนที่ 3 ยอมให้มีสิทธิการนัดหยุดงานกับกลุ่มชนชั้นแรงงานภายใต้การรับรองของกฎหมายก็ตาม แต่ในความเป็นจริงยังมีข้อห้ามซ่อนอยู่คือข้าราชการไม่มีสิทธินัดหยุดงาน ถ้าหากนัดหยุดงานก็ให้ถือว่าสิ้นสุดสัญญาการทำงาน เหตุที่มีการห้ามข้าราชการนัดหยุดงานเพราะข้าราชการเป็นกลุ่มที่ถ้าหากเคลื่อนไหวย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศอย่างมากจึงยินยอมเฉพาะผู้ใช้แรงงานในภาคส่วนอื่นที่ไม่ใช่ข้าราชการเท่านั้น

เวลาล่วงเลยจนเข้าปี ค.ศ.1946 สิทธิในการนัดหยุดงานของข้าราชการจึงปรากฏขึ้นภายใต้การรับรองคุ้มครองสิทธิตามกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ใช้แรงงานในภาคส่วนอื่นที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะทำงานและสิทธิในการรับจ้างทำงาน บุคคลจะต้องไม่ถูกละเมิดสิทธิในการทำงานหรือรับจ้างทำงานด้วยสาเหตุเกี่ยวกับกำเนิด ทัศนคติ หรือความเชื่อส่วนตัวบุคคลสามารถปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนโดยการเข้าร่วมกิจกรรมของสหภาพแรงงานหรือเข้าเป็นสมาชิกสหภาพแรงงานที่ตนเลือกได้”

สิทธิในการนัดหยุดงานให้เป็นไปตามขอบเขตของกฎหมายที่ว่าด้วยเรื่องดังกล่าว

ผู้ใช้แรงงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง สภาพการทำงาน และการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยผ่านทางผู้แทนแรงงานของตน”

สิทธิของกลุ่มผู้ใช้แรงงานยังได้มีการกล่าวซ้ำเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญฉบับที่ ค.ศ.1958 ว่า

“ประชาชนฝรั่งเศสมีความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับเรื่องสิทธิมนุษยชน และหลักความเป็นไทแห่งชาติซึ่งได้ประกาศเมื่อ ค.ศ.1789 และได้มีการกล่าวยืนยันและเพิ่มเติมในบทนำของรัฐธรรมนูญ ค.ศ.1946” (จินตนา ดำรงเลิศ, 2555, หน้า 144-145)

ในปีถัดมาได้มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการนัดหยุดงานที่จะส่งผลกระทบต่อสาธารณะต้องประกาศล่วงหน้า 5 วันซึ่งออกมาเป็นกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้เป็นไปอย่างเคร่งครัดเพราะเหตุการณ์ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 1968 มีการนัดหยุดงานประท้วงที่ประกอบไปด้วยนักเรียนและกลุ่มผู้ใช้แรงงานในฝรั่งเศส ด้วยแรงกระเพื่อมจากคนกลุ่มเล็กๆ จนลุกลามไปสู่คนกลุ่มใหญ่เพราะความเพิกเฉยที่รัฐทำให้ประชาชนรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้ง จนกลายเป็นการเผชิญหน้ากันทั้งในลักษณะที่มีความขัดแย้งและความผสมกลมกลืนกันระหว่างวาทกรรมการต่อสู้ทางชนชั้น ตามแบบมาร์กซิสม์ที่มีหัวใจอยู่ที่ชนชั้นแรงงานกับวาทกรรมเสรีนิยมตามแบบพวกอนาธิปไตยนิยม (Anarchism) การเคลื่อนไหวครั้งนี้พวกเขาได้นิยามความรู้สึกของการเติบโตมาในฝรั่งเศสปลายยุค 60 ไว้ว่า “เราไม่มีคนนำ ไม่มีอะไรให้เราตาม ไม่มีใครรับผิดชอบชีวิตเรา มีแต่เราเท่านั้นที่ต้องรับผิดชอบต่อตัวเอง” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ด้วยตนเองและเพื่อตนเองแบบเล่นเองเจ็บเองไม่มีแอสตันอิน (Stand-in) และไม่ได้คาดหวังว่าใครจะเข้ามาช่วยนอกจากตนย่อมเป็นที่พึ่งแห่งตน (พิมพ์ชนก พุกสุข, 2562, ออนไลน์) เพราะความตระบัดสัตย์ของรัฐที่ตกลงยอมรับเงื่อนไขข้อเรียกร้องของผู้ชุมนุมแต่ในขณะเดียวกันก็ลอบกัดโดยใช้กำลังตอบโต้จนเกิดการเสียเลือดเนื้อขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ชุมนุมต่างก็ปฏิเสธอำนาจรัฐและเรียกร้องความเท่าเทียมกันทางสังคมของทุกชนชั้นจึงส่งผลกระทบต่อรัฐบาลอย่างมาก ซึ่งปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการปฏิวัติทั้งของอังกฤษและฝรั่งเศสล้วนมีจิตหมายสูงสุดที่เหมือนกันคือมุ่งที่สิทธิเสรีภาพของมวลชนโดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นแรงงานที่เป็นฐานของการพัฒนาประเทศที่กลายเป็นจุดเปลี่ยนทางวัฒนธรรม สังคมและศีลธรรมในประวัติศาสตร์ของอังกฤษและฝรั่งเศสในเวลาต่อมา

ผลจากอนุสัญญาภายใต้องค์การแรงงานระหว่างประเทศ หรือ ILO

ได้มีการเกิดขึ้นขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ หรือ ILO ภายหลังการเจรจาทำสนธิสัญญาแวร์ซายส์ (ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1) ซึ่งเป็นการร่วมกันก่อตั้งโดยประเทศอุตสาหกรรม อันมีสาเหตุมาจากการกำเนิด การปฏิวัติอุตสาหกรรมที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจเจริญอย่างรวดเร็ว แต่ใน ขณะเดียวกันผู้ใช้แรงงานก็ถูกกดขี่ถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างหนักจนทำให้เกิด ความวุ่นวายในสังคม อันเป็นผลให้องค์การต่างๆ ของผู้ใช้แรงงานได้ร่วมกัน เรียกร้องสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันในสังคม (International Labour Organization (ILO), 2564, ออนไลน์) จึงนำมาสู่การถือกำเนิดและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของกลุ่ม ผู้ใช้แรงงานในระดับประเทศภายใต้ ILO และอนุสัญญาต่างๆ ภายใต้ ILO ที่มี วัตถุประสงค์สำคัญสำหรับผู้ใช้แรงงาน เพื่อให้มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพในการแสดงออกทางด้านต่างๆ เสรีภาพในการสมาคมต่อรอง ร่วมและสิทธิในการแสวงหาความมั่นคงทางด้านต่างๆ อันจำเป็นต่อการดำรงชีพ ซึ่งเป็นการต่อยอดถึงความสำคัญและความจำเป็นของสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรองร่วมถือเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการสร้างความเป็นธรรมและการ กินดีอยู่ดีให้แก่มวลมนุษยชาติ

ดังที่ปรากฏในอนุสัญญาฉบับที่ 87 เสรีภาพในการสมาคมและการ คุ้มครองสิทธิในการรวมตัวที่เน้นย้ำถึงการให้สิทธิเสรีภาพกับผู้ใช้แรงงาน ใน การสมาคมและมีสิทธิในการรวมกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น ซึ่งถือว่าเป็น หลักการพื้นฐานทางด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุดหลักการหนึ่งของ ILO ใน การเป็นหลักประกันสำคัญให้กับคนทำงานและจะทำให้สังคมมีความเป็นธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ยังเป็นการลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคน จน และยังเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้พัฒนาไปได้ อย่างเข้มแข็ง และเป็นการส่งเสริมทางด้านสิทธิมนุษยชนอีกด้วย และ อนุสัญญาฉบับที่ 97 การรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรองที่สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ซึ่งรัฐจะต้องปฏิบัติภายใต้กรอบที่ได้วางไว้เพื่อ คุ้มครองลูกจ้างและนายจ้างแบบไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงองค์การของลูกจ้างและ

นายจ้างจะต้องมีอิสระจากกันโดยต้องไม่มีการแทรกแซงซึ่งกันและกัน แต่ในขณะเดียวกันเมื่อเกิดปัญหาขึ้นทั้งสองฝ่ายจะต้องหันหน้ามาเจรจากันเพื่อให้ปัญหาต่างๆ ได้รับการแก้ไขโดยสันติวิธีและประนีประนอมต่อกัน

เมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์แนวคิดอนาธิปไตยกลับเข้ามามีบทบาทแนบชิดในการจัดการเรื่องทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของโลกสมัยใหม่ แนวคิดอนาธิปไตยได้ถูกนำมาใช้เป็นต้นแบบในการจัดการระบบเศรษฐกิจต่างๆ ในปัจจุบัน อาทิ ระบบสหกรณ์ ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนรวม การสร้างชุมชนสีเขียวขนาดเล็ก ระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเอง และเกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าบริการอย่างยุติธรรมและเท่าเทียมกัน เป็นต้นแบบทางด้านสังคมที่มีการจัดการให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคมให้เป็นแบบสังคมไร้ชนชั้นไร้ศักดิ์นา และเป็นต้นแบบของการจัดการรูปแบบทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย มีการจัดองค์กรแบบกระจายอำนาจ เน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมและมีสิทธิเสรีภาพที่มีกฎหมายให้การคุ้มครองรับรองเป็นไปตามอนุสัญญาฉบับที่ 87 เสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัวและอนุสัญญาฉบับที่ 98 การรวมตัวและร่วมเจรจาต่อรอง ที่ประเทศฝรั่งเศสได้ให้สัตยาบันรวมถึงประเทศอังกฤษก็ได้ไปให้สัตยาบันรับรองด้วยเช่นกัน จึงเป็นเงื่อนไขที่กฎหมายภายในประเทศที่เกี่ยวกับสิทธิของผู้ใช้แรงงานจะต้องสอดคล้องกับอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับดังกล่าว จึงส่งผลให้ประเทศทั้งหลายในโลกที่ไปลงสัตยาบันรับรองอนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับแล้วจะต้องออกกฎหมายภายในประเทศเกี่ยวกับสิทธิของผู้ใช้แรงงานต้องมีความสอดคล้องกับหลักสากลคืออนุสัญญาทั้ง 2 ฉบับเพื่อให้เกิดการส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของกลุ่มผู้ใช้แรงงานอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญของประชาชนในประเทศที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนของระบบแรงงานทั้งองค์ภาพย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศในระยะยาว

ในกลุ่มผู้ใช้แรงงานของอังกฤษที่ได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพต่างๆ ภายใต้รัฐธรรมนูญและภายใต้อนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98 ด้วย

สิทธิเสรีภาพทำให้กลุ่มผลประโยชน์ไม่ได้จำกัดบทบาทเป็นเพียงกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมที่เป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้น แต่เป็นการรวมกลุ่มจนเป็นองค์กรขนาดใหญ่และมีการพัฒนาไปสู่กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่เข้มแข็ง จนกลายเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่สามารถชนะการเลือกตั้งเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลได้ โดยสมาชิกพรรคที่พรรคส่งลงสมัครเลือกตั้งส่วนใหญ่มาจากผู้นำทางด้านแรงงานในสหภาพแรงงานต่าง ๆ โดยเฉพาะจากกลุ่มสมาคมเฟเบียน(Fabian Society) ที่ยึดแนวทางแบบสังคมนิยมปฏิรูป จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานของอังกฤษมีการพัฒนาไปสู่กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองที่เป็นพรรคการเมือง มีการผสมผสานนโยบายทางด้านแรงงานในระบบสังคมนิยมให้เข้ากับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม พรรคแรงงานในปัจจุบันจึงมิได้มีผู้ให้การสนับสนุนแต่เพียงผู้ใช้แรงงานและกลุ่มผลประโยชน์ทางด้านแรงงานเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคมกลุ่มใหม่เข้าร่วมให้การสนับสนุนพรรคด้วย ทางด้านกลุ่มผู้ใช้แรงงานของฝรั่งเศสได้พัฒนาไปเป็นขบวนการแรงงานที่มีบทบาททางการเมืองอย่างมาก ซึ่งกลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือสหภาพแรงงานของประเทศฝรั่งเศสถือว่าเป็นกลุ่มที่มีบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ และภายใต้อนุสัญญาฉบับที่ 87 และ 98 ไม่ถูกครอบงำโดยระบบพรรคการเมืองในระบบรัฐสภา โดยกลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือสหภาพแรงงานต่างมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออก และขับเคลื่อนข้อเรียกร้องต่าง ๆ ทั้งเรื่องที่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มและผลประโยชน์ทางสังคม จึงพบว่ากลุ่มผู้ใช้แรงงานมักจะประกาศนิตยัตงานและเป็นแกนนำเดินขบวนเรียกร้องผลประโยชน์จากรัฐบาลทั้งในลักษณะที่มีเหตุการณ์รุนแรงและไม่รุนแรง ซึ่งมักจะมีพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาลเข้าไปรวมและให้การสนับสนุนอยู่บ่อยครั้ง กลุ่มผู้ใช้แรงงานหรือสหภาพแรงงานจึงเป็นกลุ่มที่มีบทบาททางการเมืองทั้งผู้สนับสนุนพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ตรงกับกลุ่ม และดำเนินงานเรียกร้องทางสังคมอย่างอิสระไม่ขึ้นอยู่กับการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทั้งสิ้นแต่จะเป็นตัวแปรในการเลือกตั้งอยู่เสมอ สหภาพแรงงานฝรั่งเศสถือเป็นสหภาพแรงงานที่มีความเข้มแข็งในระดับต้นๆ ของโลกก็ว่าได้ สาเหตุที่สหภาพแรงงานฝรั่งเศสไม่ได้

พัฒนาไปเป็นพรรคการเมืองอย่างพรรคแรงงานของประเทศอังกฤษ เพราะฝรั่งเศสมีสหภาพแรงงานใหญ่ๆ ถึง 4 กลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มสหภาพแรงงานต่างก็มีแนวความคิดอุดมการณ์ที่แตกต่างกันไป จึงเป็นเหตุให้แต่ละสหภาพแรงงานมีจำนวนสมาชิกไม่มากพอจึงไม่มีอำนาจในการเจรจาต่อรองกับรัฐบาล เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นจึงต้องมีการรวมตัวกันเฉพาะกิจของสหภาพแรงงานต่างๆ เพื่อร่วมขบวนการในการเรียกร้องผลประโยชน์เมื่อสิ้นสุดเหตุการณ์ก็จะแยกย้ายกันไป

บทสรุป

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดทำให้มองเห็นภาพว่ามนุษย์ผู้เป็นผู้ใช้แรงงานที่มีความสำคัญและยิ่งใหญ่ในการสร้างอารยธรรมของมนุษย์ตลอดห้วงเวลาที่ผ่านมา ได้เป็นผู้ก่อบ้านสร้างเมืองมาจากหยาดเหงื่อและความเจ็บปวด รวดร้าวจนก่อเป็นประเทศต่างๆ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองมีการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน แต่พวกเขายังคงมีความลำบากยากเข็นยังต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเรียกร้อง ร่ำหาสิทธิเสรีภาพ ทั้ง ๆ ที่สิทธิเสรีภาพมีอยู่ตามกฎหมายของชาติมาอย่างช้านาน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปกลไกระบบของสังคมก็เปลี่ยนแปลงตาม จึงทำให้สิทธิเสรีภาพที่มีตามธรรมชาติต้องมาอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยมนุษย์ด้วยกันเพื่อให้การใช้สิทธิเสรีภาพต้องเป็นไปโดยไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของคนอื่น และการที่มนุษย์เดินทางท่องโลกกว้างไปอยู่แต่ละประเทศเพื่อแสวงหาความมั่นคงให้กับชีวิตโดยใช้แรงงานแลก แต่พวกเขากลับมีสิทธิเสรีภาพที่แตกต่างกันกับกลุ่มคนในสังคมอื่น ผู้มีอำนาจจะต้องไม่ใช้อำนาจที่มีอยู่เพื่อเอารัดเอาเปรียบจนเกิดเป็นความหายนะจนนำไปสู่การทำลายล้างสิ่งที่เป็นอยู่ในสังคมดังเช่นที่ผ่านมา

เมื่อโครงสร้างของระบบการบริหารปกครองประเทศได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลาจากการรวมศูนย์อำนาจไปเป็นการกระจายอำนาจสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยดังประเทศพัฒนาทั้งหลาย สิทธิเสรีภาพจึงต้องมีความเท่าเทียมกันของคนในสังคมไม่ว่าจะยากดีมีจนหรืออยู่ในชนชั้นใดก็ตาม เพราะระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองมวลชนจำนวนมากเพื่อคนส่วนใหญ่ของ

ประเทศ และประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพมากแค่ไหนย่อมขึ้นอยู่กับความจริงใจของรัฐบาล เพราะสิทธิเสรีภาพคือความภาคภูมิใจของคนชนชั้นแรงงานนั้นหมายถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผู้เปลี่ยนโลกที่ไม่ได้แตกต่างและแปลกแยกไปจากกลุ่มชนชั้นอื่นทางสังคม แต่ภาพปรากฏได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงกลไกทางสังคมของกลุ่มผู้ใช้แรงงานมันต้องแลกกับเลือดเนื้อมานับครั้งไม่ถ้วน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ใช้แรงงานที่ต้องการรักษาสิทธิเสรีภาพของตนเอง จึงต้องสร้างเงื่อนไขเพื่อให้สิทธิเสรีภาพของกลุ่มชนชั้นแรงงานสามารถเดินไปโดยไม่สิ่งใดมาขัดขวาง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดสิทธิเสรีภาพของกลุ่มชนชั้นแรงงานอย่างจริงจัง

จากสถานะที่มีความทันสมัยทำให้เกิดการก่อตัวของพลังทางสังคมที่สร้างแรงกดดันทำลายรากฐานวัฒนธรรมจารีตประเพณีเดิมลง ทำให้ระบบความสัมพันธ์ที่มีการยึดโยงแบบเก่าและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปไม่มีวันเหมือนเดิมเพื่อให้เกิดสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน การเปลี่ยนความคิด แก่กฎหมาย เปลี่ยนศีลธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันของคนในสังคมจะต้องทำลายโครงสร้างเก่าลงเท่านั้น การเปลี่ยนผ่านหนทางที่ผ่านๆ มาไม่ว่าจะเป็นการปฏิวัติโดยขบวนการของมวลชนหรือการเคลื่อนไหวเรียกร้องที่ผ่านมาม้วนไม่ประสบความสำเร็จ แต่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นกลับต้องอาศัยเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นตัวเกื้อหนุน ดังเช่นปัจจัยทางด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันเป็นปัจจัยเริ่มต้น ที่จะส่งผลไปยังระบบเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ปัจจัยทางด้านกฎหมายที่ต้องเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน ปราศจากการแทรกแซงจากอำนาจรัฐ ด้วยเหตุปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ขบวนการแรงงานของประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสมีความเข้มแข็งและพัฒนาการจนกลายเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่เข้าไปทำหน้าที่ เพื่อปกป้องรักษาสิทธิเสรีภาพของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในกระบวนการทางการเมืองจนถึงทุกวันนี้

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้จะสำเร็จลงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์และความเมตตาทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายๆ รูปแบบ บุคคลแรกขอกราบขอบพระคุณ ดร.นันทพล กาญจนวัฒน์ ผู้ให้คำปรึกษาอย่างดีมาโดยตลอด ขอขอบคุณคุณปิ่นเพชร มหาคุณ ผู้ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือในทุกด้าน และขอขอบพระคุณเจ้าของงานเขียนทุกท่าน ที่ได้เขียนหนังสือ ตำราทุกเล่ม และเอกสารทางวิชาการต่างๆ เพื่อใช้สำหรับค้นคว้าและอ้างอิงเพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสำหรับเขียนบทความฉบับนี้ หากมีข้อผิดพลาดในบทความฉบับนี้ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

บรรณานุกรม

- กุลดา เกษบุญชู-มัต. (2561). **วิวัฒนาการรัฐอังกฤษ ฝรั่งเศส ในกระแสเศรษฐกิจโลกจากระบบฟิวดัลถึงการปฏิวัติ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2558). **หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- จินตนา ดำรงเลิศ. (2555). ขบวนการกรรมกรและสหภาพแรงงานในฝรั่งเศสจากอดีตถึงปัจจุบัน. **วารสารราชบัณฑิตยสถาน**, 37(4), หน้า 133-151.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2536). **ประวัติศาสตร์การปฏิวัติอุตสาหกรรมเปรียบเทียบ**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร จำกัด
- พฤทธิสาน ชุมพล. (2544). **ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ชนก พุกสุข. (2562). **51 ปี “ปฏิวัติพฤษภา 1968” (May 1968)**. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://documentaryclubthailand.com/thedreamers-article7/>.
- สมใจ ไพโรจน์ธีระรัชต์. (2540). **ประวัติศาสตร์ฝรั่งเศสสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมชาย กษิติประดิษฐ์. (2542). **สิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2548). **การเมืองอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสมาธรรม.

สัญญา สุวังบุตร. (2558). **ยุโรป ค.ศ.1815-1918**. กรุงเทพฯ: ศักติโสภาคการพิมพ์.

อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุณินทร์พันธุ์. (2539). **ระบบอุปถัมภ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

International Labour Organization. (2564). **ILO คืออะไร ILO ทำอะไร**.

(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_098257.pdf

Lefranc, Georges. (1972). **Essaissur les**

problemessocialistesetsyndicaux. Paris: Payot.

การสำรวจ

คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของ
บุคลากรสายสนับสนุน โรงพยาบาลสังกัดสำนักงาน
ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6

Quality of Work Life and Organizational
Commitment of Back-office Staff of Hospitals of
the Permanent Secretary of Ministry of Public
Health In 6th Health Regional

วิพารัตน์ ศรีสวัสดิ์¹

Wiparat Srisawat

จิราพร ระโหฐาน²

Jiraporn Rahothan

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันที่มีต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันที่มีต่อองค์กรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันที่มีต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 จำนวน 342 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

test) วิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (one -way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี LSD หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสร้างสมการทำนายโดยการวิเคราะห์ถดถอยด้วยสหสัมพันธ์พหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) และระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$) 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สภาพการจ้างงาน และรายได้ต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) แต่ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ ต่อความผูกพันต่อองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงาน ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ($\beta = .40$) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน ($\beta = .24$) ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน ($\beta = .17$) ด้านชีวิตการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับสังคม ($\beta = .13$) ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ($\beta = -.14$) มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร บุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล

Abstract

In the objective of this study was to determine 1) the quality of work life levels and organizational commitment levels of backoffice hospitals personnel 2) to compare quality of work life and organizational commitment classified by personnel factors of backoffice hospitals personnel 3) study the relation between quality of work life and organizational attachment of backoffice

hospitals personnel. The sample of this research were 342 backoffice hospitals personnel office the permanent secretary ministry of public health hospitals in 6th regional health by using questionnaires as a tool to collect data in hospitals personnel office the permanent secretary, ministry of public health hospitals in 6th regional health. The statistics of data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test variance analysis (one-way ANOVA), comparing differences in pairs by LSD and pearson's product moment correlation coefficient method and Create predictive equations by analysis multiple correlation regression analysis.

The results of the research found that 1) the quality of work life of personel in overall was moderate. ($\bar{X}$ = 3.24) 2) the organizational commitment of personnel in overall was moderate. ($\bar{X}$ = 3.24) 3) The different personnel factors a age, length of service in the hospital, employment conditions, and income on quality of work life and corporate commitment are statistically significant ($p < 0.05$). But personal factors in marital status, education level and responsible job position on commitment are statistically significant at the 95% confidence level. In other words, only the quality of work life with p-value higher than 0.05 is not statistically significant. 4) the quality of work life factors in terms of compensation that are adequate and fair (β = .40) the progress and stability at work (β = .24) personal rights to work (β = .17) work life is related to society (β = .13) safe and hygienic working conditions (β = -.14) found that there signifikan in corporate commitment of backoffice hospitals personnel ($p < 0.05$).

Keywords: Quality of work life, Organizational commitment, Backoffice hospitals personnel

บทนำ

เมื่อพิจารณาถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ กลไกสำคัญอันหนึ่ง คือ กลไกภาครัฐ อันเป็นกลไกขับเคลื่อนที่กำหนดทิศทางในรูปของนโยบายการบริหารประเทศ ซึ่งพัฒนาเรื่อยมานับตั้งแต่การปฏิรูประบบราชการ พ.ศ. 2540 ปัจจุบันมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูประบบราชการ 4.0 ด้วยวิสัยทัศน์ของประเทศไทยที่ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะใช้ โมเดลการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศ ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน หรือที่เรารู้จักกันว่า ไทยแลนด์ 4.0 มีการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ภาครัฐต้องปรับตัวให้เข้ากับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคดิจิทัล โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการบริการและเข้าถึง ความต้องการในระดับปัจเจก (Citizen – Centric and Service – Oriented Government) ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นไปในลักษณะภาครัฐอัจฉริยะ (Smart and High Performance Government) รวมถึง เปิดกว้างและเชื่อมโยงถึงกัน (Open and Connected Government) ทั้งระหว่างภาครัฐด้วยกันเองและภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อให้ภาครัฐเป็นที่พึ่งของประชาชนและเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ (อารีย์พันธ์ เจริญสุข ที่ปรึกษาการพัฒนากระบวนการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) ดังนั้นระบบราชการก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยน เพื่อให้สอดคล้อง และส่งเสริมไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) ให้เป็นระบบราชการที่ยึดหลักธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance) เป็นระบบราชการที่ทันสมัย มีระบบการบริหารจัดการที่ดี นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงาน

องค์กร บุคลากรมีวัฒนธรรมการทำงานในการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ทำงานอย่างทุ่มเทเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ด้านสาธารณสุข (พ.ศ.2560 – 2579) และการปฏิรูประบบสาธารณสุข กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ดำเนินการ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพ 2) ระบบบริการสาธารณสุข 3) การคุ้มครองผู้บริโภค 4) ความยั่งยืนและเพียงพอด้านการเงินการคลังสุขภาพ ในปัจจุบันผู้บริหารหน่วยบริการสุขภาพ มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจเกี่ยวกับการเงินการคลังของหน่วยบริการสุขภาพ เพื่อสามารถประเมินศักยภาพในการบริการสู่ประชาชนอย่างมีคุณภาพ และทำให้ความต้องการปัญหาสุขภาพลดลง โดยไม่ใช้ต้นทุนสูง ก่อให้เกิด “ผลประโยชน์ต่อชุมชน หรือ Community Benefit” การสร้างดุลยภาพในองค์กรบริการสุขภาพ หมายถึง การสร้างให้เกิด ดุลยระหว่งการให้บริการด้วยคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือในมุมมองของผู้รับบริการ มีความเท่าเทียมทั่วถึงกับการจัดการค่าใช้จ่ายการจัดสรรทรัพยากร สภาพคล่องทางการเงิน และการใช้สินทรัพย์ถาวร สินทรัพย์หมุนเวียนที่คุ้มค่า โดยกระทรวงสาธารณสุขได้มีการกำหนดแผนการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข เป็นตัวชี้วัดในการตรวจราชการที่มุ่งเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ในคณะที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการจัดบริการสุขภาพ ประเด็นหลัก: การบริหารจัดการประสิทธิภาพ หัวข้อ การบริหารจัดการด้านการเงินการคลังสุขภาพ (Financial Management ซึ่งเป็นการวัดประสิทธิภาพทางการเงินโดยใช้ข้อมูลจากงบการเงินของหน่วยงานในการคำนวณอัตราส่วน ดังนี้ 1) ร้อยละของหน่วยบริการที่มีผลต่างของแผนประมาณการรายได้และผลการดำเนินงานด้านรายได้ (ไม่รวมงบลงทุน) ไม่เกินร้อยละห้า 2) ร้อยละของหน่วยบริการที่มีผลต่างของแผนควบคุมค่าใช้จ่ายและผลการดำเนินงานด้านค่าใช้จ่าย (ไม่รวมงบค่าเสื่อมและค่าตัดจำหน่าย) ไม่เกินร้อยละห้า 3) ร้อยละของหน่วยบริการที่ผ่านเกณฑ์ประเมิน >5 ตัวจากเกณฑ์ประสิทธิภาพทางการเงิน 7 Plus 4) ร้อยละของหน่วยบริการที่มีสัดส่วนของต้นทุนผู้ป่วยนอกและต้นทุนผู้ป่วยในไม่เกินค่ากลางของหน่วยบริการในกลุ่มระดับเดียวกัน ซึ่งจากผลตรวจราชการประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. 2562 ภาพรวมเขตสุขภาพที่ 6 ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด สาเหตุเกิดโครงสร้างของบุคลากรฝ่ายสนับสนุนบริการมีการหมุนเวียนบ่อย ทำให้ขาดความรู้ทักษะเฉพาะขาดประสบการณ์ เข้าใจคลาดเคลื่อนในระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติ ขาดความต่อเนื่องของการบริหารจัดการ กระบวนการควบคุมภายในทุกระบบงาน การเชื่อมโยงข้อมูล รวมถึงการสอบถามข้อมูลระหว่างงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้งบประมาณแสดงรายการไม่ถูกต้อง ไม่สะท้อนฐานะทางการเงินที่แท้จริงของหน่วยงาน ส่งผลให้การนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารเกิดความผิดพลาด แก้ไขไม่ได้ตรงจุด และสาเหตุเกิดจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายสนับสนุนโรงพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ และจากข้อมูลจากงานทรัพยากรบุคคลของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 6 พบว่า ปี 2562 และ ปี 2563 ที่ผ่านมามูลค่ารายจ่ายสนับสนุน มีการเกษียณอายุ โอน/ย้าย ลาออก อย่างต่อเนื่อง ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นบุคลากรสายสนับสนุนบริการ ในสำนักงานเขตสุขภาพที่ 6 จึงได้สนใจที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล เพื่อนำผลที่ได้ไปจัดทำแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลฝ่ายสนับสนุนในระดับเขต ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้การดำเนินงานของฝ่ายสนับสนุน เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 บุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน สถานภาพจ้างงาน ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบและรายได้ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 บุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการทำงาน สถานภาพจ้างงาน ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบและรายได้ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาแบบเจาะจง เฉพาะกรณีบุคลากรสายสนับสนุนสังกัดภารกิจด้านอำนวยการของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 จำนวน 73 แห่ง แบ่งตามระดับโรงพยาบาล และเนื่องจากเป็นโรงพยาบาลในกำกับของสำนักงานเขตสุขภาพที่ 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 ประเภทข้าราชการ พนักงานราชการ และพนักงานกระทรวงสาธารณสุข และลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน/รายวัน จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปราจีนบุรี และจังหวัดสระแก้ว จำนวนโรงพยาบาลรวม 73 แห่ง จำนวนบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลรวมทั้งหมด 2,335 คน (ฐานข้อมูลจากโปรแกรมการจัดการทรัพยากรบุคคล จากกลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานเขตสุขภาพที่ 6 ณ วันที่ 1 กรกฎาคม 2562) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (sample size) ได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างนั้น โดยการใ้สูตรคำนวณตามหลักการของทาโร่ ยามาเน่ (taro yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนของโรงพยาบาล และความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนของโรงพยาบาล เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close Ended Question)

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ใช้เวลาในการดำเนินการศึกษาวิจัยตั้งแต่พฤศจิกายน 2563 – กุมภาพันธ์ 2564 และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) และ ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการประกอบการทำวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการตอบแบบสอบถามของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 โดยส่งแบบสอบถามผ่านทาง Google form ไปที่หัวหน้ากลุ่มงานบริหารทั่วไปของโรงพยาบาลแต่ละระดับ เพื่อให้บุคลากรในกลุ่มงานบริหารทั่วไปตอบแบบสอบถาม รวมทั้งสิ้น 342 คน 2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งเป็นข้อมูลสำหรับการประกอบการทำวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร ปริญญานิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ รวมไปถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แหล่งข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและทำการวิจัยในครั้งนี้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือได้ตรวจสอบคุณภาพข้อคำถามของความเที่ยงตรงเกี่ยวกับเนื้อหา (content validity) โดยอาศัยดุลยพินิจของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการตรวจสอบถึงความครอบคลุมตามองค์ประกอบที่ได้กำหนดและเพื่อพิจารณาประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยในครั้งนี้ รวมไปถึงความชัดเจนของข้อคำถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ F-test (One – Way ANOVA) การวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว คือ One way analysis of variance (ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันที่มีต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลโดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการตรวจสอบเป็นรายคู่ใน โดยใช้สูตรตามวิธี least significant difference (LSD) และใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์

ปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตการทำงาน

รุ่งอรุณ ศิลป์ประกอบ (2557) กล่าวว่า การปฏิบัติงานจะทำให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่สร้างความมั่นใจให้บุคลากรในอันที่จะสามารถใช้ความรู้ ความสามารถรวมถึงความเชี่ยวชาญของตนอย่างเต็มที่ เพื่อจะรับการตอบสนองและต้องการงานให้กับองค์กร และช่วยเสริมสร้างความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กรด้วยการทำให้บุคลากรมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับองค์การทำงานเสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของกิจการ

กาญจนา บุญเพลิง (2554) กล่าวไว้ว่า ความยึดมั่นผูกพันขององค์กร หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อองค์กรในเชิงบวก โดยการแสดงออกมาในรูปของการกระทำให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรให้มากที่สุด ทั้งในหน้าที่ทางตรงและโดยอ้อม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายด้วยความเต็มใจ หุ่่มเท ความพยายามในการปฏิบัติตนเพื่อคงอยู่กับองค์กรด้วยความจงรักภักดีไม่ต้องการโยกย้าย หรือลาออกจากองค์กร

สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์กร คือ ความรู้สึกที่พนักงานมีต่อองค์กร ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมเพื่อบ่งบอกถึงความผูกพันของพนักงาน โดยจะดูได้จากการพูด การดำรงอยู่ หรือการดูว่าพนักงานได้ใช้ความรู้ความสามารถและพยายามอย่างเต็มที่เพื่อสนับสนุนภารกิจขององค์กร ดังนั้นความผูกพันต่อองค์กรจึงเป็นการเชื่อมโยงระหว่างความผูกพันของบุคคลแต่ละคนกับองค์กร

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กร
ความผูกพันต่อองค์กรเป็นสิ่งสำคัญต่อองค์กรที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้ มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิด ไว้ดังนี้

Steers (1977) ได้ทำการแบ่งความผูกพันต่อองค์กรเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน (Personal characteristic) ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อายุงาน ตำแหน่ง และเงินเดือน หรือรายได้

2. ลักษณะงาน (Job characteristic) โดยพบว่าลักษณะงานที่ดีจะทำให้บุคคลารู้สึกมีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นและช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับตนเอง

3. ประสบการณ์การทำงาน (Work experience) คือ การรับรู้ของสมาชิกต่อสิ่งแวดล้อมในระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยอาจเป็นประสบการณ์ที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ และลักษณะประสบการณ์นี้จะมีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้วย

Miner (1992) ได้ทำการแบ่งความผูกพันต่อองค์กรเป็น 2 ประการ ดังนี้

1. พฤติกรรม (Behavior commitment) คือ ความผูกพันที่แสดงออกทางพฤติกรรมที่ต่อเนื่องและมีลักษณะคงที่ โดยจะไม่มีมีการย้ายที่ทำงาน และใช้ความมุ่งมั่นที่จะรักษาสมาชิกภาพภายในองค์กรไว้

2. ทศนคติ (Attitudinal commitment) คือ ระดับของความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ ในในทิศทางใดทิศทางหนึ่งซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสนับสนุนหรือการคัดค้านก็ได้

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ผู้ศึกษาจึงใช้ความหมายและลักษณะของความผูกพันต่อองค์กร ของ Steers (1991, p. 79) เนื่องจากเนื้อหาและความหมายมีความชัดเจนเข้าใจง่าย โดย

เป็นการอธิบายถึงสมาชิกภายในองค์การว่ามีความรู้สึก เป็นส่วนหนึ่งขององค์การ มีความเต็มใจ เสียสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อให้องค์การประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งบุคลากรสายสนับสนุนของโรงพยาบาลก็มี ลักษณะดังกล่าว

ผลการวิจัย

ผลวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุน โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากร มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, $S.D. = .57$) ซึ่งค่าเฉลี่ยคุณภาพชีวิตการทำงานกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านชีวิตการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = .78$) ด้านความสมดุลในสถานที่ทำงานกับชีวิตด้านอื่น ($\bar{X} = 3.52$, $S.D. = .89$) ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ($\bar{X} = 3.51$, $S.D. = .79$) ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.50$, $S.D. = .80$) ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.49$, $S.D. = .99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรได้รับการดูแลในเรื่องของสิทธิประโยชน์จากระบบสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.59$, $S.D. = 1.09$) ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.50$, $S.D. = .80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บุคลากรรู้สึกสภาพแวดล้อมรอบตัวในสถานที่ทำงานมีความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานมีความ สะอาด ถูกสุขลักษณะ และปราศจากมลภาวะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.53$, $S.D. = .91$) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$, $S.D. = .95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บังคับบัญชาให้การสนับสนุนท่านในการแสวงหาประสบการณ์และความก้าวหน้าในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 2.66$, $S.D. = 1.12$) ด้านโอกาสในการใช้และพัฒนาขีดความสามารถของตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, $S.D. = .78$) เมื่อพิจารณาเป็นราย

ข้อ พบว่าองค์กรมีการปรับปรุงและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการทำงานอยู่ตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.52$, $S.D. = .90$) ด้านการทำงานร่วมกันและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, $S.D. = .79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานได้รับความร่วมมือหรือความช่วยเหลือกับหน่วยงานอื่นเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = .88$) ด้านสิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, $S.D. = .81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.32$, $S.D. = .92$) ด้านความสมดุลในสถานที่ทำงานกับชีวิตด้านอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, $S.D. = .89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การทำงานของบุคลากรไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = .95$) ด้านชีวิตการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับสังคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $S.D. = .78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หน่วยงานที่เป็นที่ยอมรับแก่สังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.92$, $S.D. = .94$)

ผลวิเคราะห์ระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.24$, $S.D. = 1.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานในองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, $S.D. = .99$) ด้านความเชื่อมั่นในการยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของหน่วยงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, $S.D. = 1.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของโรงพยาบาลตามที่กำหนดไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.58$, $S.D. = 1.07$) ด้านความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานในองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, $S.D. = .99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคิดว่าปัญหาของโรงพยาบาลเป็นเรื่องที่บุคลากรทุกคนต้องร่วมมือกัน

แก้ไข มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.48$, $S.D. = 1.23$) ด้านความต้องการที่จะรักษาความเป็นสมาชิกภาพขององค์กร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, $S.D. = 1.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าท่านมีความยินดีที่จะปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรอย่างเคร่งครัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.15$, $S.D. = 1.26$)

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1. บุคลากรที่มีอายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สภาพการจ้างงาน และรายได้ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน ส่วนบุคลากรที่มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และตำแหน่งงานที่รับผิดชอบต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ โขมะสรานนท์ และคณะ (2560) ศึกษา คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยประเภทสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหิดล พญาไท ผลการศึกษาพบว่า อายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์การทำงาน และเงินเดือน มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยสายสนับสนุนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ และระดับการศึกษาไม่มีผลทำให้คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานสายสนับสนุนแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรีพร สุกณี (2557) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับ คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาล สมเด็จพระยุพราชสระแก้ว พบว่า สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาล สมเด็จพระยุพราชสระแก้ว

2. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน สภาพการจ้างงาน ตำแหน่งงานที่รับผิดชอบ และรายได้ ต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัด

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลทุกประเภทที่ต่างกัน ส่งผลกับความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยกลุ่มข้าราชการ ที่ปฏิบัติงานมานาน มีรายได้มากขึ้นจะมีความผูกพันต่อโรงพยาบาลมากกว่ากลุ่มพนักงานกระทรวงหรือลูกจ้างชั่วคราวซึ่งเพิ่งเข้างานใหม่ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สิบโท ขวลิต กะลำพัก (2559) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของผู้ช่วยพยาบาล โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา และอัตราการบรรจุ ไม่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ส่วน อายุ แผนกที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ทำให้ความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับ จุฑามาศ วิเวโก (2554) ศึกษาวิจัย ความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรในโรงพยาบาลน่ายายอาม จังหวัดจันทบุรี พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ประเภทสายงาน และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน

3. คุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตสุขภาพที่ 6 โดยปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ ความก้าวหน้าความมั่นคงในการทำงาน สิทธิส่วนบุคคลในการทำงาน และชีวิตการทำงานมีความเกี่ยวข้องกับสังคม จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าหน่วยงานจะมีสภาพการทำงานที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ อย่างไรก็ตาม แต่ในความคิดเห็นของบุคลากรสายสนับสนุนที่ต้องปฏิบัติงานในโรงพยาบาลก็ไม่ได้ทำให้บุคลากรรู้สึกผูกพันต่อโรงพยาบาลเนื่องจากโรงพยาบาลเป็นสถานที่ที่ต้องรองรับการให้บริการผู้ป่วยและเป็นสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อการสัมผัสและติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตลอดเวลาและไม่สอดคล้องกับ ชินกร น้อยคำยาง ปภาดา น้อยคำยาง (2555) ศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อความ

ผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีด้วยกัน 4 ปัจจัยโดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปยังปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นคงและความก้าวหน้าในงาน ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและคำนึงถึงสุขภาพ ด้านประชาธิปไตยในองค์การ และด้านงานมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบครั้งนี้มาเป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม จัดให้มีสวัสดิการสำหรับที่พักรออาศัย ที่เหมาะสมและเพียงพอให้กับบุคลากรสายสนับสนุนเหมือนกับบุคลากรสายงานหลัก เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่าย ในระดับโรงพยาบาลควรมีการจัดสวัสดิการเกี่ยวกับสิทธิการรักษาพยาบาลให้กับบิดา มารดา บุตร สามี หรือภรรยา ของกลุ่มบุคลากรในโรงพยาบาลในกลุ่ม พนักงานราชการ พนักงานกระทรวงสาธารณสุข และลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน/รายวัน โดยลดราคาอัตราค่าบริการส่วนเกินสิทธิร้อยละ 50 และสามารถส่งต่อระหว่างโรงพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ภายในเขตสุขภาพ และกำหนดอัตราการจ้างกลุ่มพนักงานกระทรวง/ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนรายวัน ให้กับบุคลากรที่รับเข้าใหม่โดยมีค่าประสบการณ์เกี่ยวกับงานด้านงานพัสดุ และงานบัญชี โรงพยาบาล

2. ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน กำหนดตำแหน่งให้มีการบรรจุเป็นข้าราชการในสายงานสนับสนุน อย่างน้อยตำแหน่งงานละ 1 อัตรา เพื่อให้บุคลากรที่มีทักษะและประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญ มีความเติบโตในตำแหน่งงานของตนเอง ควรกำหนดนโยบายให้พนักงานกระทรวง/ลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน/รายวันโยกย้ายหน่วยงานได้ภายในเขตสุขภาพได้ และสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรที่เข้าใหม่มีโอกาสได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบให้มีความเชี่ยวชาญในหน้าที่ที่ได้รับ

3. ด้านสิทธิส่วนบุคคล ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาและสาเหตุของปัญหา รวมถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือออกแบบการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และกำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบ 360 องศา เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีสิทธิที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานอย่างเป็นอิสระ

ข้อเสนอการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล
2. ศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาล
3. ศึกษากลยุทธ์การสร้างความผูกพันองค์กร เพื่อให้บุคลากรใช้ความพยายามอย่างเต็มที่เพื่อสนับสนุนให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
4. ศึกษากลยุทธ์ในการบริหารค่าตอบแทนที่สร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพของผลงานของบุคลากรสายสนับสนุนโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

บรรณานุกรม

- กาญจนา บุญเพลิง. (2554). *คุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานเทศบาล จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการทั่วไป, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- ชลิต กะลำพัก. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของผู้ช่วยพยาบาลโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า*. สารนิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ชินกร น้อยคำยาง ปภาดา น้อยคำยาง. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อดัชนีความสุขในการทำงานของบุคลากรในสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รุ่งอรุณ ศิลป์ประกอบ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ*. หลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

วนิดา เหลืองสังกุล. (2552). การศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันของพนักงานที่มีต่อบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) กรณีศึกษา ส่วนบริการลูกค้าจังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี. (2561). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 (ตอนที่ 82 ก.).

สุขใจญา เกศศิริตระกูล. (2551). การศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหิดลวิทยาเขตศาลายา. วิทยานิพนธ์ สาขาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

สุรีพร สกณี. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกบริหารสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

อรพรรณ โขมะสรานนท์, นันทวรรณ จินากุล, สุกานดา สีเหลือง, ลำดวน ฝิปากดี, ชนิตา นภาสวัสดิ์, กิตติยา แก้วประเสริฐศรี. (2560). คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัยประเภทสนับสนุนมหาวิทยาลัยมหิดล พญาไท. วารสารสาระคาม, 8 (2).

- Hackman, Richard J., & Suttle, Lloyd J. (1977). **Improving Life at Work; Behavioral Science Approach to Organization Change**. Santa Monica. Calif: Goodyear Publishing.
- Miner, J. B. (1992). *Industrial-organizational psychology*. New York: McGraw-Hill.
- Steers, R. M. (n.d.). Antecedents and Outcomes of Organizational Commitment. **Administrative Science Quarterly**, 22 (1), pp. 46-56.
- Yamane, Taro. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis** (2nd Ed.). New York: Harper and Row.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อ
เสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ ด้านการวิจัยของ
นักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

The Developing a learning management model
with a graph map chart to enhance the research
learning capabilities of faculty students.

Phetchabun Rajabhat

สรวงพร กุศลสงฆ์¹

Srourngporn Kusolsong

จินตนา สายสิงห์²

Jintana Saisingthet

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา 2) เพื่อพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัย และ 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จำนวน 25 คน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแบบแผนการวิจัยแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และใช้สถิติทดสอบค่า t (t-test) และค่าร้อยละ

¹ รองศาสตราจารย์ สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

² กศ.บ. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษา ข้อมูล และความน่าจะเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และความรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกที่พัฒนาขึ้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นเตรียมความพร้อม 2) ขั้นการใช้คำถาม 3) ขั้นการปฏิบัติ 4) การสรุปองค์ความรู้ 5) ขั้นการประยุกต์ใช้ และ 6) ขั้นสะท้อนคิด ผลการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่านักศึกษาหลังได้รับการจัดกิจกรรมมีความสามารถด้านการวิจัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 4. ผลความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.37)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้, แผนผังกราฟิก, ความรู้ด้านการวิจัย

Abstract

This research aims 1. To study the problems and learning management needs with a graphic chart to enhance students' research learning abilities. 2. To develop learning management models with graphical diagrams to enhance research learning capabilities. 3. To experiment with learning management models with graphic diagrams to enhance research learning capabilities. To study the satisfaction of using a graphical learning management model to enhance the research learning capabilities of faculty students. Phetchabun Rajabhat University

This research model consists of 4 stages: Step 1: Studying problems and learning needs with a graphic chart and learning of

student research. Step 2: Develop a learning management model with graphic diagrams and student research learning. The sample was 30 students in early childhood education, faculty of education, Phetchabun Rajabhat University. Step 3: Experiment with the learning management model using the One-Group Pretest-Posttest Design research model. Step 4: Evaluate the satisfaction of using a learning management model with a graphical diagram to enhance students' research learning capabilities in inputs. This is done by using input assessment. Use t-test statistics and percentages.

The results showed that 1. The results of the study, information and pages needed to develop a learning management model with graphic diagrams and student research knowledge 2. Reflective stages The results of quality inspection by experts showed that the improved teaching style was the most appropriate and consistent. The results of the experiment are used to study feasibility. It found that activities followed the learning process in stages. It can be used for teaching and learning. 3. The results of the trial of the learning management model developed showed that students 29.19 % higher research knowledge 4. Phetchabun Rajabhat University is very high.

Keywords: Learning Management Model, Graphic Diagram, Research Knowledge

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น การบรรยาย การสาธิต การทดลอง หรือการลงมือปฏิบัติ เป็นต้น การเลือกใช้วิธีการสอนร่วมกับการใช้สื่อการสอนอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สังคมปัจจุบันจะกำลังก้าวเข้าสู่คลื่นแห่งสารสนเทศ และการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการติดต่อสื่อสาร ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องปรับตัวกับสภาพการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และแน่นอนสถาบันการศึกษาในฐานะผู้พัฒนาคนของประเทศชาติ ยิ่งจำเป็นต้องรู้เท่าทันที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติให้สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในยุคของคลื่นลูกที่สามนี้ให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร (Information age) ซึ่งมนุษย์จะต้องเผชิญกับข้อมูลข่าวสารหลากหลายที่ไม่มีที่สิ้นสุด การศึกษาจึงถูกจัดให้เป็นกลไกสำคัญของสังคมในการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพตามศักยภาพที่มีอยู่ภายในตนเอง ตลอดจนเป็นปัจจัยขับเคลื่อนความเป็นไปได้ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ อย่างไม่รู้จัก

การใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและลุ่มลึก เช่น วิธีแบบปฏิสัมพันธ์ การลงมือปฏิบัติ การโต้ตอบแบบร่วมมือ และการเรียนรู้แบบประสมวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งไม่ได้หมายความว่า ครูทำงานน้อยลงแต่ความจริงแล้วกลับทำงานเพิ่มขึ้น เพราะต้องคิดหาวิธีออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้ได้มากขึ้น เพื่อตอบคำถามตามแนวคิดของการสอน 2 ประการ คือ 1) สอนอะไรจะเกี่ยวข้องกับปัญหาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพของหลักสูตรที่อิงมาตรฐาน และ 2) สอนอย่างไร เป็นการสื่อถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ โดยครูต้องออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม การให้ผู้เรียนทบทวนไตร่ตรองว่าได้เรียนรู้อะไร และอยากเรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นอีก เพื่อให้ครูนำมาออกแบบการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งในสภาพการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ ผู้เรียนจะสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองตลอดเวลา ครูจึงต้องออกแบบบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนหรือกลุ่มให้มีลักษณะควบคุมพฤติกรรมกันเอง สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้

ร่วมกันช่วยกันทำกิจกรรมให้สำเร็จ จึงเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีบทบาทสูงมาก หรือการเรียนรู้แบบที่ผู้เรียนชี้นำตนเองโดยขณะที่ครูสอนน้อยลง ใช้เวลาออกแบบการเรียนรู้และทบทวนผลการเรียนรู้มากขึ้น ทำให้ครูต้องเรียนรู้วิธีทำหน้าที่ครูของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะครูไม่รู้่วาวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้เด็กเรียนรู้ได้มากนั้นต้องทำอะไร ครูยอมเก่งขึ้น และได้รับการยอมรับสูงขึ้น (พอลาร์ดี และ ปีเตอร์, 2554 ;วิจารณ์ พานิช, 2555 ก).

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิก แผนผังความคิด แผนผังโน้ตส์ แผนผังทางปัญญา เป็นนัยเดียวกันที่มีการออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีการระดมความคิด วิเคราะห์ สาเหตุ และปัญหา หรือการสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้ หรือศึกษาสืบค้นผ่านมา หรือเป็นการสรุปความรู้ ซึ่งธรรมชาติของการเรียนแบบผังความคิดรวบยอด (Mind Mapping) นั้นสามารถเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับการทำงานของการคิด และสามารถนำไปใช้กับแทบทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความคิด การฟื้นความจำ การวางแผนหรือการใช้ความคิดสร้างสรรค์ โทนี บูซาน (Tony Buzan. 1991, p 117) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ .(2542 ,หน้า 1). กล่าวว่า แผนผังความคิดช่วยประหยัดเวลาในการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกลุ่มเนื้อหา มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับการคิดไตร่ตรองและการเรียนรู้ แผนผังความคิดใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับอายุและทุกวิชา ซึ่ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 263) กล่าวว่า แผนผังทางปัญญาเป็นการแสดงออกของการคิดแบบรอบทิศทาง ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานตามธรรมชาติของสมองมนุษย์เป็นเทคนิคการแสดงออกด้วยภาพที่มีพลังนำไปสู่กุญแจสากล ที่จะใช้ไขประตูสู่ศักยภาพของสมอง ซึ่ง แผนผังทางปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับมุมมองของชีวิตซึ่งการเรียนที่ได้รับการพัฒนาและการคิดที่แจ่มชัดขึ้น จะนำไปสู่การพัฒนาการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ และอรรถัย มูลคำ (2550 ,หน้า 179 อ้างใน Buzan and Bazan, 1997) ได้กล่าวถึง Mind Mapping (แผนผังความคิด) ไว้ว่า แผนผังความคิดใช้แสดงการเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดรวบยอด (Mind Mapping)

สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ มีผลการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้เรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบผังความคิด และการเรียนด้วยวิธีนี้ยังจะช่วยวางกรอบความคิดของผู้เรียนในการผสมผสานความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้ง่ายขึ้น ตามที่ ทิศนา ขัมมณี (2544, หน้า 25) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการคิดว่าทักษะการคิดนั้นแบ่งออกเป็นหลายระดับ ซึ่งสามารถพัฒนาได้โดยกลวิธีที่หลากหลายและแผนที่ความคิดก็เป็นกลวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน

ดังนั้น สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอนที่จะนำมาพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านการคิดที่ดีขึ้นที่สามารถใช้ได้กับทุก ๆ ธรรมชาติวิชา ทุก ๆ ระดับของผู้เรียนคือการใช้ “ผังกราฟิก (Graphic Organizers)” ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผังกราฟิก คือ แบบของการสื่อสารเพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมอย่างเป็นระบบ มีความเข้าใจง่าย กระชับ กะทัดรัด ชัดเจน ผังกราฟิกได้มาจากการนำข้อมูลดิบ หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาทำการจัดกระทำข้อมูลในการจัดกระทำข้อมูลต้องใช้ทักษะการคิด เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบ การแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข เช่น ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และการสรุป เป็นต้น และเป็นเครื่องมือช่วยสร้างกระบวนการคิด ไว้ว่า เครื่องมือที่สะท้อนความคิดให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี คือ การใช้ผังกราฟิก (Graphic organizers) เป็นเทคนิคที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากการจัดโครงสร้างความคิดล่วงหน้าตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning theory) ของ เดวิด ออซูเบล (David P. Ausubel) นักจิตวิทยาอเมริกัน ที่เสนอการจัดโครงสร้างความคิด หรือโครงสร้างภาพรวมล่วงหน้า (presenting first) เพื่อใช้สำหรับอ่านและทำความเข้าใจเนื้อหา ผังกราฟิกจึงเป็นเครื่องมือที่ได้จากการนำข้อมูลมาทำการจัดกระทำข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยอาศัยทักษะการคิดต่าง ๆ ในการจัดกระทำข้อมูล ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การสังเกต เปรียบเทียบ จัดเรียงลำดับ จัดประเภท และการใช้ตัวเลข ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาจนสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลหรือสาระเนื้อหาของกลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมากมาย จนกลายเป็นความเข้าใจในเรื่องที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ได้ง่ายยิ่งขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน แนวทางการจัดการศึกษานั้นจึงมุ่งสร้าง และพัฒนาคนให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิด รู้จักปรับตัวเองสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ความคิดของตนเองได้ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และปรับแก้ข้อผิดพลาดด้วยตนเอง ได้ (สุมิล ร่องวาณิช, 2546 ,หน้า 172) โดยพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” นั่นคือ ต้องมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการเรียนรู้” อันได้แก่ ทักษะการสืบค้นหาความรู้ ทักษะการอ่าน การฟัง การตั้งคำถาม จับประเด็นความ ทักษะการพูดสื่อสาร และที่สำคัญ คือทักษะการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นสำหรับทุกคนในการดำรงชีวิต เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ เป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า “ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้คือการรู้จักคิด คนที่คิดเป็นคือคนที่เรียนรู้เป็น” (ครองสิน มิตะทั้ง, 2548 , หน้า 2) แสดงให้เห็นว่าการคิดเป็นเสมือนส่วนประกอบของการเรียนรู้ตลอดจนมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ

ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะพัฒนาและส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น ในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ รวมทั้งกระบวนการขั้นตอนการวิเคราะห์ปัญหาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ และวิธีดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ด้วยการทดลองนำแผนที่ความคิดรวบยอด (Mind Mapping) มาใช้เป็นเทคนิคการเรียนการสอนเพิ่มเติม โดยจะเริ่มทดลองในรายวิชาการศึกษาศาสตร์การวิจัยด้านปฐมวัย ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 และทำการวิจัยในชั้นเรียนหัวข้อ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อหาคำตอบของการทดลองดังกล่าว

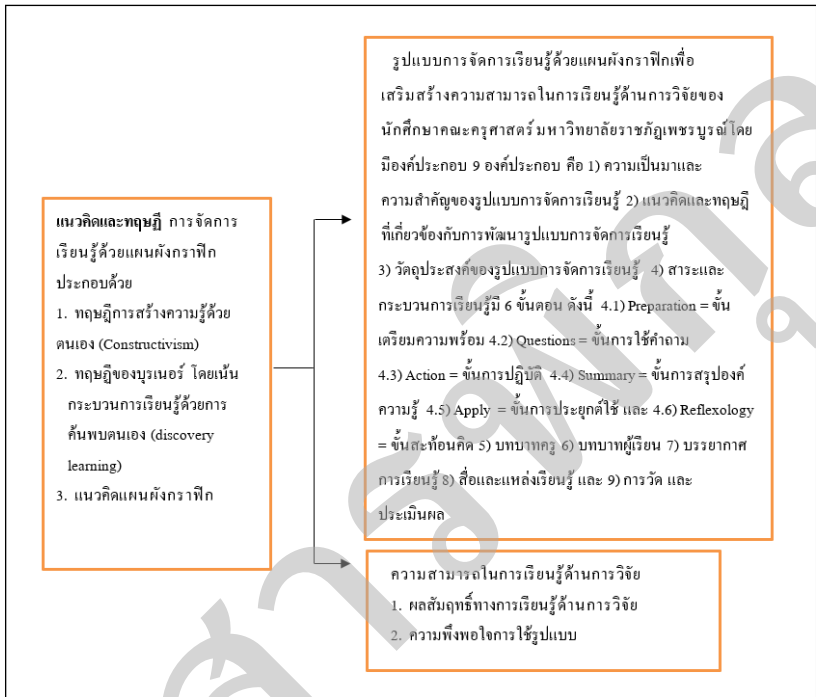
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการวิจัย สูงขึ้น หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก
2. ความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการของวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มีกระบวนการ ดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการวิจัย จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับการประเมินการจัดการเรียนรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านการวิจัย

2. สำนวญความคิดเห็นจากแบบสอบถามนักศึกษา จำนวน 58 คน ในภาคเรียนที่ 2/63 ซึ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เกี่ยวกับด้านการจัดการเรียนรู้ รูปแบบวิธีการสอนต่าง ๆ เกี่ยวกับองค์ความรู้ที่สำคัญในการสอน และการนำแผนผังกราฟิกมาประกอบการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาในรายวิชาการจัดการเรียนรู้ด้านการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับหลักสำคัญที่จะพัฒนา นักศึกษาในด้านความสามารถเกี่ยวกับการทำแผนผังกราฟิก และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ด้านกระบวนการวิจัย

2. แบบสอบถามแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้านการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก

2. ยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกโดยกำหนดให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ยกร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีกระบวนการเรียนรู้ มี 6 ขั้นตอน (PQASAR Model) ดังนี้ 1) Preparation = ขั้นเตรียมความพร้อม 2) Questions = ขั้นการใช้คำถาม 3) Action = ขั้นการปฏิบัติ 4) Summary = ขั้นการสรุปองค์

ความรู้ 5) Apply = ขั้นตอนการประยุกต์ใช้ และ 6) Reflexology = ขั้นตอนการคิด

3. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกไปหาประสิทธิภาพ โดยการทดลองใช้กับนักศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4. แก้ไขปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกจัดทำแผนการจัดกิจกรรม และเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการวิจัยด้วยแผนผังกราฟิก 2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ ความรู้ด้านการวิจัย 3. แผนการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล โดย 1. นำผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกจากผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าเฉลี่ย และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. ตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดความรู้ด้านวิจัย และ 3. หลังจากปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกแล้ว ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่ศึกษาใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมา จำนวน 25 คน ที่เรียนในรายวิชาการศึกษาวิจัยด้านปฐมวัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้

1) ก่อนการทดลอง ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-Test) ด้วยแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัย

2) ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 12 แผน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 1 แสดงแผนการสอนเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

แผนการสอนที่	จำนวนชั่วโมง	รายการ
1	4	การเตรียมความพร้อมของผู้เรียน (1. Preparation = ขั้นเตรียมความพร้อม) และ (Pre-test)
2	4	ทบทวนความรู้เดิม
3	4	การเรียนรู้ประสบการณ์จากแหล่งเรียนรู้ (2. Questions = ขั้นการใช้คำถาม)
4	4	ประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการพิจารณาเลือกและกำหนดเป้าหมาย (3. Action = ขั้นการปฏิบัติ)
5	4	ฝึกปฏิบัติการจัดประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการจัดองค์ความรู้ด้วยกระบวนการวิจัย (4.Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ /. 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)
6	4	ฝึกปฏิบัติการนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการวิจัยในสถานศึกษา (4. Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ /. 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)
7	4	ฝึกปฏิบัติการนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการวิจัยในสถานศึกษา (4. Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ /. 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)

ตารางที่ 1 แสดงแผนการสอนเพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัย สำหรับนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ (ต่อ)

แผนการสอนที่	จำนวนชั่วโมง	รายการ
8	4	ฝึกปฏิบัติการนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการวิจัยในสถานศึกษา (4.Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ / 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)
9	4	ฝึกปฏิบัติการนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการวิจัยในสถานศึกษา (4.Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ / 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)
10	4	ฝึกปฏิบัติการนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการวิจัยในสถานศึกษา (4.Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ / 5. Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้)
11	4	การสรุปผลการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
12	4	การประเมินทักษะ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (6. Reflexology = ขั้นสะท้อนคิด) และ (Post-test) ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

3) ระหว่างดำเนินการสอนบันทึกกระบวนการการจัดการเรียนรู้ ทุกครั้งโดยบันทึกในแบบบันทึกโดยใช้แผนผังกราฟิก ทุกกระบวนการของการดำเนินการวิจัยเพื่อใช้เป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนา และแลกเปลี่ยนความรู้อย่างต่อเนื่อง

4) นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน โดยใช้แผนผังกราฟิกบูรณาการกับการจัดการวิจัยในชั้นเรียน ในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูขั้นทดลองสอน เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ และสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้ผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ เป็นการสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนรู้

2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยก่อน-หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย 1. แบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัย 2. แบบบันทึกการเรียนรู้ 3. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย 4. ชิ้นงาน แผนผังกราฟิก

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการ 1. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนจากแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัย 2. ทดสอบความแตกต่างของผลคะแนนของแบบวัดความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test Dependent sample 3. ข้อมูลจากการบันทึกสภาพการจัดการเรียนการสอน นำมาสร้างข้อสรุปเพื่อแนะนำเสนอผลของการพัฒนาผู้เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และ 4. นักศึกษาจัดทำสรุปผลการดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองจากการนำเสนอผลงาน

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ดำเนินการกับ นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษา ปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย มาจำนวน 25 คน โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 25 คน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1. ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก 2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก 3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อผลที่ได้รับจากการเรียนการสอนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก ในด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติ

เครื่องมือการวิจัย คือ 1. แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก และความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ดังนี้

1. สรุปผลประเด็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้ ดังนี้ 1. แนววิธีการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ Activity Based Learning เช่น Blended Learning, Project based Learning โดยครูมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงที่อำนวยความสะดวกทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎี การให้ความรู้ผ่านการฝึกประสบการณ์จริง มีการนิเทศติดตามการให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยและพี่เลี้ยงเพื่อกำหนดสถานการณ์ที่แตกต่างให้ใช้เป็นแผนภาพตารางหรืออื่น ๆ เรียนรู้เนื้อหาผ่านกระบวนการวิจัยโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Research based Learning มีการวิเคราะห์ทักษะการคิดที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ 2. สืบหาปัญหาด้วยตนเองโดยอาจใช้วิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม หรือวิเคราะห์จากเอกสาร เป็นต้น นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจมาวิเคราะห์ให้ออกมาในรูปแบบผังความคิด หรือ โฟลชาร์ต โดยครูที่ปรึกษาช่วยเสริมและคอยให้คำปรึกษา มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนอภิปรายปัญหาที่ร่วมกัน 3. การใช้เทคนิคผังความคิด แผนผังกราฟิกในลักษณะต่าง ๆ เช่น Mind Map Concept Map Spider map ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบสรุปความรู้การใช้เทคนิค ARR เพื่อทบทวนสรุป และสะท้อนคิด 4. ใช้วิธีการวัดความสามารถระหว่างเรียน formative assessment เนื่องจากการทำวิจัยต้องใช้เวลาในการทำนานพอสมควรจึงควรทำการวิเคราะห์

โดยมีการใช้ข้อมูลสะท้อนกลับการโค้ชอย่างต่อเนื่อง และ 5. ช่วยให้นักศึกษานำเสนอข้อมูลที่เป็นความคิดรวบยอด ช่วยให้นักศึกษานำเสนอข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผลได้ สามารถนำเสนอข้อมูลที่เป็นการเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือขั้นตอนได้ ฝึกความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ที่ดีขึ้น

2. ผลจากแบบสอบถาม พบว่า นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับด้านการเรียนรู้กระบวนการวิจัยในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละ 45.17 นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติทดลองวิธีดำเนินการวิจัย ในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละ 56.20 และนักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับด้านการสรุปองค์ความรู้ และการสะท้อนความคิดในระดับมากที่สุด มีค่าร้อยละ 40.34 จากที่กล่าวมาทั้ง 3 ด้านจะเห็นได้ว่านักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับด้านการปฏิบัติทดลองวิธีดำเนินการวิจัยมากที่สุด ซึ่งโดยภาพรวมนักศึกษามีการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยในระดับมากที่สุดมีค่าร้อยละ 46.72

ขั้นตอนที่ 2 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ สรุปผลได้ ดังนี้ 1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก ได้ผ่านการพัฒนาตามขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ คือ 1) วิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ 2) ยกร่างรูปแบบ 3) จัดทำเอกสารประกอบรูปแบบ 4) หาประสิทธิภาพของรูปแบบ 5) ทดลองนำร่องเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และ 6) แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์ ผลที่ได้ คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

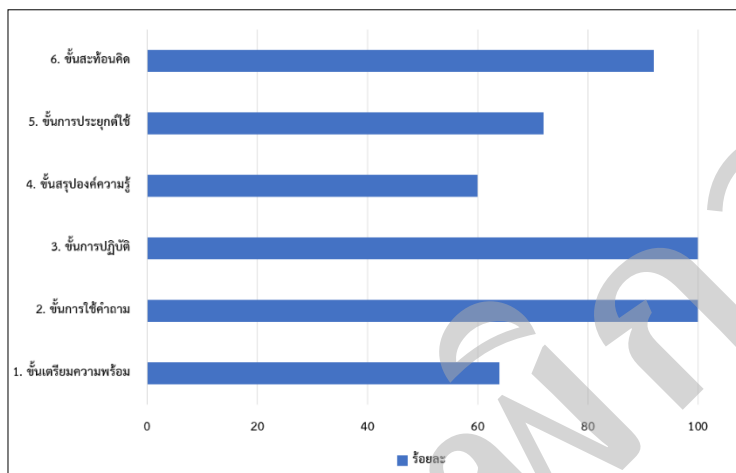
3.1 สรุปผลการวิจัยนักศึกษาล้างได้รับการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกมีความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหลังการจัดกิจกรรมส่งผลให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้ด้านการวิจัยสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา
ทั้งก่อนและหลังการจัดกิจกรรม

การทดลองโดย ภาพรวม	N	K	$\bar{x}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	25	60	33.92	4.69	29.19
หลังการทดลอง	25	60	49.24	1.89	

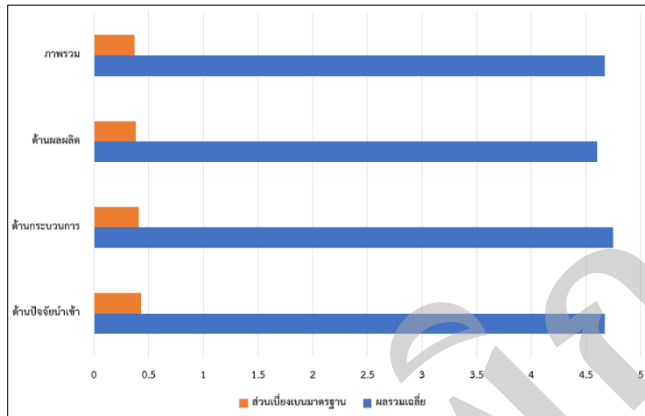
* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การสรุปผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก 6 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเตรียมความพร้อม มีการวางแผนจัดลำดับความสำคัญ และดำเนินการตามขั้นตอน คิดเป็นร้อยละ 64.00 2. ขั้นการใช้คำถาม วิธีการในการหาคำตอบเกี่ยวกับความไม่เข้าใจในเรื่องกระบวนการวิจัย ด้วยการปรึกษาอาจารย์ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อสงสัยในกระบวนการวิจัยคิดเป็นร้อยละ 100 3. ขั้นการปฏิบัติ วางแผนลำดับความสำคัญในการทำงานวิจัย และทำตามขั้นตอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายคิดเป็นร้อยละ 100 4. ขั้นสรุปองค์ความรู้ นักศึกษามีวิธีการสรุปองค์ความรู้ที่จะทำให้ตนเองเข้าใจกระบวนการวิจัยสรุปองค์ความรู้โดยใช้ผังกราฟิกแบบใยแมงมุมคิดเป็นร้อยละ 60.00 5. ขั้นการประยุกต์ใช้ นักศึกษามีวิธีการประยุกต์ ใช้ผังกราฟิกในงานวิจัยโดยการเลือกใช้ผังกราฟิกที่สามารถนำเสนอข้อมูลงานวิจัยของตนเองเป็นขั้นตอนได้ชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละส่วนคิดเป็นร้อยละ 72.00 6. ขั้นสะท้อนคิด นักศึกษามีวิธีการสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยโดยสะท้อนความคิดเห็นโดยใช้ผังกราฟิกรูปแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับงาน และเข้าใจได้ง่ายคิดเป็นร้อยละ 92.00 แสดงว่า การเรียนรู้ตามรูปแบบผังกราฟิก ส่งผลให้นักศึกษามีความรู้ด้านการวิจัยสูงขึ้น

ภาพที่ 2 กราฟแสดงการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก 6 ขั้นตอน ของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ในด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต จากการประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก ที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลพบว่า นักศึกษามีผลการประเมินความพึงพอใจ ดังนี้ ด้านปัจจัยนำเข้ามีผลรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.43) ด้านกระบวนการมีผลรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.41) และด้านผลผลิตมีผลรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.38)

ภาพที่ 3 กราฟแสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ที่มีการจัดกิจกรรม 4 ขั้นตอน สามารถอภิปรายผลการดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ด้วยการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของ ข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีการจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีการอภิปรายสะท้อนความคิด สร้างความคิดรวบยอดและนำไปประยุกต์ใช้ โดยยึดหลักกระบวนการกลุ่ม และครูสอนโดยใช้ผังกราฟิก ช่วยในการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษา ได้แนวทางจากการ

สัมภาษณ์ และการตอบแบบสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับด้านการวิจัยนั้น ผู้สอนควรออกแบบวิธี และเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ Activity Based Learning เช่น Blended Learning, Project based Learning โดยครูมีบทบาทเป็นพี่เลี้ยงที่อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ ทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจด้านทฤษฎีการให้ความรู้ผ่านการฝึกประสบการณ์จริงมีการนิเทศติดตาม มีการให้คำปรึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้แผนภาพตาราง แผนผังความคิด โฟลชาร์ต เป็นต้น ที่จะเรียนรู้เนื้อหาเกี่ยวกับวิธีวิจัยโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Research based Learning มีการวิเคราะห์ทักษะการคิดที่สอดคล้องกับเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ มีกระบวนการสำรวจปัญหาด้วยตนเองโดยอาจใช้วิธีการอย่างหลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม หรือวิเคราะห์จากเอกสาร เป็นต้น นำข้อมูลที่ได้มาออกแบบการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนอภิปรายปัญหาที่ได้ ร่วมกันสรุปประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ฝึกรวบรวมข้อเท็จจริงวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายเพื่อจัดระบบข้อมูลการใช้เครื่องมือ Design Thinking ในการวิเคราะห์ปัญหาการกำหนดปัญหาให้ชัดเจน เช่น Mind Map Concept Map Spider map ใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบสรุปความรู้การใช้เทคนิค ARR เพื่อทบทวนสรุปและสะท้อนคิดเพื่อให้บรรลุเป้าหมายใช้ตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับ และสรุปองค์ความรู้ และใช้วิธีการวัดความสามารถระหว่างเรียน formative assessment เนื่องจากการทำวิจัยต้องใช้เวลาในการทำนานพอสมควรจึงควรทำการวิเคราะห์โดยมีการใช้ข้อมูลสะท้อนกลับการ โค้ชชิ่งอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ทฤษฎี Constructivism มีหลักการที่สำคัญว่า ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเป็นกระทำ (active) และสร้างความรู้ ผู้เรียนสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้สิ่งใหม่ขึ้นกับความรู้เดิมและความเข้าใจที่มีอยู่ในปัจจุบัน การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่คล้ายคลึงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งแผนผังความคิดนั้นมีพื้นฐานมาจากหลักการทำงานของสมองและในขณะเดียวกันก็เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning) แผนผังความคิดเป็นเทคนิควิธีการในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของสมอง พัฒนามาจากหลักการ

ทำงานของสมองและความทรงจำของมนุษย์ โดยสมองซีกซ้ายจะทำงานเกี่ยวกับตรรก ภาษา ความเป็นเหตุเป็นผล ตัวเลข และการวิเคราะห์ เป็น “กิจกรรมทางวิชาการ” ขณะที่สมองซีกขวาจะอยู่ใน ส่วนที่จะเข้าหุนช่วย สมองซีกขวานั้นจะทำงานเกี่ยวข้องกับจังหวะ จินตนาการ สี ฝันกลางวัน ตำแหน่งที่ตั้ง ภาพรวม และมิติ (ธัญญา ผลอนันต์, 2544) ดังนั้น การเขียนแผนที่ความคิดจึงเกิดจากการใช้ทักษะทั้งหมดของสมองมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ นอกจากนี้ โทนี บูซาน (Tony Buzan, 1991) ได้กล่าวว่า “แผนผังความคิด” (Mind Mapping) เป็นเทคนิคที่ใช้ในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงความคิดต่าง ๆ เข้าด้วยกัน การจัดลำดับความสำคัญ การให้น้ำหนัก การผูก การต่อความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ให้เข้ากันอย่างมีระเบียบ ก่อนที่จะสื่อออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจตามจุดมุ่งหมายของผู้เขียน โดยใช้คำสำคัญในการนำเสนอความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น เป็นความคิดหลัก (Main Ideas) และจะให้ความสำคัญกับการแตกกระจายความคิดจากจุดกลางออกไปเรื่อย ๆ ซึ่งเปรียบเสมือนความคิดย่อย โดยใช้สี สัญลักษณ์ การสร้างภาพ มิติช่วยในการกำหนดความสัมพันธ์ของความคิดให้เป็นระบบระเบียบ มีเส้นลากให้เห็นความเชื่อมโยงสัมพันธ์และแจ่มแจ้งชัดเจน การนำแผนผังความคิดมาใช้ในการวางแผนระดมสมองและใช้กระบวนการกลุ่มในการกระตุ้นและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการวางแผน ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และการสร้างองค์ความรู้ ทำให้นักเรียนพบแนวทางการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการศึกษาวิชาความรู้ต่าง ๆ ต่อไป

2. ผลการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ได้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นคือ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก” ที่มีขั้นตอนแบบแผนการจัดการเรียนรู้ เทคนิควิธีการสอนที่กำหนดขึ้น โดยจัดตามกรอบแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และความเชื่อ โดยจัดองค์ประกอบการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน ให้มีความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบเพื่อบรรลุตามจุดประสงค์ในการสอน โดยมียุทธศาสตร์ประกอบ 9 องค์ประกอบคือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบการจัดการ

เรียนรู้ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4) สารและกระบวนการเรียนรู้มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 4.1) Preparation = ขั้นเตรียมความพร้อม 4.2) Questions = ขั้นการใช้คำถาม 4.3) Action = ขั้นการปฏิบัติ 4.4) Summary = ขั้นการสรุปองค์ความรู้ 4.5) Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้ และ 4.6) Reflexology = ขั้นสะท้อนคิด 5) บทบาทครู 6) บทบาทผู้เรียน 7) บรรยากาศการเรียนรู้ 8) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 9) การวัด และประเมินผล และมีการจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีการอภิปรายสะท้อนความคิด สร้างความคิดรวบยอดและนำไปประยุกต์ใช้ โดยยึดหลักกระบวนการกลุ่ม และครูสอนโดยใช้ผังกราฟิก ช่วยในการเรียนรู้ ที่มีระดับคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$) โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้ 1. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประเด็นการประเมิน 23 ประเด็น มีความเหมาะสมเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ประเด็นที่ 1.3 แสดงให้เห็นจุดเน้นและความชัดเจนจากด้านความเป็นมาและความสำคัญ หลักการแนวคิดของรูปแบบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) ซึ่งการพัฒนาแบบฉบับนักวิจัยได้สรุปประเด็นจากข้อมูลที่ได้ในขั้นตอนที่ 2 มาออกแบบกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการศึกษาระเบียบวิธีวิจัย การเขียนโครงร่างวิจัยทั้ง 5 บท ในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาการกำหนดชื่อเรื่อง การกำหนดโครงสร้างวิจัย การสืบค้นเอกสารข้อมูลที่จำเป็นในบทที่ 2 การออกแบบวิธีวิจัย การสร้างเครื่องมือ ในการทดลองวิจัย การหาคุณภาพเครื่องมือ การวิเคราะห์ เก็บรวบรวมข้อมูล การเลือกใช้สถิติในการวิจัย การวิเคราะห์ และอภิปรายผล รวมทั้งการสรุปผล และการเขียนรายงานวิจัยทุกขั้นตอน นักศึกษาจะทำการสืบค้นข้อมูล ค้นคว้า ศึกษาจากงานวิจัยหลายเล่ม กำหนดประเด็นที่จะเรียนรู้ และนำเสนอเป็นรูปแบบของแผนผังกราฟิก เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และระดมสมอง วิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไขด้วยตนเอง ร่วมกับที่ปรึกษางานวิจัย ดังนั้น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แผนผังกราฟิกจึงสามารถบูรณาการการเรียนรู้ได้ทุกขั้นตอนตั้งแต่เริ่มกิจกรรม สรุปความรู้ สรุปประเด็นปัญหา กระบวนการทดลอง สรุปความรู้ และการนำเสนอ โดยมีครูที่คอยเป็นที่ปรึกษา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุ

เป้าหมาย และความสำเร็จ สอดคล้อง กับพรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต (2554) กล่าวว่า ขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิดควรเขียนความคิดหลักไว้ตรงกลางกระดาษซึ่งอาจใช้ภาพหรือสัญลักษณ์แทนความหมายนั้นและใช้เส้นเชื่อมโยงไปยังความคิดรองและความคิดย่อยโดยสามารถเชื่อมโยงจากความคิดหลักได้ทุกทิศทุกทางส่วนการเขียนคำสำคัญต้องอยู่เหนือเส้นและเส้นแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ เพื่อให้มีโครงสร้างพื้นฐานรองรับเช่นเดียวกันนอกนั้นใช้สีสันทบระบายเพิ่มเติมเพื่อให้ง่ายต่อการจดจำ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า นักศึกษามีความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยสูงขึ้นหลักได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แผนผังกราฟิก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เพราะการจัดกิจกรรมนักศึกษาจะได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยทั้ง 6 ขั้นตอนของรูปแบบ คือ 1. ขั้นเตรียมความพร้อม โดยการทบทวนความรู้เดิมก่อนที่ผู้สอนจะนำเสนอความรู้ใหม่แก่ผู้เรียน เป็นการระดมความรู้เดิมของผู้เรียนว่ามีประสบการณ์เดิมในการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยใช้การระดมความรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ปัญหาในการทำวิจัยด้วยผังกราฟิก เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดย้อนหลัง กระบวนการเรียนรู้ ในที่ได้เรียนรู้มาก่อนหน้านี้ เช่น การจัดกิจกรรมการบูรณาการนวัตกรรมระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ตามความเหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรม 2. ขั้นการใช้คำถาม ด้วยการการศึกษา สืบค้น และคิดไตร่ตรอง แยกแยะการเรียนรู้จากแหล่งข้อมูล และประสบการณ์ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่เกิดจากความสงสัย เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยการตั้งโจทย์คำถามให้คิดถึงสาเหตุปัญหา แนวทางแก้ไข เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ ทั้งในและนอกสถานศึกษา 3. ขั้นการปฏิบัติ การเรียนรู้จากการสำรวจ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมาสรุปและสร้างเป็นองค์ความรู้ของตนเองขึ้นมาใหม่เพื่อนำไปจัดกิจกรรมโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานการเรียนรู้ เป็นการประยุกต์ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและแหล่ง

เรียนรู้ที่แตกต่าง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน 4. ขั้นการสรุปองค์ความรู้ เป็นการวิเคราะห์ และนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ มาร่วมกันระดมความคิดและสรุปเป็นแผนภูมิความคิด หรือผังกราฟิก เพื่อสร้างองค์ความรู้ แล้วนำมาจัดระเบียบความรู้ ออกแบบการจัดกิจกรรมโดยเน้นประสบการณ์จริง และนำความรู้ที่ต้องการมา กำหนดรูปแบบของกิจกรรม เวลาที่เหมาะสม สามารถที่จะสรุปทบทวนเพื่อ นำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง และสถานศึกษาตามสภาพจริง 5. ขั้นการประยุกต์ใช้ เป็นการใช้เทคนิค วิธี การจัดกิจกรรมผู้สอนว่าผู้เรียนสามารถ นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้หรือแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้มากน้อยเพียงใด โดยการตอบคำถามที่เป็นการสร้างสถานการณ์ในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้เกิดความตระหนัก และการกำกับตนเอง ในการนำความรู้ไปใช้ในการหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา และ 6. ขั้นสะท้อนคิด เป็นการนำเสนอแผนภูมิความรู้ที่ได้ปฏิบัติจริง มาสรุปเป็นองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ มาจัดเป็นนิทรรศการ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และชื่นชมผลงานของตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงออกผลงานที่ปรากฏออกมา มีคุณค่าและมีความหมายทั้งต่อ ผู้ปฏิบัติเอง และส่งผลมาถึงสถานศึกษา การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดที่มีอยู่ไป ขยายขอบข่ายความรู้ให้กว้างเกิดองค์ความรู้ใหม่ในสถานการณ์ใหม่ สอดคล้องกับ กวิสรา สุนทรโอวาท (2561) การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ โดยการใช้ผังความคิดรวบยอด เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดรวบยอดกับนักศึกษาที่ไม่ได้สอน โดยใช้แผนที่ความคิด ในวิชากระบวนการจัดทำบัญชี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และเพื่อศึกษาความพึงพอใจ โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม มีการอภิปรายสะท้อน ความคิด สร้างความคิดรวบยอด และนำไปประยุกต์ใช้ โดยยึดหลักกระบวนการ กลุ่ม และครูสอนโดยใช้ผังความคิดรวบยอด (Mind Mapping) ช่วยในการเรียนรู้ ของนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ห้อง 1 วิทยาลัย เทคโนโลยีอรรถวิทย์พนิชยการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นปีที่ 2/1 สาขาวิชาวิชาการบัญชี จำนวน 22 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังจากที่ทำการสอนแบบใช้ผังความคิดรวบยอด และแบบสอบถามความพึงพอใจ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า

1. เมื่อใช้วิธีการพัฒนาการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดรวบยอดในการเรียนการสอนจะกระตุ้นให้นักศึกษามีพฤติกรรมสนใจเรียนเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนจากการ ทดสอบดีขึ้น จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของคะแนนก่อนและหลังจากใช้การเรียน การสอนแบบแผนผังความคิดรวบยอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผังความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$)

4. ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้านการวิจัยของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยแผนผังกราฟิก ที่พัฒนาขึ้น ในภาพรวมนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาได้ศึกษาวิธีการกระบวนการวิจัยที่ใช้แผนผังกราฟิกเป็นการสรุปองค์ความรู้ที่ได้เรียนในส่วนเนื้อหา และกระบวนการระเบียบวิจัยอย่างเป็นระบบนักศึกษาได้เรียนจากประสบการณ์จริง การสืบค้นข้อมูล การสรุปความรู้ด้วยผังกราฟิก และสถานการณ์ปัญหาบนพื้นฐานของกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้กระบวนการวิจัยได้รับการเรียนรู้ปัญหาการวิจัย จากสถานการณ์ที่หลากหลายและเหมาะสมในสถานศึกษาจริงต่อเนื่องและเป็นขั้นตอน และการร่วมกิจกรรมมีขั้นตอนชัดเจนสามารถดำเนินการได้สามารถปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการวิจัยของรูปแบบที่ตนเองกำหนดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของนวัตกรรมปฐมวัย และกระบวนการวิจัย ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาปัญหาจากสภาพจริงในสถานศึกษา ฝึกการนำเสนอ วิเคราะห์ ระดมความคิด ในการแก้ปัญหาตามกระบวนการวิจัยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริงด้วยประสบการณ์ตรง ทดลอง ปฏิบัติ ประเมินการเรียนรู้จากกิจกรรม และการประเมินตนเอง และให้

ผู้เรียนได้สังเกตและมีการอภิปรายนำเสนองานร่วมกัน การสะท้อนความคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเสมอการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถใช้กระบวนการวิจัยในการจัดกิจกรรมผู้เรียนมีความรู้เพิ่มจากการสรุปองค์ความรู้ด้วยผังกราฟิกและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามขั้นตอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Katayama (2000 : pp. 119 - 123) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความคงทนในการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 117 คน เป็นเพศหญิง 65 คน และเพศชาย 52 คน แบ่งเป็น 6 กลุ่มทดลอง คือ 1) ใช้แบบสรุปความโดยย่อมีข้อมูลให้อย่างสมบูรณ์ 2) ใช้แบบสรุปความโดยย่อมีข้อมูลให้บางส่วน 3) ใช้แบบสรุปความโดยย่อมีเพียงเค้าโครงเป็นหัวเรื่องเท่านั้น 4) ใช้ผังกราฟิกแบบผังก้างปลา มีข้อมูลให้อย่างสมบูรณ์ 5) ใช้ผังกราฟิกแบบผังก้างปลา มีข้อมูลให้บางส่วน 6) ใช้ผังกราฟิกแบบผังก้างปลา มีแต่เพียงเค้าโครงหัวเรื่องเท่านั้น ทำการทดลองโดยให้นักเรียนทั้ง 6 กลุ่ม ทดลองโดยการจดบันทึกหลังจากอ่านตามแบบที่ได้รับผ่านไป 2 วัน ให้ทบทวน อีกครั้ง โดยใช้แบบทดสอบเดิม ผลการวิจัยพบว่า ผลคะแนนที่ได้ของทั้ง 6 กลุ่ม เมื่อใช้แบบทดสอบเดิมไม่แตกต่างกัน แต่ผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบที่ประยุกต์ได้จากเดิมของนักเรียนที่ใช้ผังกราฟิก จะสูงกว่านักเรียนที่ใช้แบบสรุปความโดยย่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. ควรนำการใช้ แผนผังความคิด หรือแผนผังกราฟิกไปใช้ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กันเพื่อเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ และความคิด
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมีการอธิบายถึงประเภทของแผนผังความคิด และวิธีการทำ และรูปแบบว่ามีกี่ประเภท และแต่ละประเภทแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนักศึกษาสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับกระบวนการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยใช้แผนผังกราฟิกที่มีผลต่อทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์
2. ควรมีการศึกษาการวิจัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนโดยใช้แผนผังความคิดบูรณาการเข้ากับวิชาอื่น

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ ที่ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัย รวมทั้งคณาจารย์ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และความร่วมมือจัดกิจกรรมงานวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษาระดับปฐมวัย ที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ และครูประจำการที่สละเวลาנית และให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณราย เทียมทัน รองศาสตราจารย์ดร.อนูวัติ คุณแก้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตรา ชนะกุล และ ดร. สุธาสินี ศรีวิชัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายที่ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาให้แก่ผู้วิจัย จึงขอขอบพระคุณ คณะครุศาสตร์ และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้มา ณ ที่นี้ด้วย

บรรณานุกรม

- ครองสิน มิตะทัง. (2548). การศึกษาตัวแปรสภาพแวดล้อมในครอบครัว ลักษณะของครูและลักษณะของนักเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครพนม. ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวิจัย และสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ บริษัทแดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น.
- ทิตินา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พรสุรีย์ วิชาศรีนิมิต. (2554). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วยการเขียนแผนที่ความคิด. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สมศักดิ์ สีนธูเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2552). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2546). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.

การแสดง กวา-เขียะ ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซู

New Year Kwa-kaer Performance Tradition of Lisu Tribe

สายสุนีย์ ภาสุขศิริ¹

Saisunee Phasukkeeree

ชุตินา มณีวัฒนา²

Chutima Maneewattana

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดง “กวา-เขียะ” ในประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซู และศึกษาองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของการแสดง “กวา-เขียะ” ที่มีต่อชาวลีซู ในพื้นที่ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพภายใต้แนวคิดชาติพันธุ์วรรณา โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า การแสดง “กวา-เขียะ” จัดเป็น “การเต้นนันทนาการ” ที่เป็น “ประเพณี” สำคัญซึ่งสะท้อน “อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม” ของชาวลีซู

นอกจากนี้การแสดง “กวา-เขียะ” ยังสะท้อนสภาพสังคม วัฒนธรรมของชาวลีซู ได้แก่ บทบาททางเพศ คือ การที่ผู้ชายเล่นดนตรีและเป็นผู้นำการเต้นรำ ในขณะที่ผู้หญิงจะเต้นรำตามเพียงอย่างเดียว อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างทางสังคมที่ค่อนข้างมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้น ทุกคนสามารถร่วมเต้นรำได้อย่างเสมอภาค นอกจากนี้การแสดง

¹ นางสาวสายสุนีย์ ภาสุขศิริ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาศิลปการแสดง หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุตินา มณีวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาศิลปการแสดง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

“กวา-เขยียะ” ยังมีบทบาทที่สำคัญสำหรับชาวลีซู คือ การสร้างความบันเทิงที่แฝงอยู่บนพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ให้กับคนในชุมชน และยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของชาวลีซูที่มีความสนุกสนานรื่นเริงอีกด้วย

คำสำคัญ: กวา-เขยียะ ชนเผ่าลีซู ศิลปะการแสดง ชาติพันธุ์วรรณนา

Abstract

This research aims to study the history of the “Kwa-Kaer” performance in New Year traditions of the Lisu tribe and study the elements and roles of the show “Kwa-Kaer” towards Lisu people in Mae Tho Subdistrict, Mueang District, Tak Province. The researcher employed a qualitative research method under the concept of ethnography by studying and collecting data from research and related documents including field studies with interviews and participatory observation.

The results showed that the performance of “Kwa-Kaer” is classified as a “recreational dance” that is an important “tradition” that reflects the “cultural identity” of the Lisu people.

Moreover, the performance of “Kwa-Kaer” also reflects the social and cultural conditions of the Lisu people, such as gender roles, which are men playing music and leading the dance while the women would dance along alone. The performance also reflects an egalitarian social structure, with no racial discrimination, and everyone can join the dance equally. In addition, the performance of “Kwa-Kaer” also plays an important role for the Lisu people in creating entertainment that is based on sacred rituals for the people in the community. It also shows the characteristics of the Lisu people who are fun and cheerful.

Keywords: Kwa-kaer, Lisu Tribe, Performing Arts, Ethnography.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติซึ่งอาศัยในแต่ละภูมิภาค มีกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่มที่มีความแตกต่างด้านประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งด้านภาษา การแต่งกาย รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิต ชนเผ่าลีซอถือเป็นหนึ่งในกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้อาศัยอยู่ทางตอนเหนือของประเทศที่มีจำนวนมากที่สุดกลุ่มหนึ่งในบรรดาชนกลุ่มน้อยของไทย ชาวลีซอจะเรียกตนเองว่า “ลีซู” ซึ่งแต่เดิมนั้นได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีน พม่า ทิเบต และอพยพมาอยู่ในไทยจนถึงทุกวันนี้ กระจายอาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคเหนือ 9 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง เพชรบูรณ์ พะเยา สุโขทัย กำแพงเพชร และตาก (มูลนิธิกระจกเงา, 2550)

เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง Indigenous Media Network – IMN ภายใต้เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (คชท). (ม.ป.ป., หน้า 97) กล่าวว่า ลีซู (Lisu) หมายถึง ชนผู้เฒ่าแห่งชีวิตมีความหมายมาจากรากศัพท์ 2 คำ คือคำว่า “ลี” มาจากคำว่า อีหลี ซึ่งหมายถึง จารัต ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีปฏิบัติแห่งชีวิต ส่วนคำที่สองคือคำว่า “ซู” มีความหมายว่า ศึกษาการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้ในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ โดยชาวลีซูเป็นชนกลุ่มเชื้อสายโล – โล มีต้นกำเนิดมาจากชนผิวเหลืองหรือมองโกลอยด์จากหลักฐานและคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าชาวลีซู ชาวลีซูมีการมาตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนครั้งแรกในประเทศไทย คือ ที่บ้านห้วยส้าน อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย เมื่อ ปี พ.ศ. 2451 ในปัจจุบันชาวลีซูกระจายกันตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก พะเยา ลำปางสุโขทัย เพชรบูรณ์และกำแพงเพชร ปัจจุบันมีชาวลีซูที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนประมาณ 50,000 คน

ชาวลีซู หมู่บ้านลีซู หมู่ 10 ตำบลแม่ท้อ อำเภอมือง จังหวัดตาก ได้อพยพมาจากจังหวัดเชียงรายและ ได้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้มาประมาณ 70 กว่าปี แล้ว แต่ไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ไດ

เพราะลีสูไม่มีภาษาเขียนจึงไม่มีใครจดบันทึกไว้ อีกทั้งในสมัยนั้นไม่มีใครมีกล้องถ่ายรูปจึงทำให้ไม่มีรูปภาพในช่วงที่เริ่มอพยพเข้ามา แต่สันนิษฐานว่าหมู่บ้านที่นี้อาจก่อตั้งมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 โดยอนุমানเอาจากคำบอกเล่าของคนเฒ่าคนแก่ที่ที่เปรียบเทียบกับอายุของพวกเขา สาเหตุที่อพยพมาอยู่ที่นี่เนื่องจากชาวลีสูจะทำอาชีพเกษตรกรเท่านั้นจึงจำเป็นต้องหาที่อาศัยใกล้ ๆ แหล่งน้ำเพื่อที่จะทำการเกษตรได้ดี เพราะในสมัยก่อนนั้นจะไม่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกเท่าสมัยนี้จึงจำเป็นต้องหาแหล่งน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ เพื่อที่จะเพียงพอต่อการทำการเกษตร ทุกวันนี้ชาวลีสูยังคงปลูกพืชผักทางการเกษตรเช่นเดิม (ศราวุฒิ แชนหวั่ง, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 27, 2562)

ก่อนที่จะมีชาวลีสูจะมาก่อตั้งหมู่บ้านอยู่ที่นี่ได้มีชาวล่าหู่ หรือ มูเซอ ที่มาตั้งหลักปักฐานบริเวณนี้อยู่ก่อนแล้ว โดยพวกเขาที่ได้อพยพมาจากเชียงราย ซึ่งไม่แน่ใจว่ามาจากอำเภออะไรทราบเพียงว่ามาจากเชียงราย และภายหลังก็มีชาวลีสูได้อพยพตามมาอยู่มากขึ้น แรกเริ่มนั้นชาวลีสู ได้เข้ามาอยู่ในพื้นที่นี้โดยการสร้างบ้านเรือนเพียง 5 หลังคาเรือนเท่านั้นจวบจนปัจจุบันชุมชนบ้านลีสู อำเภอเมือง จังหวัดตากนี้ มีประชากรถึง 496 คน ประกอบด้วยบ้านเรือนจำนวน 130 ครัวเรือน แบ่งเป็น ผู้ชาย 243 คน ผู้หญิง 253 คน ชาวลีสูที่นี่มีอาชีพเป็นเกษตรกร และยังมีอาชีพ ด้านการค้าขายอีกด้วย (ไกรสร สิมิ, สัมภาษณ์, พฤษภาคม 26, 2562)

“กวาง-เขียะ” เป็นการเต้นรำของชนเผ่าลีสู ที่ชาวลีสูหมู่บ้านลีสอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่นิยมแสดงในงานปีใหม่เป็นหลัก แต่ก็สามารถแสดงในงานมงคลอื่น ๆ ได้ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานเฉลิมฉลองฤดูกาลเก็บเกี่ยว รวมถึงยังสามารถแสดงในงาน อวมงคล เช่น งานศพ เรียกได้ว่า “กวาง-เขียะ” เป็นกิจกรรมที่สำคัญยิ่งสำหรับชาวลีสู ถือเป็นช่วงเวลาที่ทุกคนต่างรอคอย เพราะเป็นการเต้นรำที่มีความสนุกสนาน ประเพณีปีใหม่ของชาวลีสูนี้ถือเป็นการรวมตัวกันในรอบ 1 ปี ของคนในชุมชนที่ทุกคนรอคอยเพราะเป็นโอกาสเดียวในรอบหนึ่งปีที่ทุกคนชุมชนจะได้มีการ

ร่วมพูดคุยกัน ปรึกษาหารือเรื่อง ต่าง ๆ กันและยังสามารถร่วมเต้นรำได้อย่างอิสระ

ในปัจจุบันถึงแม้ว่าการแสดง “กาวา-เขียยะ” ในงานประเพณีปีใหม่ ยังคงมีจัดอยู่ในชนเผ่าลีซุทุก ๆ ปีแต่จะเห็นได้ว่า เริ่มเสื่อมความนิยมไปมาก คนที่มาร่วมงานก็น้อยลงไปในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนรุ่นใหม่ที่ผันชีวิตไปอยู่ในเมือง ทำให้ประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามนี้ได้ถูกลดคุณค่าลง ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาว่า “กาวา-เขียยะ” ที่มีความสำคัญกับชาวลีซุมากและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ที่อยู่คู่กับชาวลีซุมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ กำลังจะค่อย ๆ ถูกหลงลืมไป ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาประวัติความเป็นมาและรูปแบบของการแสดงนี้ เพื่อบันทึกไว้เป็นหลักฐานและเพื่อแสวงหาแนวทางที่จะอนุรักษ์ให้คงอยู่กับชาวลีซุต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดง “กาวา-เขียยะ” ในประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ
2. ศึกษาองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่การแสดง “กาวา-เขียยะ” ที่มีต่อชาวลีซุ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
ศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดง “กาวา-เขียยะ” ในประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ รวมถึง องค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของการแสดง “กาวา-เขียยะ” ที่มีต่อชาวลีซุ ประกอบไปด้วย

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าลีซุ
- 1.2 วิถีชีวิตของชนเผ่าลีซุ
- 1.3 ความรู้ความเข้าใจประเพณีและการแสดง “กาวา-เขียยะ” ปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับชนเผ่าลีซุ ณ บ้านลีซอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
- 1.5 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2. ขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีวิจัยแบบ ชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic) (Athnographic) ผู้วิจัย เลือกวิจัยเลือกศึกษาจากการสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีวิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล จำนวน 26 คน จากหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

2.1 มือมือพะ (ผู้นำศาสนา) ประจำหมู่บ้านลีซอ อำเภอเมือง จังหวัดตากจำนวน 1 คน

2.2 ประชาชนท้องถิ่น/ผู้อาวุโสที่มีความรู้ด้านการแสดง “กาวา-เขียะ” จำนวน 5 คน

2.3 นักแสดงที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการแสดง “กาวา-เขียะ” จำนวน 15 คน

2.4 นักดนตรีที่มีประสบการณ์การเล่นดนตรีในประเพณีปีใหม่ ของชนเผ่าลีซอ จำนวน 3 คน

2.5 นักวิชาการหรือนักวิจัยที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงชน เผ่าลีซอ จำนวน 1 คน

2.6 นักวิชาการหรือนักวิจัยที่ทำเรื่องเกี่ยวกับชาติพันธุ์ จำนวน 1 คน

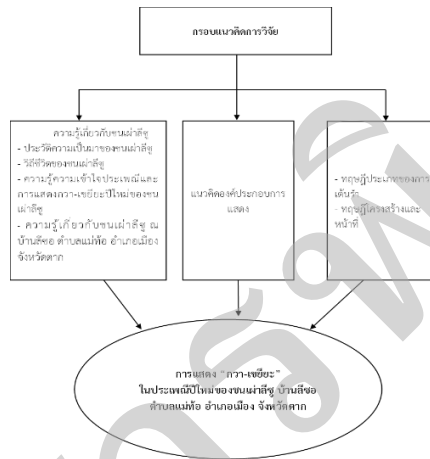
3. ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา

3.1 เวลาของ “การแสดงกาวา-เขียะ” ที่ใช้ศึกษา เนื่องจากการแสดงกาวา-เขียะ มีลักษณะที่เป็นแบบแผนมาช้านานมากกว่า 60 ปี ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนเล็กๆ น้อย ๆ ในแต่ละปี อาทิ เพลงที่ใช้ในการแสดง การแต่งกาย (ที่มีสีสันสดดาดมากขึ้นในระยะหลัง ๆ) สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาประวัติการแสดง “กาวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ที่มีการจัด ขึ้นในหมู่บ้านลีซอตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน และศึกษาองค์ประกอบการแสดงเฉพาะ ในปี พ.ศ. 2563 ที่หมู่บ้านลีซอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เท่านั้น

3.2 ระยะเวลาดำเนินการศึกษา ตั้งแต่ พ.ศ. 2562 - พ.ศ. 2563

4. กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเรื่อง 1.ประวัติความเป็นมาของชนเผ่าลีซู 2.แนวคิดองค์ประกอบการแสดง 3. ทฤษฎีประเภทของการเต้นรำ 4. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : ผู้วิจัย (2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีวิธีการดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร งานวิจัย ตำรา และบันทึกที่เกี่ยวข้อง
2. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
3. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม มีการลงภาคสนามและร่วมงานประเพณีปีใหม่กับชนเผ่าลีซู

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

1. แบบสัมภาษณ์โดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและให้ครอบคลุมตรงประเด็นกับเนื้อหาของการวิจัยจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน ประกอบด้วย
 - 1.1 รองศาสตราจารย์สุภาวดี โพธิเวชกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย
 - 1.2 อาจารย์ ดร.ณัฐกรณ์ รัตนชัยวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดง
 - 1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยาวลักษณ์ ใจวิสุทธิहरรักษา ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะการแสดงกลุ่มชาติพันธุ์
 - 1.4 รองศาสตราจารย์ชูพนิจ เกษมณี ผู้เชี่ยวชาญด้านกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดย

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
2. การสังเคราะห์จากเอกสาร
3. สังเคราะห์จากการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการแสดง “กวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ หมู่บ้านลีซอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยขอนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของการแสดง “กวา-เขียะ” ในประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการแสดง “กวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุ หมู่บ้านลีซอ ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่าการแสดง “กวา-เขียะ” ไม่เคยมีปรากฏการบันทึกประวัติและแหล่งที่มาอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรมาก่อน โดยไม่มีผู้ใดทราบว่าเกิดการแสดงนี้ตั้งแต่เมื่อใด ทั้งนี้เนื่องจากชนเผ่าลีซุมีการอพยพถิ่นฐานอยู่

บ่อยครั้ง ตั้งแต่การตั้งถิ่นฐานของต้นกำเนิดชนเผ่า ซึ่งในการอพยพแต่ละครั้ง ก็จะนำเพียงแค่สิ่งที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตมากที่สุดไปด้วยมากกว่าจะเก็บร่องรอยหลักฐานขององค์ประกอบทางวัฒนธรรมอื่น ๆ ไปพร้อมกัน อีกทั้งชนเผ่าลีซูเป็นชนเผ่าที่ไม่มีการใช้ภาษาเป็นตัวอักษรและนี่จึงเป็นผลสรุปที่สำคัญ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบอีกว่า ประวัติความเป็นมาของการแสดง “กวา-เขียะ” มีเพียงคำบอกเล่าจากรุ่นสู่รุ่นว่าเป็นการแสดงที่สืบทอดมาจากรุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นเรื่องราวคล้ายนิทานปรัมปราที่ผู้ใหญ่อ่านให้ลูกหลานฟัง

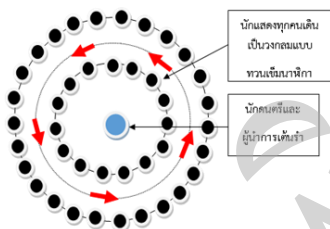
การแสดง “กวา-เขียะ” จะจัดขึ้นในงานประเพณีปีใหม่ลีซู (ตรุษจีน) เป็นประจำทุกปีเพียงปีละ 1 ครั้งเท่านั้นเป็นพิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อความเป็นสิริมงคลให้กับตนเองและการเตรียมงานจะเริ่มขึ้น ตั้งแต่ก่อนถึงวันประเพณีปีใหม่ประมาณ 3 วันในวันงานจะมีการแสดงทั้งวันทั้งคืน โดยทุกคนในชุมชนจะมาร่วมเต้นรำตั้งแต่เช้าจนค่ำ หรือบางครั้งจะเต้นรำกันจนสว่างเลยก็มี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดและจำนวนบ้านเพราะการเต้นรำนั้นจะเดินเวียนไปที่ละบ้านทั้งหมู่บ้านจนครบทุกหลัง โดยเจ้าของบ้านจะต้องเตรียมอาหารและเครื่องดื่มไว้ต้อนรับผู้ที่มาร่วมแสดงด้วย การเต้นรำก็มีความอิสระ เพราะในระหว่างที่เต้นรำนั้นถ้าผู้ใดที่อยากจะพักทานอาหารหรือเครื่องดื่มก็สามารถทำได้ และผู้ที่สนใจจะร่วมเต้นก็เข้าได้ออกได้ตลอดเวลา

จากข้อมูลข้างต้นอาจสรุปได้ว่าการแสดง “กวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซูนั้นยังแฝงไปด้วย องค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาชาวบ้านและการให้ความสำคัญกับทุก ๆ ด้านที่อยู่โดยรอบนำมาหลอมรวม เพื่อก่อให้เกิดพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งองค์ประกอบต่าง ๆ ล้วนมีความสำคัญและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ ที่ชาวลีซูได้มีความเชื่ออย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่สมบูรณ์

2. องค์ประกอบของการแสดง “กวา-เขียะ” ประกอบด้วย

2.1 สถานที่ คือ ลานหน้าบ้านจะมีการเตรียมลานโล่ง ๆ จะนำต้นไม้ที่ชาวลีซูเรียกว่า “โซ-เขียะและจิ่ว” มาปักไว้ตรงกลาง สำหรับการแสดง “กวา-เขียะ” นั้นจะจัดขึ้นเฉพาะบ้านที่นับถือศาสนาพุทธ (ชาวลีซูมีการนับถือผีบรรพบุรุษจะต้องมีการกราบไหว้ประกอบ ซึ่งจะผิดกับหลักของศาสนาอื่น)

2.2 ผู้แสดง จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1.) นักดนตรีและผู้นำการเต้นรำ คือ ผู้บรรเลงดนตรีและนำเต้นรำ 2.) นักแสดง คือ ประชาชนทั่ว ๆ ไปทุกคนที่อยู่ในบริเวณงาน นักแสดงจะเต้นกันเป็นวงกลมจะมีจำนวนวง 1-2 วง หรือมากกว่าได้ตามความเหมาะสมของจำนวนผู้แสดง

ภาพที่ 2 ตัวอย่างทิศทางการเคลื่อนไหวการแสดง
ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

หมายเหตุ: ● คือ นักเต้นรำ ● คือ นักดนตรี

2.3 เครื่องแต่งกาย ชาวลีซุจะมีความรักการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสันสดใสแต่ก็ยังมีการีตหรือความเชื่อบางประการในการสวมใส่เสื้อผ้าทั้งหมดและชาย ดังนี้

ผู้ชาย การแต่งของชายลีซุนั้นจะสวมเสื้อด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำและเย็บประดับด้วยเม็ดเงิน จะไม่ใช่ผ้าสีอื่นมาตัดเสื้อ ส่วนกางเกงจะนุ่งเป็นสีฟ้า สีเขียว สีน้ำเงิน เป็นส่วนมาก และจะไม่สวมกางเกงสีดำและสีแดง เพราะมีความเชื่อว่าเป็นสีที่นุ่งแล้วจะเป็นสีกาลกิณีสำหรับผู้ชาย

ผู้หญิง จะสวมเสื้อที่มีสีสันสดใส เช่นสีฟ้า สีชมพู สีเขียว สีน้ำเงิน เป็นต้น การนุ่งกางเกงนั้นจะนุ่งเป็นสีดำเท่านั้นไม่นุ่งกางเกงสีอื่นเพราะมีความเชื่อว่าผู้หญิงที่นุ่งกางเกงสีอื่นเป็นผู้หญิงที่ไม่เรียบร้อยและไม่ให้เกียรติผู้ชาย

ภาพที่ 3 การแต่งกายชายและหญิงชาวลีซู
ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

2.4 เครื่องดนตรี ดนตรีของชนเผ่าลีซู มี 2 ประเภทคือ เครื่องสาย ได้แก่ ซออ้อ และ เครื่องเป่า ได้แก่ ฝูหลู

ซออ้อ (ซิง) เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะในการแสดง “กาว-เขียะ” ในประเพณีปีใหม่ และยังเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวลีซอนั้นใช้ในการเล่นเพื่อสร้างความบันเทิงต่าง ๆ การฝึกเล่น ซออ้อ ของชาวลีซูจะไม่มีครูสอนเป็นทางการ ผู้ที่ต้องการเล่น ซออ้อ อาจจะใช้วิธีการสังเกตในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์เล่น หรือบางคนก็จะเข้าหาผู้ที่มีความชำนาญเพื่อสอนทักษะการเล่นต่าง ๆ การวางนิ้วมือบนซิง การไล่ระดับเสียง ซึ่งการฝึกเหล่านี้จะไม่มี การจดเป็นตัวโน้ตในการฝึกหัด จะใช้วิธีจากการฟังเสียงเวลาที่ติด ซออ้อ วัสดุที่ใช้ประกอบ ซออ้อ นั้นจะใช้ไม้ในการเหลาและขัดให้เงาสวยงามเป็นด้ามไม้ยาวเล็กเพื่อให้จับได้ถนัดมือ มีกล่องเสียงเป็นวงกลมและเจาะเป็นรูด้านหลังของตัวซิงเพื่อให้มีเสียงไพเราะเวลาติด ซออ้อ จะใช้หนัง หนังสะกวด หรือหนังสัตว์ที่มีความคงทน มาหุ้มตรงกล่องเสียงด้านหน้าให้สวยงาม มีที่ปิดตรงปลายด้ามอยู่ 3 ชิ้น เพื่อปรับสาย มีจำนวน 3 สายเท่ากับจำนวนสาย และมีคันหย่องคล้ายกับซิงของเครื่องดนตรีทางภาคเหนือ

ฝูหลู (แคน) เป็นเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นมาจากวัสดุธรรมชาติ ที่หาได้ง่ายและมีอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น (ในอดีต) ไม่ว่าจะเป็นลำไม้ซางที่ทำท่อเสียง หรือน้ำเต้าที่ทำมาทำเต้าของฝูหลู ล้วนเป็นวัสดุที่มีอยู่และสามารถหาได้ในท้องถิ่นจะถูกนำมาใช้ประโยชน์อยู่เป็นประจำ เช่น ผลน้ำเต้าแห้งจะนิยมนำมาทำเป็นชั้น

ตักน้ำ หรือภาชนะใส่น้ำ ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของสังคมลีซู จึงเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้มีการคิดน้าไม้ซาง และ น้าเต้ามาประดิษฐ์เป็นผู้หลู ขึ้น และใช้มาจนถึงทุกวันนี้

ภาพที่ 4 ซือป้อ ของชาวลีซู
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 5 ผู้หลู ของชาวลีซู
ที่มา : ัญญะ สายหมี (หน้า 48)

2.5 เพลงและท่าที่ใช้ ทำเ้าการแสดง “กวา-เขยียะ” ทั้ง 10 เพลง ได้แก่ 1.) เพลง เปียะมาวิริ ซือวีซู หมายถึง ผีงดูดเกสรดอกไม้ ที่มาดูดน้ำหวานจากเกสร 2.) เพลง เป ก๊าะ ในภาษาลีซู แปลว่า หยอกล้อกัน 3.) เพลง กวา ซือชี ในภาษาลีซู แปลว่า “เดินย่างมีลีลา” 4.) เพลง โต โป เมียซู ในภาษาลีซู แปลว่า “ตาโป” หรือ “ตาบอด” 5.) เพลง ซะโต ซะผะ กะแบ โหยะ เพลงนี้กล่าวถึงวัฒนธรรมของชาวลีซูว่า ไม่ต้องเงิน ไม่ต้องอายุ ถ้าเงินอายุก็ไม่มีใครเต้นรำ ต้มเหล้า ต้มน้ำชาด้วย 6.) เพลง ซือ ซือ เจียว เขียว มาอี ต้า กู จะเป็นเพลงที่มีความหมายกล่าวถึงเพลงที่แทนคำรำพันจากชายหนุ่มลีซูว่าคิดมากเวลานอนก็ยังคิดอยู่หรือหมายถึง เวลานอนก็ยังคิดถึงอยู่นั่นเอง 7.) ไม่ทราบชื่อเพลง ในการเต้นรำจะเป็นจังหวะที่เร็วทำให้นักเต้นได้มีการกระโดดเป็นบางช่วงบางตอนทำให้มีเสียงเท้าที่กระทบเท้าดัง พริบ ๆ 8.) เพลง หยิ โคจู จือ ซัง ซึ่งเป็นเพลงที่มีความหมายกล่าวถึงไม้ไผ่ลำหนึ่ง มีขนาด ความยาวเท่ากับ 3 วาครั้ง 9.) เพลง ไม่ทราบชื่อเพลง ในการบรรเลงเพลงนั้นเป็นบอกว่าเมื่อถึงเวลาเต้นรำจะไม่มีคนมากอยเสริฟน้ำ เสริฟอาหาร เพราะทุกคนนั้นต่างต้องการที่จะร่วมสนุกกับการเต้นรำ “กวา-เขยียะ” 10.) เพลง อ๊ะกุหลูต๊ะ กวา-เขยียะ ลา เป็นเพลงที่พูดถึงหนุ่มๆ ในหมู่บ้านต่างชวนกันมาเต้นรำ “กวา-เขยียะ” ในวันปีใหม่ อ๊ะกุหลูต๊ะ

แปลว่า หนุ่ม ๆ กวา-เขียะ แปลว่า เต็มร่ำ ลา แปลว่า มา ผู้วิจัยสามารถอธิบายในแต่ละเพลงที่มีการใช้ท่าเต้นต่าง ๆ รวมถึงจังหวะในการเต้นที่ปรากฏในการแสดง ในปี 2563 นั้นผู้วิจัยได้สรุป ท่าเต้นการแสดง “กวา-เขียะ” ทั้ง 10 เพลง ผู้วิจัยสรุปได้ว่ามีท่าเต้นที่ปรากฏทั้งสิ้นจำนวน 12 ท่า ในแต่ละเพลงจะมีการใช้ท่าเต้นที่สลับกันไปมา จากการวิเคราะห์ท่าเต้นและจังหวะ สรุปได้ว่าการนับท่าเต้นคือการเปลี่ยนท่า 1 ครั้งนับเป็น 1 ท่า ส่วนการนับจังหวะคือ การก้าวเท้า 1 ครั้ง นับเป็น 1 จังหวะ การเต้นนี้จะเป็นใช้จังหวะการก้าวเท้าเป็นหลัก

1. ท่าก้าวเท้าซ้ายไขว้

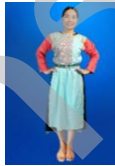
2. ท่าก้าวเท้าขวา

3. ท่าถอนเท้าซ้าย

4. ท่าถอนเท้าขวา

5. ท่าผสมเท้า

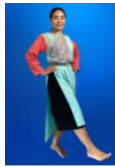
6. ท่าผสมเท้าและย่อเข้า

7. ก้าวเท้าขวาหน้าตรงเข้าข้าง 8. ก้าวเท้าซ้ายหน้าตรงเข้าข้าง 9. เท้าซ้ายมาชิดและหยุด

10. ตบเท้าขวาและชิด

11. ยกเท้าขวาเตะขึ้น

12. ยกเท้าซ้ายเตะขึ้น

ภาพที่ 6 ตัวอย่างท่าเต้น ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

2.6 โอกาสที่ใช้แสดง การแสดง “กวางเขียะ” ของชาวลีซุนนั้นจะมีขึ้นในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ งานประเพณี คือ งานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุน ประเพณีกินข้าวโพดใหม่ งานมงคล ได้แก่ พิธีแต่งงาน พิธีทำบุญสร้างศาลา งานขึ้นบ้านใหม่ งานอวมงคล ได้แก่ งานศพ และพิธีไหว้บรรพบุรุษ (หลีฮั่ว) สำหรับงานอวมงคลในอดีตไม่มีการเต็นรำ เนื่องจากการเต็นรำนี้เป็นการแสดงออกถึงความสนุกสนานจึงไม่สมควรที่จะมีขึ้นในงานพิธีอวมงคล แต่ในปัจจุบันข้อกำหนดนี้ได้มีการผ่อนคลายลงคือ ในพิธีไหว้บรรพบุรุษ (หลีฮั่ว) บางบ้านจะมีการเต็นรำในตอนกลางคืน หลังจากที่ทำพิธีในตอนกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. บทบาทของการแสดง “กวางเขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุน

1. สร้างความบันเทิงทั้งในระดับสังคมและระดับปัจเจกบุคคล
2. หนุ่มสาวได้มีโอกาสเกี้ยวพาราสีกัน
3. แสดงความเคารพสิ่งศักดิ์สิทธิ์
4. สร้างความสามัคคีในชุมชน และสร้างการยอมรับของคนในสังคม

อภิปรายผล

1. บทบาทของการแสดง “กวางเขียะ” ประกอบด้วย การสร้างความความบันเทิง การเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวเกี้ยวพาราสี การแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และการสร้างความสามัคคี

จากการศึกษาการแสดง “กวางเขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซุน พบว่า ชนเผ่าลีซุนนั้นจะใช้การแสดงนี้ได้ในหลายโอกาส ทั้งงานมงคล และ งานอวมงคล โดยในงานมงคล การแสดงกวาง-เขียะ มีหน้าที่ในการทำให้ทุกคนที่มาร่วมงานสนุกสนานรื่นเริง เป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนนั้นมีรอยยิ้ม มีความสุข นับว่าเป็นสิ่งที่สร้างความบันเทิงใจให้กับชาวลีซุน ส่วนในงานอวมงคล การแสดงกวาง-เขียะ ก็มีหน้าที่ในการคลายความโศกเศร้า ให้กับผู้ที่มาร่วมงานหรือญาติผู้วายชนม์ จะสังเกตได้ว่าการแสดงกวาง-เขียะ นี้ไม่ได้เป็นพิธีกรรมในการส่งวิญญาณแต่อย่างใด แต่จัดเป็นเครื่องมือในการสร้างความสุขให้กับชาวลีซุนในทุก ๆ โอกาสมากกว่า

นอกจากเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงแล้ว การแสดง “กวาง-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ ยังเป็นการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวชาวลีซูได้พบปะกัน ได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สามารถคุยเกี่ยวพาราสักกันอย่างอิสระ ตลอดจนได้เต้นรำในงานเฉลิมฉลองร่วมกัน การเต้นต้องมีการจับมือกันตลอดการเต้น ซึ่งโดยปกติหนุ่มสาวลีซูไม่สามารถจับมือถือแขนกันได้ในที่สาธารณะ เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่า “กวาง-เขียะ” ได้ทำบทบาทสำคัญในการเปิดโอกาสให้หนุ่มสาวลีซู ได้เกี่ยวพาราสักกันนั่นเอง

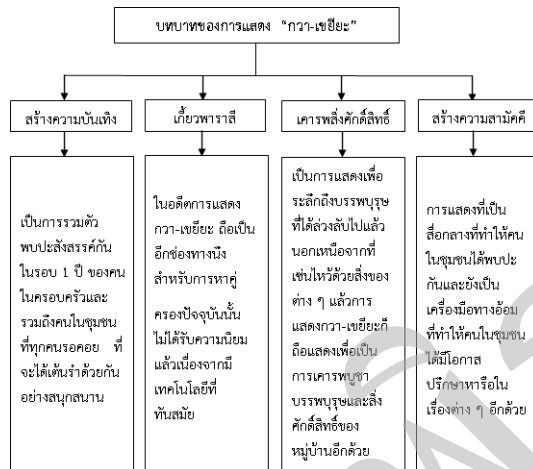
ผู้วิจัยยังพบอีกว่า การแสดง “กวาง-เขียะ” นั้นเป็นการแสดงถึงความเคารพต่อบรรพบุรุษของตนเอง เพราะในการจัดเตรียมการสถานที่ในการแสดงนั้น หน้าบ้านจะมีต้นไม้ปีใหม่ลีซูหรือที่เรียกว่า “โซ-เขียะแลจิว” (ต้นปีใหม่คือ ต้นไม้มงคล) ปักอยู่สำหรับการเซ่นไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และทุกคนจะทำการแสดงล้อมรอบต้นไม้ต้นนี้ ด้วยกระบวนการของพิธีกรรมและสิ่งที่บรรพบุรุษของชนเผ่าลีซู ในปัจจุบันนี้ยังคงพบว่า ยังมีการจัดการแสดงเพื่อเฉลิมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ของทุกปี เพราะชาวลีซูถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นเป็นสิ่งที่ชาวลีซูถือว่ามีความสำคัญมากและจะจัดขึ้นในทุก ๆ ปี ตามวันและเวลาดังกล่าว

อนึ่ง การแสดง “กวาง-เขียะ” เป็นการแสดงที่มีความพร้อมเพรียงเป็นหลัก มีการนำและการตามอย่างเห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่ผู้นำจะเริ่มกำหนดจังหวะและทุกคนก็จะตามทำท่าเดิม ซ้ำ ๆ วนจนจบเพลง เหล่านี้สะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดถึงการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี และที่สำคัญที่แฝงอยู่ในการแสดงนั้นคือ “ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน” ของคนในชนเผ่า การเป็นผู้นำนั้นแสดงให้เห็นถึงความกล้าหาญในการตัดสินใจ ความมั่นใจในการเป็นผู้นำ และสิ่งที่สะท้อนได้อย่างชัดเจนเลยคือสีสนของเครื่องแต่งกายที่มีการตัดเย็บเองที่มีความละเอียดดีที่สดใส ด้วยชนเผ่าลีซูเป็นชนเผ่าที่ไม่มีภาษาในการสื่อสารเพราะฉะนั้นแล้ว จะใช้การให้สัญลักษณ์เป็นหลักในการสร้างความเข้าใจของคนในชนเผ่า

2. บทบาทของการแสดง “กวาง-เขียะ” จัดเป็น “การเต้นนันทนาการ” ที่เป็น “ประเพณี” สำคัญ ซึ่งสะท้อน “อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม” ของชาวลีซู

หากพิจารณาเกี่ยวกับรูปแบบของการแสดงการแสดงกวา-เขียะ ว่ามีลักษณะของการเต้นประเภทใด พบว่า การแสดงนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีประเภทของการเต้นรำ (ซูติมา มณีวัฒนา, 2546, หน้า 194-199) ในประเภท “การเต้นนันทนาการ” (Recreation Dance) กล่าวคือ เป็นการเต้นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงตามเทศกาลในโอกาสต่าง ๆ ได้แก่ การเต้นรำพื้นเมือง (Folk Dance) ประจำท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ในยุโรป รวมถึงการเต้นแบบจตุรัส (Square Dance) และการเต้นแบบวงกลม (Round Dance) ของอเมริกาด้วย ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับนิยามการเต้นนันทนาการของตะวันตก เข้ากับการเต้นกวา-เขียะ ของชาวลีซูลีแล้วจะพบว่าสอดคล้องกันทุกประการ กล่าวคือ เป็นการเต้นเพื่อความสนุกสนานรื่นเริงตามเทศกาล ซึ่งในที่นี้คือ เทศกาลปีใหม่ของชาวลีซูลี โดยมีลักษณะที่ให้ผู้คนที่มาร่วมงานได้มีโอกาสเต้นร่วมกันได้หมด รูปแบบวงเต้นกวา-เขียะ จะใช้ลักษณะวงกลม ซึ่งอาจเทียบได้กับ Round Dance ของอเมริกา โดยเพลงที่ใช้เต้นก็เป็นเพลงที่เรียบง่าย จังหวะไม่ซับซ้อน ผู้เต้นไม่ต้องใช้ทักษะการเต้นขั้นสูง ก็สามารถมีส่วนร่วมได้ เพราะเป็นการเต้นเพื่อความสนุกสนานบันเทิงใจ

การแสดงกวา-เขียะ มีความสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ กล่าวคือ การแสดงกวา-เขียะ นั้นเป็นสิ่งที่สร้างความสุขให้กับชาวลีซูลีในชุมชน รวมไปถึงการแสดงนี้ยังแฝงไปด้วยหน้าที่ ๆ ทำให้คนในชุมชนได้มีโอกาสมารวมตัวกันในรอบปีอีกด้วย เป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับชาวลีซูลีเอง ผู้วิจัยสรุปได้ด้วยแผนผังดังต่อไปนี้

ภาพที่ 7 ผังสรุปบทบาทของการแสดง “กวา-เชียะ” ในงานประเพณีปีใหม่

ของชนเผ่าลีซู

ที่มา : ผู้วิจัย

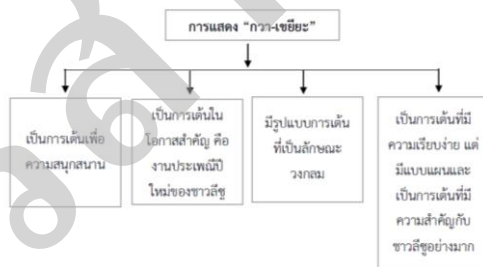
ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระประธาน สมจาโร (ชูศรีโหม) (2554, หน้า 29-30) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณค่าของหลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในประเพณีปีใหม่ของชาติพันธุ์ลีซู ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ประเพณีที่ชาวลีซูจัดขึ้นนั้นมีคุณค่าทางหลักพุทธธรรมแฝงอยู่ในกิจกรรมเหล่านั้น ในช่วงของการประกอบพิธีกรรมและการเข้าร่วมพิธีกรรมของสมาชิกที่อยู่ในชุมชน สมาชิกจะให้ความร่วมมือด้วยดีและให้ความเคารพต่อผู้ประกอบพิธีกรรม ตลอดจนจึงกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อบังคับและระเบียบแบบแผนที่เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติ ในช่วงประเพณีปีใหม่ ชาวลีซูจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินอยู่ในช่วงประเพณีปีใหม่ชาวลีซูจะปฏิบัติอย่างถูกต้องและเป็นแบบเดียวกัน

สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Functionalism) ของมาลินอสกี (Malinowski, 1884-1942) ได้นำเสนอแนวคิดหลักของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม คือ เน้นที่วัฒนธรรมในการทำหน้าที่สนองความต้องการต่อความจำเป็น

ของปัจเจกบุคคล โดยวัฒนธรรมได้เติบโตมาจากความต้องการต่อความจำเป็น 3 ด้านของมนุษย์ 1. ความต้องการด้านความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Biological and Psychological Needs) 2. ความต้องการด้านสังคม (Instrumental Needs) 3. ความต้องการทางด้านจิตใจ (Symbolic Needs) (ทรงคุณ จันทจร, 2553, หน้า 20-32 อ้างถึงใน วิญญู ฉิวรรตน์, 2558, หน้า 93-94)

สรุปได้ว่า การแสดงกวา-เขียะ จัดเป็นประเภทการเต้นนันทนาการ คือ จะเป็นรูปแบบการเต้นง่าย ๆ ใช้เพลงทำนองง่าย ๆ มีจังหวะที่ชัดเจน และรูปแบบการแสดง ที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าลีซู คือ การแสดงที่มีความเป็นรูปแบบเฉพาะของชาวลีซู ที่เป็นการเต้นในโอกาสสำคัญนั้นคือ ประเพณีปีใหม่ ลักษณะแบบการเต้นเป็นวงกลม ท่าเต้นที่ใช้ไม่มีความซับซ้อน จะเน้นความสนุกสนาน เป็นความเรียบง่าย ผู้แสดงและการแต่งกายที่โดดเด่นด้วยสีสันทอง ผ้าที่สวมใส่ เป็นการแสดงในโอกาสสำคัญของชาวลีซู ก็คือ งานประเพณีปีใหม่ ของชาวลีซุนั่นเอง ดังสรุปได้ตามผังตารางนี้

ผังสรุปลักษณะการเต้นนันทนาการของการแสดง “กวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซู

ภาพที่ 8 ผังสรุปลักษณะการเต้นของการแสดง “กวา-เขียะ” ในงานประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซู

ที่มา: ผู้วิจัย

นอกจากการแสดงกวา-เขียะ จะเป็นการเต้นแล้ว การแสดงกวา-เขียะ ยังนับว่าเป็น “ประเพณี” ที่สืบทอดมาช้านาน และยังเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวลีซูอีกด้วยนั่นก็คือ ประเพณีปีใหม่ซึ่งมีความเชื่อว่าเป็นวันเริ่มต้น

สำหรับชีวิตใหม่ และสิ่งใหม่ ๆ หรือเรียกว่าฉลองส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่เข้ามากับตัวเอง ในงานประเพณีปีใหม่นี้มีการจัดกิจกรรมหลายอย่างได้แก่ การทำบุญศาลเจ้า การขอศีลขอพรจากเทพเจ้า จากผู้อาวุโส และหัวใจสำคัญ ของประเพณีปีใหม่สำหรับชาวลีซุ คือ การแสดงกวา-เขียยะ เพราะการแสดงนี้ ถือว่าชาวลีซุได้ผ่อนคลายจากการทำงานมาทั้งปี และยังสร้างความสนุกสนาน เพลิดเพลินไปกับต้นไม้ที่มีเสียงดนตรีประกอบด้วยความไพเราะ ประเพณีนี้ แฝงไปด้วยองค์ประกอบในหลายๆ ด้าน ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญา ชาวบ้าน และการให้ความสำคัญกับทุกๆ ด้านที่อยู่รอบๆ ตัวโดยนำมาหลอม รวม เพื่อก่อให้เกิดพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งองค์ประกอบต่างๆ ล้วนมีความสำคัญและมีข้อจำกัดในการปฏิบัติ ซึ่งชาวลีซุได้มีความเชื่ออย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดพิธีกรรมต่างๆ ที่สมบูรณ์

การแสดงกวา-เขียยะ เป็นการเต้นนันทนาการแล้วยังเป็นประเพณีที่สำคัญของชาวลีซุแล้ว การแสดงกวา-เขียยะยังสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะ หรือ อัตลักษณ์ทาง “วัฒนธรรม” ของชาวลีซุได้หลายประเด็น ได้แก่ ด้านการแต่งกายจะเห็นว่าชาวลีซุมักแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสันสดใส ด้านภาษาจะเห็นว่า แม้ชาวลีซุจะไม่มีภาษาเขียนแต่ชาวลีซุยังคงใช้ภาษาพูดที่เป็นภาษาของตนเอง ที่พบในการพูดและในเนื้อเพลง กวา-เขียยะ ด้านการกิน ชาวลีซุจะทานข้าวเจ้า พิซผักที่ปลูกเอง และ ที่สำคัญ ชาวลีซุจะมีการต้มเหล้าข้าวโพดเองที่เกิดจาก ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ซึ่งพบในพิธีกรรมใหญ่ของงานปีใหม่ ทั้งก่อนและ ระหว่างการเต้นรำ รวมถึงด้านที่อยู่อาศัย จะพบว่าลักษณะของบ้านจะปลูก คร่อมดิน มักจะปลูกในพื้นที่ดินที่เรียบเสมอกันส่วนวัสดุการก่อสร้างใช้ไม้ไผ่ ยกเว้นเสาบ้านที่ต้องใช้ไม้เนื้อแข็งเพื่อความมั่นคง ซึ่งทั้งหมดนี้จะพบเห็นได้ ผ่านทางการแสดง กวา-เขียยะ

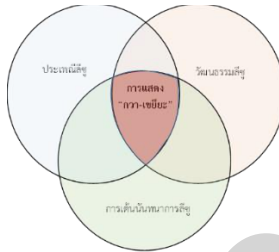
อีกทั้ง การแสดง “กวา-เขียยะ” ถือเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวลีซุ เพราะนอกเหนือจากการทำอาชีพในชีวิตประจำวันแล้ว การแสดงกวา-เขียยะ เป็นสิ่งที่ชาวลีซุทุกคนตั้งใจรอเพื่อให้ถึงวันที่ทุกคนนั้นได้มาร่วมกันแสดง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการพบเจอเพื่อแลกเปลี่ยนทางความคิด และสร้าง พลังตนเองจากการเข้าร่วมพิธีกรรมดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การดำรงชีวิตต่อไป

ปีใหม่ข้างหน้า ส่วนที่สำคัญการแสดงกาว-เขยียะ เป็นสิ่งที่ทำให้ชาวลีซูมีการได้พบเจอกันของญาติพี่น้อง คนรัก นั้นเป็นการบ่งบอกถึงความสามัคคีของชาวลีซูที่มีต่อกันและกัน ชาวลีซูจึงถือว่าเป็นช่วงเวลาแห่งความสุข เป็นเวลาของการได้ดื่มกินอย่างอิสระเสรี ไม่มีข้อห้ามหรือ ข้อยกเว้นสำหรับการดื่ม ในช่วงเวลาแห่งความสุขนี้ การแสดงกาว-เขยียะ ยังสามารถบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของชาวลีซูได้ชัดเจน เพราะชาวลีซุนั้นรักความอิสระ การแสดงที่สามารถบ่งบอกถึงตัวตนของชาวลีซูคือ ผู้ร่วมแสดงสามารถเป็นอิสระในการแสดง คือแสดงและพักได้ตลอดเวลา ไม่มีข้อห้ามในการแสดงแต่อย่างใด

นอกจากนี้การแสดงกาว-เขยียะได้สะท้อนสภาพสังคมวัฒนธรรมของชาวลีซู ได้แก่ การที่ผู้ชายเล่นดนตรีและเป็นผู้นำการเต้นรำ ในขณะที่ผู้หญิงจะเต้นรำอย่างเดียว สะท้อนให้เห็นการแบ่งงานกันทำตามเพศ คือ ผู้ชายทำงานนอกบ้าน ส่วนผู้หญิงจะทำงานในบ้าน การแสดง “กาว-เขยียะ” ยังสะท้อนให้เห็น โครงสร้าง ทางสังคม ที่ค่อนข้างมีความเท่าเทียมกัน ไม่มีการแบ่งชนชั้น ทุกคนสามารถร่วมเต้นรำได้อย่างเสมอภาคนอกจากนั้น การแสดง “กาว-เขยียะ” ยังแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยของ ชาวลีซูที่มีความสนุกสนานรื่นเริง

สรุปได้ว่าการแสดง “กาว-เขยียะ” เป็นการแสดงที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมที่สร้างทั้งความบันเทิงและการแสดงความเคารพต่อบรรพบุรุษและศาลเจ้าที่อุดมไปด้วยเอกลักษณ์ที่สะท้อนไปถึงผู้แสดงที่เป็นโครงสร้างไปสู่การพัฒนาตนเองทั้งในด้านการดำรงชีวิต คือการมาพบปะกันของชาวลีซู เป็นการมาพบญาติ พี่น้อง ทำให้เกิดความสามัคคี และเป็นความสิริมงคลต่อตนเองคนรอบข้าง จากประเพณีที่สืบทอดต่อกันมาทำให้ความเป็นลีซูมีความแพร่หลายจากการรู้จักของงานประเพณีนี้ คนเผ่าอื่น ๆ และสัญชาติอื่น ๆ จึงได้มีโอกาสเข้ามาทำความรู้จักกับชาวลีซูมากยิ่งขึ้น เป็นที่แน่นอนว่าการรู้จักจากบุคคลภายนอกทำให้ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และส่งผลไปถึงภาครัฐให้การดูแลในด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนของชาวลีซูมีความสะดวกสบายตามลำดับ

จากแนวคิดที่กล่าวมาทั้งหมด สามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

ภาพที่ 9 การแสดงกวาง-เขยียะ
เป็นการเต้น “นันทนาการ” ที่เป็น “ประเพณี” สำคัญซึ่งสะท้อน “อัตลักษณ์
ทางวัฒนธรรม” ของชาวลีซอ
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 10 การแสดงกวาง-เขยียะ
ที่มา : ผู้วิจัย (2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยนี้

1. การแสดง “กวาง-เขยียะ” ปัจจุบันเหลือเพียงในช่วงประเพณีปีใหม่ของชนเผ่าลีซอ ซึ่งการแสดง “กวาง-เขยียะ” เป็นการแสดงที่สามารถแสดงได้ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล จึงควรมีการอนุรักษ์การแสดงให้มีในทุกเทศกาล

2. ควรมีการจัดการฝึกอบรมการแสดง การใช้เครื่องดนตรี “กวาง-เขยียะ” ที่ถูกต้องตามแบบแผนเพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดทางวัฒนธรรมของชาวลีซูลูกหลาน จากบุคคลที่มีความสำคัญและคนในชุมชน

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ให้มีการศึกษาศิลปะการแสดงในพิธีกรรมเชิงเปรียบเทียบ ระหว่างชนเผ่าลีซุกับชนเผ่าอื่น เพื่อหาความแตกต่างด้านการแสดงของแต่ละชนเผ่า
2. ให้มีการศึกษานำการแสดง “กวาง-เขยียะ” มาพัฒนาศักยภาพของมนุษย์

บทสรุป

การแสดง “กวาง-เขยียะ” เป็นการแสดงที่แฝงอยู่ในพิธีกรรมมีจุดประสงค์เพื่อการมีส่วนร่วม การสร้างทั้งความบันเทิงและการแสดงความรักต่อบรรพบุรุษและศาลเจ้า การแสดงนี้อุดมไปด้วยเอกลักษณ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวลีซุ ในระดับโครงสร้างที่ชัดเจน อาทิการดำรงชีวิต การเลือกคู่ การพักผ่อน หย่อนใจ ประเพณี วัฒนธรรม การใช้ภาษา ค่านิยม ความเชื่อ รวมถึงความเป็นอยู่ของ ชาวลีซุ

บรรณานุกรม

ไกรสร สิมี่. (2562, 26 พฤษภาคม). ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านลีซุ อำเภอเมือง จังหวัดตาก (สัมภาษณ์).

เครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง Indigenous Media Network – IMN ภายใต้เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมืองแห่งประเทศไทย (คชท). (มปป). คู่มือปฏิบัติการสำหรับคนทำสื่อกับชนเผ่าพื้นเมืองในประเทศไทย. บริษัท โรงพิมพ์ AIPP จำกัด.

ชุดิมา มณีวัฒนา. (2546). สุนทรียภาพของชีวิต. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

ธัญญะ สายหมี. (2552). ผู้หละเครื่องดนตรีชาวเขาเผ่าลีซุ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาดุริยางค์ไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระประธาน สมจาโร (ชูศรีโถม). (2554). ศึกษาหลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏใน
ประเพณีปีใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต.สาขาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มูลนิธิกระจกเงา.(2550).พิพิธภัณฑ์ชาวเขาออนไลน์ลื้อ. (ออนไลน์). จาก

<http://www.hilltribe.org/thai/lisu/lisu-language.php>

วิญญู ฝิวรรณ์. (2558). วงโปงลาง : การสร้างและพัฒนามาตรฐาน
ศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขา
วัฒนธรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศราวดี แซ่หว่าง. (2562, 26 พฤษภาคม). มื้อมีผะ(ผู้นำศาสนา) ประจำหมู่บ้าน
ลื้อ อำเภอมือง จังหวัดตาก (สัมภาษณ์).

เอกรินทร์ พึ่งประชา. (2561). ชาติพันธุ์วรรณนาและกระบวนการฟื้นฟูอัตลักษณ์
ทางชาติพันธุ์ลื้อและเข้าในโลกสมัยใหม่บ้านเพชรดำ อำเภอลำปาง
จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ : ภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว ภายใต้ สถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา

Hotel Business Adaptation for Family

Under COVID-19 Situation in Pattaya City Special
Economic Zone

สุภาภรณ์ หมั่นหา¹

Suphaporn Munha

กัณทิมาลย์ จินดาประเสริฐ²

Kantimarn Chindaprasert

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์ การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว หลังสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา โดยทำการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากตัวแทนธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาที่เปิดให้บริการอยู่ ซึ่งใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 8 ราย และใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมจากการการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา มีวิธีในการปรับตัวคล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) ให้ลูกค้ากลุ่มครอบครัวมาใช้บริการภายในโรงแรมแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว โดยไม่ต้องออกไปนอกโรงแรม 2) ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้หน้าสนใจตรงกับตรงกับกลุ่มเป้าหมาย 3) ปรับปรุงโครงสร้าง

¹ นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการโรงแรม
คณะกรรมการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พื้นฐานเพิ่มเติมเช่น ปรับปรุงห้องพัก สร้างสนามเด็กเล่น เพิ่มเติมเครื่องเล่น สำหรับสระว่ายน้ำ สร้างทางลาดเพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มบุคคล พิเศษ 4) เพิ่มกิจกรรมเสริมให้ทุกคนในครอบครัวมีส่วนร่วม 5) ใช้วิธีการ ส่งเสริมการขายให้ตรงกับกลุ่มครอบครัวมากขึ้น 6) ใช้กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อ ความคิดและการตัดสินใจของกลุ่มเป้าหมายมาใช้บริการที่โรงแรมและทำการ ประชาสัมพันธ์ในช่องทางสื่อออนไลน์ จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมพบว่า กลุ่มลูกค้าที่ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวที่มีเด็ก รองลงมาเป็นกลุ่ม ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: การปรับตัวของธุรกิจโรงแรม, ธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว, เขต เศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา

Abstract

This research is the qualitative research which has the aim as to survey the situation of hotel business adaptation for family after COVID-19 situation in Pattaya City special economic zone. The data collected by using in-depth interview. The tool was semi-structured interview with purposive sampling group including 8 hotel business representatives for family in Pattaya City special economic zone which provided services. This also used the observing without participation from the data analyzing. The results showed that they had similarly adaptation methods as 1) served as one stop service for the family customers without responding all 2) improved the interesting landscape for the target group 3) improved the basic structures as renovated the room, built the playground, added up the play pool, built the ramp for special customers 4) added up the family participation activities 5) promoted by using direct sale for family group 6) promoted via

เมืองพัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดในเขตพื้นที่ระยอง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกของประเทศไทย มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวกว่าปีละ 33 ล้านคน เป็นเมืองแห่งสีสันและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก (ปทุมณณณณณ์ ดี

จริงตระกูล, 2563, หน้า 3) ซึ่งก็ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 เช่นเดียวกัน จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรีในปี พ.ศ. 2564 มีจำนวน 2,813,743 คน ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2563 มากกว่า 50% (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) จนส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรม ทำให้หลายแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราวหรือหากลยุทธ์การปรับตัวในช่วงที่สถานการณ์ยังไม่คลี่คลาย รวมไปถึงการได้รับการรับรองมาตรฐานข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อป้องกัน COVID-19 ที่เรียกว่า Safety & Health Administration (SHA) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว (สุเมธ กมลศิริวัฒน์ และบุษรา โปหาทอง, 2564, หน้า 650)

จากสภาพการณดังกล่าว เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักและสร้างรายได้เข้าประเทศมาโดยตลอด ประกอบกับการเกิดการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา เพื่อสำรวจสถานการณ์การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการปรับตัวและสร้างกลยุทธ์ให้อยู่รอดของธุรกิจโรงแรมในอนาคต ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสถานการณ์ การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว หลังสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา

กระบวนการวิจัย หรือ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว หลังสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ตัวแทนธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาได้แก่ ผู้จัดการทั่วไป หรือ ผู้จัดการฝ่ายการตลาด หรือ ผู้จัดการฝ่ายต้อนรับส่วนหน้า โดยใช้เกณฑ์ของ Strauss & Corbin (ธัญญ์วี ธรศิริบุญโรจน์, 2562, หน้า 78) ซึ่งเน้นการพิจารณาคุณสมบัติ 1) ความรู้และประสบการณ์ส่วนบุคคล 2) วิชาชีพที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อให้ได้เฉพาะผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและตรงประเด็นตามจุดประสงค์ของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample) ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ตัวแทนธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาที่เปิดให้บริการอยู่ และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 8 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) ซึ่งมีการเตรียมคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อสัมภาษณ์ตัวแทนธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาที่เปิดให้บริการอยู่ เป็นคำถามปลายเปิดที่กำหนดเป็นประเด็นที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับเรื่องที่วิจัยตามแนวคำถามที่กำหนด เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์สามารถตอบคำถามและให้ข้อมูลได้อย่างเต็มที่ สามารถปรับเปลี่ยนคำถามให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ การสัมภาษณ์มีความยืดหยุ่น ผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูลหลักมีอิสระในการถามและตอบ (อัศวิน แสงพิบูล, 2556) ใช้โทรศัพท์มือถือสำหรับบันทึกเสียงและบันทึกภาพอุปกรณ์สำหรับจดบันทึกข้อมูลและ ดำเนินการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลการสังเกต เพื่อสังเกตกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการของโรงแรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการติดต่อไปยังธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาที่เปิดให้บริการอยู่ เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์ตัวแทน เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล ซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ถามอย่างเจาะลึกเพื่อให้ได้คำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน (อัศวิน แสงพิกุล, 2556) เก็บข้อมูลที่ได้จากการบันทึกบทสัมภาษณ์ระหว่างการสัมภาษณ์ ในช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม 2565 โดยเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจนกว่าข้อมูลที่ได้เป็นคำตอบที่เหมือนกันหรือไม่มีประเด็นใหม่แล้ว หรือเรียกว่าถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูล (ประไพพิมพ์ สุธีสินนนท์ และ ประสพชัย พสุนนท์, 2559, หน้า 42) บันทึกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตไม่มีส่วนร่วม จากการสังเกตกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการ โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษามีลักษณะเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร หลักฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทุกประเภทมาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อให้ความหมายข้อมูล และบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัวในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา ข้อมูลถูกรวบรวมผ่านการสัมภาษณ์ ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 1 ซึ่งจะเห็นได้ว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีสี่โรงแรม 8 ราย ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า ภายใต้อาคารณารณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เมืองพัทยา ลูกค้ายกลุ่มครอบครัวเป็นกลุ่มที่ใช้บริการโรงแรมมีการเดินทางท่องเที่ยวสูง และสอดคล้องกับวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆคือในปัจจุบัน ลูกค้ายกลุ่มครอบครัวมีอำนาจการใช้จ่ายในระดับสูงกลุ่มหนึ่ง และเป็นการเดินทางพร้อมกันทั้งครอบครัวเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างสูง ซึ่งสิ่งที่โรงแรมต้องปรับตัวเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าคือ โรงแรมต้องมีสัญลักษณ์บอกมาตรฐานว่าสะอาดและปลอดภัย เช่น SHA หรือ SHA Plus มีบริการภายในโรงแรมแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว โดยไม่ต้องให้ลูกค้ายกลุ่มครอบครัวออกไปนอกโรงแรม

ตารางที่ 1 การจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

รายชื่อโรงแรม	ตำแหน่ง	หมายเลข
โรงแรม ก	ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	1
	ผู้จัดการจัดการรอบกลางคืน	2
โรงแรม ข	ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	3
	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายต้อนรับ	4
โรงแรม ค	ผู้จัดการทั่วไป	5
	ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	6
โรงแรม ง	ผู้จัดการฝ่ายการตลาด	7
	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายขาย	8

เราสูญเสียตัวกลุ่มลูกค้าที่เป็นรัสเซีย เกาหลี ญี่ปุ่น ที่เป็น Best มาตลอดตั้งแต่โรงแรมเปิดมาแล้วพ่วงหนึ่งมันเกิดโควิดขึ้นมาเราไม่ทันตั้งตัว แต่สิ่งหนึ่งที่เรารีบทำคือ เราดึงข้อมูลทั้งหมดตั้งแต่สมัยโรงแรมเปิดมาแล้วเรามาดูว่ากลุ่มลูกค้าไหนที่สูงที่สุดในการกลับมาใช้โรงแรมบ่อยที่สุดแล้วเราไปเจอว่ากลุ่มลูกค้ากลุ่มนั้นคือกลุ่ม Family **โรงแรม ก**

ลูกค้ายกลุ่ม Family มีอัตราการซื้อค่อนข้างสูงและมีโรงแรมหลายๆที่ Centara Grand Mirage หรือ เครือ Amari เป็นตัวเลือกซึ่งมีลักษณะคล้ายกับโรงแรมเรา เวลาลูกค้ายเข้ามาแล้วไม่ต้องไปนอกโรงแรมของเรา **โรงแรม ข**

ลูกค้าต่างชาติหายไปเลยตามสถานการณ์ แต่ลูกค้าคนไทยที่มาซ้ำ เป็นรีเทิร์นนิ่งเกสจะเยอะพอสมควร ด้วยสถานที่ของโรงแรมเรา ก็ยังเป็นจุดดึงดูดให้ลูกค้ากลับมาเหมือนเดิม กับการที่จะไปที่โรงแรมเล็กๆแออัด คือโรงแรมเรามีความโปร่งสบายกว่าที่อื่น และอยู่ในโรงแรมของเราโดยไม่ต้องออกไปเสี่ยงภายนอกโรงแรม กลุ่มครอบครัวจะนึกถึงเรา **โรงแรม ค**

กลุ่มลูกค้าที่เป็นครอบครัว คุณพ่อคุณแม่ที่เป็นคนป่วยมา พามาเปิดหูเปิดตาห้องพักที่เรา ไม่อยากปล่อยให้คุณพ่อคุณแม่นอนอยู่บ้านอยู่เฉยๆ มีเยอะนะคะ มาถึงโรงแรมของเราแล้วใช้บริการแต่ภายในโรงแรมได้เลยไม่ต้องออกไปไหน โรงแรมรองรับเรื่องแฮนด์แคปที่ต้องใช้วิลแชร์ ลูกค้ารีเคสว่าต้องเป็นห้อง connecting นะ ต้องมาดูแลคุณแม่เข้าห้องน้ำตอนกลางคืน มีเยอะมากเลยนะคะลูกค้าเป็นวัยทำงานแล้วพาคุณแม่มาเที่ยวเยอะ **โรงแรม ง**

การปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว หลังสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยาจากการสัมภาษณ์ยังพบว่า บริเวณสถานที่ภูมิทัศน์ภาพรวมของโรงแรมเป็นปัจจัยหนึ่งที่กลุ่มลูกค้าครอบครัวให้ความสนใจ สถานที่ตั้งของโรงแรมติดทะเลมีหาดทราย ไม่มีขดหิน สะอาด ภาพรวมภายนอกของโรงแรมมองแล้วสวยงามของโรงแรม มีจุดน่าสนใจเช่น มุมถ่ายภาพลักษณะเฉพาะของโรงแรม สิ่งอำนวยความสะดวกต้องครบวงจร เช่น การเช็คอินแบบไม่ต้องสัมผัส สระว่ายน้ำแบบสวนน้ำภายในโรงแรม สนามเด็กเล่น อุปกรณ์เครื่องเล่นที่เหมาะสมกับช่วงวัยและความปลอดภัย ตลอดจนเส้นทางอุปกรณ์ ห้องพักที่รองรับสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษที่มาครอบครัว ห้องพักที่สร้างความประทับใจให้กับลูกค้าที่เข้าพักเช่น มีเตียง 2 ชั้น หรือ รูปแบบของเตียงที่ดึงดูดความสนใจของเด็กๆ ห้องพักมีขนาดใหญ่รองรับกลุ่มครอบครัวหลากหลายขนาด เน้นส่งเสริมการขายมีบริการหลายรูปแบบ จัดแพ็คเกจห้องพักร่วมกิจกรรมหรือ คุปองบริการเสริมในโรงแรมสร้างกิจกรรมสำหรับครอบครัว เช่น ตักบาตรถวายทานตอนเช้า เฉพาะช่วงวันพระที่ตรงวันหยุดยาว กิจกรรมสำหรับเด็กทุกช่วงวัย บันเป้งโดว์ กิจกรรมทำอาหาร กิจกรรมสันทนการบริเวณชายหาด หรือบริการเสริมการดูแลเด็กแทนพ่อแม่

หลังจากสถานการณ์โควิดดีขึ้น เราเป็น Family hotel มากขึ้น เราเปลี่ยน room type จาก จูเนียร์สวีทกับสวีท เป็น Family ซีวิว มีเตียงใหญ่ สำหรับพ่อแม่มีเตียงสองชั้นสำหรับเด็ก มีเกมส์เพลสเดชั่น แต่ไม่ได้มีทุกห้องถ้าลูกค้าขอเราจะจัดการให้ ตอบสนองความต้องการทุกช่วงอายุ เรียกได้ว่ามาแล้วไม่ต้องออกไปไหน ในส่วนของเพลย์กราว โรงแรมเราก็เพิ่งทำเสร็จเพื่อรองรับกลุ่มลูกค้ากลุ่มนี้ ปรับปรุงสระ แล้วก็มีการเล่นเพิ่มขึ้น ซึ่งโรงแรมสำหรับครอบครัวเกือบทุกโรงแรมมีการปรับปรุงกันถ้วนหน้า **โรงแรม ก**

เรามีการจ้าง referation manager สันทนาการขึ้นมาเพื่อให้เค้าเพิ่มมากกว่าแค่มี requirements แต่เรามี man power ที่มาซัพพอร์ตตรงนี้ทำกิจกรรมกับเด็กตอนเช้า บิดลูกโป่ง พาเด็กทำโยคะ พาเด็กพับนก ย้อนกลับไปทำการปรับตัวของเราคือลูกค้ามาแล้วไม่ต้องออกไปไหนครบจบที่เรา **โรงแรม ค**

เราทำการส่งเสริมการขายเพื่อให้ตรงกลุ่มเป้าหมาย มีเพื่อนเล่าให้ฟังว่า “ฉันเห็นโปรโมชันของโรงแรมเธออยู่ในรายการผู้ปกครองของโรงเรียน”

การใช้กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของลูกค้ามาใช้บริการที่โรงแรมและทำการประชาสัมพันธ์ในช่องทางสื่อออนไลน์เป็นการปรับตัวที่ช่วยให้โรงแรมได้ลูกค้าเพิ่มขึ้นค่อนข้างเร็ว เรียกความมั่นใจให้กับลูกค้า กลับมาใช้บริการ เนื่องจากลูกค้าจะเห็นจากช่องทางการสื่อสารบนโลกออนไลน์ จากการรีวิวการใช้บริการ รีวิวห้องพัก รีวิวจุดเช็คอิน ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้มีผู้ติดตามให้ความสนใจมาก ทำให้โรงแรมได้ผลประโยชน์อย่างยิ่ง

ใช้อินฟลูเอนเซอร์ทุกกลุ่ม พวกที่เป็นวัยรุ่นสายคูรัก สายเบคแพ็คเกอร์ มาคนเดียว เทียวคนเดียว สายฟิตเนส จริงที่เป็นโซวุ่นอะไรแบบนี้ สาวผู้หญิงสวยใส่ชุดว่ายน้ำเก๋ๆ เพราะโรงแรมมีสระว่ายน้ำ แพลมส์ครอบครัวผู้ใหญ่ 2 เด็ก 1 คน ตอบโจทย์ทุกตลาดแล้วให้ทยอยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เป็นต้นมาให้เริ่มทยอยปล่อยตัวที่เขาโพสต์ในเฟสของเขา **โรงแรม ข**

โรงแรมเรามีวิวออก 20-30 ซึ่ง 1Day 1Review เรื่องที่จะเล่าออกไปไม่เหมือนกัน มุมมองต่างกัน เค้าอาจจะเห็นมุมที่สวยงามกว่าที่เราคิดก็ได้ซึ่งเราไม่เคยรู้ คนที่เป็นช่างภาพ นักรีวิวเค้าจะรู้ เพราะมันเป็นอาชีพเขา มันจะมีมุมมอง

ของเขา บางคนมา Iberian sunset อย่างเดียว บางคนมานอนห้องพักอย่างเดียว บางคนมากินอย่างเดียว ทุกคนจะมีเรื่องเล่าที่ไม่เหมือนกัน **โรงแรม ก**

ผลการวิจัยที่ได้จากการสังเกตไม่มีส่วนร่วม จากการสังเกตกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการพบว่า กลุ่มลูกค้าครอบครัวที่เดินทางที่มาพักผ่อนใช้บริการโรงแรมเป็นกลุ่มครอบครัวที่มีเด็ก และกลุ่มครอบครัวที่มีผู้สูงอายุ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การสังเกตกลุ่มลูกค้าแบบไม่มีส่วนร่วม

ลำดับที่	โรงแรม	กลุ่มลูกค้า		
		ครอบครัวมีเด็ก	ครอบครัวมีสูงอายุ	กลุ่มอื่น ๆ
1	ก	✓	✓	
2	ข	✓	✓	
3	ค	✓		✓
4	ง	✓	✓	

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการปรับตัวของธุรกิจโรงแรมสำหรับครอบครัว หลังสถานการณ์โควิด-19 ในเขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองพัทยา พบว่าความต้องการของลูกค้าคือ โรงแรมต้องมีสัญลักษณ์บอกมาตรฐานว่าสะอาดและปลอดภัย เช่น SHA หรือ SHA Plus มีบริการภายในโรงแรมแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว โดยไม่ต้องให้ลูกค้ากลุ่มครอบครัวออกไปนอกโรงแรมสอดคล้องกับ (สุเมธ กมลศิริวัฒน์ และบุษรา โปวาทอง, 2564, หน้า 661) ประเด็นการเข้าร่วมโครงการ SHA เป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นในมาตรฐานความสะอาดและความปลอดภัย ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ เพื่อช่วยผลักดันกลยุทธ์การปรับตัวของโรงแรมให้สามารถดำเนินต่อไป ภูมิทัศน์สถานที่บริเวณโรงแรมที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษ ยังสอดคล้องกับ พุทธชาด ลุนคำ และระชนู เสียงจันทร์, 2564 พบว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวมีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละช่วงวัยและการท่องเที่ยวจะมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากขึ้น ผู้ประกอบการควร

ปรับตัวให้เข้ากับรูปแบบของความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การจัดการตลาดดึงดูดใจเฉพาะกลุ่ม Demand pattern (Personalized travel) จะช่วยให้การเดินทางตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยวที่แตกต่างและหลากหลาย การตอบสนองความต้องการของลูกค้า/นักท่องเที่ยว ความต้องการของลูกค้าเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจโรงแรม จึงควรต้องสร้างประสบการณ์ที่ลูกค้าคาดหวังไว้ตลอดการเดินทาง รูปแบบของโรงแรมห้องพัก สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงบริการอื่นๆ เช่น การเดินทาง การบริการอาหาร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. โรงแรมสำหรับครอบครัวควรให้ความสำคัญกับลูกค้าทุกช่วงอายุ เนื่องจากคนครอบครัวมีความหลากหลายด้านอายุตั้งแต่ผู้สูงอายุ วัยพ่อแม่ วัยกลางคน วัยรุ่น วัยเด็ก การปรับสิ่งอำนวยความสะดวก ปรับรูปแบบห้องพักไม่ควรตอบสนองความต้องการแค่กลุ่มช่วงอายุเดียว ควรคำนึงถึงการตัดสินใจหรืออำนาจการซื้อจะอยู่ที่พ่อแม่ผู้ปกครองมากกว่า
2. โรงแรมสำหรับครอบครัวควรให้ความสำคัญในด้านการนำเสนอรูปแบบเนื้อหาจาก กลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของลูกค้า และควรกำหนดช่องทางหรือแพลตฟอร์มในการสื่อสารให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มครอบครัว สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การปรับตัวที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจโรงแรม
2. ควรมีการจัดทำและเปรียบเทียบโรงแรมสำหรับกลุ่มลูกค้าอื่นๆ เพื่อวิเคราะห์ถึงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโรงแรมแต่ละแห่ง

บรรณานุกรม

กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถานการณ์การท่องเที่ยวใน

ประเทศ รายจังหวัด ปี 2564. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 20

กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=630.

- ธัญญ์วรี ธรศิริบุญโรจน์. (2562). กลยุทธ์การตลาดสู่ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจผลิตภัณฑ์สปาผ่านช่องทางดิจิทัลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วารสารสมาคมนักวิจัย สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 24(1), 72-84.
- ปุณณณณณณ์ ติจริตตระกูล. (2563). ปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืนในเขตพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กรณีศึกษา: เมืองพัทยา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 11(1), 1-19.
- ประไพพิมพ์ สุธีสินนันท และประสพชัย พสุนนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. วารสารปาริชาติ, 29(2), 31-48.
- พุทธรชิต ลุนคำ และรชฏ เลียงจันทร์. (2564). ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมหลัง COVID-19. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.krungsri.com/getmedia/ab21638a-4089-4bb4b8a62ba89d2c7da/RI_Future_of_Tourism_210121_TH.pdf.aspx
- รพีพัฒน์ มั่นทนะรัตน์. (2563). สถานการณ์การท่องเที่ยวในวิกฤต COVID-19. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.cea.or.th/th/single-research/cultural-heritage-tourism-industry-covid-19>
- สุเมธ กมลศิริวัฒน์ และบุษรา โพวาทอง. (2564). กลยุทธ์การปรับตัวของผู้ประกอบการโรงแรมที่ได้รับมาตรฐาน SHAต่อผลกระทบ COVID-19 ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2563. สารศาสตร์, 4(3), 650-663.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2556). ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร

Using Board Games to Improve Learning Skills of
Librarians Under the Office of the Non-Formal
and Informal Education (NFE), Kamphaeng Phet
Province

อรุณลักษณ์ รัตนพันธุ์¹

Arunlak Rattanapun

บุญยกฤต รัตนพันธุ์²

Boonyakrit Rattanapun

รุ่งรจี ศรีดาเดช³

Rungrujee Sridadech

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร ประชากรได้แก่ บรรณารักษ์สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ 1) บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ Dixit, Timeline Inventions, Timeline Globetrotter, Halli Galli, Braintopia, Setter of Catan, Take 6 2)

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² อาจารย์ประจำหลักสูตรนวัตกรรมการและธุรกิจอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ บรรณารักษ์ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แบบสอบถามประเมินความรู้ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ 4) แบบติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความรู้ของบรรณารักษ์ก่อนการใช้บอร์ดเกมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.71$) หลังการใช้บอร์ดเกมระดับความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$) 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจโดยภาพรวมพบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) 3) ผลการพัฒนาบอร์ดเกม พบว่า บรรณารักษ์ที่ผ่านการอบรมสามารถออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมด 4 เกม ได้แก่ เกมการ์ดจังหวัดहररा, เกมผลไม้กิน, สมการรักและเกมนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย 4) ผลการติดตามและประเมินผล พบว่า มีการนำบอร์ดเกมที่พัฒนามาใช้ในออกแบบสื่อการเรียนรู้และงานการศึกษาตามอัธยาศัย (กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) ให้กับนักศึกษา และผู้รับบริการในชุมชน พบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เกมที่นิยมเล่นได้แก่ เกมการ์ดจังหวัดहररा เกมนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย เกมสมการรัก และเกมผลไม้กินได้ ตามลำดับ

คำสำคัญ: บอร์ดเกม, การเรียนรู้ผ่านเกม, ทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์

Abstract

The purposes of this research were to study; Using Board Games to Improve Learning Skills of Librarians Under the Office of the Non-Formal and Informal Education (NFE), Kamphaeng Phet Province, the samples used librarians affiliated with the Office of Informal Education and Civil Education (NEDA), Kamphaeng Phet Province, 50 people. The tools used in the research are 1) Board games to improve learning skills: Dixit, Timeline Inventions, Timeline Globetrotter, Halli Galli, Settler of Catan 2) Knowledge Assessment Questionnaire, 3) Satisfaction Questionnaire, 4) Knowledge Utilization

Tracking, Data Analysis Statistics: Percentage, Average, Standard Deviation.

The results showed that 1)the level of knowledge of librarians before the use of board games with images was less include ($\bar{X} = 1.71$) after the use of board games, the level of knowledge by image was very high ($\bar{X} = 4.59$). 2) The overall satisfaction study found that, The satisfaction level was at a high level ($\bar{X} = 4.35$). 3)Trained librarians have designs board game for learning that 4 games , namely, namely Hansa provincial card game, eating fruit game, Love Equation, Thai Prime Minister's game 4) The results of monitoring and evaluation revealed that the developed board games were used in the design of learning materials and leisure education. (Reading Promotion Activities) for students and user in the community found that, user have a highest level of satisfaction ($\bar{X} = 4.59$). The popular games are: Hansa Province, Card game Thai Prime Minister Game, Heart Collecting Game, and Edible Fruit Game respectively.

Keywords: Board Games, Game-Based Learning, Librarian Learning Skills

บทนำ

การเรียนรู้ผ่านเกมถือเป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการเรียนรู้บนพื้นฐานแนวคิดที่จะทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องสนุก โดยการเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning หรือ GBL) เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ได้นำเอาความสนุกสนานของเกมและการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบใหม่ผสมผสานเนื้อหาบทเรียนวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเพลิดเพลินมีความสุขกับการเรียนรู้ และได้รับความรู้ไปด้วย โดยเฉพาะเกมที่มีสถานการณ์จำลองมีความสนุกสนานเพลิดเพลินและมีความท้าทายทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อ และช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างมี

ประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างเจตคติรวมทั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน (ประหยัต จิระวรพงศ์, 2560, ออนไลน์) และการเรียนรู้ผ่านเกมยังเน้นให้ทุกคน มีปฏิสัมพันธ์และเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และเหมาะในการ นำมาใช้ในยุคปัจจุบันและอนาคต จะเห็นว่าเกมมีรูปแบบที่พัฒนาหลากหลายเพิ่ม มากขึ้น มีความตื่นตาตื่นใจและอยู่ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ทั้งเป็นผู้เล่นและผู้ชม (วิวัฒน์ไชย วรบรร, 2555, หน้า 21-37)

บอร์ดเกมหรือเกมกระดานเป็นเกมอีกรูปแบบหนึ่ง que เล่นผ่านแผ่น การ์ดทำให้ผู้เล่นต้องมีการเผชิญหน้ากันขณะเล่น ผู้เล่นเกมต้องมีการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาทักษะของตนเองเพื่อให้สามารถเล่นเกม นั้น ๆ ร่วมกับผู้อื่นได้ รวมทั้ง พัฒนาการเรียนรู้ทั้งด้านอารมณ์และสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การ นำสื่อบอร์ดเกมเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่กำลังได้รับความนิยม อย่างกว้างขวาง งานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนว่า การใช้สื่อบอร์ดเกมกับการ เรียนการสอนจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและส่งผลต่อการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้นทั้งในด้านผลการเรียนรู้ เจตคติ รวมทั้งพฤติกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียนอีกด้วย (ถนอมพร เลหาจรัสแสง และอุไรวรรณ หาญวงศ์, 2553, ออนไลน์) ปัจจุบันเกิดแนวคิดในการทำให้การเรียนการสอนมีความสนุกสนาน และดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยเฉพาะในลักษณะของบอร์ดเกมมีการสร้าง การจำลองสถานการณ์ที่มีการสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สนุกสนานและพบว่ามี หลายกลุ่มองค์กรได้เริ่มนำบอร์ดเกมมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน เพราะ เป็นเครื่องมือที่นำไปใช้ได้ง่ายในการเรียนรู้และเข้าถึงวิธีการพัฒนา โดยเฉพาะใน ด้านการศึกษามีการนำเกมมาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือ กระบวนการเรียนรู้อื่น ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่หลากหลายสะท้อนภาพของ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบ นำไปสู่ความสุขของผู้เล่น รวมถึงผู้สอนได้ พัฒนาเกมหรือร่วมกันพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างการเรียนรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ได้อย่าง แยกย่อยผ่านการเล่นเกม (บอร์ดเกมเครื่องมือพัฒนาคน-เป็ดมูมมองด้านจิต, 2560, ออนไลน์) ดังนั้นการเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมจึงเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนและการพัฒนาการศึกษาแบบ ผสมผสาน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ทั้งสนุกสนานและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้

ที่แตกต่างจากการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เพราะบอร์ดเกมเปิดโอกาสให้ผู้เล่นเกมสามารถรับรู้ประสบการณ์จำลองด้วยตัวเองทำให้ผู้เล่นเกมสามารถเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Active Learning) เป็นพื้นที่ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถผลิตผลได้ ทำให้ ผู้เล่นเกมสามารถกล้าที่จะเรียนรู้จากความผิดพลาด พร้อมทั้งมีความสนุกสนาน จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่น่าติดตาม จะเห็นว่าเกมที่ผ่านการออกแบบเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้มาอย่างดีและถูกหลักการสามารถนำไปใช้ในการเปิดมุมมองของผู้เรียนได้ทั้งจิตอาสา จิตสาธารณะ ซึ่งมีหลายเกมที่ได้อดบทเรียนให้สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันและกิจกรรมอื่น ๆ ที่นำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น ทุกวันนี้จึงมีผู้ปกครองจำนวนมากที่เลือกใช้บอร์ดเกมเป็นตัวช่วยในการส่งเสริมเสริมพัฒนาการให้กับลูก และคนรุ่นใหม่จำนวนมากหันมาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วยการเล่นเกม เพราะช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มได้ดี ตลอดจนมีการประกวดนวัตกรรมด้านบอร์ดเกมเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้แก่คนรุ่นใหม่ทั้งในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ประกวดออกแบบบอร์ดเกมโครงการของขวัญจากพ่อ ประกวดบอร์ดเกม “Energy On Board” หัวข้อ “Energy Sustainability : ความยั่งยืนด้านพลังงาน” ประกวดบอร์ดเกม Print and Play Awards เป็นต้น

ในปัจจุบันจะพบการนำบอร์ดเกมมาให้บริการในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหารเพื่อบริการกลุ่มลูกค้า สถานที่ทำงานเพื่อการผ่อนคลายและสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในหน่วยงาน รวมถึงสถาบันการศึกษาหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน มหาวิทยาลัยเริ่มให้ความสนใจกับการนำบอร์ดเกมมาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน รวมทั้งการให้บริการในห้องสมุดก็เช่นกัน จะเห็นว่าการขับเคลื่อนการเรียนรู้ด้วยเกม (Gamification) เป็นวิธีหนึ่งที่ห้องสมุดสามารถนำมาใช้ เพื่อทำความรู้จักกับผู้ใช้บริการและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ด้วยความเหมาะสมของพื้นที่ประกอบกับการใช้งบประมาณน้อย และสามารถทำขึ้นด้วยอุปกรณ์ศิลปะชิ้นพื้นฐานหรือแม่แบบที่พบได้ทั่วไปในสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการดึงดูดเด็ก ๆ รวมถึงผู้ปกครองให้เข้ามาใช้ห้องสมุดมากขึ้น นอกจากนี้การเล่นเกมและสร้างเกมในห้องสมุดยังส่งเสริมให้เกิดการประสานการทำงานร่วมกันระหว่าง ชุมชน มหาวิทยาลัย และห้องสมุด โดยห้องสมุดอาจ

ร่วมมือกับร้านเกมในพื้นที่หรือมหาวิทยาลัยในการใช้ห้องสมุดเป็นพื้นที่ทดสอบเกมใหม่ๆ สำหรับประเทศไทยห้องสมุดตามสถานศึกษาหลายแห่งมีการให้บริการบอร์ดเกมโดยจัดเป็นโซนบอร์ดเกมโดยเฉพาะ และมีหลากหลายโครงการที่ใช้บอร์ดเกมมาเป็นเครื่องมือกระตุ้นแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาเช่นเดียวกัน เช่น โครงการ Energy on Board by BANPU B-Sports Thailand ประกวดบอร์ดเกมเพื่อความยั่งยืนทางพลังงาน หรือ การจัดประกวดการสร้างบอร์ดเกม Print & Play เล่น เรียนรู้ ไร้พรมแดน โดย TK Park จะเห็นว่าภายใต้บริบทการเรียนรู้ยุคใหม่ ผู้คนจะเรียนรู้ได้มากขึ้นเมื่อพวกเขามีส่วนร่วมในกระบวนการคิด และสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวเข้ากับบริบทในชีวิตจริง ซึ่งบอร์ดเกมสามารถตอบโจทย์เหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ผ่านการตั้งคำถาม และการคิดวางแผนอย่างระบอบ ห้องสมุดหลายแห่งในฐานะของพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จึงได้เพิ่มบอร์ดเกมเข้ามาเป็นหนึ่งในทรัพยากร เพื่อปลูกฝังความเข้าใจในประเด็นทางสังคม ส่งเสริมการสร้างทักษะความคิด ใช้ความรู้เพื่อการแก้ปัญหา อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (ทำไมห้องสมุดยุคใหม่จึงใช้บอร์ดเกมเป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้, 2564, ออนไลน์) ดังนั้นบรรณารักษ์ซึ่งทำหน้าที่ในการให้บริการจึงต้องเรียนรู้และมีความเข้าใจในการใช้บอร์ดเกมสำหรับการให้คำแนะนำเกี่ยวกับเกมต่าง ๆ และสามารถต่อยอดผลิตสื่อบอร์ดเกมเพื่อการให้บริการตามบริบทของห้องสมุดแต่ละแห่งได้

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้ตระหนักถึงการนำทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบกิจกรรมนันทนาการโดยใช้บอร์ดเกมเป็นสื่อการเรียนรู้ เพื่อช่วยฝึกทักษะการคิด สมาธิ ภาษา ฝึกความอดทน และให้ผู้ใช้บริการได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยการผ่อนคลายรวมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ซึ่งมีการนำบอร์ดเกมมาจัดกิจกรรมและให้บริการภายในห้องสมุดตั้งแต่ปี 2560 ถึง ปัจจุบัน โดยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญด้านบอร์ดเกมในการอบรมให้ความรู้ และคำแนะนำวิธีการเล่น มีการจัดกิจกรรมทุกวันพุธของสัปดาห์และขยายเวลาตามความสนใจของผู้ใช้บริการ จากการจัดกิจกรรมที่ผ่านมามีผู้ให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทั้งนักศึกษา อาจารย์ บุคลากร ตลอดจนผู้สนใจภายนอก นับว่าเป็นสื่อที่น่าสนใจสามารถต่อยอดเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ และจากการสำรวจข้อมูลความต้องการด้าน

การให้บริการวิชาการของบรรณารักษ์ในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บรรณารักษ์สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร มีความต้องการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมทางการศึกษาในรูปแบบเกมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารกับผู้ใช้บริการและกลุ่มผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีความสนุกสนาน ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการออกแบบและพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนการสอนและการให้บริการที่ทันสมัย และเกิดประสิทธิภาพต่อผู้ใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บรรณารักษ์ที่มีความสนใจในการใช้บอร์ดเกมจากสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 50 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและคัดเลือกบอร์ดเกม

1. ผู้วิจัยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่นเกมจำนวน 3 ท่าน คัดเลือกบอร์ดเกมที่นิยมและนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยประเมินจากเกมที่เน้นทักษะการเรียนรู้ใน 3 มิติ ได้แก่ 1) ความรู้ (knowledge) เช่น ได้เรียนรู้ตามที่คาดหวัง

ไว้ 2) เจตคติ (attitude) เช่น มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในเรื่องที่เรียนรู้ผ่านเกมนั้น และ 3) ความสามารถ (practices) เช่น มีทักษะ ความเข้าใจ ความชำนาญในการปฏิบัติและการพัฒนาพฤติกรรมในประเด็นที่กำลังเรียนรู้ โดยคัดเลือกมาจำนวน 7 เกม ได้แก่

ก) เกม Dixit เป็นบอร์ดเกมที่จะช่วยให้ปลดปล่อย

จินตนาการอย่างเต็มที่ไปกับกลุ่มผู้เล่นตามจินตนาการที่เกิดจากการตีรูปภาพเพื่อฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์ โดยวิธีการเล่นจะเป็นการจั่วการ์ดรูปภาพกันคนละ 5 ใบ ผู้เล่นสลับกันพูดคำใบ้เกี่ยวกับรูปภาพแล้วให้คนอื่น ๆ เดาการตีของผู้ทายให้ถูก คนที่เดาถูกก็จะได้คะแนนตามที่เกมกำหนด เล่นวนไปเรื่อย ๆ จนการ์ดหมด ผู้เล่นคนใดมีจำนวนการเดามากที่สุดจะเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือเป็นเกมที่ใช้ฝึกทักษะการเล่าเรื่อง คิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์จินตนาการจากภาพ

ข) เกม Timeline Inventions เป็นบอร์ดเกมจดจำช่วงเวลากับสิ่งประดิษฐ์ที่อยู่ในการ์ด จะเป็นเกมวัดระดับความรู้เกี่ยวกับสิ่งประดิษฐ์ซึ่งผู้เล่นจะต้องทายกันว่าสิ่งประดิษฐ์ไหนเกิดก่อนหรือเกิดหลัง โดยนำการ์ดทั้งหมดมาสับแล้วคว่ำไว้ ไม่ให้เห็นเฉลย จากนั้นสุ่มการ์ด 1 ใบ หงายเปิดหน้าเฉลย แล้วนำมาวางไว้ที่ตรงกลาง พร้อมแจกการ์ดแบบสุ่มให้กับผู้เล่นคนละ 6 ใบ (ห้ามหงายการ์ดหน้าเฉลย) วางไว้ที่หน้าของตัวผู้เล่นแต่ละคน ให้ผู้เล่นทำการเลือกการ์ดที่อยู่หน้าตัวเองมา 1 ใบ ซึ่งผู้เล่นจะต้องพิจารณาคาร์ดของตัวเองว่าสิ่งประดิษฐ์หรือเหตุการณ์ของการ์ดที่เลือก เกิดก่อนหรือเกิดหลังเทียบกับการ์ดตรงกลาง (เอาไปแทรกกระหว่างการ์ดตรงกลางว่าควรจะเกิดก่อนหรือหลังการ์ดใด โดยจะต้องเรียงตามลำดับของช่วงเวลาที่เกิดให้ถูกต้อง) หลังจากวางแล้วจะทำเปิดหน้าเฉลยการ์ดที่ผู้เล่นเลือกนำไปวาง ว่าออกมาเป็นปีอะไร ในกรณีวางผิดจะต้อง discard ใบนั้นออกจากกองกลางทันที แล้วผู้เล่นจะต้องหยิบการ์ดใหม่จากกองมาไว้ที่หน้าตัวเอง ในกรณีที่วางถูกให้ผ่านไปยัง ผู้เล่นคนต่อไป การ์ดไหนหมดก่อนจะเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ สามารถนำมาพัฒนาการคิด วิเคราะห์ และลำดับเหตุการณ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น

ค) เกม Timeline Globetrotter เป็นเกมที่ผู้เล่นสามารถลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน ผู้เล่นคนใดเหลือการ์ดในมือหมดก่อนหรือน้อยที่สุดเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ เป็นการฝึกทักษะการคิด การสังเกต การจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ และความรวดเร็วในการแสดงออกของผู้เล่นผลที่ได้คือ เป็นเกมที่ใช้ฝึกทักษะการคิด การวางแผน การระดมสมอง และการทำงานเป็นทีม

ง) เกม Halli Galli เป็นเกมการฝึกทักษะความเร็วในการคิด การตัดสินใจ พัฒนาการของกล้ามเนื้อที่มีวิธีการเล่นโดยสลับกันเปิดการ์ดผลไม้ โดยหากผู้เล่นคนไหนมีการ์ดเหมือนกันให้รีบ “กดกระดิ่ง” ให้เร็วที่สุดเพื่อตอบ ผู้เล่นที่ได้จำนวนการ์ดมากเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ เป็นเกมที่ใช้ฝึกทักษะความเร็ว การแยกแยะประเภทของสิ่งของ ขนาด รูปร่าง

จ) เกม Braintopia เป็นเกมฝึกทักษะการสร้างความสัมพันธ์ของผู้เล่นทุกช่วงวัย ประกอบด้วยความท้าทายที่แตกต่างกัน 8 ประเภท ผู้เล่นทุกคนแข่งกันผ่านแผ่นการ์ดต่อสู้เพื่อให้ทันกับเกมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และพยายามไขปริศนาให้เร็วกว่าคู่ต่อสู้ รวบรวมสัญญาณสมองอาจเป็นการสัมผัสเพียงครั้งเดียวหรือรับฟังจากเกมอื่น ๆ อีก 7 เกมขึ้นอยู่กับการวางแผนการ์ด ผู้เล่นที่สามารถรวบรวมสมองครบทั้ง 4 ชิ้นเป็นคนแรกจะเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ เป็นการฝึกทักษะการสังเกต การวิเคราะห์สัญลักษณ์ ทดสอบโฟกัส ความยืดหยุ่น การตัดสินใจ และความคล่องแคล่วรวดเร็วในการแสดงออก

ฉ) เกม Settler of Catan เป็นเกมประเภทวางแผนโดยผู้เล่นจะต้องวางแผนการยึดครองที่ดินและการสร้างที่อยู่อาศัยโดยต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ ที่อยู่บนที่ดินนั้นในการสร้างที่อยู่อาศัย โดยสะสมคะแนนจากการสร้างที่อยู่อาศัยให้ครบ 10 คะแนนจึงจะเป็นผู้ชนะ โดยในเกมจะมีการกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เช่น อัตราส่วนการแลกเปลี่ยนทรัพยากร โจรที่เป็นตัวขัดขวางการได้มาซึ่งทรัพยากร หรือการใช้การ์ดพิเศษต่าง ๆ รวมถึงสามารถมีการเจรจาต่อรองในการแลกเปลี่ยนทรัพยากรกันได้ ผลที่ได้คือ สามารถนำมาพัฒนาทักษะการคิด การวางแผน การเจรจาต่อรองและการตัดสินใจ

ช) เกม Take 6 เป็นเกมฝึกการจัดลำดับตัวเลขเพื่อให้ผู้เล่นวางลำดับตัวเลขจากน้อยไปหามากได้จากตัวเลขทั้งหมดจาก 1-103 โดยให้ทำการ

สับการ์ด แล้วแจกให้ผู้เล่นแต่ละคนตามจำนวนที่กำหนดส่วนที่เหลือจากที่แจกจะไม่ใช่ แล้วนำการ์ด 4 ใบจากกองการ์ดที่แจกเหลือ มาวางเรียง 4 แถวๆ ละ 1 ใบ เพื่อนำการ์ดที่อยู่ในมือของแต่ละคนมาวางลำดับตัวเลขในแถวที่มีจำนวนน้อยสุด ถัดจากเลขที่ผู้เล่นถืออยู่ ถ้าครบ 6 ใบในแต่ละแถวให้เคลมแถวเก็บการ์ดทั้งหมดแล้ววางการ์ดใบใหม่ที่อยู่ในมือสลับเล่นจนหมดการ์ดในมือ เมื่อจบรอบให้ผู้เล่นแต่ละคนดูการ์ดของตัวเองเคลมมา โดยในการดจะมีสัญลักษณ์เขาควายอยู่ให้นับเขาควายที่อยู่ในการ์ดทุกใบที่เราเคลมมา ถ้าผู้เล่นคนใดมีเขาควายสะสมในแต่ละรอบรวมกันมากกว่าคนอื่น ๆ ให้ถือว่าเกมจบผู้เล่นคนนั้นจะเป็นผู้แพ้ และผู้ที่มีเขาควายสะสมน้อยที่สุดรวมกันในแต่ละรอบก็จะเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือสามารถนำมาพัฒนาทักษะการคิด การสังเกต การจัดลำดับและการตัดสินใจ

ขั้นตอนที่ 2 การนำบอร์ดเกมไปใช้เพื่อการเรียนรู้

1. คณะผู้วิจัยอบรมให้ความรู้กับบรรณารักษ์

สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 50 คน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบอร์ดเกม ประเภท กติกาการเล่น พร้อมสาธิตการเล่น โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่นบอร์ดเกมจำนวน 3 ท่านเป็นวิทยากรให้ความรู้

2. นำบอร์ดเกมที่ได้รับการคัดเลือกจากขั้นตอนที่ 1 มาให้บรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 50 คน ได้เรียนรู้โดยแบ่งกลุ่มผู้เล่นกลุ่มละ 10 คน เลือกบอร์ดเกมที่สนใจและศึกษากฎ กติกาการเล่น ซึ่งในแต่ละเกมจะมีผู้ช่วยจำนวน 1 คนที่คอยอำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาการเล่น ใช้เวลาในการเล่น 1-3 ชั่วโมง

3. ประเมินความรู้ในการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านความสามารถในการนำไปปฏิบัติ

4. ประเมินความพึงพอใจที่มีต่อบอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้
บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้มากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้
บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้มาก

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้
บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ปานกลาง

2 หมายถึง ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บอร์ด
เกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้น้อย

1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้
บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาบอร์ดเกม คณะผู้วิจัยได้กำหนดให้
บรรณารักษ์สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 50 คน ออกแบบและพัฒนาบอร์ด
เกมเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)
หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมในขั้นตอนที่ 2 โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านบอร์ดเกม
จำนวน 3 ท่านเป็นผู้ประเมิน

**ขั้นตอนที่ 4 การติดตามและประเมินผลการนำความรู้ไปใช้
ประโยชน์** คณะผู้วิจัยดำเนินการติดตามการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการ
เรียนรู้จากขั้นตอนที่ 3 ไปใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมและพัฒนาสื่อการเรียนรู้
ของบรรณารักษ์สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชรโดยใช้แบบติดตามการนำความรู้ไปใช้
ประโยชน์หลังจากที่ได้รับการอบรม โดยใช้ระยะเวลาในการติดตามหลังการอบรม
ไปแล้ว 6 เดือน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ จำนวน 7 เกม

ได้แก่ Dixit, Timeline Inventions, Timeline Globetrotter, Halli Galli, Braintopia, Setter of Catan, Take 6

2. แบบสอบถามประเมินตนเองก่อนและหลังการใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ และด้านความสามารถในการนำไปปฏิบัติ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. แบบติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อเก็บข้อมูลหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมผ่านไป แล้ว 6 เดือน เพื่อติดตามผลการนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 50 ชุด ส่วนแบบติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ส่งเอกสารทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และคณะผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแบบติดตามการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล หรือ สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาลงรหัสเพื่อนำข้อมูลมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2. นำข้อมูลไปวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ และความพึงพอใจวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินระดับความรู้ พบว่า ระดับความรู้ก่อนการใช้บอร์ดเกมโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.71$) หลังการใช้บอร์ดเกมระดับความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ ด้านเจตคติ ($\bar{X} = 4.53$) และด้านทักษะ ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้าน พบว่า ด้านความรู้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเล่นช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และช่วยลดความเครียด และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนานมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือ ช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง ($\bar{X} = 4.52$) และช่วยฝึกสมาธิ ($\bar{X} = 4.42$) ตามลำดับ ด้านเจตคติ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บอร์ดเกมช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีนำไปสู่การพัฒนาการเข้าสังคมหรือการสื่อสารระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ($\bar{X} = 4.84$) รองลงมาคือ บอร์ดเกมทำให้มีความรู้สึกที่ดี เช่น เข้าใจ ให้อภัย ให้เกียรติ และเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.76$) และบอร์ดเกมช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการในเชิงบวก ($\bar{X} = 4.60$) ตามลำดับ ด้านความสามารถในการนำไปปฏิบัติพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถคิด วิเคราะห์ วางแผนและแก้ปัญหาจากการเล่นได้ ($\bar{X} = 4.78$) รองลงมาคือ สามารถนำความรู้ไปบูรณาการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผ่านเกมได้ ($\bar{X} = 4.74$) และสามารถตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.70$) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจ โดยภาพรวมพบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมและรูปแบบการเล่นเกม ($\bar{X} = 4.36$) ด้านการประเมินผลความรู้ ($\bar{X} = 4.32$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายข้อของแต่ละด้านพบว่า ด้านเนื้อหา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ เนื้อหามีความหลากหลายตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอ เช่น ประวัติศาสตร์

การคิดคำนวณ เหตุการณ์ต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เป็นต้น ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ มีความน่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และมีเนื้อหาที่สามารถนำมาต่อยอดในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.42$) และมีการสอดแทรกเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารชัดเจน ตามลำดับ ด้านกิจกรรมและรูปแบบการเล่น เกม พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการออกแบบเกมที่สนุกสนาน มีความหลากหลายสามารถเลือกเล่นได้ตามความสนใจ และมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของเกมที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ มีการออกแบบที่ทำง่ายน่าติดตาม และมีความเหมาะสมกับผู้เล่นในแต่ละกลุ่ม เช่น เด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 4.52$) และมีการออกแบบเกมที่ดึงดูดความสนใจและให้ผู้เล่นทุกคนได้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ ด้านการประเมินผลความรู้ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถประยุกต์และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียนและผู้ให้บริการได้ ($\bar{X} = 4.66$) รองลงมาคือ มีความเข้าใจในกระบวนการทำงานเป็นทีม และการรู้จักตัวตนของตนเองและคนอื่น ($\bar{X} = 4.46$) และได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ($\bar{X} = 4.44$) ตามลำดับ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีระบบช่วยเหลือสำหรับผู้เล่น เช่น คู่มือการใช้งาน ตัวอย่างการเล่น ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ องค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์บอร์ดเกมมีการออกแบบให้ใช้งานได้ง่าย ($\bar{X} = 4.48$) และมีจำนวนอุปกรณ์การเล่นเพียงพอและเหมาะสม ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

3. ผลการพัฒนาบอร์ดเกม พบว่า บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมด 4 เกมดังนี้

3.1 เกมการ์ดจังหวัดहरषा มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เล่นสามารถเรียงลำดับจำนวนประชากรหรือจำนวนพื้นที่หรือรายได้เฉลี่ยของแต่ละจังหวัดในประเทศไทย โดยผู้เล่นจะสับการ์ดทั้งหมดและแจกการ์ดให้กับผู้เล่นคนละ 5 ใบ จากนั้นหยิบการ์ดที่เหลือวางไว้ตรงกลาง 1 ใบเพื่อเปิดเกมและให้ผู้เล่นดูการ์ดของตนเองเพื่อวิเคราะห์จำนวนประชากรของจังหวัดที่อยู่ในมือผู้เล่นแต่ละคนห้าม

เปิดดูเฉลยมากกว่าหรือน้อยกว่าการ์ดที่วางไว้ถ้ามากกว่าให้วางไว้ด้านขวาถ้าน้อยกว่าวางไว้ด้านซ้ายถ้าจำนวนเลขไม่ถูกต้องให้หยิบการ์ดใบใหม่มาเพิ่ม และวนผู้เล่นจนครบทุกคน ผู้เล่นคนใดเหลือการ์ดในมือน้อยที่สุด หรือ หหมดก่อนคนนั้นเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ ฝึกทักษะการคิด และการเรียงลำดับตัวเลขของจำนวนประชากร พื้นที่ และรายได้ของแต่ละจังหวัด ฝึกทักษะการตัดสินใจ และฝึกความเร็วในการแข่งขัน

3.2 เกมผลไม้กินได้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เล่นสามารถแยกประเภท ขนาด สี จำนวนของวัตถุที่ปรากฏได้ ซึ่งผู้เล่นจะสับการ์ดทั้งหมดและแจกการ์ดให้กับผู้เล่นคนละ 5 ใบ การ์ดที่เหลือจะวางไว้ตรงกลาง โดยให้ผู้เล่นคนแรกเปิดการ์ดเพื่อให้ผู้เล่นคนอื่นดูภาพการ์ดที่ตนเองมีอยู่ว่ามีวัตถุคล้ายคลึงกับภาพในการ์ดที่วางไว้ เช่น ประเภท ขนาด สี ถ้าการ์ดของผู้เล่นคนใดสัมพันธ์กับการ์ดที่เปิดให้ตบไปที่แผ่นการ์ดแล้วตบทันทีอย่างรวดเร็ว ใครตบถูกจะได้การ์ดแผ่นนั้นมาเพิ่ม เล่นวนไปเรื่อย ๆ จนการ์ดหมด เมื่อสิ้นสุดเกมผู้เล่นคนใดมีจำนวนการ์ดมากที่สุดเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ ฝึกทักษะการคิด แยกแยะประเภท ขนาด สีของสิ่งที่ต้องการนำเสนอ และฝึกความเร็วในการแข่งขัน

3.3 สมการรัก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เล่นมีการคิด คำนวณตัวเลขจากโจทย์สมการ โดยให้ผู้เล่น 1 คนสับการ์ดทั้งหมดและแจกการ์ดให้กับผู้เล่นคนละ 10 ใบ จากนั้นเลือกผู้เล่น 1 คนเป็นผู้วางการ์ดที่มีโจทย์สมการเป็น 4 แถว เพื่อให้วางการ์ดตามลำดับจำนวนตัวเลขที่เป็นคำตอบที่มากกว่าหรือน้อยกว่า โดยให้ผู้เล่นคนอื่น ๆ คิดคำตอบจากโจทย์สมการที่กำหนดแล้ววางการ์ดที่มีโจทย์นั้นลง ซึ่งการ์ดจะมีคำตอบตั้งแต่เลข 1-103 ผู้ที่จะสามารถวางการ์ดได้จะต้องได้คำตอบเป็นจำนวนน้อยที่สุด และให้ผู้เล่นคนถัดไปวางการ์ดต่อจำนวนมากขึ้นตามลำดับเช่น 4 8 10 14 ถ้าครบแถวละ 4 ใบสามารถเก็บการ์ดแล้ววางการ์ดลำดับเลขถัดไปในแถวใหม่ได้ เล่นวนไปจนการ์ดหมด แล้วนำการ์ดที่อยู่กับผู้เล่นแต่ละคนมานับจำนวนหัวใจที่ระบุไว้ในการ์ด ถ้าผู้เล่นคนใดมีจำนวนหัวใจในการ์ดจำนวนน้อยที่สุด ผู้เล่นคนนั้นจะเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ ฝึกทักษะการคิด การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การวางแผน และการตัดสินใจ

3.4 เกมนายกรัฐมนตรียของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เล่นสามารถจดจำและลำดับวัน เวลาของเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง โดยให้ผู้เล่น 1 คน สับการ์ดทั้งหมดและคว่ำการ์ดไม่ให้เห็นเฉลย แจกการ์ดแบบสุ่มให้กับผู้เล่นคนละ 6 ใบ (ห้ามหงายการ์ดหน้าเฉลย) วางไว้ที่หน้าของตัวผู้เล่นแต่ละคน จากนั้นสุ่มการ์ด 1 ใบหงายเปิดหน้าเฉลย แล้วนำมาวางไว้ที่ตรงกลาง เลือก ผู้เล่นคนแรก เพื่อเปิดการ์ดที่มีอยู่มา 1 ใบนำมาวางจัดลำดับเหตุการณ์ที่เป็นนายกรัฐมนตรียู่ก่อนหรือหลังการตถูกที่วางไว้ ถ้าเหตุการณ์เกิดก่อนวางไว้ด้านหน้า ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดหลังวางไว้ด้านหลัง ถ้าการ์ดที่วางถูกต้องจำนวนการ์ดของผู้เล่นคนแรกจะลดลง ถ้าไม่ถูกต้องจะให้หยิบการ์ดใบใหม่ที่วางอยู่ตรงกลางมาเพิ่มซึ่งจะทำให้จำนวนการ์ดเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม สลับกันวางการ์ดไปเรื่อย ๆ จนการ์ดหมด หากจำนวนการ์ดผู้เล่นคนใดเหลือน้อยที่สุดเป็นผู้ชนะ ผลที่ได้คือ ฝึกทักษะการจดจำเหตุการณ์ การวางแผน และการตัดสินใจ

4. ผลการติดตามและประเมินผลการนำบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นมาใช้เป็นต้นแบบของการออกแบบสื่อการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมงานการศึกษาตามอัธยาศัย (กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) ให้กับนักศึกษา และผู้รับบริการ ผลพบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เกมที่ผู้เล่นนิยมใช้เรียงตามลำดับได้แก่ เกมการ์ดจังหวัดहरषา ($\bar{X} = 4.78$) เกมนายกรัฐมนตรียของไทย ($\bar{X} = 4.56$) เกมสมการรัก ($\bar{X} = 4.55$) และเกมผลไม้กินได้ ($\bar{X} = 4.48$) ผลจากการนำไปใช้พบว่า ผู้ใช้บริการมีความสุข สนุก ได้ฝึกสมาธิ ได้ฝึกทักษะการคิด คำนวณอย่างรอบคอบ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มผู้เล่น มีการคิดที่ซับซ้อนเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงคณิตศาสตร์ มีการพัฒนาเทคนิคการเล่นในแต่ละครั้งเพื่อให้เป็นผู้ชนะ และได้รับความรู้เพิ่มขึ้น เช่น ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดในประเทศไทย นายกรัฐมนตรียของไทย เป็นต้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ บรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อรรถาธิบาย (กศน.) จังหวัดกำแพงเพชร คณะผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่ควรนำมา อภิปรายดังนี้ 1) ระดับความรู้หลังการใช้บอร์ดเกมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านความรู้พบว่า การเล่นเกมช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และช่วยลด ความเครียด และทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สนุกสนาน รองลงมาคือ ช่วยกระตุ้น การทำงานของสมอง และช่วยฝึกสมาธิ ทั้งนี้เนื่องจากเกมเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ สร้างความสนุกสนาน มีการออกแบบเพื่อดึงดูดความสนใจให้มีความรู้สึกรู้ทำ ทายและอยากเล่น พร้อมสอดแทรกเนื้อหาความรู้ที่ต้องการสื่อสารให้กับผู้เล่น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา ดังที่ประหยัด จิระวรพงศ์ (2560, ออนไลน์) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้ผ่านเกมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ ได้นำเอาความสนุกสนานของเกมมาออกแบบให้อยู่ในรูปแบบใหม่ผสมผสาน เนื้อหาบทเรียนวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน มีความสุขกับ การเรียนรู้ และยังได้รับความรู้ไปด้วย โดยเฉพาะเกมที่มีสถานการณ์จำลองมี ความสนุกสนานเพลิดเพลิน มีความท้าทายทำให้การเรียนรู้ไม่น่าเบื่อและมีความรู้สึที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ลิ้มเปรมวัฒนา และ กันตภณ ธรรมวัฒนา (2560, หน้า 107-132) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการ เล่นเกมกระดานและองค์ประกอบของปัจจัยทางด้านผลกระทบจากการเล่นเกม ของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การเล่นเกมกระดานมีเหตุผลหลักคือ เล่นเพื่อความบันเทิง ความสนุกสนานเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึง เครียด นอกจากนี้เกมกระดานยังส่งผลด้านบวกต่อการศึกษาและสติปัญญา ช่วยฝึกสมอง ทำให้มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ช่วยให้คิดตัดสินใจแก้ไขปัญหา ได้ดีขึ้น และช่วยให้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของรักชน พุทธิรังษี (2560, หน้า ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้บอร์ดเกมเพื่อ พัฒนาทักษะสื่อสารการแสดงพบว่า กระบวนการประยุกต์บอร์ดเกมเพื่อพัฒนา ทักษะสื่อสารการแสดงสามารถใช้พัฒนาทักษะสื่อสารการแสดง ได้แก่ 1) ความสามารถในการใช้ภาษาพูด 2) ความพร้อมของอารมณ์และความรู้สึก

3) ความพร้อมของประสาทสัมผัส 4) สมาธิ 5) ความสามารถในการสังเกต 6) ความจำ 7) ความเข้าใจ 8) ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 9) ความกล้าแสดงออก และ 10) การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า และยังสอดคล้องกับถนอมพร เลาหจรัสแสง และณฐนันท์ กาญจนคุหา (2552, ออนไลน์) พบว่า การเรียนรู้ผ่านเกมสามารถส่งผลต่อผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้น มีเจตคติ และพฤติกรรมด้านบวกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ มีความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้จากการเล่น สอดคล้องกับทศนา แหมมณี (2551, หน้า 368-369) ได้กล่าวว่า เกมเป็นสื่อการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่ผู้เรียนให้ความสนใจ เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างสูง ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้จากการเล่นเกม ข้อดีของเกมคือ ความท้าทาย เปิดโอกาสให้ผู้เล่นลองผิดลองถูก และมีอำนาจตัดสินใจในการเล่น เนื้อหาของเกมเข้าถึงความต้องการของมนุษย์ มีลักษณะที่ตอบสนองท้าทายให้ผู้เล่นอยากเอาชนะ ให้ความสนุกสนาน ชวนติดตาม สอดคล้องกับผลการวิจัยด้านเจตคติที่พบว่าบอร์ดเกมช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีนำไปสู่การพัฒนาการเข้าสังคมหรือการสื่อสารระหว่างกันได้เป็นอย่างดี ทำให้มีความรู้สึกที่ดี เช่น เข้าใจ ให้อภัย ให้เกียรติ และเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น และช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และมีจินตนาการในเชิงบวก ซึ่งการเล่นบอร์ดเกมนี้นับเป็นกลยุทธ์ทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดและกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เล่นได้เป็นอย่างดี (นรรีชต์ ผืนเขียว, 2563, ออนไลน์) 2) ด้านระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านเนื้อหาที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อจำแนกรายข้อพบว่า เนื้อหาที่มีความหลากหลายตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอ เช่น ประวัติศาสตร์ การคิดคำนวณ เหตุการณ์ สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เนื้อหาที่มีความน่าสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำมาต่อยอดในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดเนื้อหาหรือความรู้ที่ต้องการสอดแทรกในบอร์ดเกมจะถูกออกแบบและวางแผนไว้อย่างชัดเจนและตอบโจทย์ความต้องการของผู้เล่น ดังที่เดชรัตน์ สุขกำเหนิด (2561, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของการออกแบบเกมกระดานเพื่อการศึกษาคือ เป้าหมายการเรียนรู้ของเกม และสื่อออกมาให้ชัดเจนว่าเกมต้องการสื่อให้เกิดการเรียนรู้อะไร หรืออาจเรียกว่า มุ่งที่

จะเสริม K-A-P (knowledge, attitude, practice) ในเรื่องใด สอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร์ อารีกุล (2563, หน้า 137-150) พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การตอบโจทย์การเรียนรู้ของเกมกระดานคือ ความสนุก การได้ลงมือทำหรือตัดสินใจบางอย่าง และการได้รู้สึกมีส่วนร่วมในเงื่อนไข และพึงพอใจในการเล่น การใช้บอร์ดเกมจึงเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับทักษะอื่น ๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2564, หน้า 187) พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับ ชอร์ และลีวิส (Shaw & Lewis, 2005, pp 47-54) ที่พบว่า การเล่นเกมเป็นการใช้ประสาทสัมผัสที่หลากหลาย อาทิเช่น การมองเห็น การเคลื่อนไหว การฟัง สามารถที่จะสะท้อนถึงประสิทธิภาพและความถูกต้องสมรรถนะของผู้เล่นได้ในพื้นที่ที่สามารถที่จะใส่เนื้อหาต่าง ๆ ที่หลากหลายรวมทั้งรูปแบบการเล่น ใช้สีสัน เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับผู้เล่นได้ ดังนั้นการเล่นเกมนอกจากจะได้รับความสนุกสนานแล้วจะต้องตอบโจทย์สำคัญของการเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความสามารถด้วย 3) การออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมจากการต่อยอดความรู้ที่ได้รับส่งผลให้ได้บอร์ดเกมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง 4 เกม ซึ่งเกิดจากการสอดแทรกเนื้อหาด้านตัวเลข เหตุการณ์ บุคคลสำคัญ เวลา และรูปร่างของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ต้องการให้เกิดประโยชน์ต่อการรับรู้ของผู้เล่น จะเห็นได้ว่าบอร์ดเกมแต่ละเกมมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันทั้งอายุผู้เล่น จำนวนผู้เล่น วิธีการเล่น ระยะเวลาการเล่น และเหมาะสมกับผู้สนใจเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นการกำหนดเป้าหมาย การสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารที่ชัดเจน (ด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ) การคิดและออกแบบเกมที่เข้าใจง่าย สอดคล้องกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่พบในชีวิตประจำวันโดยนำประสบการณ์การเล่นแต่ละเกมมาปรับใช้ ลงมือทำแม่แบบบอร์ดเกมจากวัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย เช่น กระดาษสี และตกแต่งด้วยสีสันที่ดึงดูดใจซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากทำเกมกระดาน และนำมาทดลองใช้กับผู้เล่นเพื่อการปรับและแก้ไขให้สมบูรณ์ จะส่งผลให้ได้บอร์ดเกมเพื่อการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการกับบริบทของแต่ละห้องสมุด และผู้ใช้สามารถเลือกเกมมาเล่นได้เหมาะสม 4) ผลการติดตาม

การนำบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นมาใช้เป็นต้นแบบของการออกแบบสื่อการเรียนรู้ การสอนและจัดกิจกรรมงานการศึกษาตามอัธยาศัย (กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน) ให้กับนักศึกษา และผู้รับบริการพบว่า ผู้รับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าบอร์ดเกมที่บรรณารักษ์ได้จัดทำขึ้นนั้นได้ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในการเล่นและเกิดความสนุกสนาน ทำให้บรรณารักษ์มีทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ กระบวนการคิด วิเคราะห์ร่วมกันในการกำหนดเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารที่ชัดเจน การออกแบบวิธีการเล่นที่เข้าใจง่ายจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ใกล้ตัวและพบในชีวิตประจำวัน การให้บริการแบบมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์ในการสื่อสารให้คำแนะนำ และดำเนินการเล่นด้วยตนเองเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับผู้เล่น จึงส่งผลให้บอร์ดเกมดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เอกธัญวงศ์ (2562, บทคัดย่อ) พบว่า ความพึงพอใจในการใช้บริการร้านบอร์ดเกมคาเฟ่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกิดจาก ความเชี่ยวชาญได้แก่ ความรู้เรื่องบอร์ดเกม การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ยังมีปัจจัยเพิ่มเติมที่น่าสนใจและมีผลต่อความพึงพอใจ ได้แก่ ลักษณะผู้ให้บริการ จะเห็นได้ว่าบรรณารักษ์ที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการเล่นบอร์ดเกมมีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์
 - 1.1 บรรณารักษ์ ครูผู้สอน และผู้ที่สนใจในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนสำหรับผลิตสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเกมที่มีความหลากหลายมากขึ้น
 - 1.2 ควรมีผู้แนะนำวิธีการเล่นที่เข้าใจประเด็นของเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารและสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ของแต่ละเกมเพื่อให้ผู้เล่นเกิดการเรียนรู้ และสนุกสนาน
 - 1.3 บอร์ดเกมที่ได้จากผลการวิจัยแต่ละเกมอาจจะเหมาะสมกับบริบทของผู้เล่นและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกม เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการให้บริการ

2.2 ควรมีการสำรวจความต้องการเล่นบอร์ดเกมของผู้ใช้บริการ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการในแต่ละช่วงวัย

บทสรุป

บรรณารักษ์มีความรู้ในการใช้บอร์ดเกมเพิ่มขึ้น มีความพึงพอใจในการใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และสามารถบูรณาการความรู้ที่ได้รับในการออกแบบบอร์ดเกมจำนวน 4 เกม เพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้กับผู้ใช้บริการได้

บรรณานุกรม

ชนันภรณ์ อารีกุล. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้แบบเกมกระดานเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของนิสิตระดับปริญญาตรี. วารสารปัญญาปณิธาน, 5(2), 137-150.

เดชรัต สุขกำเนิด. (2561). เกมคือการทลายกรอบไปสู่ความคิดใหม่.

เข้าถึงเมื่อสิงหาคม 16, 2564, จาก <https://thaipublica.org/2017/02/decharut-board-game/>.

ถนอมพร เลหาจรัสแสง และณฐนันท์ กาญจนคูหา. (2552). การเรียนรู้ผ่านเกม (Game-Based Learning หรือ GBL). เข้าถึงเมื่อธันวาคม 9, 2564, จาก <http://www.vcharkarn.com/vblog/115588>.

ถนอมพร เลหาจรัสแสง และอุไรวรรณ หาญวงศ์. (2553). การบูรณาการเทคโนโลยี e-learning ประเภทเกมในชั้นเรียน. เข้าถึงเมื่อสิงหาคม 16, 2564, จาก <http://thanompo.edu.cmu.ac.th/load/journal/50-51/Integrating%20GameBased.pdf>.

- ทิพรรัตน์ สิทธีวงศ์. (2564). การศึกษาผลของการใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 23(4), 187-200.
- ทศนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์ การสอน: องค์ความรู้ เพื่อการจรรจบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทำไมห้องสมุดยุคใหม่จึงใช้บอร์ดเกมเป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้. (2564). เข้าถึงเมื่อมิถุนายน 1, 2565, จาก <https://www.thekommon.co/board-game-in-library/>.
- นรรักษ์ ผืนเขียว. (2563). เกมกระดาน เสริมสร้างทักษะและความสัมพันธ์ในครอบครัว. เข้าถึงเมื่อกุมภาพันธ์ 3, 2565, จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/81863/-blog-teaartedu-teaart->.
- _____. (2563). Games Based Learning หรือ GBL คืออะไร. เข้าถึงเมื่อสิงหาคม 4, 2564, จาก: <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/84436/-blog-teamet->.
- บอร์ดเกมเครื่องมือพัฒนาคน-เปิดมุมมองด้านจิต. (2560). เข้าถึงเมื่อสิงหาคม 23, 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/tech/775074>.
- ประหยัด จิระวรพงศ์. (2560). การเรียนรู้ ผ่านเกม Game-Based Learning หรือ GBL. เข้าถึงเมื่อกุมภาพันธ์ 10, 2565, จาก <https://antawe.wordpress.com/2013/12/30/game-baesd-learning/>.
- ปรียาภรณ์ เอกธัญวงศ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการร้านบอร์ดเกมคาเฟ่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รักชน พุทธรังษี. (2560). การประยุกต์ใช้บอร์ดเกมเพื่อพัฒนาทักษะสื่อสารการแสดง. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

วรารณณ์ ลิ้มเปรมวัฒนา และกันตณ ธรรมวัฒนา. (2560, กรกฎาคม-
ธันวาคม). พฤติกรรมการเล่นเกมกระดานและองค์ประกอบของ
ปัจจัยทางด้านผลกระทบจากการเล่นเกมของวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิจัยสังคม**, 40(2), 107-132.

วิวัฒน์ไชย วรบรร. (2555). **เกมเบ็ดเตล็ด**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Shaw, R. & Lewis, V. (2005). The impact of computer-mediated
and traditional academic task presentation on the
performance and behaviour of children with ADHD.
journal of research special educational needs, 5,
47-54.

การสำรวจ

การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานและการคุ้มครองนักศึกษาฝึกงานภายใต้กฎหมายไทย

Integrated teaching and learning management with work integrated learning and protection of students participating in internships under Thai law

อนุพงศ์ รุ่งน้อย¹
Anupong Rungnoy

บทคัดย่อ

การเรียนการสอนโดยผสมกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน (Work Integrated Learning, WIL) โดยการส่งนักศึกษาไปทำงานกับผู้ประกอบการตัวจริง ลงมือทำงานจริง ในสภาวะแวดล้อมจริง เพื่อแก้ไขปัญหาตลาดแรงงานในด้านทักษะไม่สัมพันธ์กันกับตำแหน่งอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน แต่เนื่องจากนักศึกษาฝึกงานนั้นไม่ได้มีนิติสัมพันธ์เป็นนายจ้างและลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน ทำให้ไม่สามารถนำบทบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างตามมาตรฐานขั้นต่ำมาใช้บังคับเพื่อความคุ้มครองแก่นักศึกษาผู้ฝึกงานได้ จึงอาจถูกเอาเปรียบจากบริษัทที่มอบหมายงานอย่างไม่ปรานี ซึ่งในฐานะนักศึกษาฝึกงานยังไม่มีประสบการณ์ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ นำไปสู่การกดดันตนเองจนเกิดภาวะเครียดจนนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา ผู้เขียนจึงเห็นควรจัดให้มีการเพิ่มความคุ้มครองตามกฎหมายแก่นักศึกษาผู้ฝึกงานให้เทียบเท่ากับลูกจ้าง โดยมีประเด็นที่ควรพิจารณาคือ ระยะเวลาทำงาน, เวลาพักในระหว่างเวลาทำงาน, วันหยุดประจำสัปดาห์, การจ่ายค่าตอบแทน และความปลอดภัยในการฝึกงาน เพื่อแนวทางในการ

¹อาจารย์, สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

พิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอนาคต เนื่องจากระบบการฝึกงานมีบทบาทสำคัญทุกภาคส่วนเป็นนโยบายในทางสังคมที่รัฐบาลควรสนับสนุน เพื่อให้แรงงานมีฝีมือและสามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้ตลอดชีวิตส่งผลต่อการทำธุรกิจของผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญต่อไป

คำสำคัญ: นักศึกษาฝึกงาน, การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน

Abstract

The instruction is a mixture of theoretical classroom learning and work experience outside classrooms through Work Integrated Learning (WIL), by sending students to work with actual employers, allowing them to gain hands-on experience in a real-world environment. This aims to address the mismatch between the skills in the labor market and current job positions. However, as students are not considered legal employees under labor laws, they cannot be protected by minimum labor standards. This makes them vulnerable to exploitation by unscrupulous employers. As inexperienced interns, they also need time to learn and develop, which puts pressure on them to perform at a high level and can lead to a stressful work environment.

The author believes that there should be an increase in legal protection for trainees to be equal to that of employees. The considerations include work hours, rest breaks during work hours, weekly holidays, compensation, and safety during internship. This serves as a guide for the consideration of future amendments to related laws. This is because the internship system plays an important

role in all aspects and is a policy in society that the government should support, in order to give workers the skills and ability to continue their careers throughout their lives, having a significant impact on the business of entrepreneurs.

Keywords: Apprentice, Work Integrated Learning

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป้าหมายของการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ถูกท้าทายด้วยปัจจัยสำคัญคือความสามารถในการหางานทำหลังเรียนจบจากข้อมูลรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาส 4 ปี 2564 สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) ระบุว่ามีความว่างงานที่เป็นแรงงานจบใหม่ที่พักผ่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 (ประมาณ 6 หมื่นคน) โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่จบระดับอุดมศึกษา โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 49.3 จบการศึกษาในสาขาทางด้านธุรกิจและสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นการสะท้อนปัญหาตลาดแรงงานในด้านทักษะไม่สัมพันธ์กันกับตำแหน่งอาชีพที่มีอยู่ในปัจจุบัน และสืบเนื่องไปยังตลาดแรงงานในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ภาคการศึกษาปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยผสมกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน (Work Integrated Learning, WIL) มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบระหว่างการฝึกงานในบริษัทของนักศึกษาฝึกงานที่ต้องเผชิญโดยเป็นปัญหาที่พบโดยทั่วไปคือ โดนเอาเปรียบมีงานมากเกินไป ซึ่งแม้การได้เข้าไปฝึกงานที่บริษัทบางครั้งถือเป็นโอกาสที่ดี สำหรับนักศึกษาฝึกงานบางส่วนที่จะได้เข้ามาทดลองและเรียนรู้งานในอาชีพที่ตัวเองใฝ่ฝัน แต่อาจไม่ได้คำนึงว่าบางครั้งเราในฐานะนักศึกษาฝึกงานอาจถูกเอาเปรียบจากบริษัทที่มอบหมายงานอย่างไม่ปรานี ซึ่งในฐานะนักศึกษาฝึกงานยังไม่มีประสบการณ์ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ นำไปสู่การกดดันตนเองจนเกิดภาวะเครียด เมื่อพิจารณาประเด็นดังกล่าวแล้วอาจมีความเชื่อมโยงกับหลาย ๆ ปัจจัย เช่น การบริหารทรัพยากรบุคคล การรับ

นักศึกษาฝึกงานอาจเป็นการลดค่าใช้จ่ายขององค์กรในการจ้างพนักงานที่จะต้องจ่ายทั้งเงินเดือนและสวัสดิการ ซึ่งงานเหล่านั้นมีจำนวนมากและงานถูกส่งจนล้นมือทุกวัน ส่งผลกระทบต่อเวลาส่วนตัวจนทำให้ไม่มีช่วงเวลาพักผ่อน สิ่งนี้เป็นปัญหาที่นักศึกษาฝึกงานกำลังเผชิญหน้าทั้งงานที่มีจำนวนมากเกินไป พ่วงมากับปัญหาด้านสุขภาพจิตที่เกิดจากความเครียด ความกดดัน การวิตกกังวลจากงานที่หนักเกินไปโดยที่บริษัทอาจไม่ได้คำนึงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านั้นหรือละเลยปัญหาตรงนี้ไป (Nehal Jain, 2565) หรือแม้แต่ปัญหาที่รุนแรง เช่น กรณีปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงานนักศึกษาฝึกงานมักถูกล่วงละเมิดทางเพศจากผู้บังคับบัญชาและจากเพื่อนร่วมงาน ด้วยรูปแบบการล่วงละเมิด ทั้งการจ้องมอง จับหน้าอก จับมือ พุดชกขวนไปดูหนังฟังเพลง จนมีลักษณะที่เป็นการคุกคามทางเพศ บางรายมีการแสดงภาพลามกบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้ผู้หญิงดู รวมถึงการข่มขู่ กดดันให้ยินยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย ส่งผลให้ผู้หญิงเกิดภาวะโรคเครียด ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ซึ่งส่วนมากผู้หญิงมักไม่กล้าตอบโต้ (MGR Online สายตรงสุขภาพกับศิริราช, 2565)

บทความนี้จึงจะทำการศึกษาถึงรูปแบบการเรียนการสอนโดยผสมกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียนและมาตรการคุ้มครองนักศึกษาฝึกงานว่ามีการคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่เพียงใด

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน คืออะไร

ได้มีผู้ให้คำนิยามสำหรับแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ไว้ดังนี้

1) WIL ย่อมาจาก Work Integrated Learning เป็นการผสมกลมกลืนกันระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียนอาจอยู่ในรูปของการศึกษาวิจัย การฝึกงาน สหกิจศึกษา การทำงานเพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการหรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นต้น (Kramer, M. and Usher, A., 2011)

2) WIL เป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตที่แท้จริงของการทำงาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

3) การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning : WIL) เป็นกรณีหนึ่งของการเรียนรู้เชิง ประสบการณ์ ที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงาน และทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานที่แท้จริงก่อนสำเร็จการศึกษา (ดร. สุเมธ แยมน์นุ่น, 2547)

4) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงาน (Work- integrated Learning) คือ การจัดการศึกษาแบบ ผสมกลมกลืนระหว่างประสบการณ์ทำงานทางวิชาชีพนอกห้องเรียนกับการเรียนในห้องเรียน ทั้งในรูปแบบการศึกษาวิจัย การฝึกงาน การทำงานเพื่อสังคม การทำงานในสถานประกอบการหรือการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ (วิรัช กาฬภักดี, 2560)

สิ่งที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงานแตกต่างไปจากการเรียนการสอนในรูปแบบปกติทั่วไปมีอยู่ 2 ปัจจัยสำคัญคือ (1) ตัวนักศึกษาที่จะต้องทำงานในสถานการณ์จริง และ (2) ผู้ประกอบการที่จะเป็นผู้มอบหมายภาระงานจริงให้กับนักศึกษา

ปัจจุบันสถานศึกษาต่าง ๆ ได้นำแนวทางการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) มาจัดการเรียนการสอนสามารถแบ่งกลุ่มรูปแบบพบได้ดังนี้ (สุเมธ แยมน์นุ่น, 2547)

ตารางที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน

รูปแบบ WIL	วิธีดำเนินการ
1) กำหนดประสบการณ์ก่อนการศึกษา (Pre-course Experience)	จัดกิจกรรม/ที่จัดให้ผู้เรียนได้เข้าไปสัมผัสประสบการณ์เพื่อเรียนรู้บทบาทของผู้ประกอบอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ ก่อนการเรียนเนื้อหาตามหลักสูตรหรือก่อนเลือกสาขาวิชาเอก จัดเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชาศึกษาทั่วไป เช่น ก่อนเรียนรายวิชาว่าความได้จัดกิจกรรมศึกษาดูงานที่ศาล
2) การฝึกที่เน้นการเรียนรู้หรือการติดตามพฤติกรรมการทำงาน (Cognitive Apprenticeship)	จัดกิจกรรม/ให้ผู้เรียนเรียนรู้ประสบการณ์จากพฤติกรรมการทำงานของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำงานแล้วหรือเป็นบุคคลต้นแบบ ด้วยการสังเกตการพูดคุย และทำงานร่วมกัน เช่น ในรายวิชาแกนของหลักสูตรได้จัดกิจกรรมเชิญผู้ประกอบการอาหารจัด workshop เพื่อนำความรู้ภาคทฤษฎีมาทำภาคปฏิบัติลงมือจริง
3) แซนวิช (Sandwich)	ในรายวิชา/เป็นการเรียนในระหว่างรายวิชาศึกษาควบคู่กับการทำงานในสภาพจริงตลอดหลักสูตร สลับการเรียนกับการทำงานในละสัปดาห์ เช่น เรียนภาคทฤษฎี 48 ชั่วโมง สลับกับทำงาน 12 ชั่วโมงควบคู่กับการเรียนภาคปฏิบัติ
4) สหกิจศึกษา (Cooperative Education)	จัดทำรายวิชา/ที่ให้ประสบการณ์ทางวิชาชีพแก่ผู้เรียน โดยอาศัยความร่วมมือกับสถานประกอบการภายนอก สถานศึกษาด้วยการทำงานจริงเต็มเวลา มีทั้งแบบสลับภาคการเรียนกับภาคการทำงานและแบบทำงานต่อเนื่องระยะยาว
5) ปฏิบัติงานภาคสนาม (Fieldwork)	ในรายวิชา/หรือส่วนหนึ่งของรายวิชาที่ให้ผู้เรียนทำงานในชุมชน หรือพื้นที่เชิงภูมิประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ด้วยการสลับกับการเรียนในสถานศึกษาโดยการปฏิบัติงานภาคสนามแต่ละช่วงจะมีความต่อเนื่องจากง่ายไปยากเมื่อขึ้นปีของผู้เรียนสูงขึ้นตามลำดับ
6) หลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม	ในตัวหลักสูตร/เป็นระบบการเรียนการสอนที่ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษากับ

รูปแบบ WIL	วิธีดำเนินการ
(Joint Industry University Course)	องค์กรร่วมผลิตที่มีองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีผลลัพธ์การเรียนรู้ตรงตามที่ตกลงกันไว้
7) การบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง (Placement or Practicum)	ในรายวิชา/ที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานหรือฝึกงานเฉพาะตำแหน่งในสภาพจริงหลังจากที่เรียนในสถานศึกษาไปแล้วระยะหนึ่ง โดยผู้เรียนสามารถเรียนรายวิชาที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับงานควบคู่ไปด้วย
8) พนักงานฝึกหัดใหม่หรือพนักงานฝึกงาน (New Traineeship or Apprenticeship)	ในหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ/เพื่อเตรียมผู้เรียนในตำแหน่งงานที่สถานประกอบการต้องการก่อนสำเร็จการศึกษา โดยผู้เรียนควรได้งานทำในตำแหน่งนั้นทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา

จากตารางจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการการเรียนกับการทำงานนั้นแต่ละสถานะของการกำกับดูแลที่หากอยู่ในกำกับดูแลของอาจารย์และสถานทั้งกระบวนการก็จะทำให้นักศึกษาได้รับสภาพแวดล้อมของการทำงานที่สมจริงน้อย แต่หากต้องการให้นักศึกษาได้รับประโยชน์จากงานที่ฝึกปฏิบัติเป็นงานที่มีคุณภาพหรือสามารถพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาได้ตรงกับสาขาอาชีพมากเท่าไรและต้องการอยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานจริงมากขนาดไหน ย่อมต้องเลือกใช้รูปแบบที่ต้องส่งให้นักศึกษาไปอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบการมากเท่านั้น เช่น รูปแบบที่ 7 การบรรจุให้ทำงานหรือการฝึกเฉพาะตำแหน่ง ก็จะช่วยให้นักศึกษามีโอกาสประยุกต์ความรู้ ทักษะการทำงานและทักษะเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ ได้รู้จักชีวิตการทำงานอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ดีสิ่งหนึ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และจะเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสร้างสภาพแวดล้อมให้นักศึกษาได้อยู่ในสภาพแวดล้อมของการทำงานจริงและได้รับมอบภาระงานจากผู้ประกอบการ ซึ่งในขณะนั้นกำลังประกอบกิจการการค้าในแวดวงเป็นปกติธุระโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไร คือการ

ละเมิดสิทธิแรงงาน เพราะในโลกของการทำงานจริงนั้นผู้เป็นลูกจ้างมักจะถูกนายจ้างเอาเปรียบโดยเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ที่มีผู้ต้องการมีงานทำเป็นจำนวนมาก แต่มีตำแหน่งงานไม่เพียงพอที่จะรองรับ อีกทั้งความไม่เสมอภาคในการทำสัญญาเนื่องจากนายจ้างมีอำนาจต่อรองเหนือกว่า ลูกจ้าง เป็นเหตุให้นายจ้างนำปัจจัยดังกล่าวมาใช้ในการแสวงหาประโยชน์โดยอาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมายกับลูกจ้าง และนำหลักเสรีภาพในการทำสัญญาซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้เพื่อเอื้อประโยชน์ของตนฝ่ายเดียว (สร้อยรัตน์ จันทวี, 2558, หน้า 2) หรือแม้แต่สถานะของการเป็นนักศึกษาฝึกงานเองที่ในปัจจุบันสถานการณ์การถูกเอาเปรียบก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทว่าในบางครั้งแทนที่จะเป็นสนามซ้อมที่เป็นมิตรกับนักศึกษา การฝึกงานกลับกลายเป็นปัญหาที่สร้างภาระมากมาย ทั้งภาระค่าใช้จ่าย ปัญหาด้านสวัสดิการ ที่เลี้ยงให้ทำแค่การถ่ายเอกสาร ซื้อมาแฟ หรือตรงกันข้ามคือใช้ทำงานข้ามวันข้ามคืน มอบหมายงานที่ไม่ตรงกับสายงานของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาฝึกงานกลายเป็นแค่ “แรงงานฟรี” ที่สถานประกอบการจะใช้งานอย่างไรก็ได้ แต่กลับไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ไม่มีแม้แต่สวัสดิการขั้นพื้นฐานด้วยซ้ำ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เกิดจากแนวคิดที่ว่า การฝึกงานคือการหาประสบการณ์ บริษัทสอนงานให้ก็ถือว่าเป็นค่าตอบแทนที่เหมาะสมแล้ว ไม่ควรคาดหวังเงินหรือสวัสดิการมากนัก ถึงแม้ว่าปัญหานี้อาจไม่ได้เกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกงานทุกคน หรือกับสถานประกอบการที่มีความเป็นมืออาชีพและมีจริยธรรมก็จะมีมาตรการดูแลนักศึกษาฝึกงานอย่างเหมาะสมแต่ก็เชื่อว่าทุกที่จะเป็นแบบนั้น (ภาณุวัฒน์ ทรงสวัสดิ์ชัย, 2565)

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงานจึงควรพิจารณาถึงสถานะทางกฎหมายสิทธิหน้าที่ หรือการให้ความคุ้มครองอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สำหรับเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเข้าใจ สถานประกอบการรับรู้และหลักสูตรเห็นพ้องต้องกัน เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตัวนักศึกษารวมถึงเพื่อป้องกันกรณีข้อพิพาทระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

จากการที่หลักสูตรการศึกษากำหนดให้สถานศึกษาต้องจัดให้มีการฝึกงานในสถานประกอบกิจการหรือแหล่งวิทยาการที่สอดคล้องกับวิชาที่เรียนด้วยนั้น ทำให้มีนักเรียนนิสิต นักศึกษาจำนวนมากที่มีความจำเป็นต้องฝึกงานในสถานประกอบกิจการเพราะเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนด โดยทางสถานศึกษาอาจจะมีข้อตกลงเป็นพิเศษระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบกิจการถึงสัญญาหรือข้อกำหนดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการฝึกงาน นอกจากนี้ก็ยังมีนักศึกษาบางส่วนที่มีความต้องการที่จะฝึกงานในสถานประกอบกิจการด้วยตนเอง เพราะว่าต้องการเพิ่มพูนความรู้และเป็นประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งทั้งสองกรณีนักศึกษาอาจจะมีสถานะเป็นลูกจ้างหรือไม่ได้เป็นลูกจ้างก็ได้ โดยขึ้นอยู่กับข้อตกลงกันหรือสัญญาที่ทำขึ้นกับผู้ประกอบกิจการซึ่งจะต้องพิจารณาแต่ละกรณีไป ตามจะกล่าวต่อไป

2. ความแตกต่างระหว่างสัญญาจ้างแรงงานและสัญญาฝึกงานนักศึกษา

สัญญาจ้างแรงงานและการฝึกงานของนักศึกษามีลักษณะใกล้เคียงกันอย่างมาก เนื่องจากทั้งการจ้างแรงงานและการฝึกงานของนักศึกษาต่างก็ประกอบไปด้วยบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้ประกอบกิจการ/ลูกจ้าง กับ ผู้ประกอบกิจการ/นักศึกษาฝึกงาน จะเห็นว่าสิ่งที่ทั้งการจ้างแรงงานกับการฝึกงานของนักศึกษามีเหมือนกันคือ นายจ้าง ดังนั้นสิ่งที่ทำให้โดยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายแตกต่างกันคือ 1.หากนายจ้าง + ลูกจ้าง = สัญญาจ้างแรงงาน

2.หากนายจ้าง + นักศึกษาฝึกงาน = สัญญาฝึกงาน

ในส่วนนี้จึงจะอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างการเป็นลูกจ้าง กับ การเป็นนักศึกษาฝึกงานว่ามีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.1 ความเป็นลูกจ้าง พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 5 ได้ให้ความหมายของคำว่าลูกจ้างไว้ว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้นายจ้าง โดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร ประกอบกับคำอธิบายที่มาจากคำพิพากษาของศาลฎีกาสามารถสรุปสาระสำคัญที่จะทำให้บุคคลนั้นเป็นลูกจ้างจะประกอบไปด้วย (วินัย ลิวีโรจน์, 2533)

ก. ตกลงทำงานให้แก่นายจ้างและนายจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างตอบแทนการทำงานให้

ข. อยู่ภายใต้อำนาจควบคุมดูแล ชื้อฟังคำสั่งของนายจ้างตลอดเวลา และต้องทำงานตามวิธีที่นายจ้างต้องการ

ค. ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการทำงานหรือระเบียบของนายจ้าง มีกำหนดเวลาเข้าออกงานซึ่งสัมพันธ์กับการจ่ายเงินค่าจ้าง (ศรีณย์ จงรักษ์, 2564)

ง. งานที่ทำนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์ของนายจ้างมุ่งหวังในผลสำเร็จของแรงงาน

2.2 ความเป็นนักศึกษาฝึกงาน เมื่อนักศึกษาฝึกงานและผู้ประกอบกิจการตกลงกันว่าจะดำเนินการฝึกงานนั้น สัญญาที่เกิดขึ้นเป็นสัญญาไม่มีชื่อ คือ อยู่นอกบรรพ 3 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้นหากไม่มีข้อตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 แล้ว สัญญาย่อมใช้บังคับกันระหว่างคู่สัญญาได้ ซึ่งการฝึกงานนั้นมีลักษณะบางประการที่แตกต่างจากการเป็นลูกจ้างดังนี้

ก. ผู้ฝึกงานจะตกลงทำงานให้กับผู้ประกอบกิจการ โดยอาจจะได้รับค่าตอบแทนการทำงานหรือไม่ก็ได้ไม่ใช่สาระสำคัญของสัญญา

ข. ผู้ฝึกงานตกลงเข้าทำงานให้กับผู้ประกอบกิจการเนื่องจากหลักสูตรการศึกษากำหนดให้ต้องฝึกงานจึงจะจบการศึกษา

ค. ต้องไม่เป็นการให้ผู้ฝึกงานเข้าทำงานแทนที่ตำแหน่งของลูกจ้างปกติ ผู้ฝึกงานควรทำงานภายใต้การควบคุมดูแลของลูกจ้าง และสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ฝึกงานได้ การพิจารณาว่าเป็นการทำงานแทนที่ตำแหน่งของลูกจ้างปกติหรือไม่ ให้ความว่าในขณะนั้นนายจ้างมีอัตราจ้างลูกจ้างปกติเพียงพอกับปริมาณงานหรือไม่ หากไม่มีผู้ฝึกงานเข้ามาปฏิบัติงานแล้วนายจ้างจะต้องมีการจ้างงานเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอน ย่อมเท่ากับว่านายจ้างกำลังให้ผู้ฝึกงานทำงานแทนที่ตำแหน่งของลูกจ้างปกติอยู่

ง. วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาวิชาความรู้ในการปฏิบัติงานประเภทนั้น เรียนรู้การทำงาน และสร้างประสบการณ์ในการทำงานเท่านั้นโดยผู้ประกอบกิจการตกลงจะสอนและถ่ายทอดความรู้ในงานประเภทนั้นให้แก่ผู้ฝึกงานและจะต้องมีความเกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพที่ผู้ฝึกงานต้องการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่าสัญญาฝึกงานนั้นเกิดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์และความสัมพันธ์พิเศษที่แตกต่างหากจากสัญญาจ้างแรงงานทั่วไป เพราะการฝึกงานนี้นอกจากผู้ประกอบกิจการต้องสูญเสียบุคลากรและเสียสละเวลา มาสอนงานให้กับผู้ฝึกงานแล้ว บางครั้งผลงานของผู้ฝึกงานก็ไม่ได้มาตรฐาน ไม่ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบกิจการ ยิ่งขาดทักษะ ประสบการณ์ในการทำงานยังไม่มากพอ ไม่อาจสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสถานประกอบการแห่งนั้นได้

ในการวิเคราะห์ว่าสัญญาที่เกิดขึ้นนั้นเป็นสัญญาจ้างแรงงานหรือสัญญานักศึกษาฝึกงานนั้นจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป โดยพิจารณาถึงเจตนาของคู่สัญญาหรือวัตถุประสงค์ในการทำสัญญาตั้งแต่เริ่มแรกว่าต้องการให้เกิดผลอย่างไร กรณีอาจจำแนกลักษณะของการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน ว่ารูปแบบใดเป็นความสัมพันธ์นักศึกษาฝึกงานกับผู้ประกอบกิจการ แบบใดเป็นความสัมพันธ์ลูกจ้างกับผู้ประกอบกิจการ ได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเป็นรายกรณีพบว่ารูปแบบสัญญาของการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) เช่น ทำในรูปแบบพนักงานฝึกหัดใหม่หรือพนักงานฝึกงาน เมื่อนักศึกษาเข้าไปทำงานจริง ณ สถานประกอบการสัญญาที่ได้รับก็จะเป็นสัญญาในลักษณะระหว่าง **นายจ้าง-ลูกจ้าง** ซึ่งทำให้นักศึกษาที่เข้าไปทำงานในฐานะลูกจ้างได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน , 2565) เช่น เวลาทำงานปกติไม่เกิน 8 ชม./วัน, เวลาพักไม่น้อยกว่า 1 ชม./วัน, วันหยุดประจำสัปดาห์ ไม่น้อยกว่า 1 วัน/สัปดาห์, ค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาการทำงานในวันหยุด, ลาป่วยได้เท่าที่ป่วยจริง, , ค่าชดเชยหากนายจ้างเลิกจ้างโดยลูกจ้างไม่มีความผิด, ข้อห้ามการใช้แรงงานหญิงเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกาย เป็นต้น

แต่สำหรับกรณีรูปแบบสัญญาของการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน (WIL) เมื่อนักศึกษาเข้าไปทำงานจริง ณ สถานประกอบกิจการเป็นสัญญาในลักษณะระหว่าง นายจ้าง-นักศึกษาฝึกงาน เช่น รูปแบบฝึกงานแบบสหกิจศึกษาหรือหลักสูตรร่วมมหาวิทยาลัยและอุตสาหกรรม สัญญาดังกล่าวจะไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายแรงงาน เนื่องจากการมาฝึกงานมิใช่การทำงานเพื่อรับค่าจ้าง แต่เป็นการฝึกปฏิบัติเพื่อเตรียมตัวทักษะก่อนเข้าตลาดแรงงาน หรือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาจึงมิใช่จ้างแรงงานและมีให้นายจ้างลูกจ้างกัน จึงจัดอยู่ในรูปแบบสัญญาไม่มีข้อใช้บังคับกันเพียงระหว่างคู่สัญญาได้ หากไม่มีข้อตกลงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 โดยรายละเอียดนั้นจะเป็นไปตามที่ตกลงกัน

3. ความคุ้มครองนักศึกษาฝึกงานของประเทศไทย

อย่างที่กล่าวไปข้างต้นเนื่องจากการมาฝึกงานของนักศึกษาไม่อยู่ภายใต้ความคุ้มครองของกฎหมายแรงงาน แต่เป็นนิติสัมพันธ์ตามสัญญาฝึกงานที่เกิดขึ้นจากการตกลงกันระหว่างนักศึกษาฝึกงานและผู้ประกอบการนั้น หากจะพิจารณาความคุ้มครองสิทธิในกรณีนี้จะต้องพิจารณาตามหลักกฎหมายว่าด้วยนิติกรรมสัญญาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญาจะเป็นไปตามที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ทั้งนี้ จะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150) ดังนั้นหากลักษณะข้อตกลงระหว่างนักศึกษาและผู้ประกอบการมีลักษณะที่ถูกเอารัดเอาเปรียบเกินสมควร เช่น ให้ทำงานล่วงเวลาโดยไม่มีค่าตอบแทน ให้เดินทางไปทำงานนอกสถานที่ทำการปกติ ข้อกำหนดประเภทนี้จะไม่ส่งผลใช้บังคับได้

สัญญาฝึกงานเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่งที่เกิดสิทธิและหน้าที่แก่คู่สัญญาทั้งสองฝ่าย จึงอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าในกรณีที่นักศึกษาฝึกงานหรือผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ เช่น

ผู้ประกอบการไม่สอนงานให้กับนักศึกษาฝึกงานจนครบระยะเวลาที่กำหนด หรือนักศึกษาฝึกงานเลิกฝึกงานก่อนครบระยะเวลา เป็นต้น ปัญหาในกรณีนี้ก็คือสัญญาที่ทำขึ้นนั้นจะสามารถบังคับกันได้ตามกฎหมายมากน้อยเพียงใด และหากคู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ตกลงกันไว้นั้น คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะสามารถบังคับให้ปฏิบัติตามได้หรือไม่เพียงใด ต้องแยกเป็น 2 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 สำหรับสัญญาฝึกงานของนักศึกษาที่มีการตกลงทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร อาจจะอยู่ในรูปแบบของหนังสือส่งตัวนักศึกษาที่ออกให้โดยสถานศึกษาและส่งไปยังผู้ประกอบการโดยผู้มีอำนาจลงชื่อรับทราบ ก็จะไม่มีปัญหาในการเรียกร้องให้ปฏิบัติตามสัญญาแต่อย่างใด เพราะเป็นการเรียกร้องตามมูลหนี้ที่ตกลงกันไว้ในสัญญาที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนอยู่แล้ว (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 มาตรา 194) หากฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามก็สามารถเรียกร้องให้อีกฝ่ายปฏิบัติตามที่ได้ตกลงไว้ได้

กรณีที่ 2 เป็นการตกลงรับเข้าฝึกงานกันด้วยวาจาหรือโดยปริยายนั้น อาจเกิดข้อโต้แย้งกันได้ในกรณีที่คู่สัญญาไม่ปฏิบัติตามที่ตกลงกันไว้ เช่นในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ดำเนินการฝึกงานให้กับนักศึกษาผู้ฝึกงานจนครบกำหนดระยะเวลา หรือให้ทำงานในตำแหน่งที่ไม่ตรงตามสาขาวิชา ก็เช่นเดียวกัน นักศึกษาผู้ฝึกงานไม่สามารถเรียกร้องหรือบังคับผู้ประกอบการได้ในทางกลับกันหากนักศึกษาผู้ฝึกงานตกลงว่าจะฝึกงานอยู่ที่สถานประกอบกิจการนั้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่กลับไม่ดำเนินการจนครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ผู้ประกอบการก็ไม่สามารถเรียกร้องหรือบังคับให้ผู้ฝึกงานต้องฝึกงานจนครบกำหนดระยะเวลาเช่นเดียวกัน เพราะกรณีเหล่านี้ถือว่าเป็นหนี้ในธรรม ซึ่งเป็นความผูกพันที่ขาดอำนาจบังคับเรียกร้องตามกฎหมาย (สัญญาฝึกงานโดยทั่วไปมีลักษณะเป็น “หนี้ในธรรม” คือไม่สามารถบังคับชำระหนี้ได้ เพราะเกิดจากความสัมพันธ์ในลักษณะอริยาศยไมตรีทางสมาคม มิได้มุ่งจะก่อนิติสัมพันธ์ตามมาตรา 149 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อมีการฝ่าฝืนสัญญาจึงไม่อาจบังคับหรือเรียกค่าเสียหายได้)

กรณีที่ผู้ประกอบการไม่ได้ตกลงกับนักศึกษาผู้ฝึกงานว่าจะให้เบี้ยเลี้ยงเพื่อตอบแทนการฝึกงาน แต่เมื่อผู้ฝึกงานได้ฝึกงานไปตามระยะเวลาที่

กำหนดแล้วผู้ประกอบการก็ให้คำตอบแทนในการทำงานอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน แต่พอถึงระยะเวลาหนึ่งแล้วกลับไม่ให้คำตอบแทนตามที่ได้เคยกระทำมา กรณีเช่นนี้อาจถือได้ว่า ผู้ประกอบการให้คำตอบแทนตามอธยาศัย คำตอบแทนหรือเบี้ยเลี้ยงนั้นเป็นหนี้ในธรรมประเภทหนึ่งซึ่งจะส่งผลให้ผู้ฝึกงานไม่สามารถเรียกร้องคำตอบแทนจากผู้ประกอบการได้ (จิต เศรษฐบุตร, 2548) หนี้ในธรรมหรือ Obligation Naturelle เป็นหนี้ที่มีความสมบูรณ์ แต่เจ้าหนี้ไม่อาจบังคับให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามชำระหนี้ได้ อย่างไรก็ตามหากลูกหนี้ได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แล้ว กรณีนี้หมายถึงคำตอบแทนที่ผู้ประกอบการเคยให้นักศึกษามา ผู้ประกอบการก็ไม่อาจเรียกคืนได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 408)

เมื่อพิจารณาในด้านของฝ่ายผู้ประกอบการ เนื่องจากกรณีสัญญาฝึกงานนี้คู่สัญญาไม่ได้มีนิติสัมพันธ์กันในการจ้างแรงงาน ดังนั้นฝ่ายผู้ประกอบการจึงไม่ได้มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายแรงงานบัญญัติไว้ หากแต่ต้องกระทำการตามข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้เท่านั้น ในบางครั้งนักศึกษาผู้ฝึกงานจึงอาจจะไม่ได้รับความคุ้มครองขั้นต่ำตามความเหมาะสมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้นได้

4. ความคุ้มครองนักศึกษาฝึกงานของประเทศอังกฤษ

สถานะของผู้ฝึกงานตามกฎหมายอังกฤษพิจารณาจากพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการทำงานปี ค.ศ. 1996 (The Employment Right Act 1996) ซึ่งใน Employment Rights Act 1996 Section 230 (2) ได้นิยามความหมายของคำว่า “สัญญาจ้างแรงงาน” ว่าเป็นสัญญาบริการหรือสัญญาฝึกงาน ดังนั้นในกฎหมายของอังกฤษการฝึกงานมีลักษณะเป็นการจ้างแรงงานประเภทหนึ่งตามกฎหมายจึงทำให้นักศึกษาฝึกงานได้รับความคุ้มครอง ดังนี้

4.1 คำตอบแทน พระราชบัญญัติเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ค.ศ. 1998 (The National Minimum Wage Act 1998 Section 54) กำหนดให้ผู้ฝึกงานมีสิทธิได้รับค่าแรง (Wage) ในระหว่างฝึกงานอย่างน้อยอัตรารายชั่วโมงตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2565 คือ 4,81 £

4.2 การสิ้นสุดของสัญญาฝึกงาน ให้สิทธิแก่ทั้งฝ่ายนักศึกษาฝึกงานและนายจ้างสามารถบอกเลิกสัญญาฝึกงานได้โดยให้สิทธินักศึกษาฝึกงานที่ทำงานเป็นระยะเวลามากกว่า 1 เดือนแต่ไม่ถึง 2 ปี หากต้องการเลิกสัญญาให้บอกกล่าวล่วงหน้าเป็นหนังสือไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์ (สดุติ สินไชย, 2550, น.64)

4.3 อายุของผู้ฝึกงาน การฝึกงาน ผู้ฝึกงานจะเริ่มที่อายุ 16 ปี บริบูรณ์ และไม่มีกำหนดจากัดอายุขั้นสูงสุดของผู้ฝึกงาน เนื่องจากรัฐบาลอังกฤษต้องการให้การฝึกงานเป็นเส้นทางหนึ่งในวุฒิการศึกษา รวมทั้งกรณีของผู้ใหญ่ที่มีทักษะในด้านการทำงานน้อย (European Commission, 2555, p.493)

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถสูงขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาที่จะยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ นักศึกษาฝึกงานจึงเป็นบุคลากรที่สำคัญของการพัฒนาความสามารถของแรงงานในอนาคต แต่การฝึกงานของบุคคลที่ยังไม่จบการศึกษานั้นเกิดขึ้นจากหลักสูตรการศึกษาที่บังคับให้ต้องฝึกงานตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งจำนวนมากจะไม่ได้มีนิติสัมพันธ์เป็นนายจ้างและลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน ทำให้ไม่สามารถนำบทบัญญัติคุ้มครองลูกจ้างตามมาตรฐานขั้นต่ำมาใช้บังคับเพื่อให้ความคุ้มครองแก่นักศึกษาผู้ฝึกงานได้ ดังนั้น นักศึกษาผู้ฝึกงานจึงไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองในเรื่องของระยะเวลาในการทำงาน เวลาพัก ค่าตอบแทนในการทำงาน รวมไปถึงการได้รับความคุ้มครองเมื่อประสบอันตรายหรือบาดเจ็บจากการทำงาน เป็นต้น จึงเห็นควรจัดให้มีการเพิ่มความคุ้มครองตามกฎหมายแก่ผู้ฝึกงานให้เทียบเท่ากับลูกจ้างโดยมีประเด็นที่ควรพิจารณาดังต่อไปนี้

5.1 ระยะเวลาทำงาน พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดเวลาการทำงานของลูกจ้างวันหนึ่งต้องไม่เกินแปดชั่วโมงและเมื่อรวมเวลาทำงานทั้งสิ้นแล้วสัปดาห์หนึ่งต้องไม่เกินสี่สิบแปดชั่วโมง ดังนั้น ผู้เขียนเห็น

ว่าเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่งที่ควรกำหนดให้มีการฝึกงานได้ไม่เกินวันละ 8 ชั่วโมง เพื่อให้สอดคล้องกับเวลาการทำงานในสถานประกอบการต่างๆ และทำให้ผู้ฝึกงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ในแต่ละวันและมีความต่อเนื่อง

5.2 เวลาพักในระหว่างเวลาทำงาน กำหนดเวลาพักจะต้องไม่น้อยกว่าวันละ 1 ชั่วโมง หลังจากผู้ฝึกงานได้ฝึกในวันนั้นมาแล้วติดต่อกัน 4 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการกำหนดเวลาพักเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545

5.3 วันหยุดประจำสัปดาห์ ให้ผู้ฝึกงานมีวันหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละ 1 วัน โดยมีระยะห่างไม่เกิน 6 วัน เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายแรงงานและอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ 106 ว่าด้วยการหยุดพักผ่อนประจำสัปดาห์ ค.ศ. 1957

5.4 การจ่ายค่าตอบแทน ในขณะนี้ ยังไม่สมควรกำหนดบังคับให้จ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ฝึกงาน เนื่องจากรัฐบาลยังไม่เห็นความสำคัญแก่นักศึกษาฝึกงานเท่าที่ควร จึงยังไม่มี การสนับสนุนและจูงใจให้ภาคธุรกิจสมัครใจเข้าสู่ระบบการฝึกงานตามกฎหมาย

5.5 ความปลอดภัยในการฝึกงาน ให้มีการจำกัดประเภทงานโดยเทียบเคียงกรณีการฝึกงานภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานกำหนดห้ามไม่ให้ผู้ฝึกงานซึ่งเป็นหญิง หรือเป็นนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ฝึกงานที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพหรือร่างกายและชีวอนามัย เพื่อสอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 187 ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและชีวอนามัย ค.ศ. 2006 (Promotion Framework for Occupational Safety and Health Convention, 2006)

รายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นข้อเสนอแนะเพื่อแนวทางในการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องในอนาคต เนื่องจากระบบการฝึกงานมีบทบาทสำคัญทุกภาคส่วนเป็นนโยบายในทางสังคมที่รัฐบาลควรสนับสนุน เพื่อให้แรงงานมีฝีมือและสามารถต่อยอดการประกอบอาชีพได้ตลอด

ชีวิตส่งผลต่อการทำธุรกิจของผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญต่อไป

บรรณานุกรม

- จิต เศรษฐบุตร. (2548). **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะหนี้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ภานุวัฒน์ ทรงสวัสดิ์ชัย. (2565). **แรงงานได้เปล่าชื่อ ‘นักศึกษาฝึกงาน’ : สวัสดิการไม่ต้องมี โทที่ไม่ปรากฏ บาทเจ็บ-ตายรันทดจบง่าย**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565, จาก <https://prachatai.com/journal/2017/05/71261>
- วินัย ลูวิโรจน์. (2533). **สัญญาจ้างแรงงาน : ศึกษาในแง่ลักษณะความสำคัญของนิติสัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมาย เอกชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิรัช กาฬภักดิ์. (2560). **การจัดการเชิงบูรณาการกับการทำงาน : WIL เอกสารประกอบการบรรยาย**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- ศรัณย์ จงรักษ์. (2564). **ไรเดอร์ไม่ใช่ลูกจ้าง: ความเปี้ยวบิดของระบบกฎหมายไทย**. กรุงเทพฯ : CMU Journal of Law and Social Sciences คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สดุดี สินไชย. (2550). **มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแรงงานนอก ระบบ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มอาชีพไคโยตีพื้นที่กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สรลรัตน์ จันทวี. (2558). **การคุ้มครองผู้ฝึกงาน**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. (2565). **การคุ้มครองแรงงาน**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 14 มกราคม 2565, จาก <https://lb.mol.go.th/คนทำงาน/สิ่งที่ลูกจ้างควรรู้/การคุ้มครองแรงงาน>

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **เด็กจบใหม่กว่าจะจบได้ ต้องสู้ เพื่อมีงานดีๆ ทำ แต่ตำแหน่งที่มี ดันสู้กลับ?** (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565, จาก

<https://www.nxpo.or.th/th/11855/>

สุเมธ แยม่นุ่น. (2547). **สหกิจศึกษา : รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยพะเยา .

European Commission. (2555). **Apprenticeship supply in the Member States of the European Union : Final report**. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

MGR Online สายตรงสุขภาพกับศิริราช. (2565). **หญิงสาวและ นศ.ฝึกงานถูกล่วงละเมิดทางเพศอย่างหนักในที่ทำงาน**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565, จาก

<https://mgronline.com/qol/detail/9490000089529>

Nehal Jain. (2565). **Five Common Challenges Faced by Interns Introduction (2022)**. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2565, จาก <https://www.internmart.com/blogs/five-common-challenges-faced-by-intern>

หลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ

วารสารพิกุล เป็นวารสารที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ: ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) โดยมีข้อกำหนด ดังนี้

1. ประเภทของบทความ

1.1 บทความทางวิชาการ เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ ๆ จากพื้นฐานทางวิชาการหรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้แก่บุคคลทั่วไป

1.2 บทความวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ เป็นบทความที่มีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ กล่าวคือ มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจนระบุวัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีการค้นคว้าอย่างมีระบบรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลตีความและสรุปผลตรงตามวัตถุประสงค์

2. รูปแบบของบทความ

2.1 ลักษณะโดยทั่วไป ต้นฉบับของบทความควรมีความยาว 15-20 (รวมภาพประกอบ) หน้าขนาดกระดาษ A5 แบบอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 15 ระยะขอบด้านบน 2.41 ซม. ด้านล่าง 1.70 ซม. ด้านซ้าย 2.41 ซม. ด้านขวา 1.70 ซม. (สามารถดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่เว็บไซต์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ <http://huso.kpru.ac.th/>)

2.2 ภาษา เป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาก่อนส่งบทความมายังกองบรรณาธิการ

2.3 ชื่อเรื่อง ควรกะทัดรัด ไม่ยาวเกินไปชื่อเรื่องให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษต้นฉบับ ให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทย ตามด้วยภาษาอังกฤษตัวอักษร TH Sarabun PSK ขนาด 20 ตัวหนา

2.4 ชื่อผู้เขียนและหน่วยงานสังกัด ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ต้องระบุตำแหน่งหรือคำนำหน้าชื่อ แต่ให้ระบุงานประจำและหน่วยงานสังกัดที่เชิงอรรถ

2.5 บทคัดย่อ ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้มีจำนวนคำควรอยู่ระหว่าง 200-250 คำ ควรเป็นบทคัดย่อที่สั้น ใช้คำกระชับและให้สาระสำคัญตรงประเด็น ไม่ควรเขียนตามบทคัดย่อตามแบบที่เขียนในงานวิทยานิพนธ์หรือรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

2.6 คำสำคัญ กำหนดคำสำคัญที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้เป็นคำค้นในระบบฐานข้อมูล ที่ผู้ค้นหามหาความสามารถหาได้ง่าย ให้ระบุคำสำคัญ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษาอย่างละไม่เกิน 5 คำสำคัญ

2.7 บทนำ อธิบายถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา กรณีที่เป็นบทความวิจัยให้แสดงเหตุผลที่นำไปสู่การศึกษาวิจัยพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.8 วิธีการวิจัย เครื่องมือการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้อธิบายกระบวนการดำเนินการวิจัยวิธีการศึกษาสิ่งที่นำมาศึกษา จำนวน ขนาด ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาอธิบายแบบแผนการวิจัย การเลือกตัวอย่างวิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

2.9 ผลการวิจัย (สำหรับบทความวิจัย) ให้เสนอผลวิจัยอย่างชัดเจนตรงประเด็น ตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย โดยต้องมีการแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบและสรุปเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ถ้ามี)

2.10 การอภิปรายผล การวิพากษ์ วิจารณ์ สรุป และข้อเสนอแนะ (สำหรับบทความวิจัย) ให้ชี้แจงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สมมติฐาน หรือข้อคำถามวิจัย อภิปรายให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับผลวิจัยของผู้อื่นที่มีอยู่ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และให้จบด้วยบทสรุปและข้อเสนอแนะที่จะนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยต่อไป เป็นต้น

2.11 กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) ให้ระบุสั้น ๆ ถึงผู้ให้การสนับสนุน หรือผู้มีส่วนช่วยทำให้งานวิจัยหรือบทความสำเร็จสมบูรณ์

3. การเขียนเอกสารอ้างอิงและบรรณานุกรม

ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ นาม-ปี (Author-Year Format)

3.1 การอ้างอิงในเนื้อหา (In text citation)

ภาษาไทย (ชื่อ นามสกุล, ปีพ.ศ., หน้า)

ภาษาอังกฤษ (นามสกุล, ปี ค.ศ.)

3.1.1 อ้างอิงในเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ (หนังสือ ตำรา เอกสาร)

ผู้แต่งคนเดียว

การอ้างอิงให้ระบุ ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่ง (ภาษาไทย) หรือ นามสกุลผู้แต่ง (ภาษาอังกฤษ) ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยหมายเลขหน้าเอกสารที่อ้างอิง ใส่ไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 57)

- กรณีที่สรุปเนื้อหาทั้งหมดทั้งเล่ม ไม่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ต้องระบุเลขหน้า เช่น

(บุญศักดิ์ แสงระวี, 2546)

- กรณีที่ผู้แต่ง ใช้ฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ นำหน้าให้คงไว้เหมือนที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ เช่น

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, 2540)

- กรณีผู้แต่งมียศทางทหาร ตำรวจ ตำแหน่งทางวิชาการ คำเรียกทางวิชาชีพไม่ต้องใส่ เช่น ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เป็น

(ประเวศ วะสี, 2540)

- การอ้างอิงเอกสารหลายเรื่อง แต่ผู้แต่งคนเดียวกัน ให้เขียนชื่อผู้แต่งครั้งเดียว แล้วเรียงปีที่พิมพ์จากน้อยไปหามาก

(ประเวศ วะสี, 2544; 2545)

ผู้แต่ง 2-3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ นามสกุล ของผู้แต่งทั้ง 2-3 คน เช่น

(พลฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และสุชาติ กิจพิทักษ์, 2545)

(Shah & Ratcliffe, 2003)

(วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์, อมรรัตน์ พันธงาม และชนาธิป พัยแป,

2545)

(Kotler, Bowen & Makens, 1999)

Page & Dowling (2002) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า การ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ได้อย่างน่าสนใจว่า.....

ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

ให้ลงรายการด้วยชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งคนแรกและตาม

ด้วยคำว่า “คนอื่น ๆ” หรือ “et al” ในภาษาอังกฤษ เช่น

(พลฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ และคนอื่น ๆ, 2545)

(Shah, et al, 2003)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

ให้ลงรายการด้วยหน่วยงานระดับสูงก่อน และตามด้วย

หน่วยงานระดับรอง ลงมา เช่น

(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, บัณฑิตวิทยาลัย, 2544)

เอกสารไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ลงชื่อเรื่องแล้วตามด้วยปีที่พิมพ์ และเลขหน้า เช่น

(การค้าชายแดน, 2544, หน้า 15)

กรณีไม่ใช่ผู้เขียน แต่เป็นผู้รวบรวม เรียบเรียง ผู้แปล หรือ

บรรณาธิการ

ให้ลงรายการด้วยชื่อ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และ

บอกต่อท้ายว่าเป็น “ผู้รวบรวม” “เรียบเรียง” “บรรณาธิการ” หรือ “ผู้แปล”

เช่น

(ดวงสมร อรพินท์, บรรณาธิการ, 2546)

(Frase & Rose, editor, 1980)

3.4 อ้างอิงในเนื้อหา จากโสตทัศนวัสดุ

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบหรือผู้ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ผลิต ตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) และลักษณะของโสตทัศนวัสดุ

(สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ, 2544: CD-ROM)

3.5 การอ้างอิงในเนื้อหา จากระบบสารสนเทศออนไลน์ (www.)

ให้ลงรายการชื่อผู้รับผิดชอบ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่ค้นข้อมูล

(มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547)

(Singh, 2002)

3.6 การอ้างอิงเสริมความ

ในกรณีที่อธิบายหรือขยายความเนื้อหาตอนใดตอนหนึ่งเพื่อให้รายละเอียดขยายความเพิ่มเติม ให้ใส่เครื่องหมายดอกจัน (*) หรือตัวเลขยก (1 2 3 ...) ไว้ท้ายข้อความนั้น และอธิบายหรือขยายความ เพิ่มเติมไว้ในเชิงบรรณท้ายหน้านั้น เช่น

การค้าชายแดนที่มีรอยต่อกับประเทศในกลุ่มลุ่มน้ำโขง¹ ในปี 2540 ที่ผ่านมามี.....

¹การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านด้านจังหวัดเชียงรายที่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ในปี 2540 มีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 3,306.17 ล้านบาท

3.2 บรรณานุกรม/ เอกสารอ้างอิง

บรรณานุกรม ประกอบด้วย ชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ มีแบบแผนการลงรายการอ้างอิงโดยใช้ระบบแบบ American Psychological Association (APA) ดังนี้

ภาษาไทย

ชื่อ นามสกุล./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./

//////// ชื่อเมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

ภาษาอังกฤษ

นามสกุล./ อักษรย่อชื่อแรก./ ตัวอักษรย่อชื่อกลาง./ (ปีที่พิมพ์)./

//////// ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์)./ ชื่อเมืองที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

3.2.1 การใช้ลงรายการชื่อผู้แต่ง

ผู้แต่งที่เป็นบุคคล

- สำหรับผู้แต่งคนไทย ให้ใส่ชื่อ-นามสกุล ไม่ว่าผลงานจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม เช่น นาย นางสาว ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร. ฯลฯ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้คงไว้ และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) เช่น

แม่น้ำสาข ชวลิต, คุณหญิง.

- สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อต้น ตามด้วยตัวอักษรแรกของชื่อกลาง (ถ้ามี) คั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างนามสกุล และชื่อต้น เครื่องหมาย (.) และชื่อกลาง เครื่องหมาย (.) เช่น

Hackett, D. A.

- สำหรับหนังสือที่ผู้แต่งใช้นามย่อ หรือ นามแฝง ให้ใช้ตามที่ปรากฏในหน้าปกใน หากทราบชื่อจริงให้วงเล็บต่อท้าย เช่น

ทมยันตี (วิมล ศิริไพบูลย์)

ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน

- ผู้แต่งที่ปรากฏชื่อเป็นหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา หน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ สมาคม โรงพยาบาล ธนาคาร ฯลฯ ให้ลงรายการชื่อหน่วยงานใหญ่ก่อนและตามด้วยหน่วยงานย่อย โดยให้ลงชื่อตามด้วยประเภทหน่วยงาน เช่น

แม่ฟ้าหลวง, มหาวิทยาลัย. สำนักวิชาวิทยาศาสตร์.

มหาดไทย, กระทรวง. กรมการปกครอง.

ไม่ทราบผู้แต่ง

- ให้ลงรายการแรกด้วยชื่อหนังสือหรือชื่อบทความแทน

3.2.2 การลงรายการปีที่พิมพ์

ให้ใส่ปีที่พิมพ์ล่าสุดที่ปรากฏในหนังสือในวงเล็บตามหลังชื่อผู้แต่ง และตามด้วยเครื่องหมายจุด (.) ถ้าหนังสือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ใส่ม.ป.ป. (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) หรือ n.d. (no date) เช่น

(2446).

(ม.ป.ป.).

(n.d.)

3.2.3 การลงรายการชื่อหนังสือ ตำรา เอกสาร

ให้เขียนตามที่ปรากฏในหน้าปกในของหนังสือ ทั้งชื่อเรื่องหลักและชื่อรอง จบข้อความให้ใส่เครื่องหมายจุด (.) และให้ทำตัวเป็นตัวอักษรเข้ม เช่น

ศาสตร์-ศิลป์ การเขียนผลงานทางวิชาการ.

3.2.4 สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์

ให้ระบุเมืองที่พิมพ์ตามที่ปรากฏในหนังสือ ตามด้วยสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์ หากมีทั้งสำนักพิมพ์และโรงพิมพ์ให้ใส่นักพิมพ์แต่ถ้ามีโรงพิมพ์อย่างเดียว ใส่ชื่อโรงพิมพ์ ถ้าไม่ปรากฏทั้งสถานที่พิมพ์และสำนักพิมพ์ ให้ใส่ว่า ม.ป.ท. (ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์) หรือ N.P. (No Place) และ ม.ป.พ. (ไม่ปรากฏ

สำนักพิมพ์) หรือ n.p. (no publisher) หลังสถานที่พิมพ์ให้ใส่เครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) หลังสำนักพิมพ์ให้ใส่เครื่องหมายจุด (.) เช่น

กรุงเทพฯ: นานมีพับลิชชิง.

London: Financial Times.

New York: n.p.

กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. หรือ ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

กรณีที่เป็นภาษาอังกฤษใช้ N.P.: n.p.

ตัวอย่างการลงรายการอ้างอิงบรรณานุกรม

1. อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์). / ชื่อเรื่อง. / (ครั้งที่พิมพ์). / สถานที่พิมพ์. /
///////// สำนักพิมพ์. เช่น

ศักดิ์ดา ธนิตกุล. (2544). กฎหมายกับเศรษฐศาสตร์: ทรัพย์สิน สัญญา
และละเมิด. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

Marek, P. (1996). Simulation-based Reliability Assessment
for Structural Engineers/ Pavel Marek, Mialan
Gubstar, Thalia Anagnos. New Delhi: New light.

2. อ้างอิงจากบทความในวารสาร

ชื่อผู้แต่ง./ (ปี,/เดือน,/วัน)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่(ฉบับที่),
หน้า. เช่น

มฤตดี ใจม่วง. (2555, สิงหาคม 5). มะเร็ง. วารสารหมอชาวบ้าน,
2(112), 21-30.

Bekerian, D. A. (1993, June). In search of the typical
eyewitness. *American Psychologist*, 48, 574-576.

3. อ้างอิงจากรายงานการประชุม

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่ประชุม)./ชื่อเรื่อง./วันที่ เดือน พ.ศ.(หน้า)./สถานที่พิมพ์:
/////สำนักพิมพ์. เช่น

นิทัศน์ ภักทรโยธิน. (2540). ตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าใน
การประชุมนักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 15. วันที่ 27-28 มิถุนายน
พ.ศ. 2540 (หน้า 19-35). กรุงเทพฯ: สมาคมนักบัญชี.

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of facility in Thai
University. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds),
Preparing teachers for all the World's children:
An of Transformation Proceedings of International
Conference, Bangkok 1992 (pp. 217-233). Bangkok:
UNICEF.

4. การอ้างอิงจากเว็บไซต์ (WWW.)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่ข้อมูล)./ชื่อเรื่อง./เข้าถึงเมื่อ/เดือน/วันที่,/ปีพ.ศ./
/////จาก <http://www>. เช่น

การเพาะเลี้ยงกล้วยไม้, ศูนย์. (2555). กล้วยไม้. เข้าถึงเมื่อ
สิงหาคม 5, 2556, จาก <http://www.orchidtropical.com>.

Education, Ministry of. (2005,). **The Regional Seminar
on Higher Education in Southeast Asian
Countries**. Retrieved January 5, 2012, from
<http://www.inter.mua.go.th/>.

5. อ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง หรือชื่อคอลัมน์./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./
/////วันที่/เดือน/ปี./หน้า.

ดิเรก น้าชัย. (2556). การเมืองการปกครองของไทยในยุคปัจจุบัน. ไทยรัฐ,
20 สิงหาคม 2556. หน้า 5.

Krishman, E. (2007,). Rebuilding self-esteem. **Bangkok Post**,
26 June 2007. pp. 12.

6. อ้างอิงจากจุลสาร

ชื่อผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต./(ปี)./ชื่อเรื่อง./[แผ่นพับ]./สถานที่พิมพ์:
////////ผู้แต่งหรือหน่วยงานที่ผลิต. เช่น

สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ. (2556). **หลักการดูแลสุขภาพสำหรับผู้
ผู้สูงอายุ**. [แผ่นพับ]. กำแพงเพชร: สมาคมผู้สูงอายุตำบลท่าเรือ.
Research and Training Center on Independent Living. (1993).
**Guidelines for reporting and writing about people
with disabilities**. [Brochure]. Lawrence: Research and
Training Center on Independent Living.

7. การอ้างอิงจากการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./(ปี,/เดือน/วัน)./ตำแหน่ง./สัมภาษณ์. เช่น

วิทยา นาคสม. (2556, มกราคม 9). นายกองค์การบริหารส่วนตำบล
ท่าพุทรา. สัมภาษณ์.
Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peary State
University. Interview.

วารสารฟ้าปก

ระเบียบการตีพิมพ์วารสารพิษณุ

กองบรรณาธิการวารสารพิษณุได้กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับ เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับผู้เขียนไว้ เพื่อให้การพิจารณาบทความที่จะตีพิมพ์ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ดังต่อไปนี้

1. ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ หรือบทความทวิทัศน์หนังสือ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่รวมถึง บทความด้านการศึกษ เศรษฐศาสตร์ การบริหารจัดการ เป็นต้น

2. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น

3. ต้องเป็นบทความที่มีรูปแบบเป็นไปตามหลักเกณฑ์และข้อแนะนำสำหรับการเขียนบทความและการส่งต้นฉบับวารสารพิษณุ กรณีกองบรรณาธิการได้รับบทความและได้ตรวจสอบพบว่ายังไม่ถูกต้องตามรูปแบบ กองบรรณาธิการจะส่งคืนให้ผู้เขียนไปทำการแก้ไขให้ถูกต้องก่อนการตีพิมพ์

4. กรณีที่กองบรรณาธิการเห็นว่าบทความมีความถูกต้องตามรูปแบบวารสารพิษณุแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปยังผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณากลับกรองและประเมินคุณภาพตามเกณฑ์การประเมินที่กองบรรณาธิการกำหนด

5. เมื่อกองบรรณาธิการได้รับบทความคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลับกรองและประเมินคุณภาพเสร็จแล้ว หากมีการแก้ไขใด ๆ กองบรรณาธิการจะส่งบทความนั้นไปให้ผู้เขียนดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง โดยกำหนดระยะเวลาภายใน 7 วัน

6. กองบรรณาธิการจะตอบรับให้ผู้เขียนทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่กองบรรณาธิการได้รับบทความที่ได้ดำเนินการแก้ไข ตามข้อ 5. เรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการจะตีพิมพ์บทความนั้นในฉบับปัจจุบันหรือฉบับถัดไปตามลำดับของการได้รับบทความที่สมบูรณ์

แบบเสนอบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารพิรุณ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สำหรับบุคคลภายใน

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ชื่อปริญญา.....
สังกัดคณะ/สำนัก.....
โปรแกรมวิชา/หน่วยงาน.....
ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

สำหรับบุคคลภายนอก

ข้าพเจ้า.....ตำแหน่ง.....
วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ชื่อปริญญา.....
สถานที่ทำงาน.....
ที่อยู่ติดต่อได้สะดวก เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอเสนอ

☐ บทความทางวิชาการ	☐ บทความวิจัย
☐ บทความวิทยานิพนธ์	☐ บทวิจารณ์หนังสือ

ชื่อเรื่อง (ไทย)

ชื่อเรื่อง (อังกฤษ)

สิ่งที่แนบมาด้วย

1.ต้นฉบับบทความ พร้อมประวัติผู้เขียนบทความในรูปแบบเอกสาร จำนวน 1 ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความที่เสนอมานี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมตามชื่อที่ระบุในบทความจริง

ลงชื่อ.....

(.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วารสารพิรุณ ยินดีต้อนรับบทความจากอาจารย์ นักวิชาการ นิสิตนักศึกษาและผู้สนใจทั่วไป
โดยสามารถส่งบทความไปที่เว็บไซต์วารสารพิรุณ

<https://huso.kpru.ac.th/phikun-journal/index.php>

ติดต่อสอบถามรายละเอียด โทรศัพท์/โทรสาร 055-798-087 มือถือ 062-246-8441

E-mail: Pjkpru@gmail.com

ใบสมัครสมาชิกวารสารพิบูล

ข้าพเจ้า.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารพิบูล

- ☐ ปีที่..... พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (2 เล่ม) เป็นเงิน 250 บาท
- ☐ เล่มที่ 1 พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท
- ☐ เล่มที่ 2 พ.ศ. อัตราค่าสมาชิก 1 เล่ม เป็นเงิน 130 บาท

โดยข้าพเจ้าได้จัดส่ง

- ☐ ผ่านบัญชีธนาคาร เลขที่บัญชี.....
- ☐ ธนาณัติ เลขที่.....
- ☐ เงินสด ให้กับผู้รับชื่อ.....

การจัดส่งใบเสร็จรับเงินในนาม

- ☐ ข้าพเจ้า
- ☐ หน่วยงานราชการ/ นิติบุคคล

ชื่อ.....

ที่อยู่.....

.....

การจัดส่งวารสารในนาม.....

ที่อยู่.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้สมัครสมาชิก
(.....)/

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อให้การดำเนินงานของวารสารพิรุณเป็นวารสารเพื่อการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งกำหนดให้ ผลงานทางวิชาการต้องได้รับการเผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ ซึ่งวารสารวิชาการระดับชาติต้องเป็นวารสารวิชาการที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการในสาขาวิชานั้น ๆ หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยวารสารวิชาการนั้นต้องมีการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาอย่างน้อยสามปี และมีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความ (Peer Reviewer) ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อยสามคน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสารและค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๕ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ วารสารพิรุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่น ๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๓,๕๐๐ บาท

(๒) ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๓๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย ชื่อบัญชี เงินฝากถอนคินมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เลขที่บัญชี ๓๔๗-๑-๐๒๙๓๙๗

(๒) ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

(๓) เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เพื่อใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับวารสารพิภพมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ข้อ ๖ การเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บตามข้อ ๔ ให้จัดสรรและเบิกจ่าย ดังต่อไปนี้

(๑) จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคินของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

(๒) ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๘๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

(๓) ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ ๓๐๐ บาท

(๔) ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

(๕) ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖ (๑) ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลังหรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาดการวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช พรหมภาสิต)

รักษาราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๕

Signature Code : F+iHxYyjsO๑WWNuLVbh

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริยานุช พรหมภาสิต
รักษาราชการแทนอธิการบดี

รองศาสตราจารย์วิสิฐ วัฒนะวัน
รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวัฒน์ ภูวิชิต

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พจนา เพชรรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา วิชญาปกรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ นาริรักษ์

รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ ปัตริฐ

รองศาสตราจารย์ ดร.อังคณา ทองพูน พัฒนสร

รองศาสตราจารย์ หทัยวรรณ ไชยะกุล

รองศาสตราจารย์ มัย ตะตียะ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง แก้วสุพงษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สหทัย สิทธิวิเศษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บัณฑิตาญจ ตั้งภากรณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา โยอินศิริกุล

PHIKUN JOURNAL

FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES,
KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY

Vol. 20 No. 2 July - December 2022

Print ISSN 0858-527X Online ISSN 2730-3152

